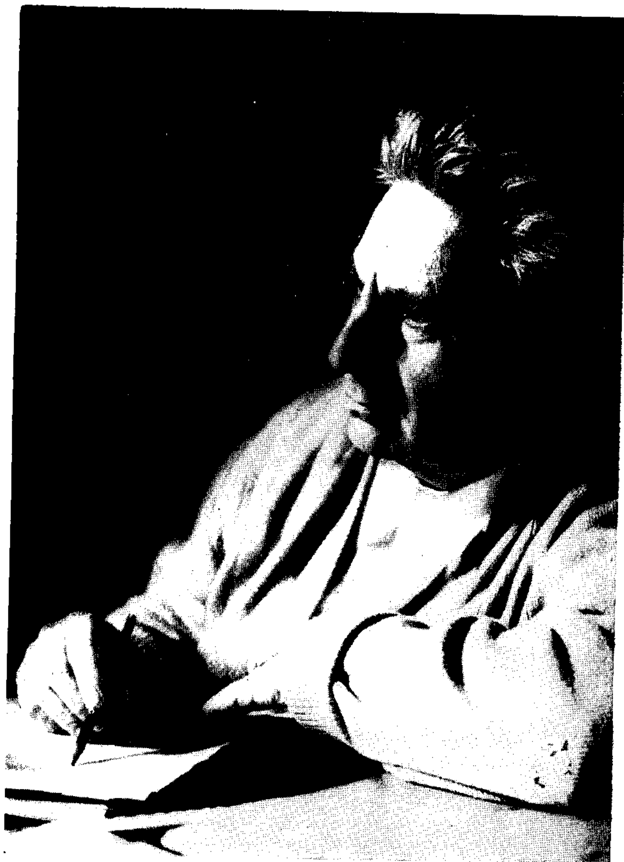
G. CĂLINESCU

OPERE

I

Coperta: *Cristea Müller*
Portretul: *Ion Miclea*

Dedic aceste opere
incomparabilei *Vera*

G. Călinescu

G. CĂLINESCU

OPERE

1

CARTEA NUNȚII

1965

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

CARTEA NUNȚII

O SĂRUTARE ÎN TREN

Cînd salcîmii staţiei începură să alunece pe dinaintea trenului, lovind uşor cu frunzişul streaşina vagonului, Jim trase uşa compartimentului şi merse să se aşeze la locul său de lîngă fereastră. Mirosul de piei încinse şi de unsori îl făcu să privească cu mai multă repulsie pluşurile groase ale fotoliilor de culoarea tutunului uscat. Pe speteze şi pe braţele lor, eroziunile se prefăcuseră în ulceraţii negre, lipicioase, adevărată lepră a stofelor bătrîne. Jim acoperi cu batista plaga rezemătorii sale, apoi se lăsă pe spate, într-o poziţie calmă, rece şi meditativă.

Destul de lucid pentru ca să-şi dea seama de mişcările sale sufleteşti şi să înăbuşe la vreme impulsiunile de vanitate vulgară, el nu putu să nu recunoască invazia unui sentiment de atracţie personală, caracteristic în clipele în care se bănuia observat. În aceste împrejurări el simţea nevoia să-şi compună o mască severă şi abstractă şi să se ilustreze printr-o contemplaţie de neuitat, rănind lumea cu altitudinea sa morală. Încercă dar să se smulgă contingenţelor, examinînd tavanul alburiu al compartimentului, recenzînd fără familiaritate

pe tovarăşii de călătorie, rezemîndu-se cînd într-o mîna, cînd într-alta, dar aceste sforţări de a-şi găsi o ţinută firească îi vădiră şi mai mult stîngăcia. În cele din urmă, se ridică şi trase cristalul gros al ferestrei. Aerul uscat, nisipos îi plesni în obraji, iar compartimentul se umplu cu aburi de cocs şi de fîn incendiat. Perdelele fîlfîiră ca nişte flamuri, părul domnişoarei din faţă se umflă spulberat şi gazeta vecinului de bancă explodă în mîini.

Jim scoase capul afară şi privi. Locomotiva alerga adulmecînd traversele, sforăind la podeţe, ţipînd prelung la ivirea capetelor albe de pod, iar pistoanele zvîrleau ritmic lucioasele articulaţii de-a lungul înaltelor şi multiplelor roţi. Hurducarea monotonă, ciocănitul ascuns de lanţuri şi tampoane care bătea neostenit măsurile se prefăceau la poduri în prăbuşiri asurzitoare de mari plăci de fier, după care urma iluzia unei linişti curgătoare, de izvor. Terasamentul luneca pe dedesubt, smulgînd după sine stîlpii de telegraf şi pomii, şi Jim se trudea zadarnic să pună un punct fix în prundişul anonim, părăsind cu regret o grindă înnegrită de catran, o tufă pipernicită sau o cremene lăptoasă cu care ochiul se familiarizase din goană. Aerul îi usca faţa, împroşcîndu-l cu un nisip fin de zgură, dar senzaţia vîntului sfîşiat şi a spaţiului devorat cu fiece stîlp aruncat în urmă îi făcea plăcere. În cele din urmă, temîndu-se ca şederea sa la fereastră să nu producă vreo supărare celorlalţi pasageri, se aşeză din nou la loc, continuînd să urmărească goana cîmpurilor cu privirea.

Pe retina îngustă a ferestrei, stîlpii de telegraf alergau, înălţînd şi coborînd fasciculul de fire, urcîndu-le pe un mal înalt şi prăbuşindu-le în rîpe lutoase, în vreme ce peisajul se învîrtea încet în

jurul unui punct imperceptibil mişcător. Cîmpurile se întindeau linse cu un verde arhaic, ca în picturile primitivilor italieni, pierzîndu-se în depărtări oceanice, şi nesfîrşita lor perspectivă ar fi părut pierdută într-o ceaţă aurie dacă turme de tufe n-ar fi alergat circular pe dinaintea ochilor, trădînd rotaţia planurilor. Veneau în cirezi mici, fumurii, aproape sau în marginea zării, ori cădeau în stoluri numeroase, înnegrind solul neted, infinit. Cîţiva copaci răsucindu-se pe loc, în depărtare, alcătuiau o măsură a imensităţii acesteia, de-o pustietate aşa de idilică, încît apariţia unei cornute placide pe orizont ducea gîndul la epoci străvechi geologice. Deodată în superficia cîmpurilor se ivea o cavalcadă de valuri, care se rostogoleau încetul cu încetul în degradări spirale, coborîndu-se apoi vertiginos într-o mare pîlnie, plină cu cirezi de arbuşti şi tufe. Solul se rupea acum în gropi, în ruine, în surpături neregulate, mişcîndu-se ca undele în sus şi în jos, acoperind brusc orizontul şi descoperind deodată prăvăliri lungi de terenuri spre văi pierdute în genune, iar trenul cădea între maluri de lut, sub firele de telegraf, sau ieşea pe marginea unor rîpe prăpăstioase, stăpînind parcă o mare secată.

Jim întoarse în treacăt capul spre fotoliul dimpotrivă. Domnişoara stătea rezemată într-un cot, cu fruntea lipită de geam, asemeni unui copil, pierdută în peisaj ca într-un vis. Locomotiva scoase un ţipăt prelung de spaimă, şi aproape în acelaşi timp aripile înalte şi albe ale unui pod fîlfîiră în sus şi în jos în tunete surde, metalice, căzînd apoi fulgerate. Înaintea ochilor se şănţuia pe sub tren o albie lată de rîu, de nămoluri împietrite şi crăpate, în mijlocul căreia şerpuia încet un fir de apă tulbure, roşietică. Lîngă linia de sălcii, vite înfipte

cu copitele în nămol mişcau placid cozile, adăpîndu-se.

Jim aruncă din nou ochii înspre domnişoară şi putu să observe că îngenunchease cu un picior pe fotoliu, îndoindu-l sub sine, în aşa fel încît rotula mică, graţioasă se contura sidefie sub transparenţa ciorapului. Pantofii mici *trotteur*, aproape băieţeşti, rochia plisată, ce-i cădea pînă la concavitatea încheieturii gambei, bluza albă, prin care se străvedeau umerii nedezvoltaţi încă şi panglicile cămăşii, gulerul circular, ondulat, în jurul unui gît metalic, subţire, oxidat de vînt, îi dădeau aerul unei adolescente, crudă încă, elevă de şcoală poate, deghizată în «domnişoară». Ascunsă între palme, faţa contemplativă îi rămînea nedefinită în liniile ei morale. Băgă de seamă însă că fata, distrată de privelişte, îşi turtise nasul mic pe geam, încercînd răceala cristalului.

În configuraţia peisajului stăpînea acum o caldă geometrie vegetală. Solul circula mereu în jurul trenului, lungind sau apropiind orizonturile. Şesuri fără sfîrşit, netede şi verzi, roteau în perspective imense o vegetaţie uniformă de copaci rotunzi, pierzîndu-se dincolo de zări cu o claritate de miniatură. Întinderile rămîneau multă vreme într-o singurătate ascetică de ierburi scurte, roşcate, apoi cîmpul se încreţea în smîrcuri mişcătoare de buruieni, şi tufele ţîşneau cenuşii din toate părţile, în stoluri răzleţe sau în turme continue, pentru ca să se risipească în zbor planat spre zare, sau invadate de unanimitatea furtunatică a pădurilor, prevestite prin copaci care veneau în goană, aci şuierători şi sălbatici, fugărindu-se şi culcîndu-şi coamele la pămînt, aci diafani şi idilici, lunecînd singuratici într-o rouă luminoasă. Planurile se

înclinau oscilatorii, cînd într-o parte, cînd într-alta, dînd o impresie de plutire, şi lungile lanuri, tunse, de august, prin regularitatea geometrică a petelor, păreau mari chilimuri aruncate peste holde. Asfinţise, şi în urma soarelui stins nu mai rămăsese decît un fum de aur pulverizat, pe fundul unor solitudini imense, iar cerul fără unde stagna ca o apă veştedă.

Domnişoara dormita îngîndurată în bătaia apelor eterice, explorînd nemişcată spre linia orizontului regiuni îndepărtate, ca şi cum ochii i-ar fi rămas într-un port vag, în aşteptarea unui transatlantic imens de neguri albastre. O întoarcere involuntară a feţei îi dezvălui deodată fizionomia pînă atunci negată. Casca netedă, lucioasă a părului încercuia simetric ovalul neverosimil şi graţios de geometric, şi în vreme ce bretonul cădea dintr-o singură lamă pînă deasupra ochilor, asemeni unei viziere de lac negru, triunghiul în care sfîrşea părul tuns la spate lăsa gol grumazul băieţesc, al cărui imperceptibil şanţ se pierdea în candoarea circulară a gulerului. Profilul de smalţ măsliniu, ce servea de sprijin greului coif de păr, umplu pe Jim de mirare şi de uşoara voluptate pe care ţi-o provoacă desfoierea pe nas a unui trandafir matur căzut de sus. Ochii rotunzi, speriaţi, verzi ca bobul de strugure, dar părînd în răstimpuri întunecaţi, aşa de rotunzi sub liniile drepte, mongolice ale sprîncenelor, încît pe punctul lor cel mai proeminent strălucea mereu cîte un focar argintiu, nasul drept în profil, puţin protuberant din faţă, cu nervoase evazări ale subţirilor nări, gura fără carnalitate, trasă cu fineţe într-un contur minim, compuneau o fizionomie blîndă şi impertinentă totodată, gata să-şi aureoleze în lacrimi bilele uimite ale ochilor şi să

sfidere cu mînie pe privitor printr-o tremurătură a nărilor şi o subţiere a buzelor. Nu era desigur un copil, ci o adevărată domnişoară de vreo optsprezece ani, însă masculinitatea stilului punea mai multă cruditate şi inocenţă pe un chip cu unda iritabilă la cele mai uşoare emoţii. Surprinzîndu-se observată, ea trase repede în jos piciorul subţire, silindu-se să acopere cu marginea rochiei scurte umerii genunchilor, şi-şi lipi din nou nasul cu putere de geam.

În lividitatea amurgului cete continue de sălcii se tîrau în şanţurile mari de lîngă linia ferată. Terenul inundabil era plin de mlaştini cu ape coclite, putrede, în a căror spumă verde trunchiurile copacilor înfipseseră picioarele lor răsucite. O ultimă licărire a orizontului bronza suprafaţa cangrenată a smîrcurilor, scoţînd la iveală, din muşiţa lor verde, monstruozitatea cîte unei rădăcini exhumate din nămol şi rămase în aer ca o gheară crispată. Balta se lăţea pe alocuri prin porumbiştile pălite, culcate la pămînt, străbătînd prin lungile garduri de nuiele împletite ce hotărniceau lanurile în fugă. Apoi apele se zvîntară şi cîmpurile fumurii, alternate de dealuri, reapărură eliberate, învîrtind uşor în depărtare cuburi albe de sate, stăpînite de turnurile gotice ale bisericilor. Un băiat desculţ şi îndesat mîna cu o nuia, din urmă, trei vaci greoaie, înlăcrimate, şi un pîlc de cai şedeau pe coama unui dîmb, aruncînd neosteniţi capetele încomate în bătaia vîntului. Sforăitul locomotivei împroşca solul cu rotocoale grele de fum, în vreme ce tălpile trenului băteau în tact, pe dedesubt: zdup-zdup, zdup-zdup, zdup-zdup, zdup-zdup.

Vecinul făcu deodată o mişcare şi se ridică greoi, întinzînd mîinile scurte spre plasa de bagaje.

Trase de sus o geantă de piele groasă, o desfăcu pe genunchi şi scoase din ea felurite pachete de hîrtie, pe care le înşiră pe un jurnal. Jim auzi pîrîitul hîrtiilor desfăcute, clefăitul surd al fălcilor, şi o curiozitate irezistibilă îi întoarse ochii către călătorul masiv şi stîncos, care, răsuflînd greu, rumega încet şi muşca din cînd în cînd dintr-o felie mare de mortadelă cărămizie, privind visător cu ochi albaştri, contemplativi. Fălcile uleioase îi cădeau rupte sub nivelul gurii unse, dîndu-i un rictus autoritar în ciuda placidităţii întregii sale figuri. Spre a nu vedea, Jim se întoarse energic spre fereastră, obsedat de gîndul că paşnicul rumegător ar fi putut să întindă cu mîna sa grasă cîte-o felie rotundă de mortadelă la toată lumea, pentru ca în ritmul neostenit al tampoanelor, zdup-zdup, zdup-zdup, toată lumea să mestece încet şi visător. Şuierul locomotivei se prefăcu într-un muget prelung de bou răzleţ, iar pămîntul tremură de copite. Veneau cirezile de la păşune, mînate cu băţul de ciurdari. Pline de nămol uscat pînă sub pîntec, vitele se legănau rumegînd ultimele fragmente de iarbă rămase între dinţi, speriind cu cornul şi cu coada muştele acute lipite pe sub coapse. Înotau lent în pulberea drumurilor, stîrnind scurte ciclonuri de colb, îndesîndu-se şi răzleţindu-se şi dispărînd încetul cu încetul în fumul cenuşiu al marginilor de sat. Cîte o vacă cu nări roşcate întorcea ochi uzi întrebători, chemînd cu răget prelung, mai mult ghicit, un viţel pierdut pe lîngă cocenii unei porumbişti, în vreme ce altele, împunse cu bîta de văcar, se încăpăţînau să aspire cu nasul apa scursă printre crăpăturile unei lungi troace de lemn. Cu liniştea marilor bestii lacustre, un bou cu bust de zimbru şi cu coarne lungi în semilună,

pe pîntecele căruia marele tendon al sexului său se lăsa într-un țurțur de noroi, privi sîngeros și nemișcat trenul, și din pîntecele său curse ca dintr-un jgheab, inundînd raza picioarelor, o apă de puțuri stătute. Clefăitul placid al omului cu ochi albaștri, coborîrea de pe dîmburile cu pășuni a vitelor, mugetele presimțite în drumul satelor, continua izbitură de cazmale a roților se amestecau într-un singur cutremur surd, prelung, de punți de lemn zguduite de trecerea neîntreruptă a mii de vite vesperale.

Sufocată de duhoarea de piele rîncedă, domnișoara vru să coboare mai jos geamul, dar mîna prea mică nu izbuti să urnească placa groasă de sticlă. Era aproape să renunțe, rușinată, cînd Jim, ridicîndu-se, apucă cu o mînă inelul de sus și cu alta cordonul de pînză și dădu voie deplină înăuntru mirosului de pulbere udă și răcorilor de prund. În timpul mișcării atinse fără să vrea degetele subțiri ale fetei, întîrziate pe marginea pervazului. Amîndoi se reașezară la loc, domnișoara — cu un surîs timid de recunoștință în umbra pleoapelor plecate, Jim — cu o ușoară febră tactilă. Concupiscențe vagi îl încercau cînd arunca ochii spre chipul din fața lui și-i dădeau o ascunsă ebrietate a pulsului. S-ar fi simțit toropit ca de o succesiune de valuri calde dacă, putînd să-și apropie obrazul de acela al fetei, ar fi fost lovit de ploaia de fire moi a părului tuns și adiat de răsufletul micilor nări nervoase. L-ar fi tentat de asemenea să încerce cu podul palmei netezimea părului pe locul rotund al vîrtejului din creștet, a umerilor sau a genunchilor. Simțindu-și mîinile vinovate, el le ascunse în dosul perdelei și-și purifică ochii în spectacolul poienilor aprinse pe margini de vîrfurile celor din urmă raze.

Locomotiva țipa în fața unor prăpăstii nevăzute și sufla din greu fum cu scîntei. Trecea acum printre diguri înalte de bolovani roșcați, prăfoși, cu bărbi de buruieni țepoase și plăgi mari de păcură și funingine sclipitoare. În vreme ce roțile băteau surd cadența drumurilor încălcate cu plesnituri de pînze ude în vînt și zornăit de fierărie, Jim se lăsa dus de gînduri pe alte peisaje interioare. Peste cîteva ore se vedea oprindu-se în fața unei portițe oloage de zăbrele roșii și intrînd într-o curte lungă, răcoroasă de prea multe zorele, întinse pînă peste streșinile carbonizate ale casei. Întîmpinat de glasurile ascuțite și mirate, răsunînd din diferite ascunzișuri, avea să doarmă în odaia cu miros de *patchouli* de lîngă grădină, la geamul căreia suspina toată noaptea cișmeaua și tresăreau din somn găinile în cotețe, speriate de pașii mărunți ai șobolanilor. Amintirea locului putred în care își petrecuse copilăria nu-i deșteptă decît imagini de umiditate: hume tăiate cu un cuțit, în inima galbenă a cărora se zvîrcolesc două fragmente dintr-o lungă și proaspătă rîmă, bureți vineți de ziduri și urechelnițe cu zeci de picioare, fugind pe o tencuială friabilă. Se vedea înconjurat de șapte fețe scrutătoare de bătrîne, examinat din cap pînă în picioare, lătrat pe deosebite glasuri, tras de haine pentru demonstrații estetice. Îndeosebi *trench-coat*-ul avea să întîmpine un rictus disprețuitor din partea tantei Agepsina, ale cărei concepții în materie de croitorie țințeau la o eleganță matură și o nobilă austeritate.

« Nu știi să te-mbraci — era să-i zică desigur. Parcă ești un șofer ! » La gîndul acestui conflict acut între generații, Jim se propti tare cu picioarele în podeaua vagonului, ca spre a-l opri și a-l deraia

de la destinaţie, dar trenul măcina drumul, cîntînd inexorabil: te-duc, te-duc, te-duc, te-duc...

Se întunecase de-a binelea, iar pe geam nu se mai vedea decît un fum des de nuanţe efemere. Dungi scînteietoare de tăciune învîrtit în aer, ploi mărunte de cenuşă vişinie se topeau în luminişuri de bălţi opace, sau se îngrămădeau în cirezi şi vegetaţii de umbre tremurătoare. Un ţîrîit prelung de greier învingea îndărătnic măcinatul trudnic al osiilor, mereu altul şi mereu acelaşi, din lanuri a căror mireasmă de pai pîrlit venea la răstimp pe fereastră.

În grădina tantei Ghenca înfloriseră, nici vorbă, daliile, legate la mijloc cu o sforicică, pentru ca mijlocul lor feciorelnic să nu se frîngă, şi străluceau acum în lună de broboanele de apă cu care fuseseră stropite pe înserat. Jim era curios să vadă dacă în aceleaşi ghivece concentrice şi ceaune găurite îşi duceau mai departe inocenţa vegetală un cactus pitic, un lămîi sterp şi cîteva muşcate anemice, apărate de o bombă ruginită, de un obuz plin cu pămînt şi alte cîteva resturi de instrumente metalice preistorice, păstrînd o nuanţă aproximativă între pămînt şi rugină.

Roţile trenului tunau surd pe dedesubt, ca mii de copite uriaşe. Jim închisese ochii, pierzînd în întuneric sentimentul lămurit al lucrurilor. Tunuri, chesoane, cavalerii nesfîrşite alergau pe drumuri fără funduri, prin noroaie, dune de nisip sau pînze late de apă. O grindină albă bătea în acoperişul subţire al vagoanelor, apoi osii grele de care scîrţîiau pe un drum bolovănos, ciocane mari cădeau pe nicovală, şi totul se topea într-un ţîrîit inumerabil şi strident de greieri pierduţi într-un cîmp sălbăticit cu scaieţi. Credea uneori că liniile ruginite

şi cantoanele ruinate lăsaseră trenul să alunece pe traverse înfrunzite, spre mîluri fără ape, prin tufe încîlcite, cu trosnet de rădăcini smulse şi plescăit de papuri călcate. Ghicea în minte, între cele două roţi, pietrişul năpădit de bălării, şinele acoperite cu muşchi, suspinul tulpinelor groase, rupte de lanţurile grele ale trenului, care alerga nebuneşte ca o reptilă rece, fluierînd prin nuiele. În hopuri, horcăieli, trosnituri şi şuierături, vagonul se clătina zdruncinîndu-se în acelaşi ritm monoton: te-duc, te-duc, te-duc...

«Unde mă duci, unde mă duci?» pocnea sacadat un glas în urechea lui Jim, care se lungise într-o rînă, culcînd capul în unghiul dinspre fereastră al sofalei.

Sub lumina albastră a becului, compartimentul se prefăcuse în dormitor. Un ofiţer întinsese picioarele în cizme grele roşii pe fotoliul de peste drum, pe un jurnal, baricadînd astfel uşa, şi dormea cu bărbia în piept şi cu braţele încrucişate. Vecinul cel gras se prăbuşise pe spate, cu mîinile pe pîntece. Cărnurile obrajilor, devenite livide, gura întredeschisă şi luciul uns al feţei îi dădeau un aspect cadaveric. Horcăia în sugrumări scurte, şi gura umplută de aer se umfla deasupra dinţilor într-o băşică efemeră, ce plesnea ritmic, descoperind vîrful dinţilor. Sforăiturile şuierătoare ale celor adormiţi se amestecau cu toaca necontenită a tampoanelor, încît ţi se părea că zeci de pive de lemn înşirate de-a lungul unui pîrîu de munte îşi izbesc de fundul troacei maiurile mucede de lemn, ridicate în învîrtirea roţilor de către apa năruită de pe lungi jgheaburi. Cînd în vreo staţie pustie, vegheată de o lampă cu petrol, trenul îşi încetinea pe neaşteptate goana roţilor, horcăielile adormiţilor

măsurau singure liniştea nopţii, salutate dinspre ţarini de ţîrîitul greierilor.

Căzut într-o somnolenţă rece din cauza anulării lumii externe, Jim nu dormea. Cu ochii deschişi, privea în penumbra compartimentului, în care reveriile sale îşi confundau contururile cu suprafeţele incerte ale lucrurilor. Domnişoara îşi lipise un obraz de perdeaua ghemuită în chip de pernă şi, puţin aplecată, cu ochii închişi, dormea sau încerca poate să uite oboseala unei nopţi chinuite, simulînd somnul. Respiraţia era aproape invizibilă, şi faţa, rămasă vie, îi era numai aburită de o subţire sudoare, ce absorbise pudra şi carminul. Astfel culcată, fata păstrase toată graţia rafaelită, sporită prin copilăreasca dezordine reflexă, ce-i aducea părul scurt peste ochi şi-i trăgea piciorul obosit sub sine, descoperind tivul de sub pulpa străvezie al unui ciorap. Acest serafim fără aripi, amorţit acolo între rîturile fierbătoare a două trupuri muncite de grelele agonii ale somnului, nu trezea lui Jim — cel puţin aşa credea el — nici o iritaţie voluptoasă, ci numai o neînţeleasă nevoie de a proteja şi mîngîia. Se simţea uşurat deodată şi ridicat ca un fum prin fereastra compartimentului. Plutind deasupra cîmpurilor în proiecţia lunii, zărea trenul lunecînd ca un licurici pe suprafaţa solului, crescînd vertiginos într-un astru uriaş şi răzînd apoi cu pereţii vagoanelor trupul său aerian. La o fereastră se vedea pe sine însuşi în faţa unui seraf umil, înconjurat de o pavăză de lumină albastră şi care zîmbea cu ochii închişi, pierdut în propriile visuri. Cînd însă ieşea din puţul adînc al reveriei şi se simţea greu şi material pe canapea, asemeni contemplaţii angelice i se păreau fade. Îşi dădea seama că mîinile i-ar fi fost mai mulţumite dacă, vîrîte pe sub umerii

şi genunchii fetei, ar fi ridicat-o pe jumătate adormită în braţe, aşa încît capul să-şi reverse pletele în jos, iar picioarele-i subţiri să cadă abandonate peste bara muşchiuloasă a braţului său drept. I-ar fi plăcut s-o întindă uşor de-a lungul fotoliului moale, să-i pună sub cap sulul dur, demontabil şi, îndreptîndu-i părul şi rochia plisată, să alunece cu mîna ocrotitoare peste fluierele picioarelor, spre a elibera degetele mici, infantile, din strînsoarea înguştilor pantofi. Ar fi văzut-o atunci lăsînd cu un scurt suspin reflex de alintare capul pe o parte, sub tăietura latului breton, şi îndoind un picior lustruit, delicat ca un arc. Jim încercă să se smulgă din aceste ispite absurde, gîndindu-se din nou la casa copilăriei sale, spre care mergea.

În mirajul geamului opac ograda largă se întindea străjuită pe o latură şi pe alta de două rînduri de case scunde, lungi ca un tren de vagoane declasate trase pe linii moarte. Din loc în loc, cîte un baldachin de tablă ruginită arăta o intrare, astupată de cascade grele de iederi. Hîrdaie verzi cu oleandri se înşirau de-a lungul zidurilor ude, leproase de apa prelinsă prin streşinile ciuruite, în rugina cărora creşteau ciubucuri de buruieni, şi în luciul ferestrelor se zăreau scări de surcele, de care se rezemau cerceluşi şi muşcate. Verdeaţa prea crudă de umbră şi udătură ţîşnea în flăcări violente. Nesmulse de nimeni, troscotul, păpădiile şi scaieţii graşi, albaştri ieşeau printre bolovani, la temelia zidurilor şi în jurul chepengurilor de tablă ale unor pivniţe în formă de cavou şi înăbuşeau straturile cu flori, îndeosebi dalii şi crăiţe, cultivate în fronturi prea compacte pe sub ferestre. Un zăplaz de lemn cu scîndurile orizontale şi în parte căzute închidea în fund curtea, despărţind-o de o alta, înecată de

frunza duzilor, pe sub crengile cărora se zărea tabla arsă de ploi a unei căsuțe cu cerdac pe stîlpi îmbrăcați în viță-de-vie. Totul părea un maidan părăsit și un han de mult pustiu, uitat cu drugi și lacăte la ușă, pradă ierburilor și ploilor. Gîndul presupunea grinzi căzute înăuntrul odăilor cu tavan mîncat pînă la coastele putrede ale grătarelor de trestie și cercevele lunecoase de mușchi asemeni ghizdurilor unui puț. Transperantele de șipci verzi căzuseră cu sforile rupte peste ochiurile superioare ale ferestrelor crăpate, lipite cu hîrtie.

În timp ce canapelele săltau necontenit capetele inerte ale călătorilor scufundați în somn, aerul rece, intrat pe geamul încă deschis, vestea apropierea munților. Trenul lăsase de mult valea Tîrnavei și se îndrepta spre zonele reci ale Brașovului. Aerul se rarefiase, devenind transparent și palid, iar roșeața de focuri îndepărtate pe linia zării prevestea zorile. Din cînd în cînd, sclipeau în semicercuri fragmentele ieșite din sălcii ale întortocheatului Olt, rece și lucios ca o lamă. Învinețite de frig, buzele și nările fetei, adormită de-a binelea, trădau prin mici convulsiuni penetrația răcelii. De bună seamă visa că trece printr-o apă curgătoare sau că e surprinsă de zăpezi mari într-o poiană pînă atunci înflorită. Caritatea și acel sentiment de prietenie ascunsă l-ar fi îndemnat pe Jim să arunce *trench-coat*-ul său pe umerii ei înfrigurați, lăsîndu-i afară numai nasul evazat și casca ștrengărească a părului, dar discreția îl opri. O altă primejdie amenința pe domnișoară. Ofițerul, pînă atunci întins transversal, se sculase deodată cu ochi defuncți, și într-un gest instinctiv, fără să se deștepte, se lungise de-a lungul sofalelor, reluîndu-și după un scurt grohăit ferăstraiele sforăiturilor. Picioa-

rele cu grele cizme, îndoite cu un ultim rest de conveniență pe cuprinsul a două locuri, se descordară de încleștarea somnului și împinseră trupul mic de alături. Adormitul își căuta acum, dezmorțit, poziții comode în somn, și o întoarcere inconștientă îi aruncă talpa unei cizme în poalele cu genunchi delicați ai domnișoarei. Aceasta sări speriată în sus. Gestul trecu neobservat pentru cei doi bărbați căzuți în fundul celor mai prăpăstioase vise, și picioarele ofițerului, lipsite de rezistență, alunecară încet pe toată banca.

Jim se trase numaidecît de la fereastră și zîmbind făcu semn fetei, palide de spaimă, să se așeze. Ea mulțumi cu o grațioasă înclinare masculină și se așeză sfioasă pe locul arătat. Încercă strîngînd picioarele și umerii să se subțieze, dar era evident că făcea aceasta nu pentru a evita atingerea vecinului, ci spre a-i răpi cît mai puțin loc. Jim îi simțea de astă dată umărul, linia șoldului și respirația caldă amestecată cu mirosul părului parfumat și vedea linia șirei spinării lunecînd sub gulerul rotund, și nu o dată fu ispitit să-i strecoare mîna pe sub umeri.

În curînd domnișoara închise din nou ochii, în vreme ce astrul roșu, plat ca o tablă de cupru, al zilei ieșea de după dealuri. Terenul accidentat în unde mai blînde de o parte, cu umerii negri, încrustați de zăpadă, ai munților pe de alta, dezvelea în lumina albă a dimineții arabescurile lanurilor galbene, cosite, întrerupte de plăgi verzi de rapiță. Turlele de tablă ale bisericilor din satele risipite în văi luceau din loc în loc. În cele din urmă, la poalele unor creste negre de păduri se văzură țiglele roșii ale Brașovului.

Cei doi tovarăși de călătorie, deșteptați cu puțin înainte, își dreseră figurile văroase și trupurile,

căscînd şi trosnind oasele. Apoi îşi luară valizele şi ieşiră pe culoar. Jim călătorea acum cot la cot cu mica tovarăşă, care, înviorată, îşi reluase zîmbetul de ştrengărie şi timiditate. Fără să-şi dea seama de ce, inima lui pocnea cu putere în piept, conştientă de un gînd vinovat. Presimţea o sclipire prietenoasă în pleoapele piezişe ale vecinei, care, deşi compartimentul era aproape gol, ezita să se întoarcă la loc. Căuta zadarnic o punte de familiaritate, cînd fata privi cu coada ochiului clişeele unui număr din *Die Dame*, pe care el îl răsfoia nervos. I-l oferi cu bruscheţe de teama unui refuz. Ea întinse veselă, ca un copil, mîna şi mulţumi cu un « merssi » galeş şi franc. Gheaţa i se păru lui Jim spartă, dar inima îi bătea şi mai puternic, căci ispita, cu forţe noi, îl făcea să tremure în faţa acelor ochi întunecoşi, amuzant încruntaţi, ce urmăreau pozele revistei. Cu cît încerca să alunge din minte imaginea crimei îndrăzneţe ce-i lua contur în subconştient, cu atît sîngele, hotărît, îi învăluia tîmplele într-o reţea de congestii calde.

Cele două orizonturi ale trenului erau acum acoperite în întregime de povîrnişuri înalte, îmblănite cu perii ţepoşi ai moliftilor, printre care se scurgea la răstimpuri cîte un şanţ drept, tăiat de apa ploilor. Pereţi mari de stîncă se ridicau vineţi, întrerupînd labirintul pădurilor, şi în curînd un şuier prelung aduse după sine mai repede decît te-ai fi aşteptat un întuneric rece, aburit şi funinginos. Bezna ţinu un veac, şi cînd lumina străpunse din nou caldă, dezvăluind blocurile regulate ale tunelului, lui Jim îi trecu un păienjiniş cald peste ochi, iar zvîcnirea aortei nu-l lăsa să-şi înghită saliva. Un fluier şi mai acut sfîşie aerul, vestind al doilea şi cel mai lung tunel. Domnişoara se repezi să închidă fereastra,

chemînd din ochi ajutorul lui Jim. Cînd acesta întinse mîinile spre cordonul lat al geamului, întunericul spărsese fulgerător globul zilei, şi el simţi un cap rotund şi umeri debili aşteptînd între braţele sale ridicate spre fereastră. Îmbătat de întuneric, Jim trase cu putere la piept trupul cald, ce palpita lîngă sine, şi-i căută faţa. Simţi închizîndu-se pe obrazul său genele ude ale fetei şi întoarcerea îndărătnică a capului. Sărutarea căzută pe un colţ al gurii i se păru de o voluptate indicibilă. Fără un strigăt, ea îşi întoarse buzele, mîngîind cu obrazul şi cu bretonul faţa atentatorului, care simţi urechea mică în faţa gurii sale, şi cu o mînă îl depărtă uşor, pînă ce, alunecîndu-i dintre braţe, se pierdu în bezna totală. Se auzi un huruit de uşă, şi cînd lumina răzbătu iarăşi, fata şedea pe culoar, privind, întoarsă cu spatele, pe fereastră.

Cîtăva vreme Jim stătu tulburat de satisfacţia îndrăznelii, de ruşine şi de frică. Îi era teamă de vulgaritatea unui scandal, dar privirea blîndă, rătăcită a fugarei, căreia o uşoară îmbujorare îi ştersese aerul îndrăzneţ, îl linişti şi-l înduioşă. Îşi dădea socoteala că trebuie să repare impresia faptei prin scuze prieteneşti şi amabile şi să profite de violenţa consumată, făcînd cunoştinţa gingaşei victime. Curajul însă, de prea multă deliberaţie, îl părăsise. După un răstimp, poate jignit de această rezervă mai insultătoare decît agresiunea, capul cu breton mare pieri de pe culoar, şi Jim rămase pironit locului, privind distrat zarea.

Culmile munţilor, aci pleşuve, aci împădurite, se dezumflau încetul cu încetul, coborîndu-se şi vălurindu-se în spinări de dealuri din ce în ce mai puţin cocoşate, în vreme ce prundişul lat al Prahovei se lărgea secetos. Catargele sondelor negre rămaseră

îndărăt şi o cîmpie netedă, acoperită cu un porumb crud şi pipernicit, ruptă pe alocuri de pîrloage, stîrpi cel din urmă pitoresc. În faţa Chitilei, cu înfăţişare de grajd de cazarmă, lumea începu să-şi scoată bagajele pe coridor. Jim îşi luă *trench-coat*-ul pe mînă şi uşoara, unica valiză, şi cînd vagonul intra în umbra şi larma hamalilor albaştri din Gara de Nord, care se repezeau spre scări, chemaţi cu strigăte energice — « Hamal! Hamal! » — sări toate treptele deodată şi se amestecă în mulţime.

CASA CU MOLII

Ion Marinescu, zis şi Jim, fu lăsat de trăsură în faţa casei preistorice din str. Udricani, pe vremea cînd lăptarii colindă curţile cu bidoanele, iar împărţitorii de jurnale înfig *Universul* în clanţa uşii. În huruitul roţilor pe caldarîm, o femeie bătrînă lăsă din mîini un cotor de mătură, cu care strîngea frunzele îngălbenite căzute dintr-un dud rămuros. Era baba Chiva, servitoare bătrînă a familiei, păzind de peste treizeci de ani acel Herculanum acoperit de lava anilor. Cînd Jim împinse poarta scîrţîitoare, baba îşi desfăcu masca miceniană într-un rîs mut, pînă la urechi, şi alergă şchiopătînd în chip ridicol, din cauza pantofilor bărbăteşti pe care-i purta, să ia din mîinile tînărului valiza şi *trench-coat*-ul.

— Venişi! zise ea prosteşte din buze scuturate de convulsiuni senile.

— Venii! confirmă Jim, ascunzînd sub asprimea vorbelor şi gesturilor emoţiile oficiale.

După acest scurt dialog, baba porni cu lucrurile spre fundul curţii, urmată de Jim, care observă în treacăt schimbările. Uşile şi cercevelele caselor erau vopsite proaspăt, dar pentru că crusta cea

veche nu fusese arsă, epiderma groasă a lemnului semăna cu coaja pomilor bătrîni. Un nuc mare de lîngă gard fusese tăiat, ceea ce explica aerul de goliciune al locului. În dosul nucului, pe un loc viran plin mai înainte cu troscot şi moloz de la o construcţie dărîmată, văzu straturi regulate de zarzavat şi cozile drepte şi verzi ale cepelor. În sfîrşit, pe dîmbul de pămînt dinspre fereastra cu grătar a unei case vecine, pe care odată se tîra sălbatică o viţă-de-vie, zări împletitura de şipci a unei bolţi, pe care atîrnau lujeri mari încărcaţi cu ciorchini de struguri.

Aceste reforme i se părură anacronice. Baba Chiva, ghicindu-i gîndul, zise din mers:

— Astea dom' Popescu le-a făcut!

Urcară două trepte de lemn elastic sub cel din urmă baldachin de tablă, trecură printr-o sală austeră, cu lăzi şi cufere mari de-a lungul pereţilor, apoi intrară într-o odaie semiobscură. Un aer stătut, mucegos, amestecat cu adieri de naftalină şi *patchouli*, înţepă nările lui Jim. Baba smulse hîrtiile albastre de la geam. Lumina albă a dimineţii ilumină interiorul, descoperind suprafeţele împulberate ale mobilelor. Un păianjen, speriat de vibraţia neaşteptată a aerului, îşi dădu drumul pe un fir în dosul unei perdele de dantelă. Baba dădu să iasă în grabă, spre a vesti pe cei ai casei de neaşteptata sosire, dar Jim o opri. Voia să se linişteacă de călcătura metalică a trenului şi să-şi cultive în singurătate sărutarea din tren. De altfel exclamaţiile revederilor, interogatoriul lung al sosirii îl înspăimîntau şi dori să-şi găsească mai întîi o formulă sufletească pentru toate acestea. Ceru dar apă proaspătă, cu recomandaţia de a fi lăsat apoi să se odihnească pînă la prînz. După cîteva minute baba aduse pe o tavă o cană de

sticlă cu apă, cîţiva ciorchini de struguri, trei prune şi un măr, pradă făcută la repezeală în grădină. Un pisoi alb se strecură prin întredeschizătura uşii, frecîndu-se cu spatele de piciorul babei.

— Ptruţ! făcu aceasta cu falsă autoritate, luînd totuşi mîţa în braţe. Apoi, fără să fie întrebată, dădu drumul unui material informativ ce-i tremura de mult pe buze, descoperindu-i ştirbenia dinţilor. Ăsta-i Pufi, nu-l cunoşti, a venit pe urmă singur şi n-a vrut să mai plece, l-am dus de două ori pe maidan învelit în sac şi s-a întors şi ne-a fost milă să-l gonim, că tocmai a murit Negruţu, călcat de otomobil, de-am plîns din cauza lui (aci ochii babei se umplură într-adevăr de lacrimi), şi Zizi s-a făcut ca dracu, c-a căzut pe coş şi s-a ars de fum (baba îşi arătă gingiile într-un zîmbet mare), că tocmai voiam să scuturăm prin casă şi să zugrăvim, că ştiam c-o să vii, dar n-am putut, c-a căzut şi şi-a scrîntit piciorul coana Lisandrina, şi a stat în pat o săptămînă, şi a murit fata lui Dumitrescu din colţ, pe care o ştii (Jim nu ştia de nici o fată), şi mîine se cunună la biserica Udricani băiatu lui Tomescu (!!), care e avucat, şi dacă ştiam că vii aşa devreme, făceau cucoanele dulceaţă, c-au fost poamele ieftine, da' cine a ştiut...

Bodogănind astfel, baba scotocea de zor prin buzunarele şorţului, din care scoase în cele din urmă cîteva obiecte pe care le întinse lui Jim. Acesta le luă, obişnuit, şi constată că erau un crîmpei de creion, un condei de piatră pentru plăci de ardezie şi două peniţe ronde... De pe cînd era mic, baba Chiva aduna cu ochiul ei de uliu fel de fel de nimicuri, dăruindu-le, şi continua să facă aceasta şi acuma, fără consideraţie de vîrstă. Jim se prefăcu deci foarte interesat de valoarea obiectelor şi le puse

pe masă, spre mulţumirea babei. Cînd fu să iasă, aceasta dădu semne de sfială şi nelinişte, şi, scoţînd din buzunar o hîrtiuţă galbenă, o întinse lui Jim cu mici rîsete înfundate:

— Uite — zise — asta am tras-o pentru d-ta, fără ştirea cucoanelor.

Cînd Chiva tîrî tuşind uşa după sine, Jim privi hîrtiuţa şi constată că era o *planetă de tînăr*.

Întinzîndu-se pe patul de nuc cu ciubucuri mari şi suluri roşii peste macatul cu ciucuri, privi rotativ bătrîna încăpere. Acelaşi « gardirop » masiv de nuc în linii severe, a cărui coajă descheiată pe alocuri se umflase în băşici, scrinul de acelaşi lemn, pe care se aflau mereu cele două sfeşnice de argint aburit, ceasul cu muzică, o pisică de teracotă şi un măgar de pîslă care clatină capul. Oglinda bună, de Veneţia, cu apa ei verzuie lividă, era împănată în partea de jos a lamei, de culoarea argintului, cu fotografii vechi, spălăcite, pe carton şi reprezentînd domni rezemaţi de fotolii de catifea, cu barba stufoasă rotunjită scurt pe sub bărbie, cu ţilindru şi cu redingote şi pantaloni cenuşii căzînd plini de încreţituri pe trup, precum şi doamne în malacoafe atenuate, cărora bluze bufante la mîneci le sugrumau talia şi le acopereau tot gîtul, închizîndu-l în mari agrafe de os sculptat. Un album cu pagini groase, aurite, învelit în catifea roşie şi cu balamale de argint conţinea o altă colecţie de fotografii. La fereastră, între perdele, o masă de nuc, dintr-o placă groasă, ovală, susţinută de patru picioare de leu, era acoperită cu o combinaţie de petice multicolore de tafta şi mătase, legate cu broderie. În sfîrşit, lîngă uşa cu canaturi prea înalte, dominate de un fronton grec, soba de zidărie văruită, cu coloane ionice şi ornamentaţii

bombastice, susţinea mereu pe mensola înnegrită de fire de fum prelinse prin uşa de alamă un mănunchi de pene de păun. Cele cîteva fotolii de lemn lăcuit în negru, cu prea multe protuberanţe ornamentale şi îmbrăcate în pluş roşu, se arătau mai atinse de vreme. Arcurile descordate lăsaseră gropi mari în mijlocul lor, părul pluşului chelise pe unele porţiuni şi picioarele se mişcau din încheieturi.

Mirosul caracteristic al odăii deşteptă toate amintirile lui Jim. Era o duhoare închisă de cireşi mucegăite, de butoi băhnit, de salpetru amestecat cu bale de melc fără casă, de lemnărie putredă, de şoareci, de gîndaci striviţi, de stofe alterate, peste care plutea adierea parfumului de *patchouli* şi naftalină. Jim coborî din pat spre a pipăi lucrurile mai de aproape. Luă în mîini ceasul de pe scrin, prin sticla căruia se vedea în fund sulul cu ace al muzicii, aşezat în faţa unui pieptene de oţel, întoarse cheia şi răsuci o limbă pe cadran, pînă ce un fluture auriu începu să fîlfîie sfîrîind pe loc. Apoi, clarificate de lemnul uscat al mobilei, sunete mărunte metalice începură să picure în ritmul unui vals de Strauss, provenit dintr-o orchestră liliputană ascunsă undeva, printr-o galerie de cari, şi compusă din lire cu coarde de sîrmă subţire, ciocănaşe de sticlă şi talgere ca fluturii de ie. Dulcele cîntec metalic era cu atît mai melancolic cu cît părea învăluit într-o raclă mică de cristal, învelit în scamă şi paralizat în rugini. Cu urechea lipită de lemnul scrinului, Jim ascultă vrăjit arhaica melodie, din ce în ce mai lentă, pînă ce ultimul clinchet muri într-un scîrţîit de greier.

Apoi trase un sertar al scrinului, din curiozitatea ce-o avea întotdeauna de a scotoci colţurile casei.

Văzu pachete de rufărie inactuală, păstrată acolo dintr-un spirit de conservare şi de ordine, cutii cu jeuri şi cu dantelă neagră, pene de struţ, nasturi mari de os îngălbenit, mănuşi de dantelă fără degete, totul ars de prea multă şedere, cu tendinţa de a se preface în scrum. Desfăcu uşa grea a şifonierului şi un iz de postav mucegăit îl năvăli în faţă. Hainele aflate acolo n-aveau nici o raţiune de a mai fi conservate decît doar pentru un muzeu familial. Mantelele de stofă deasă, croite în chip de clopot, corsajele de tafta, manşoanele de astrahan, toată hăinăria aceasta vetustă intrase de mult în putrefacţie. Un colb sclipitor ploua mărunt în dunga luminii şi nişte scame mari, cenuşii, zburară deodată. Erau moliile. Jim strivi una în mînă, prefăcînd-o în polen. De-abia atunci băgă de seamă friabilitatea stofelor, carbonizarea lor săvîrşită lent, în întunecimea dulapurilor. Identitatea ţesăturilor cu fluturii era aşa de perfectă, încît el se aştepta ca tot conţinutul şifonierului să zboare afară într-un roi de molii argintii, lăsînd goală racla ciuruită de cari a hainelor. Totul părea acolo mîncat de molii, pînă şi valsul din ceas, şi Jim, simţindu-şi nările uscate de fluturi pulverizaţi, deschise geamurile de perete.

Această îndărătnicie de a cultiva în umbră obiectele decedate era caracterul esenţial al familiei, compusă mai cu seamă din femei bătrîne, mai toate celibatare, dar strînse printr-o solidaritate de speţă sub acelaşi acoperămînt. Existenţa lor se scurgea după un ritm secular şi cu nuanţa unui provizorat ce avea în vedere epoci viitoare de prosperitate, niciodată însă recunoscute. Dacă mutîndu-se cu lăzi mari de sticlărie şi obiecte casnice şi mobile vaste şi grele, se aşezau în mijlocul noii locuinţe, ele socotind aceasta ca o simplă tranziţie de cîteva luni, lăsau lăzile nedesfăcute, mobilele aproape îngrămădite laolaltă. Dar treceau luni, treceau ani şi apoi decenii, şi oamenii şi lucrurile prindeau muşchi pe locul unde căzuseră, şi schimbarea veşnic visată nu se producea decît dacă ruinarea casei silea pe locatari să-şi schimbe domiciliul pentru alţi treizeci de ani, tot aşa de provizorii. În chipul acesta, sălile, pivniţele şi podurile erau ticsite cu lăzi şi cufere pline cu argintărie coclită şi farfurii englezeşti sparte, de acelea împodobite cu graţioase vignete negre în tuş reprezentînd lacuri, porturi şi castele, cu pahare grele de cristal, şlefuite geometric, cu sfeşnice, alămărie şi arămărie. Tingiri şi tablale de aramă rugineau pe sub paturi, şi perne mari de fulgi, stratificate peste cufere, rîncezeau de igrasie. Din cauza umezelii şi a apei de ploaie prelinse prin tavan, obiectele de metal prindeau cocleli verzi cleioase de fierărie arheologică îngropată în lut. Pînzeturile se îngălbeneau şi se destrămau, păstrînd intacte îndoiturile, jilave şi mucegăite. Pentru a scăpa de uzură lucrurile destinate acelei ere ce nu venea niciodată, femeile le sustrăgeau pe nesimţite, aşa încît încetul cu încetul dispărură cele mai însemnate efecte casnice, luînd drumul mormintelor etrusce din sălile întunecoase, pivniţă şi pod. Hainele erau înghiţite de sertare, nepurtate încă, dar conservate cu străşnicie ca piese de carnaval, ridicule şi anacronice.

În această casă cu noţiunea timpului alterată, alimentele urmau soarta lucrurilor dure. Familia simţea nevoia de a păstra nutriment pentru secolul anonim şi dosea în acest scop ceea ce părea mai de soi, imitînd pe egipteni, care puneau alimente în mormintele faraonilor, în intenţia de a-i feri de foamea postumă. Cînd Jim deschidea din curiozitate

uşa unor dulapuri uriaşe ascunse prin magazii, găsea, îmbălsămate în aroma de chimen, chimion, enibahar şi scorţişoară, diferite piese alimentare, datînd din ani greu de precizat. Brînzeturi desicate, de tăria cremenii, fripturi osificate, cozonaci pietrificaţi, asemeni pîinii milenare aflate într-o piramidă, borcane cu miere prefăcută în ciment şi dulceţuri complet carbonizate.

Înecat de pulberea stofelor, Jim închise uşa şifonierului şi strivi două boabe de strugure pe cerul gurii. Sub impresia de răcoreală acidă se simţi întors iarăşi la aerul proaspăt al prezentului.

Luă hîrtiuţa babei Chiva şi citi pe ea acest oracol:

« 2. PLANETĂ DE TÎNĂR

Te gîndeşti cu stăruinţă la îndeplinirile tale de a face o afacere mai serioasă şi mai bună. Dar ideile tale sînt bune şi vei reuşi, dar trebuie să te stăpîneşti a te lăuda printre prietenii tăi, căci sînt cîţiva din ei care nu îţi voiesc binele, şi duşmănia aceasta o au pe tine că le-ai dovedit de multe ori că eşti mai capabil şi mai deştept ca ei şi vei trăi vîrsta de 150 ani, şi vei lua pe fata Lenuţa. »

Cu toată conştiinţa şireteniei prezicătorului, care ticluise cazuri sufleteşti universal valabile, Jim se lăsă furat de ispita superstiţiei. Oare nu este cu putinţă — gîndea — ca o anume conjuncţiune de astre să determine din leagăn traiectoria vieţii? Oare întîmplarea din tren şi prezenţa neaşteptată a acestei hîrtii galbene în mîinile sale nu aveau toată semnificaţia unui oracol? Rechemă în minte ochii rotunzi, speriaţi şi nările tremurătoare, casca neagră de păr cu breton şi-i plăcu s-o ştie — oricît de absurd era lucrul — a sa, prin hotărîri zodiacale.

Micii genunchi sidefii ar fi lucit foarte frumos pe patul cu macat roşu, mîinile subţiri ar fi tras febrile de mînerele tuturor sertarelor spre a oferi ochilor miraţi şi veseli priveliştea vechiturilor mîncate de molii, şi el, Jim, ar fi ridicat-o pe sus, îmbrăţişîndu-i fluierele picioarelor pentru ca ea, curioasă, să măture cu părul scurt praful de pe dulapuri în căutarea nimicurilor colbăite şi ruginite.

Se pregătea tocmai să plimbe prin odaie povara închipuită, cînd uşa se dădu de perete şi în cadrul ei apăru, zîmbind prin înlăcrimarea ochilor mici şi speriaţi, mamă-sa, căreia însă, dintr-o răceală protocolară obişnuită familiei, el şi toţi îi ziceau numai tanti Magdalina. Jim o privi cu milă ascunsă repede sub o mască de indiferenţă şi afecţiune respectuoasă, căci trupul scurt şi bombat cu demnitate se împuţinase, iar cărunţeala mai accentuată a părului, abia ascunsă cu fum de lumînare, şi zbîrcirea unui colţ de buză vesteau senilitatea. Se lăsă udat de saliva gurii pe amîndoi obrajii, deşi aceasta îi displăcea. În măsura în care Jim arăta retenţie faţă de efuziunile materne ale unei bătrîne cu care, prin educaţia rigidă, avea puţină comunicare sufletească, cu atît aceea, dezamăgită în elanurile ei sentimentale, făcea o faţă mai plîngăreaţă, frecînd cu un deget sfîrcul vînăt al nasului. Ea se simţea jignită nu numai în sentimentele materne, dar şi în reputaţia ei oficială de « mamă », deoarece îi era ruşine — zicea ea — cînd vedea alte « mame » ieşind mîndre « la braţ » cu băieţii lor, în vreme ce ea nu putea sta nici de vorbă cu « al ei ». Fie din pricină că sentimentul filial se sfărîmase între femeile aspre în mijlocul cărora trăise, fie completul dezacord intelectual, Jim se încăpăţîna într-o ursuzenie de care nu se mai putea dezbăra şi cu care

erau toţi obişnuiţi ca fiind « sălbăticie », deşi ei fuseseră pedagogii în spiritul protocolului distant. Consolată cu acest diagnostic, tanti Magdalina suspina uneori, cu frică, pe la uşi sau încerca timid să strecoare, prin aluzii naive, ispita unei vieţi mai puţin ascetice, încredinţată că « Jean » era incapabil de a sta de vorbă cu o femeie şi a lega prietenie cu cineva. Cînd seara, tîrziu, la lampă, Jim compunea scrisori sentimentale pentru Lola, sau rîdea pe înfundate de farsele pe care avea de gînd să le pună la cale cu prietenii săi de universitate, tanti Magdalina trecea clătinînd jălalnic din cap pe sub ferestre şi vorbind singură, blestema soarta posacă a acestui băiat, care în loc să colinde oraşul « învăţa » pînă după miezul nopţii.

— Venişi, mamă? zise tanti Magdalina, ca şi cînd sosirea lui Jim avea nevoie de vreo confirmare. Dar lucrurile unde le-ai lăsat?

— Le-am dat la bagaje şi sînt la gară. (Jim făcuse aceasta cu gîndul de a se muta în oraş, fără aerul unei despărţiri patetice, cu camion şi alai la poartă.)

— Şi te-ai simţit bine printre străini, mamă? continuă tanti Magdalina, care era ferm încredinţată că dincolo de pragul casei sale Jim nu putea trăi decît nemîncat, în frig şi neînvelit noaptea; povesteşte-mi şi mie cum ai petrecut.

Faptul de a fi luată cu violenţă jovială de braţ şi de a i se spune din fir în fir toate nimicurile făcea deliciul bătrînei, dar nu era de loc în firea lui Jim, astfel încît, resemnată, tanti Magdalina se lăsă pe marginea patului şi începu să boscorodească încet:

— Noi am dus-o cum ştii, dar a fost cald zilele astea de credeai că crapă pietrele. Trebuie să plouă, mamă, că mă dor încheieturile şi se ling pisicile de foc. (Apoi, deodată, jeluindu-se.) Că m-au ros

reumatismele şi mi s-au ruginit oasele de cînd stau în casa asta udă, şi toate lucruşoarele mi s-au putrezit. (Visul tantei Magdalina era să se mute într-o locuinţă proprie cu Jim, unde să-şi poată pune în valoare mobilele vechi, pe care în acest scop îndepărtat le ascundea şi proteja cu străşnicie.) (În şoaptă.) Să-ţi ajute Maica Domnului, mă rog zi şi noapte (închinăciune lentă) să mă scoţi dintre femeile astea rele (gest de dispreţ cu mîna înspre uşă), să ne vedem şi noi cu lucruşoarele noastre în casa noastră... (Tanti Magdalina era veşnic nemulţumită de surori şi gata să plece numai cu vorba, în realitate însă nu suferea să se vorbească rău de ele şi nu le părăsea niciodată.) (Brusc înveselită şi tare.) Cît ai lipsit ţi-am scuturat cărţile şi ţi-am adunat hîrtiile, că erau într-un hal fără hal. (Cu mîndrie.) Cînd e o mînă harnică la mijloc, nu stau lucrurile trîntite în toate ungherele. Ia priveşte!

Şi ridicîndu-se de pe marginea patului merse la un fel de dulap cu rafturi dintr-un colţ al odăii şi deschise amîndouă uşile. Ticsite una peste alta, şedeau acolo o sumedenie de cărţi, aşezate după mărime şi acoperite, spre a fi ferite de praf, cu jurnale. Foile volante şi manuscrisele erau legate cu sfoară într-un singur pachet învelit în hîrtie albastră. Lui Jim îi năvăli de necaz sîngele în obraji, nu atît pentru proasta aşezare a cărţilor, cît pentru pretenţia bătrînei de a se amesteca în lucrurile sale. Un volum din Shakespeare şedea alături de volumul II, desperecheat, din *Istoria literaturii italiene* a lui De Sanctis, şi un volum din *Scrisorile lui Byron*, traduse în nemţeşte, alături de volumul I al lui *Ion* de L. Rebreanu.

— Asta numeşti dumneata ordine — izbucni necăjit Jim — să-mi încurci toate cărţile? Cine

te pune pe dumneata să te amesteci în treburile astea? Ce ştii dumneata de ordine şi de dezordine în materie de cărţi? Aveam socotelile mele, ordinea interioară sub aparenţa dezordinii, estetica culorii şi a formatului, şi-mi pusesem la o parte unele volume cu însemnări înăuntru! De unde să iau eu acum — exageră Jim dezastrul — pe Rebreanu? unde mi-ai pus pe Sterne? mi-ai pierdut ediţia mică din *Cymbalum mundi*! şi cu un gest răsturnă pe jos un raft întreg, umplînd casa de praf şi de păianjeni.

— Mamă dragă, mamă dragă, se căina cu mîna la inimă tanti Magdalina, cu ochi mici speriaţi şi înlăcrimaţi. Eu am vrut să-ţi fac bine, mamă dragă, le-am şters de praf şi le-am aşezat cum le-am găsit, şi tu, în loc să-mi mulţumeşti, le trînteşti pe jos. Sînt femeie bătrînă — adăugă ea jignită — şi « mă costă ».

Apoi se repezi să acopere cu un jurnal covorul de mult tocit, spre a-l feri de praf.

— Tanti Magdalino — ţipă Jim, rîzînd cu compătimire — cum te-am lăsat, aşa te găsesc. De ce acoperi cu jurnal zdreanţa asta buboasă? De ce strîngi boarfe şi tinichele ca tanti Colivăreasa? Ce este asta? zise el, deschizînd şifonierul şi aruncînd afară o mantelă ciuruită de molii ca o tunică de gloanţe. Dar asta? şi din sertarul scrinului trase un bolero de postav roşu ars de vechime. Dar buturuga asta la ce-o mai ţii? şi c-o mînă frînse crunt piciorul putred al unui fotoliu.

Tanti Magdalina tresărea lividă la fiece gest al lui Jim, sfîşiată de dureri lăuntrice.

— Mamă dragă, mamă dragă — zicea ea culegînd de pe jos obiectele aruncate — nu face voia duşmanilor! Păstrez, că orice lucru e bun la ceva, şi sînt bătrînă şi altele nu mai pot face, şi să avem şi noi

ce pune în casa noastră, că eu ca mîine închid ochii, şi astea toate ţie-ţi rămîn.

Ea spuse asta cu atît de convins sentiment al valorii inestimabile a vechiturilor, încît Jim rîse îmblînzit de naivitatea ei şi lăsă dulapurile în plata Domnului.

La uşă se auziră paşi şi accese de tuse şi un glas ascuţit zise cu umor:

— A venit nebunu!

O clipă după aceea intrară în odaie două femei în vîrstă, urmate de două pisici negre. Cea mai înaltă, tanti Ghenca, îmbrăcată cu îngrijire, cu părul încă negru, foarte frizat, şi agrafă mare de argint la gîtul peste tot acoperit, avea din cauza profilului icteric şi sarcastic mare asemănare cu Dante Alighieri. Cealaltă, mai scundă, tanti Fira, ştirbă şi bonomă, îşi vădea neglijenţa în scîlcierea pantofilor şi răsfirarea părului alb peste ureche, cu toate că rochia scurtă şi bluza decoltată arătau veleităţi de lux.

— Bine-ai venit, tinere! zise în glumă, dar înţepată, tanti Ghenca, sărutînd pe Jim pe amîndoi obrajii.

Tanti Fira însă îşi izbi palmele în chip admirativ, se retrase doi paşi, pungindu-şi gura, şi apoi, apropiindu-se şi sărutîndu-l, zise patetic şi preţios:

— Jim, mîndru te-ai făcut! Jim, nobil eşti! şi se aşeză să contemple pe tînăr din cap pînă în picioare, spre jena lui.

— Ei! zise documentată tanti Ghenca, nu-i aşa că-i mai bine în bîrlogul tău?! (Ca şi cînd ar fi surprins pe figura lui Jim vreun semn de dezgust.) Nicăieri nu-i mai bine ca-n ţara romînească! Cine ştie cîte-ai îndurat pe unde ai fost!

— O mai fi îndurat — interveni împăciuitor tanti Fira — *dar însă* a văzut ce noi nu ne-am

învrednicit să vedem; a văzut Franţa, Italia... Frumos eşti, Jim! adăugă ea în chip de încheiere.

— A văzut pe dracu! ripostă acru tanti Ghenca. Parcă noi nu ştim ce e în Italia! Întreabă pe madam Morandini, să-ţi spună: apă împuţită cu lături în loc de străzi; oamenii dorm ca vitele şi mănîncă pisici şi broaşte. Pe unde trec italienii dispar pisicile; şi nouă ne-au furat două cînd au lucrat la bina, lîngă biserică.

Spunînd aceasta, apriga etnografă privi ocrotitor cele două pisici negre ce se învîrteau printre scaune.

— Cum văd, eşti bine informată! zise ironic Jim.

— Sînt! sări Ghenca, simţind acul; că sînt mai bătrînă şi m-am şters mai demult la nas. Pe vremea noastră lumea era mai aşezată şi şedea acasă şi era bine... (Cu intenţie.) Nu-i mirosea nimănui urît în casa mă-sii şi tinerii respectau pe bătrîni!...

— Tanti Ghenca, strigă Jim rumegînd o răzbunare grozavă; ştii ce-am mîncat eu în Italia?

— Ce? întrebă bătrîna sarcastic.

— Cozi tocate de şoarec, fierte în zeamă de broască (Ghenca, aplecăcioasă din fire, îngălbeni), gîndaci în sos tomat, şobolan copt cu macaroane, tocană de păianjeni îndulcită cu rîme.

— Ih! făcu Ghenca albă ca varul, îmi vine rău! şi scuipînd în batistă, se năpusti pe uşă afară.

— Deştept eşti, Jim! îngînă Fira admirativ; lasă-mă să te privesc.

— Am uitat să vă întreb — schimbă vorba Jim — mai trăieşte Iaca?

— Trăieşte, răspunseră în cor cele două femei rămase, e tot aşa cum o ştii.

— Vreau s-o văd! hotărî tînărul, şi ieşi grăbit din odaie.

Jim merse spre fundul curţii, deschise o portiţă mică legată cu cercuri de butoi şi se aflà într-o livadă umbroasă, printre copacii căreia raţe, găini şi bibilici ciuguleau o iarbă de mult tocită. Grădina era cu totul părăginită. Ici un morman de bolovani, colo gunoaie grămădite, pămîntul scormonit de găini, gardurile rupte. O căsuţă şubredă cu cerdac îmbrăcat în viţă-de-vie şedea într-o rînă, chiar lîngă gard. Pe o latură a casei erau înşiruite coteţe mari de găini, văruite, şi pe un par, un grătar de porumbei.

În săliţa ce despărţea cele două odăi ale căsuţei şedeau unele peste altele lăzi mari, cenuşii, şi pe deasupra scaune împerecheate. În zgomotul de paşi, o uşă laterală se deschise, şi tanti Mali, fata Iachii şi mătuşa mătuşilor lui Jim, apăru surîzătoare. Era o bătrînă de vreo 70 de ani, uscată şi dreaptă, cu părul tare, nu de tot alb, înnodat pe vîrful capului, peste care, cînd ieşea, punea un bonet de catifea cu jeuri. Mica pelerină de pe umeri, înverzită de vechime, şi nasul ascuţit, cu neg, o făceau hrăpăreaţă. Nu dădea nici un semn de senilitate, umbla toată ziua pe drumuri, vorbea limpede şi cu căutare şi era totdeauna prudentă şi politicoasă.

— Bine ai venit, zise ea zîmbind cu blîndeţe de cardinal lui Jim, care se simţi obligat să-i sărute mîna scorojită, pătată şi vînoasă ca o frunză uscată. Vrei să vezi pe Iaca?

Şi cu o mînă împinse cealaltă uşă, aşteptînd ca Jim să intre întîi. Acesta călcă cu piciorul cu mult în jos sub nivelul pragului, rămînînd o clipă dezorientat din cauza obscurităţii. Cînd ochii i se obişnuiră cu lumina incertă a odăii, rămase înmărmurit de privelişte. Odaia joasă, cu scîndurile duşumelii pe jumătate mîncate de şoareci şi cu tavan de grinzi,

era aproape goală. Pe o sobă înaltă de fier şi pe un dulap mare mieunau înspăimîntate vreo opt pisici negre, umflate şi sălbăticite, cu ochi de chihlibar tulbure. Cîţiva porumbei ciuguleau pe duşumea. Lăzi braşoveneşti erau întinse de-a lungul peretelui, cu fereastra închisă în drugi de fier, iar pe ele zăceau perne mari sparte de ghearele pisicilor şi murdărite de porumbei. Lîngă sobă, într-o ladă lungă, joasă, ce era un fel de bancă cu sertar, slujind şi de pat, şedea întinsă ca într-un sicriu, între ţoale învechite, o mumie vie, descărnată pînă la ivirea ţestei. Pielea feţei şi a mîinilor, uscată ca un pergament, era străbătută de sfori mari de vine negre, iar ochii păreau scurşi în fundul capului. Liniile scheletului se vedeau aşa de limpede prin pielea scorojită, încît Jim ar fi crezut pe bătrînă de mult osificată, dacă o mişcare înceată a capului n-ar fi dezminţit asemenea opinie.

— Tu eşti, Amalio? şopti Iaca privind în gol. Cu cine vorbeşti?

— A venit Ion să te vadă, strigă tare în ureche-i tanti Mali.

— A venit Ion? bolborosi rătăcită bătrîna. Care Ion?

— Ion al Magdalinii, lămuri ţipînd tanti Mali.

— Da, da, da! clătină din cap, fără convingere, Iaca. Ce faci, Ioane?

— Am venit să te văd, ţipă la rîndu-i Jim. Cum te simţi?

— Sînt bătrîîînă, zise ca-n vis Iaca; sînt tare bătrîînă! Mult am trăit, mult am trăit!

— Vrei ceva, Iaca? Îţi lipseşte ceva?

— Vai, ce bătrînă sînt, vai, ce bătrînă sînt! cînta mai departe bătrîna, neînţelegînd.

— Te îngrijesc mătuşile? repetă din nou Jim.

— Mă îngrijesc, mă îngrijesc, puiu, Dumnezeu să le dea sănătate!

Centenara întinse mîna aspră spre Ion şi-l pipăi încet de-a lungul braţului, apoi scînci şoptit, înfundat:

— S-au copt strugurii, Ioane?

În timp ce din ochii tantei Mali scăpărau mici fulgere de mînie, Jim se repezi afară, smulse un ciorchine mai copt şi-l aduse Iachii... Aceasta îl luă în mîna tremurătoare şi începu să mestece avid în gingii bob după bob. Ochii i se învioraseră şi părea mai puţin adormită.

— Tanti Mali — vorbi aspru Jim către bătrîna cu pelerină — nu daţi de mîncare Iachii!

— Ba-i dăm — răspunse mieros aceasta — da-i lacomă şi se plînge la toţi.

Jim ieşi roşu de mînie afară.

— Nu-i daţi de mîncare Iachii! ţipă el în mijlocul curţii, şi zicînd aceasta trînti poarta aşa de tare, încît raţele zburară măcăind speriate şi găinile începură să cotcodăcească.

— A venit nebunu! se auzi atunci glasul înţepat al tantei Ghenca, şi clanţa unei uşi se închise cu putere.

MASA CELOR ZECE

Erau orele două şi nimeni nu venea să vestească masa. Jim se plimba nervos prin odaie, cu un cui rece, de foame, în stomac. Se uită, din distracţie, pe şifonier, suindu-se pe un scaun, se culcă pe pîntece şi exploră dedesubtul patului, sub care zăceau în fulgi negri de praf suluri de covoare jilave, descoperi în vatra sobei un borcan cu miere invadat de furnici şi în sfîrşit învîrti din nou maşinăria ceasului şi dezlănţui mica orchestră de sîrme de pe scrin. Cuiul din stomac devenea din ce în ce mai lung.

« Mumii ambulante, maţe uscate », ocărî el în gînd pe bătrînele absente şi muşcă dintr-o prună muşchiuloasă, prea acră. Apoi, plictisit de atîta aşteptare, ieşi din odaie, traversă curtea şi intră în ceea ce numea « refectoriu », cu gîndul la azilurile de bătrîni şi la internate.

Într-o odaie mare, văruită, dar cu tavanul zugrăvit în stilul unei vagi Renaşteri, cu casetoane şi rozete, de cîrligul căruia atîrna o lampă enormă de petrol cu multe stalactite de cristal, era întinsă la mijloc o masă lungă de stejar, cu stinghiile de jos tocite. La marginile ei, pe două feţe de masă

înnădite, erau înşiruite zece tacîmuri, cîte patru pe laturi şi cîte unul în capete. Odaia părea aproape goală din cauza mărimii şi-a lipsei perdelelor, deşi un perete întreg era acoperit cu un şal turcesc, peste care atîrnau iatagane şi pistoale, şi un dulap voluminos astupa locul dintre două ferestre. Un pendul octogonal sfîrîia într-un perete sub apăsarea greutăţilor de tuci legate cu lanţuri, rupte pe alocuri şi înnodate cu sîrmă.

Jim aruncă o privire dispreţuitoare asupra mesei. Ultimele vestigii ale farfuriilor englezeşti şi ale paharelor vechi de cristal dispăruseră înghiţite de lăzi. Feţele de masă prea scurte, tocite de atîta spălătură, erau cîrpite în ochiuri, la rîndul lor iarăşi cîrpite, iar tacîmurile nu semănau de loc unele cu altele. Cuţite şi furculiţe mici cu coadă de lemn sau de os se amestecau cu altele de alamă, mai rar de nichel, farfuriile plesnite de piatră groasă reprezentau diferite grade de evazare, iar paharele erau o adevărată colecţie de recipiente, începînd de la blocul greu de sticlă scobit în faţete pînă la feligeanul subţire poleit pe margini. Chiar şi aceste epave casnice păreau bătrînelor demne de păstrat, deoarece acoperiseră faţa de masă pe sub farfurii cu bucăţi de hîrtie albă.

O coardă lăbărţată de ţiteră bătu în pendul o jumătate de ceas peste două, şi în casă nu se mişca nimeni. Toată lumea decedase prin odăi şi stăruia în recluziune şi tăcere. Jim cunoştea bine încăpăţînarea aceasta bizară, care ascundea pe fiecare în vremea prînzului, spre a simula pierderea noţiunii timpului şi a ieşi cît mai tîrziu cu putinţă din vizuină, dar acum, cînd sosise după o lungă lipsă, întîrzierea i se păru afară din cale ursuză. Ieşi din duhoarea de untdelemn rînced a refectoriului şi se îndreptă

spre bucătării, care se aflau în fundul trenului de case, între ultimul peron şi gardul rupt al grădinii. Tanti Agepsina, econoama şi chelăreasa casei, se prefăcu preocupată printre vasele unei bucătării scunde, ceea ce însemna că auzise paşii lui Jim.

— Hei! strigă acesta, aţi adormit, aţi murit? Nu mănîncă nimeni în casa asta de moaşte?

— Ce-i, ce-i? tresări în chip prefăcut o femeie de vreo 50 de ani, cu faţa pătrată, zbîrcită şi totuşi lucioasă, cu gura subţire, rea, dar cu ochii caşti şi blînzi ai unei călugăriţe. Era fată bătrînă şi i se zicea « domnişoară ».

— Mi-e foame, declară scurt Jim. Ori aduceţi odată la masă, ori plec să mănînc în oraş!

— Bată-te să te bată! zîmbi cu afecţiune rigidă tanti Agepsina. Tot cu iuţeală ai venit, şi zicînd aceasta veni către tînăr şi-l sărută uşor pe obraz, în chip de bun venit.

— Se culcă găinile, iese luna şi d-voastră nu vă mişcaţi! se scandaliză Jim.

« Domnişoara » bolborosi cîteva imprecaţii la adresa celor ascunşi prin casă şi, speriată de ora înaintată, începu să colinde pe la uşi, ciocănind, zgîlţîind şi ţipînd la pensionare.

— Ieşiţi, frate, odată, că s-a făcut noapte!

Cea dintîi care ieşi din odaia ei fu tanti Magdalina. Avea în lacrimozitatea ochilor şi în strîngerea buzelor o nemulţumire oprimată. Ea făcu cu mîna semn de dispreţ în direcţia celorlalte camere, voind să notifice lui Jim că aşa îşi ducea ea amarul de ani de zile, răbdînd şi plîngînd în tăcere. Apoi apăru zîmbind cu nobleţe, într-o toaletă schimbată de mătase cu multe cerculeţe, dar foarte şifonată, tanti Fira, care zise lui Jim cu excesivă politeţe, nu însă fără uşoară ironie:

— Vai, Jim, trebuie să ne ierţi! Tu eşti luminat şi umblat şi treci cu vederea tabieturile unor biete femei de modă veche...

Deschise în sfîrşit uşa şi tanti Ghenca, mai gătită ca oricînd.

— Bine că v-aţi trezit! zise ea înţepat, scoţînd din cordonul lat al rochiei un ceas mic de aur, legat pe după gît cu lănţişor. Vai, dar nebune sînteţi — izbucni deodată constatînd ora — voi nu vedeţi că e ceasul trei?! Şi punîndu-se în capul insurecţiei, porni războinic spre refectoriu, după ce făcu un semn autoritar către Jim: Hai, domnule!

Nu era decît actul întîi al unei comedii jucate de treizeci de ani. Actorul principal şedea ascuns în una din casele cu baldachin de tablă.

— Caterinoo! strigă tanti Agepsina de afară, bătînd cu mîna într-un geam aproape astupat de vîrfurile unui smochin, hai să mîncăm, Caterino, că e tîrziu!

La început nu se auziră decît nişte tunete înfundate ca de bolovani rostogoliţi de pe munte de piciorul unei capre sălbatice, apoi se desluşiră propoziţiuni frînte, bombănite de mînie:

— Ce masă! Ce tîrziu! Parc-aţi înnebunit! Au venit turcii! Vă treziţi cu noaptea-n cap! De-abia ne-am sculat, şi iar masă! N-aveţi decît să mergeţi la masă!

— Caterino, e trei! insistă « domnişoara » obişnuită.

— Ce trei?! tună de astă dată vocea în prag, voi nu vedeţi că n-a venit nici Popescu?!

Vorbind astfel, tanti Caterina, zisă şi madam Popescu, fiindcă era măritată şi singura cu bărbatul în viaţă, scoborî treptele încruntată şi autoritară. Cînd intră în refectoriu, cei patru insurgenţi şedeau

ţepeni la masă, privind cu răbdare reprobativă fundurile goale ale farfuriilor. Pisicile miorlăiau agitate, frecîndu-se de picioarele scaunelor şi arătîndu-şi roşul cer al gurii. Baba Chiva, îmbufnată, le domolea cu evidente aluzii: « Ptruţ, pisică, ai răbdare, că-n casa asta şi-un dobitoc moare de foame ».

Tanti Caterina făcu un salut mic de recunoaştere faţă de Jim, fără să micşoreze presiunea aburilor ce-i fierbeau în gură.

— Ce vă pripiţi aşa, frate?! E devreme!

— E trei, reteză scurt Dante Alighieri, alias tanti Ghenca.

— Ce vorbiţi?! se înspăimîntă atunci tanti Caterina. Şi schimbînd repede tonul, îşi însuşi indignarea obştească. Dar ce-aşteptarăm pînă acum? Dar voi n-aveţi ceas să priviţi? Aşteptaţi pe Ţară-lungă (adică pe dom' Popescu, bărbatul ei)? Cine ştie pe unde-şi bea minţile?! Aduceţi la masă, că ne-apucă noaptea!

« Domnişoara » împreună cu baba Chiva se precipitară spre bucătării, precedate şi urmate de ceata miorlăitoare a pisicilor.

Tanti Caterina se înfipse seniorială pe un scaun. Faţa rotundă, masivă, deşi cu vagi umbre de senilitate, era de o luciditate cvasi artificială, efect a îndelungi tratamente cu unsori alcătuite în taină din ceară, ulei de migdale şi spermanţet. Reţele dese de vinişoare îi brăzdau umerii obrajilor, astupîndu-i cu plăgi roşii, ca la păpuşi, dar cu toată această înflorire exterioară, expresia generală, ajutată şi de ochii mici, serioşi, era lipsită de feminitate. Obrazul ei de eunuc semăna cu un măr prea rumen pe dinafară şi prea acru la muşcătură, şi de bună seamă, avînd în vedere sterilitatea şi

lipsa afectivităţii, glandele ei interioare pluteau ca nişte prune uscate într-un vin oţetit.

În curînd îşi făcu apariţia în cadrul uşii pelerina măslinie a tantei Mali. Bătrîna păşi uscată şi cu demnitate la locul său, zîmbind neutru la toată lumea şi fără să trădeze nici o nemulţumire. Un miros de lumînare şi de colivă se exala din rochia sa, ce părea de carton gudronat din cauza vechimii, şi ochii ei vineţi ocroteau cu religiozitate tacîmurile.

În clipa în care tanti Agepsina vîra o lingură galbenă de supă în castronul fumegător, spre a face distribuţia primului fel, două persoane intrau tăcute pe uşa refectoriului. Erau Silivestru şi tanti Lisandrina, cei mai tineri dintre bătrîni. Om ca de vreo 50 de ani, Silivestru, bărbat înalt şi viguros, purta părul tuns mărunt ca o perie şi o barbă pătrată, funingios de neagră, şi numai pe ici, pe colo argintată de cîteva fire albe. Încruntarea ochilor penetrabili şi încovoierea de plisc a nasului îi dădeau un aer mai degrabă ursuz şi timid. El merse repede către masă, suflînd pe nas cîteva vorbe ininteligibile, şi se aşeză lîngă Jim, căruia îi întinse mîna osoasă, întrebîndu-l simplu şi mormăit: « Cînd ai venit? » fără să aştepte însă vreun răspuns.

Tanti Lisandrina i se păru lui Jim suspectă. N-avea încă patruzeci de ani şi era nemăritată, dar în colţul pleoapelor prea lungi tremura o sfială vinovată. Părul negru îi era împletit în coade groase în jurul capului, ca la fete, şi faţa prea fragedă şi roşie îi era de stareţă tînără. Păşi tăcut, plecîndu-şi molatic pleoapele şi, ştergîndu-şi buzele cu limba, asemeni unei pisici care a lins pe furiş lapte, se aşeză pe un scaun, salutînd cu modestie exagerată pe Jim şi pe toţi ceilalţi, care lăsară capul în jos cu indiferenţă.

Tăcuți ca nişte călugări în trapeză, toți comesenii mînuiau lingurile între farfurii şi gură, pe diferite grade de înclinație deasupra mesei. Clipoceala tacîmurilor, zgomotul de sorbire se amestecau cu hîrîitul pendulei, al cărui lanț se prăbuşea vizibil la răstimpuri. Silivestru ținea capul aproape deasupra farfuriei şi înghițea supa în mişcări repezi, dezordonate, privind-o cu duşmănie şi ştergîndu-şi din cînd în cînd barba udată. Tanti Mali îşi păstrase dimpotrivă şi pe scaun perpendicularitatea de plop şi sorbea lent, cu satisfacție, conținutul lingurii, frecînd apoi de cîteva ori falca de sus asupra celei de jos, ca să biruie în dinții galbeni şi rari duritatea boabelor de orez. Tanti Magdalina şi tanti Fira înghițeau lacom şi îmbujorate la față bucățile de pîine pe care le lăsaseră să se umfle ca nişte bureți în zeama din farfurie. Numai Ghenca rămăsese galbenă şi aspră în fața farfuriei, şi scuturînd lingura lua în ea, farmaceutic, cantități mici de lichid, pe care îl sorbea fără acustică, încet, obiectiv, protocolar.

Pe Jim clocotul acesta al gurilor îl irita de moarte. De greață, văzu noroi în toate farfuriile. Porci mari loveau cu rîtul în tinicheaua unor găleți din care curgeau lături cu coji de pepeni. Un mascur mare şedea îngropat cu pîntecul în noroiul unui şanț, şi rîtul lui sforăitor de mulțumire scotea băşici groase deasupra mocirlei. Jim vîrî lingura silnic ca-ntr-o troacă în restul răcit al supei, şi sub imperiul asociației de imagini o părăsi definitiv acolo.

— Am impresia — zise iritat şi descărcîndu-şi nervii în altă direcție — că nu dați de mîncare Iachii. Am găsit-o uscată ca o mumie şi înfometată.

— De unde ți-a mai intrat şi asta în cap — se oțărî Agepsina — că nu-i dăm de mîncare?! Mănîncă toată ziua şi nu se mai satură!

Nu cred eu asta, la asemenea vîrstă lăcomia are nevoie de prea puține lucruri. Are o voracitate de găină uitată în coteț — ați înțeles? — ar face praznic dintr-un măr!

Cine ți-a spus dumitale poveştile astea, domnule? sări înfuriată tanti Caterina, şi vorba îi pulveriză supa din lingură; ştiu eu de unde vine asta!

În acest timp Silivestru privea încruntat fundul farfuriei, iar Lisandrina, umilă, avea un mic rîs de satisfacție în lumina ochilor.

— Ea singură mi-a spus — zise Jim — şi nu e greu de văzut că nu minte.

— Jim — vorbi atunci tanti Fira cu multă distincție şi calm afectat — cum se poate ca tu, om învățat şi umblat prin lume, să bănuieşti astfel de lucruri? Iaca e bătrînă, uitată de Dumnezeu, a căzut în mintea copiilor. Se plînge la toți şi ne ferim să o vază lumea, că ne ies vorbe. Nu trebuie să te potriveşti ei şi să dai de bîrfit vecinilor.

Tanti Mali, fata septuagenară a Iachii, aproba tocmai din cap, zîmbind cu onctuozitate episcopală, cînd Silivestru, fără să-şi ridice ochii din farfurie, zise aspru şi fără putință de replică:

— Nu dați de mîncare Iachii!

— Ei! interveni acru Ghenca, dă-i şi dumneata apă la moară! Şi să zicem că e aşa! Iartă-mă, Doamne! Şi-a trăit traiul, şi-a mîncat mălaiul. Decît aşa viață, lipsă! Mai bine s-ar îndura Dumnezeu şi Maica Domnului s-o ia odată, să se odihnească şi oscioarele ei!... Mîncarea pentru ea e crimă — aşa să ştii dumneata, domnule — că-i lungeşte canonul şi n-o lasă să-nchidă ochii.

— Iaca — vorbi Silivestru cu aceeaşi asprime sentențioasă şi ironică, spre Jim, fără să privească

pe ceilalţi — n-a ştiut să strîngă bolovani în ladă după ce şi-a împărţit boarfele urmaşilor, şi de aceea se usucă acum ca Keops în piramidă. Dacă ar fi dat sfoară că în lada cu pietre mai are galbeni şi scule de aur, ea ar sta azi în capul mesei, pe scaun cu roate, şi dumnealor i-ar săruta mîna pe rînd, cum făceau acum treizeci de ani, cînd Iaca, crezîndu-se pe sfîrşite, le-a împărţit cu mîinile ei banii, argintăria, care cocleşte acum pe fundul scrinurilor. Dumnezeu o pedepseşte să se zgîrcească de bătrîneţe într-o cutie veche, cu maţele făcute coarde de vioară, ca să vadă cu ochii ei pe fetele fetelor îmbătrînind în sculele ei.

Urmă o tăcere apăsătoare, măsurată de clinchetul furculiţelor, apoi Ghenca, afectată de cîte ori venea vorba de vîrstă, explodă:

— Bine că eşti tu tînăr!

— Aţi început iar să dezgropaţi morţii, zise supărată tanti Caterina. Întotdeauna scandal la masă!

Magdalina, cu ochii plîngăreţi, făcea semne disperate lui Jim să închidă discuţia. Tocmai atunci se auziră ştersături de picioare la uşă, şi dom' Popescu apăru pe uşă cu melonul pe-o ureche.

Avînd în vedere aprinderea feţei şi tulbureala ochilor şireţi, nu mai încăpea îndoială că era « cu chef ». Toate femeile îşi făcură semne repezi de prudenţă, iar Caterina zise în şoaptă:

— Tăceţi din gură, că iar a venit afumat.

— Bine v-am găsit, « fetelor »! salută galant dom' Popescu. (Surprins.) Ce, v-aţi şi aşezat la masă?!

Deşi tanti Caterina recomandase prudenţă, fierbînd ca de obicei pe loc, răspunse cu umor:

— Doar nu era să aşteptăm pe paşa de la Vidin!

Popescu înghiţi saliva jignit.

— Dă-mi voie! Ce vorbă e asta, paşa de la Vidin? Aşa mă primiţi d-voastră, va să zică?! Tîra vorba nazalizînd-o, dar era liniştit şi plin de demnitate.

— Priveşte ceasul, domnule, înainte de a vorbi.

Patru zbîrnîituri scurte căzură una după alta într-un sfîrîit precipitat.

— Nu privesc eu rîşniţa d-voastră ruginită. V-am spus să vă luaţi un ceas ca lumea. Scoase din buzunar ceasul său, spre a demonstra că nu era tîrziu, dar, observînd ora, îl lăsă să cadă la loc, decretînd: E devreme! Cînd dădu să se aşeze în capul mesei, observă pe Jim. Hei, lume nouă, îmi pare bine, mă bucur! Dar cînd venişi, nene? Aduceţi, frate, o sticlă de vin, să beau în cinstea noului-venit.

Caterina, Magdalina şi Agepsina făcură semne repezi babei Chiva, care se pregătea să se repeadă la pivniţă, de a nu se mişca.

— Nu mai este vin, domnule, s-a isprăvit! Pe unde ai fost tot vin ai băut...

— Cum nu mai este vin?! N-am pus eu alaltăieri cinci sticle pe lada cu nisip? şi dom' Popescu se sculă să meargă singur în pivniţă.

— Nu se poate, domnule — ordonă imperios Caterina — noi nu bem vin.

— Aşaaa! nu beţi vin! foarte bine! beau eu şi cu Jim! vreau să mă bucur de sosirea lui!

Ca să curme conflictul, Jim declară că nu bea alcooluri, şi Popescu se reaşeză cu greu la masă. Apropiindu-se mult de tînăr, lîngă care şedea, îi zise confidenţial şi didactic:

— În fond, ele au dreptate. Alcoolul vatămă organismul. Dacă vrei să ai putere de muncă, ascultă-mă pe mine, să bei apă. Apa e cel mai bun aliment şi medicament. Doctorul Kneipp vindecă cu apă toate boalele.

Gura îi mirosea a vin ca o vrană de butoi. Lui Jim nu i se păru de loc îmbătrînit, poate şi din cauza părului roşcat. Obrazul îi era rumen şi sănătos, mustaţa adusă caligrafic peste buză. Era acelaşi om paşnic pînă şi în viţiul capital, cicălitor, didactic şi în fond pasiv şi răbdător. După o săptămînă de regularitate casnică dispărea deodată timp de douăzeci şi patru de ore. Cînd reapărea, ziua sau noaptea, « dezgropa morţii ». Făcea teorii medicale sau politice, dojenea şi sfătuia pe toată lumea şi voia veselie şi tinereţe în casă. Deşteptat din blajina beţie, petrecea zile întregi de pocăire, făcînd grădini de zarzavat în toate colţurile ogrăzii, reparînd uşile şi ulucile, tăind lemne şi bineînţeles justificînd aceste acţiuni printr-un principiu de muncă igienică, expus îndeosebi la masă. Apoi iar dispărea, iar grădinărea şi aşa mai departe. Acest ritm de viaţă devenise necesar întregii familii, şi un dom' Popescu « neafumat » n-ar fi avut nici un haz. Cînd asceza era prelungită prea mult, dădea naştere deopotrivă la reproşuri din partea nevesti-si Caterina, care zicea: « Îmi stă toată ziua pe cap! Nu-i d-a bună! Pesemne c-a intrat în anul morţii! » Şi-l gonea pentru ca să-l poată certa la întoarcere.

— Bine, frate — observă indignat dom' Popescu — viu obosit şi flămînd acasă şi nu-mi daţi nimic de mîncare? Aduceţi la masă.

— S-a adus şi s-a isprăvit. Cine întîrzie, lingura de gît! zise sever Caterina.

— Daţi-mi voie, ce înseamnă asta? Vă aşezaţi la masă înaintea mea? Ce fel de respect aveţi faţă de mine? Nu sînt eu capul familiei, n-am eu răspunderea d-voastră în faţa legilor? Nu semnez eu contractul de închiriere şi toate actele care vă privesc?

— Dacă eşti capul familiei, să vii devreme la masă, avertiză Ghenca.

— N-o să stau toată ziua cu masa întinsă... bombăni Agepsina, cotrobăind prin dulap.

— Mă rog — se miră dom' Popescu — cîte neveste am eu? E harem aici, sau ce e? Şapte femei împotriva mea?!

În loc să-i ia apărarea, Caterina îi dădu lovitura de graţie.

— Taci din gură, vulpoi bătrîn, să te duci să mănînci unde-ai fost pînă acum.

Fiind învins în lupta dreaptă, dom' Popescu se refugie în filozofie.

— Jim, ascultă vorba mea. Femeia este fiinţa cea mai slabă la minte. N-ai văzut găina? Cocoşul bate mîndru din pinteni cu creasta în sus, şi găinile aleargă căpiate, cîrcîind cu ouăle în ele. Uite-aşa mă cîrcîiesc dumnealor pe mine de treizeci de ani! Bagă de seamă cînd te-nsori, Jim, să nu iei cîrcîiala în casă. Mai bine rămîi ca Silivestru! Dumnealor nu întreabă: « Unde-ai fost, Popescule, ce-ai lucrat, Popescule »! Numaidecît (imitînd răstirea Caterinei): « Acum se vine? Să te duci de unde-ai venit! Vulpoi bătrîn! Facu-ţi şi dregu-ţi! » (Persuasiv.) Bărbatul nu trebuie să stea în casă. Trebuie s-alerge, să afle. Tragi cu urechea de ici, prinzi de colo, bei un păhăruţ de vin, te-mprieteneşti cu oamenii şi îţi faci treburile. Iniţiativă! Trebuie să ai spirit de iniţiativă!

Deşi nu cam înţelegea ce fel de afaceri făcea dom' Popescu, care era pensionar, ca să aibă atîta nevoie de iniţiativă, Jim se prefăcu că-l ascultă cu multă atenţie, ceea ce pricinui retardatarului deosebită plăcere.

Cînd tanti Agepsina puse înaintea lui dom' Popescu friptura, sub cuvînt că celelalte mîncări erau reci, acesta protestă:

— Iar carne, frate! Mereu carne! Carne şi iar carne! Nu-mi trebuie otravă. Eu vreau vegetale. D-aia s-a zgîrcit pielea pe d-voastră. Vă pîndeşte guta.

— Neam de neamul nostru — declară Ghenca solemn — a mîncat carne şi a trăit şi mai trăieşte. Mănîncă dumneata ierburi ca vacile, şi să dea Dumnezeu să ai cîte zile a avut Iaca.

Popescu nu se dădu învins.

— Vegetalele crude au vitamine, scrie şi-n *Universul*, demonstră el. Dă-mi o ceapă, fiindcă-i radioactivă, un usturoi, că are arsenic, un măr cu coajă, fiindcă conţine valeriană. Astea vreau eu, cucoană, nu hoit!

— Ei bine, na iarbă şi adă încoace carnea! şi zicînd aceasta, tanti Caterina aruncă în faţa lui dom' Popescu două cepe mari, crude şi-i trase de dinainte farfuria cu friptură.

Dom' Popescu rămase deconcertat, dar sfărîmînd ceapa cu mîna, încercă totuşi s-o mănînce în silă. În curînd, însă, începu să devasteze cu furculiţa porţiile vecinilor, aşa încît i se înapoie friptura cu concluzia:

— Ei vezi, domnule, că nu te mulţumeşti cu iarbă?

— Fiindcă m-aţi obişnuit rău d-voastră — se scuză Popescu — şi nu vreţi să-mi faceţi alt regim.

— Domnule — schimbă el deodată vorba, adresîndu-se lui Jim în om curios — ai fost în Italia, va să zică! Ia spune-mi, domnule, şi mie: Ce-i cu Mussolini?

Luat repede, Jim rămase încurcat.

— Vezi — îi impută celălalt — cum sînteţi d-voastră, ăştia tineri, generaţie nouă, de! Păi dumneata n-ai spirit de iniţiativă? N-ai putut să tragi cu urechea, să vezi ce şi cum?

— Lasă omul în pace! interveni grav Silivestru.

— Ce să las în pace? izbucni atunci dom' Popescu indignat. Ce să las în pace? Parcă pe d-voastră, care vă pretindeţi intelectuali, vă doare inima de ţara asta cum mă doare pe mine? Un Mussolini ne trebuie nouă, m-aţi înţeles? şi zicînd astfel, plesni dictatorial cealaltă ceapă.

Moara pornise. De acum toată lumea se aştepta la o lungă disertaţie politico-sociologică, în care orice moment istoric era determinat prin raportul a patru factori constanţi: englezu, americanu, neamţu şi rusu. Ceea ce se şi întîmplă.

— Americanu, domnule, are iniţiativă şi-o să ne distrugă. De mic copil el porneşte la lupta pentru existenţă şi se căleşte în viaţă. Vinde jurnale, face, drege şi ajunge ca Ford. Da' dumneata ce faci, cucoană? se adresă dom' Popescu către tanti Ghenca, al cărei zîmbet sarcastic îl supăra mai cu seamă — cu ce-ţi justifici dumneata existenţa pe pămînt?

— Da' dumneata ai vîndut jurnale cînd erai copil, domnule? îl provocă Ghenca.

— N-am vîndut, că n-am avut părinţi luminaţi să mă ia de mînă şi să-mi zică: « te-am făcut, te-am crescut, acum du-te şi agoniseşte-ţi pîinea »! Vorba este, ce faceţi d-voastră ca să aveţi dreptul să vă aşezaţi la masă şi să-mi cereţi socoteală *mie*, care muncesc? Eu înţeleg aşa: munceşti, mănînci, nu munceşti, rabzi!

— Eşti bolşevic, domnule! îl denunţă atunci tanti Fira, ca să-l aţîţe.

— Sînt bolşevic, cucoană, cînd e vorba de muncă, sînt bolşevic! Cînd stai toată ziua ca o cloşcă, cum faci dumneata, nu-ţi dau voie să te aşezi la sfînta masă şi să pui mîna pe sfînta pîine. Şi zicînd aceasta, dom' Popescu puse într-adevăr mîna pe bucata de

pîine de dinainte, dar rămînînd nesatisfăcut de ea, întrebă intrigat: Dar de unde luaţi voi pîinea asta de e aşa îndesată?

— Eşti sătul şi nu-ţi place nici pîinea! îi tăie apa de la moară Agepsina. De la Gagel, de unde vrei s-o luăm?!

Acum intră în joc şi factorul neamţ.

— De la Gagel? Luaţi pîine de la neamţ, va să zică! Bravo, cucoană, daţi-i înainte, daţi-o de rîpă, mama ei de ţară, că atîta aşteaptă neamţu şi cu americanu! Nu-mi trebuie pîine frămîntată de mîini străine, cucoanelor, m-aţi înţeles?! Trebuie să învăţăm odată să trăim prin noi înşine, cum a zis Brătianu. De mîine încolo să-mi faceţi numai mămăligă.

Dom' Popescu continuă să deplîngă astfel destinele patriei, asmuţit de cele şapte femei, dar Jim, simţindu-se obosit, se ridică de la masă şi ieşi. După el veniră Silivestru şi Lisandrina, apoi tanti Mali, care se strecură pe portiţa din fund, aşa încît dom' Popescu rămase numai între cîteva femei, pe care căută să le cîştige la doctrina sa.

În cei cîţiva paşi pe care îi făcură împreună prin curte, Silivestru întrebă posomorît pe Jim:

— Şi acum ce-ai de gînd să faci? Ai venit să te îngropi aci sau ce?

Şi, cum Jim nu ştia ce să răspundă, încheie ironic:

— Fereşte-te de molii şi de igrasie cît mai eşti tînăr! Pentru mine e prea tîrziu.

Şi cu aceste vorbe puse mîna pe clanţa uşii sale.

Jim se închise în odaie şi frunzări cărţile pînă ce se-ntunecă. Oboseala călătoriei se lăsase acum în oase şi se gîndi cu silă la ideea de a se mai duce la masă cine ştie cînd. Întoarse cheia în uşă şi se dezbrăcă în lumina lunii. Nici o lampă nu era aprinsă pe nicăieri, şi curtea părea pustie. Numai un miros suav de regina-nopţii adia dinspre straturile de flori, udate de curînd.

Jim se întinse pe pat, cu mîinile sub cap. În liniştea părăginită a curţii nu se auzeau decît greierii. Scîrţîiau pretutindeni ca într-o mirişte, tăind sîrme subţiri cu fierăstraie minuscule. Ţîrîituri limpezi şi scurte răsăreau aci în sobă, aci în scrin şi chiar în peretele de lîngă pat. « Gri-gri-gri-gri », se auzea printre scîndurile duşumelelor, şi de departe, din curţi, alte fierăstraie răspundeau: « gri-gri-gri-gri ». Ţîrîiturile erau aşa de numeroase şi subţiri, încît lui Jim i se păru că stelele scîrţîiau astfel tremurînd pe firmament. Cîmpurile străbătute cu trenul pe înserat îi fugeau pe dinainte. Nu-i trecuse încă hurducătura, şi în prima somnolenţă simţi bătîndu-i în tîmple zdupăitura ritmică a roţilor. Imaginile se amestecau în nebuloasa ochilor. Domnişoara cu breton purta pelerina măslinie a tantei Mali, dom' Popescu, cu melonul pe cap, dormea în tren, cu capul în braţele ei, Iaca era pusă în reţea la bagaje, iar văcarii mînau spre sate turme de pisici negre. Sfeşnice mari de argint purtau procesiuni de lumini fumegătoare de-a lungul unei alei incomensurabile de abis, şi Jim putu să citească, în ultima cădere sub aripile negre ale somnului, în scriere de flăcări: « Vei trăi vîrsta de 150 ani şi vei lua pe fata Lenuţa ».

LOLA, DORA ŞI MEDY

A doua zi Jim sări în sus, deşteptat de cotcodăcitul alarmat al găinilor, speriate cine ştie de ce. Ceasornicul de pe scrin, uitat cu limba muzicii la ora nouă, cînta mărunt din ţiteră prăfuitul vals.

Jim se simţi sănătos şi tînăr ca un arc. De bucuria pe care soarele i-o aprindea în artere, făcu o săritură atletică peste tăblia de fier a patului şi căzînd în faţa oglinzii emise din toată adîncimea gîtlejului, baritonînd, primele note ale marşului din *Aida*.

Nu era închipuit şi nu se credea frumos, dar un instinct de conservare fizică îl făcu să-şi umfle bicepşii şi coşul pieptului şi să fandeze plastic cu piciorul drept înainte, pentru a obţine maximul de volum al pulpei. Era îmbrăcat americăneşte într-un combinezon de crep, ceea ce-i dădea aerul unui sportiv. Ca să-şi atenueze puţin trepidaţia sîngelui, începu să facă figurile gimnastice din *Mon système*. Se răsuci din şale cu mîinile în sus, de jur împrejurul bazinului, se lăsă, îndoind genunchii, pe vîrful picioarelor, cu pumnii strînşi, fandă înainte, înapoi, la dreapta şi la stînga. Încheieturile îi trosneau, dîndu-i o senzaţie de liberare a membrelor. Cînd vru să se aşeze pe spate, spre a încerca

în aer supleţea picioarelor, praful din covoarele vechi ale tantei Magdalina îi înecă răsuflarea. Vru să-şi încerce puterea braţelor rezemîndu-se cu toată greutatea trupului pe speteaza unui scaun, dar acesta trosni aşa de tare, încît, spre a evita un accident, Jim renunţă şi se mulţumi să boxeze arcurile desfundate ale canapelei şi pernele din pat.

Încălzit de mişcare, Jim se îndreptă spre lavoar să se spele. Îi trebuia apă multă, un lac, un bazin, o baie largă de porţelan cel puţin, să se simtă năvălit de apă pînă şi-n nări şi-n urechi, să simtă înţepătura deasă a duşului rece. Casa cu molii n-avea însă asemenea instalaţii moderne, pe care tanti Ghenca le dispreţuia, zicînd: « Iaca şi bunicul au trăit şi fără baie în casă şi a fost bine! Aţi venit dumneavoastră mai cu moţ! » Ibricul conţinea atîta apă cît să-şi stropească obrazul, adică, în termeni patriarhali, să se spele « pe ochi ». Zărind pe baba Chiva prin curte, Jim îi făcu semn.

— Adu-mi apă, Chivo, îi zise el, cînd aceasta intră rîzînd prosteşte de costumul lui.

— Păi n-ai apă? Ce-ţi mai trebuie alta?

— Îmi trebuie apă multă, nu pe fundul ibricului. Apoi, iluminat de o idee genială: Să-mi aduci stropitoarea plină cu apă rece.

— Ce stai de vorbeşti? se scandaliză baba. Cum s-aduc eu stropitoarea în casă?

— Să mi-o aduci, că altfel nu e de trăit cu mine!

Baba ieşi crucindu-se şi mirîndu-se cu un « Maica ta, Cristoase! » de acest bizar capriciu. Peste cîteva minute apăru însă cu apa, intimidată oarecum de a fi complice la o astfel de trăsnaie. Intenţia ei evidentă fu de a aştepta lîngă prag consumarea faptei, dar Jim o învîrti pe uşă afară şi întoarse cheia în broască. Stătu puţin să se gîndească, fiindcă

nu vedea încă modul de întrebuințare. Să atîrne stropitoarea de cuiul din tavan şi apoi să-i dea înclinare deasupra capului, n-avea nici cu ce-o lega şi îi era teamă să nu se surpe cumva tavanul. Să toarne apa în lighean, ligheanul era prea mic. Alese soluția cea mai simplă. Puse ligheanul în mijlocul casei, acolo unde covorul i se părea mai prețios tantei Magdalina, intră cu picioarele în el, se dezbrăcă de combinezon şi, ținînd stropitoarea cu mîinile întinse deasupra capului, lăsă să-i curgă peste față, ceafă şi de-a lungul trupului firele reci ale apei.

Jim ieşi din baie înviorat ca un armăsar tînăr tăvălit prin iarbă, dar odaia tantei Magdalina nu era pregătită pentru instalații de genul acesta. Apa căzută mai toată pe jos se îndrepta în rîuri repezi pe sub pat şi scrin, şi din cauza udăturii duşumeaua mirosea a colb plouat.

Ca să-şi salveze tălpile din mlaştină, Jim se urcă în pat, şi acolo, în picioare, fredonînd aria din *Jeannine*, îşi continuă toaleta, privind în oglinda ce era atîrnată pe peretele dimpotrivă, deasupra scrinului. Îşi linse părul cu peria neted peste cap, îşi înnodă cravata şi puse costumul de stofă *Burberry*, a cărui culoare aspră de frunză uscată îi dădea o siluetă foarte londoneză. Deşi bine aşezate de cu seară pe umărul unui scaun, hainele îl nemulțumeau prin mirosul de naftalină ce-l luaseră din odaie. Cînd replica din oglindă a persoanei sale i se păru satisfăcătoare, făcu un calcul vizual şi sări cu tălpile drept în pantofi, spre a evita umezeala. Tanti Magdalina s-ar fi îngălbenit ca de priveliştea unei crime dacă l-ar fi văzut cum îşi cufundă piciorul în inima fotoliului dezacordat ca să-şi lege şireturile de la pantofi. Din fericire, însă, Jim avu vremea să părăsească locul crimei înainte de

venirea cuiva şi să se refugieze în « refectoriu ». Acolo pahare cu resturi de lapte, ceşti de cafea, fărîmături de cornuri şi pîine prăjită risipite pe masă trădau reuniunea matinală a celor din casă.

Acelaşi simț de igienă corporală, care îl făcuse pe Jim să transforme odaia de dormit în sală de duş, îl dezgusta aici la vederea mesei cu resturi de mîncare, deşi şalul turcesc de pe perete, iataganele şi un dulap de nuc dădeau încăperii oarecare eleganță arhaică. Voia pereți netezi, luminați din colțuri de sub plăci ascunse de sticlă, fotolii confortabile de nichel, foarte înclinate pe spate, ca scaunele de clinică, mobile joase, masive, geometrice. Aştepta dejunul adus pe o *table à roulettes* din planuri de cristal gros, în boluri şi recipiente masive şi cu tacîmuri neprevăzute şi decorative ca nişte instrumente chirurgicale. Voia, fireşte, o subretă în stilul mobilei: tunsă mărunt, cu fața ovală de porțelan de Saxa, în uniformă de satin fin negru şi cu ciorapi negri aşa de metalici, încît mîna să alunece cu gîndul pe ei ca pe rezemătoarea de nichel a fotoliului. Aprins de asemenea deziderate de lux igienico-estetice, nu putu decît să deteste apariția babei Chiva cu un pahar de lapte cu cafea, pe care scria: « Suvenir din Călimăneşti », pus pe o tavă de tablă ruginită.

— Ți-am adus şi nişte ouă — zise baba Chiva — că ştiu că n-ai mîncat aseară.

— *Oeufs à la coque?* declamă Jim glumind.

— Cum le coc? Le fierb, nu le coc! rămase nedumerită baba.

— Ah, babă Chivo — continuă el mai mult pentru sine decît pentru babă — cînd o să fiu eu servit cu mare ceremonial pe platouri de argint: *sandwich*-uri savant combinate de barmani în

smoching şi subrete în *lamé*, după reţete de laborator, bunăoară:

Chargez la tartelette avec du jambon en morceaux; remplissez avec de la fondue, cayenéez; gratinez à la salamandre. Laitance de hareng salé, hachée avec des noix et de la pomme reinette.

Vreau nişte *tartelette* inedite, pricepi, nişte *canapés* absurde!

— Vorbeşti de canapea? zise aiurită baba Chiva. A scos-o cucoanele, că era plină de ploşniţe.

Jim sorbi laptele dintr-o înghiţitură, rîzînd, şi trimise pe babă să-i aducă cheia lacătului de la magazie. Cînd avu cheia, o luă spre fundul curţii, unde lîngă coteţele de păsări se aflau trei şoproane închise cu porţi late, prevăzute cu mari răsuflători. Unul din ele servea drept hangar « maşinii » sale. Trase cu zgomot uşa grea şi privi din prag înăuntru, unde între mormane de lemne de fag pentru foc staţiona un minuscul « Peugeot » prăfuit. Abia apucă să pună mîna pe clanţa cupeului, şi o cloşcă năpîrlită ţîşni de pe fotoliul de piele, umplînd curtea de vaiete şi cotcodăceli. Jim aruncă cu un lemn după ea şi scoase din inima caldă încă a pernei trei ouă gălbicioase şi mînjite.

« Maşina » lui Jim era, în fond, o hodorogitură lovită şi zgîriată, cumpărată pe nimic şi în rate de la un prieten. Dar scundă şi solidă, rezista în chip uimitor la toate experienţele, mergea mărunt ca o broască-ţestoasă, ieşea nevătămată din hopuri şi se hrănea cu benzină puţină. Deşi ruşinat de înfăţişarea ei mizeră, Jim o bătu cu familiaritate pe pneuri şi o ciupi amical de claxon. Timp de o jumătate de ceas o supuse unui minuţios examen medical. Ridică un capac să vadă cilindrii, inspectă bateriile şi radiatorul, vîrî capul sub şasiu şi puse la încercare trăinicia caroseriei, se sui la volan şi pilotă roţile pe loc, cu picioarele înfipte în pedale. Convingîndu-se că măruntaiele maşinii erau intacte, îşi scoase haina de pe el şi procedă la lubrificare, trimiţînd în acelaşi timp pe baba Chiva, cu un bidon, să-i aducă benzină de la un depozit din apropiere.

Un ceas mai tîrziu, cei şase cilindri pocneau repede în magazia de lemn, spre îngrijorarea regală a cocoşului. Jim porni cu jucăria lui spre poarta deschisă de babă, săltînd în sus din cauza bolovanilor. În mers dărîmă un leandru înfipt într-un hîrdău la uşa tantei Caterina.

— Fi-ţi-ar maşina afurisită! blestemă aceasta din dosul perdelei, dar Jim ieşise în stradă.

Trecu claxonînd pe lîngă prispa bisericii, ocoli rondul fără iarbă din piaţă şi se îndreptă spre Lucaci cu intenţia de a merge în centru...

«Ah, gîndea Jim, de-aş avea un „sport" elegant, un Renault măcar, un Mercedez Benz tip „Stuttgart 260", un Stoewer 8 cilindri tip kabriolett, ori un Graham-Paige, galben, enorm şi turtit ca o şalupă, alergînd silenţios pe asfalt, *sans bruit et sans heurt.* »

Şi se vedea înfundat aproape cu totul în moalele capitonaj, monoclat sub pălăria de fetru gri şi manevrînd neglijent volanul, cu o mînă vîrîtă pe jumătate într-o mănuşă « Nicolet ». La pîrîitul surd al pneurilor, fetele ar fi întors capul cu invidie, dar el le-ar fi privit flegmatic, ca prinţul de Walles. Tocmai cînd îi era visul mai dulce şi maşina Graham-Paige se transformase într-un Sumbeam de curse, verde şi lung ca o torpilă, un stop îi tăie calea şi un agent de circulaţie imită cu emfază înaintea sa nişte semnalizări savante de poliţist german. Frînă scurt şi rămase între celelalte automobile, ca un cărucior de copil printre locomotive Maffei.

După trei ani de lipsă din ţară, Bucureştii i se părură uimitor de modernizaţi. Numeroase construcţii moderniste presărau oraşul cu punţi de vapor şi cuburi albe. Palatul Asigurării Generale se ridica în chipul unui masiv de sare babilonică spre cer, transformînd bulevardul, împreună cu palatele Ciclop şi Lido, în arteră de mare metropolă. În josul peretelui drept şi ameţitor al enormului turn, scundele clădiri vecine păreau barăci de scînduri. Micul zgîrie-nori în fier şi blocuri de piatră al Palatului Societăţii de telefoane aruncase pe porţiunea strîmtă a Căii Victoriei o umbră de Broadway. Ferestrele scunde şi late de cabină de vapor, planurile suprapuse, cu acoperiş plat, barele de fier alb, suprafeţele colorate în terrasit cafeniu sau albastru, vitrinele enorme înconjurate cu plăci de sticlă colorată, barurile automate, toate acestea erau elementele unei lumi noi, iubind spaţiul alb, igienic, interiorul marmorean al unor terme simplificate, sticla, nichelul, lemnul neted, neornamentat, lumina prelingîndu-se pe pereţi. În acest decor de monumente geometrice, mijlocul de locomoţie cerut de ochi era Lincolnul spaţios, corespunzînd în severitatea lui mecanică vechiului landou.

Mai mult din curiozitate decît din nevoie, Jim stopă în faţa automatului « Presto ». Luciditatea gheţoasă a interiorului îi dădu fiorul intrării într-un bazin translucid. Coloanele de aluminiu, decoraţiile pe sticlă, mesele de cristal, scaunele de nichel păreau piesele unui laborator luxos. Îndărătul unor sicrie mari de sticlă, aburite de intestinele unui frigider, graţioase infirmiere în uniforme verzi împărţeau în boluri groase felurite licori. Jim se opri în faţa unei etuve de porţelan şi metal emailat în care se conservau cîteva varietăţi de îngheţată. Prezentă

graţioasei subrete fişa, şi aceasta, luînd între degetele ei subţiri, cu unghii lăcuite, un instrument de metal semănînd a lingură sferică şi a forceps, îl introduse într-o urnă congelată, închisă ermetic, ca un safe. Bolidul de gheaţă nu i se păru însă lui Jim la înălţimea recipientelor ce-l conţinuse, dar spre a privi cît mai mult în ochii albaştri ai subretei, îl consumă încet, rezemat de aripa de sticlă a contoarului.

Zărind uşa unei cabine de telefon, Jim se instală curînd după aceea înaintea aparatului şi căută adresa Dorei, singura cu telefon dintre cele trei prietene pe care dorea să le vadă. Cînd ajunse cu degetul în dreptul numelui Schulz (tatăl Dorei era medic, austriac de origine), ridică receptorul de pe furcă, combină numărul şi aşteptă.

— Aloo! se auzi un glas piţigăiat, pierdut în depărtare.

— Alo! Mă rog, domnişoara Schulz? Inima îi bătea cu emoţie.

— Chiar dînsa!

— Aşa? Aci sînt chiar eu!

— Chiar cine? Alo! Mă rog, cu cine doriţi să vorbiţi?

— Chiar cu tine!

— Cine eşti? zise înciudată convorbitoarea.

Jim imită glasul spicheriţei de la postul radiofonic:

— A-tenţiune! Se transmit salutări de la Jim prin doză electromagnetică!

— Jim! Ce bine-mi pare, ce bine-mi pare! se auzi glasul afectuos al fetei, şi un zgomot surd de tropăituri pe duşumea. Vino la patru la Lola! Neapărat! Vine şi Medy!

— La patru? Bine! Şi Jim anunţă iar rar: A-tenţiune! Emisiunea s-a terminat. Se va reîncepe la orele patru cu următorul program: Lola, Dora şi Medy!

Apoi ieşi din bar, se urcă în maşină şi porni vesel spre bulevard, încercînd să concureze în viteză cu un tramvai electric.

La orele patru şi un sfert academic, Jim sună la uşa marchizei de fier a casei din str. Toamnei, şi, ca să fie mai sigur, butonul părîndu-i-se înfundat, bătu cu degetul în geam. După cîteva clipe o umbră se ivi din dosul sticlei mate şi o cheie se întoarse repede. Medy apăru roşie la faţă în prag.

— Eja, Eja, Eja, alala! strigă Jim, bătînd milităreşte călcîiele şi făcînd salutul fascist.

Medy repetă salutul şi întrebă ceremonios:

— *Come state, ilustrissimo, preziosissimo, pregiatissimo, amabilissimo, signor cavaliere?*

— *Benissimo, giocondissimo e poverissimo!*

Amîndoi pufniră de rîs, reamintindu-şi orele de la cursurile lui Ramiro Ortiz.

— Medy — zise Jim luînd pe fată de mînă şi expunînd-o ca pe o candidată la un concurs de frumuseţe — Medy, de ce nu-ţi tunzi odată părul? Pînă cînd ai de gînd să pastişezi pe mama lui Ştefan cel Mare? Cînd ai să renunţi la comerţul de frînghii?

Într-adevăr, cozi mari, negre, strîns împletite, se învîrteau în jurul capului fetei în chip de calotă, spre a scoate cît mai mult cu putinţă goliciunea tîmplelor. Nu-i şedea însă rău. Faţa sănătoasă, cu obraji plini şi ochi în migdală, trupul pietros ascuns în rochia de stofă austeră erau de domniţă tînără, zugrăvită în biserici. Medy — fată de provincial conservativ din Constanţa — îşi lămuri tristă situaţia:

— Nu pot să mă tund, Jim... Nu mă lasă tata.

Din marchiză trecură într-o săliţă ocupată aproape pe jumătate de un larg divan, pe chilimul căruia zăceau aruncate cursuri litografiate, pantofi, rochii şi caiete. Un zgomot ciudat se auzea din încăperea

de alături: lovituri înfundate în duşumea, clinchet de fierărie, şi din cînd în cînd un glas cunoscut de fată strigînd *touché*, după care urma o scurtă încetare a oricărui zgomot.

— Dora şi cu Lola — explică Medy lui Jim intrigat — îşi fac lecţia de scrimă. S-au înscris la Educaţia fizică. Poftim de le vezi!

Jim intră. Într-o odaie largă, fără nici un covor pe jos, în costume sumare şi cu măşti negre de sîrmă pe obraz, două fete fandau ritmic cu tălpile pe parchet, retrăgîndu-se şi înaintînd, cu mîna stîngă în sus, în vreme ce cu mîna dreaptă încrucişau floretele flexibile, lovindu-le des în garda semisferică.

— Halt! ordonă Jim din prag. Măştile şi frigările jos!

Una din fete puse mîna la inimă în semn de: « Vai, cum m-am speriat! »

Amîndouă încetară ostilităţile şi-şi scoaseră măştile. Dora făcu cîteva fandări în direcţia lui Jim, înfigîndu-i ipotetic nasturele floretei în piept, pînă cînd, exclamînd *touché*, Jim dădu ochii peste cap, simulînd decesul.

— Ce e asta pe voi, n-aveţi ruşine? le mustră el, dar apoi, privindu-le mai bine, exclamă sincer: Dar ştiţi că vă şade bine?

Şi pentru ca să aibă perspectivă le făcu semn cu mîna să se dea cîţiva paşi înapoi, ceea ce ele executară cu docilitate.

Fetele erau foarte drăguţe. Dora era îmbrăcată într-un fel de pijama scurtă de scrimă, un *Fechtanzug* de *crêpe-satin* albastru, încheiat ruseşte la gît, şi cu pantaloni scurţi de boxeur, care lăsau complet goale gambele zvelte, bronzate şi foarte arcuite. Avea sandale romane în picioare. Tunsă mărunt băieţeşte, cu cărare, sclipea ştrengăreşte din

ochii negri ca un cărbune ud, şi umflîndu-şi obrajii tropăia pe loc, asemeni alergătorilor.

Lola era mai înaltă şi mai placidă. Avea părul lung, ondulat rafaelitic pînă la umeri, şi aşa de blond, încît părea alb. Ochii erau palizi ca ametistul, iar ovalul prelung şi roz al feţei şi ondulozitatea de plop a trupului o făceau vaporoasă. Îmbrăcată cu un pulover de lînă albă şi chiloţi bufanţi de satin negru, strînşi cu şireturi deasupra genunchilor, lăsa să i se vadă subţierea dreaptă a picioarelor de la jaret în jos. Rîsul ei era mai rezervat, şi din clătinarea lenevoasă a şoldurilor se putea deduce o mare şi rece mîndrie de sine.

— Michey Mouse! o porecli Jim, cu degetul spre chiloţii de satin.

Dora, nemaiputîndu-şi domina neastîmpărul, începu să frămînte parchetul cu picioarele şi să arunce înspre obrazul lui Jim cîte o figură de box. Acesta o apucă, în rîsetele tuturor, de mijloc, o ridică pe sus, în vreme ce ea agita picioarele ca o muscă picată în apă, şi o aruncă uşurel pe o sofa:

— Eşti nebună ca Dolly Haas!

Dora rîdea din toată inima, fără supărare.

Cele două fete goniră apoi pe tînăr în sală, de unde smulseră în grabă rochiile şi se baricadară, chihotind, în odaie, ca să se îmbrace.

Rămas cu Medy, care părea puţin cam indispusă de a nu fi fost şi ea eroină a jocului, Jim răsfoi cursurile risipite pe canapea.

— Dar ce-nvăţaţi voi aci? întrebă el pe Medy (fetele erau studente la Litere).

— Dăm examen la Mihalache Dragomirescu şi nu ne intră în cap de loc Ştiinţa Literaturii.

— Ce spui? Las', că vă-nvăţ eu ce să faceţi!

Lola şi Dora reintrară, prima în rochie lungă aeriană de voal, ce-i dădea un aer de păpuşă solemnă,

a doua în rochie de *jersey* cu bretele. Lola aducea totodată o tavă cu dulceţuri şi pahare.

— Ia să văd — zise Jim pedagogic, mestecînd dulceaţa de zarzăre verzi — cum staţi cu tricotomia. Bunăoară, cum este *avîntul* din *Somnoroase păsărele* din punct de vedere al *intensităţii?*

— *Sublim*! se hazardă Lola.

— Ce vorbeşti? interveni silitoare Medy, aia-i la « concepţie »!

— *Domol*, rectifică Dora.

— Da' *calitativ?*

— E *fantastic!* zise Medy.

— Fugi d-acolo — sări Dora — e *scurt.*

— Dar din punct de vedere al *tonalităţii?*

— *Turmentat*, spuse într-o doară Lola.

— Ba e *calm*, protestă Dora.

— Ce ne facem — se văită Medy îngrijorată ca un copil cu părinţi severi — nu le ţin de fel minte. Şi numărînd pe degete începu să recite repede, ca un crez, continuînd în şoaptă: *sublim*, *umoristic*, *naiv*, *patetic*, *optimist*, *retoric*, *primitiv*, *imaginativ*, *incisiv*, *fantastic*, *exploziv*, *calm*, *vibrant*, *chinuit*, *stăpînit*, *viguros*, *domol*...

Rîsul celorlalţi fu aşa de mare, încît Dorei, care era cu paharul la gură, îi intră apă pe nas.

— Ştiţi ce, fetelor? consilie Jim. Faceţi cum am procedat eu la licenţă. Scrieţi-le toate pe o fiţuică şi înfigeţi-o cu un ac în catedră cînd veniţi să vă aşezaţi pe scaun în faţa lui Mihalache.

Dora dispăru în odaia vecină şi după puţin se auziră măsurile unui tango cîntat la patefon.

— Sînt sătulă de atîta filozofie, zise ea deschizînd larg uşile şi punînd mîna mică pe umărul drept al lui Jim.

Acesta îi ridică cu stînga braţul celălalt, iar cu dreapta îi înconjură talia subţire. Patinară apoi în

cadenţă pe parchet, făcînd din cînd în cînd mici knixuri şi piruete. Ca adevărată studentă la Educaţia fizică, Dora făcea paşi atletici şi ducea dansul prin toate colţurile odăii. Ca să nu fie mai prejos, Jim imită pe Rodolfo Valentino din *Cei patru cavaleri ai apocalipsului* şi execută mexicăneşte cîteva figuri fanteziste. Apoi încheie sprijinind pe sub talie pe Dora, care, intuind mişcarea, se lăsă *à la* Lupe Velez pe spate, cu capul în jos, ridicînd piciorul drept în sus. Numărul fu viu aplaudat şi dansatorii făcură reverenţe în dreapta şi în stînga.

Medy fugi iute să schimbe placa, ce începuse să hîrîie. De data aceasta se nimeri un foxtrot.

Jim petrecu acum mîna pe sub braţul stîng al Lolei şi începu s-o poarte uşor şi ritmic prin odaie, trotînd mărunt, cu vîrful tălpii lipit de parchet, şi balansîndu-se puţin în dreapta şi în stînga. Spre deosebire de Dora, Lola aluneca leneş şi vaporos, ameţită de o voluptate rece, care-o făcea să lase în jos pleoapele străvezii şi să întoarcă privirea de la Jim cu seriozitate hieratică. Ea părea pătrunsă de frumuseţea ei, şi zîmbetul puţin dispreţuitor din colţul buzelor roze ca mărgeanul, precum şi langoarea cu care plutea în aburul larg al rochiei de voal revelau veleităţi de vedetă.

Placa fiind cîntată şi Medy refuzînd să danseze, sub cuvînt că « şi-a pierdut mişcările », se aşezară toţi turceşte pe sofa, flecărind.

Sufletul lui Jim era plin de contrarietăţi, şi-n vreme ce povestea întîmplări şi anecdote din călătoria sa, însoţindu-le cu demonstraţii mimice şi muzicale, spre hazul în special al Dorei şi al cumintei Medy, mintea lui căuta să prindă datele antinomiei. Cunoştea pe aceste fete de cînd era student, şi ele erau încă în liceu, şi familiaritatea cu ele mersese

aşa de departe şi de frăţeşte, încît închisese aproape orice cale către intimităţi de un ordin mai afectiv. La drept vorbind, nu se gîndise nici el, nici ele la nimic, cum nu se gîndesc copiii cînd se sărută, ele fiind vesele de o tovărăşie plină de animaţiune, el satisfăcut de reputaţia de a fi înconjurat de fete frumoase. Vîrsta şi depărtarea îi schimbaseră însă optica interioară. Se gîndise adesea cu tulburare la aceste fete, pe care le ţinuse de atîtea ori strînse la braţ, fără umbră de intenţie erotică, şi se socotise neghiob. Se simţise retrospectiv îndrăgostit de umbrele colective ale prietenelor, fără să ştie bine de care mai mult, şi ele îi răsăreau în minte cu atribute feminine răscolitoare, pe care le ignorase atîta vreme. Acum problema şedea în faţa sa. Întîmplarea din tren i-o revelase. Simţea nevoia să iubească, să aibă o fată *a lui*, pe care s-o ocrotească şi s-o ţină închisă în casa *lui*, în stăpînirea *lui*. Vorba babei Chiva, cînd îl vedea venind distrat şi fluierînd: « Hei, hei, mi se pare că ţi s-a făcut de-nsurătoare! » Vorba era trivială, dar inima i se bucura, şi acum, privind pe Lola şi pe Dora, avu sentimentul că amîndouă îndeplineau condiţiile unei viitoare proprietăţi afective, dar întrebarea era: care mai mult decît cealaltă? Răspunsul era greu de dat. Amîndouă făceau ca pulsul lui Jim să bată răscolit de vagi sentimentalităţi. Pentru ca una din ele să învingă pe cealaltă, era de ajuns ca întîmplarea să provoace o apropiere faţă de una înaintea alteia, deoarece Jim sta vrăjit şi neutru, ca-n faţa unui corp de balet în care toate picioarele sînt frumoase. Era hotărît să-şi încerce planeta spre a vedea unde va fi mai norocos. Lucrul însă nu era de loc uşor din cauza nuanţei de camaraderie a prieteniei lor, şi ideea unui gest ca acela din tren i se părea aci

mai primejdioasă ca oriunde. Îşi puse în gînd să aducă conversaţia pe un teren mai sentimental, ca să-şi noteze reacţiile fetelor, şi, fiindcă ştia din experienţă că mijlocul infailibil de a capta interesul unei femei e de a-i măguli amorul propriu, comparînd-o cu altcineva, zise deodată către Lola:

— Lola, să ştii că te-ai făcut grozav de frumoasă. Semeni cu Joan Crawford. Nu-i aşa? ceru el confirmarea de la ceilalţi.

Ochii Lolei sclipiră repede, şi capul îşi scutură odată coama blondă într-o satisfacţie mută şi rece. Lauda nu păru de loc bombastică, şi celelalte fete nu arătară invidie, din cauză că toată lumea avea obiceiul să remarce frumuseţea Lolei.

— Ia vino încoace, Lola, şi Jim trase pe fată, docilă, în dreptul oglinzii. Ca să semeni bine cu Joan Crawford, trebuie să-ţi tai părul aşa, peste ureche. Şi cu mîna trase mătasea creaţă a buclelor şi le dădu peste cap. Apoi gulerul ăsta e prea închis la gît, şi-l desfăcu, descoperindu-i umerii ca-ntr-o rochie de seară. Rochia trebuie să ţi-o faci mai aderentă pe talie, şi Jim, apucîndu-i-o în dreptul şirei spinării, i-o strînse pe sîni. Ei, acum, vezi, îţi stă admirabil!

Lola privi cu ochii ei de ametist, luminaţi de recunoştinţă, în ochii lui Jim şi apoi, scuturîndu-şi din nou părul peste urechi, se reaşeză pe sofa. («Să ştii, gîndi naiv Jim, că m-am insinuat.») Dora şi Medy tocmai ieşeau din odaie în chip suspect, rîzînd pe înfundate şi şoptindu-şi la urechi. («Te pomeneşti — bănui el — că au ieşit dinadins ca să ne lase singuri!»)

Urmă o clipă de tăcere, în care fata păru intimidată ca de aşteptarea unei declaraţii neobişnuite.

— Lola — inventă Jim, cu glas scăzut şi confesional — ai un aer languros de pisică de Angora, o umbră albastră în jurul ochilor, în sfîrşit, o prelungire molatecă a feţei. N-oi fi cumva îndrăgostită?

Lola se arătă mîndră de această bănuială, dar zise strîmbînd uşor din gură:

— Ei, şi ce-ţi pasă ţie?

— Cum să nu-mi pese? Auzi vorbă! Nu sîntem noi prieteni buni?

— Ei, poate că sînt, ce ştii tu?

— Mai ştii — se sperie Jim — te pomeneşti că e adevărat! Pot să aflu şi eu cine este Lancelotul inimii tale? («Dacă sînt eu — gîndi — te citesc în ochi.»)

— Cum o să afli, dacă nu-l ştiu nici eu!?

— Aha! opină Jim, e numai o aspiraţie vagă, o dorinţă de dragoste. E şi firesc. A venit vremea să cunoşti viaţa, iubirea. («Bun, foarte bun!»)

Lola se strînse languros între perne, răsfirîndu-şi părul cu degetele.

— Şi cum ai vrea tu să fie bărbatul pe care l-ai iubi? continuă Jim interogatoriul.

— Parcă eu ştiu, e destul să-mi placă mie!

— Şi pînă acum nu ţi-a plăcut nimeni, n-ai tresărit faţă de nimeni? şopti Jim cu glasul cel mai liric al lui Bulandra (iar în gîndul lui: «Te-am prins!»).

— Ei — se supără amical Lola, dar cu o ciudată indiferenţă în privire — ce-ţi pasă ţie? Asta ştiu numai eu...

Aşa şi era în fond. Ce-i păsa lui? «Curios — îşi chinui Jim gîndurile — poate că nici nu bănuieşte unde vreau eu s-ajung, sau poate că, bănuind, se sfieşte din pudoare să-şi dezvăluiască gîndurile. În orice caz, e ciudat cum la ea cuvintele cele mai clare rămîn fără înţeles şi familiaritatea e un bazin comun cu sloiuri de gheaţă. E mult mai şireată şi mult mai puţin copil decît îmi închipuiam.»

În sfîrşit, celelalte fete dădură buzna pe uşă, gătite de plecare. Medy plecă mai înainte (şedea pe aproape şi-i era frică să se întoarcă tîrziu acasă). Rîse puţin cînd întinse mîna lui Jim, căruia i se păru schimbată la faţă. Dora se rugă de Jim bătînd din palme s-o ducă acasă, în str. Dionisie, cu Peugeotul său. După ce făcură cîte o reverenţă largă Lolei, care răspunse printr-o reverenţă tot aşa de reverenţioasă, Jim şi Dora se urcară în micul automobil şi porniră fluturînd din mînă.

« Fetele astea sînt foarte complexe — îşi mărturisi Jim — nu e cum credeam! Să vedem ce gîndeşte această mică atletă cu ochi de cărbune. Bănuiesc că ar putea să-mi devină tare dragă. » Şi cînd maşina intra în liniştita stradă Dionisie, pilotînd încet, Jim vorbi astfel către Dora:

— Dora, ia spune-mi mie, ce-ai făcut tu doi ani de zile în lipsa mea?

— Jim — răspunse ea cu mare afecţiune în glas — m-am gîndit mult de tot la tine, tare mult!

Lui Jim începu să-i bată inima mai tare ca motorul. (« Să ştii că asta e planeta! »)

— Şi ce-ai gîndit tu despre mine, scumpa mea Dora?

— M-am gîndit că eşti frumos şi inteligent şi că fără îndoială vei face carieră.

(« Aşa se începe dragostea — recunoscu în sine Jim — prin încredere în viitorul bărbatului. »)

— Exagerezi, Dora. De altfel, şi eu m-am gîndit la tine mereu.

— Vreau — zise fata strîngîndu-se lîngă tînăr — să fim toată viaţa prieteni ca acum. Nu-i aşa, Jim?

— Fireşte. (« Sîntem ca şi logodiţi », tremură de emoţie Jim.)

— Chiar şi cînd voi fi căsătorită?

— Se înţelege. (În realitate Jim nu pricepu bine, dar, din fire optimist, socoti: « Se sfieşte să spună *cînd vom fi căsătoriţi* din pudoare, dar vrea să-mi dea a înţelege că trebuie să ne iubim şi după căsătorie, dat fiind că de obicei soţii devin indiferenţi unul altuia. Asta e şi părerea mea. »)

Ajunseră în faţa casei Dorei. Fata zise încă o dată lui Jim, strîngîndu-l de braţ:

— Jim, sînt foarte fericită de ce-mi spui, eşti drăguţ cu mine ca întotdeauna, şi, sărutîndu-l repede pe obraz, ca o adevărată fiică de vienez, sări jos din maşină.

Jim rămase perplex, ca-n faţa unui oracol al Pitiei de la Delfi. Sărutarea Dorei nu era mai descifrabilă ca zîmbetul enigmatic al Lolei. Întoarse vorbele pe toate feţele, supunîndu-le unui riguros control logic, dar sufletul îi era iritat şi îndoit.

« Mă iubesc cumva fetele astea şi nu mi-am dat seama pînă acum? (N-ar fi cu neputinţă.) Şi dacă e aşa, cine dintre ele, Dora sau Lola? Dar eu pe cine aş putea iubi? Pe Lola sau pe Dora? » Muncit de această dilemă, Jim ajunsese în neştire cu Peugeotul său la Arcul de Triumf.

Cînd, în sfîrşit, pe întuneric debarcă în faţa casei din Udricani, tanti Magdalina îl luă de la poartă:

— Aide, frate, că te-aşteaptă Popescu cu masa! Vrea să te-ntrebe de Kemal-paşa.

« ORACOLUL » LUI BOBBY

Bobby ieşi de la « Lido » cu părul încă ud de apa bazinului. De prea mare grabă, îşi trăsese hainele ultra-moderniste cu umeri înalţi de-a dreptul peste costumul de baie, a cărui răceală jilavă o simţea pe piept şi pe pîntece. « Chiulise » trei ore de şcoală şi se grăbea să prindă recreaţia cea mare, ca să intre neobservat la ora de muzică, în care să poată răsfoi puţin cartea de istorie, deoarece se aştepta ca Silivestru Capitanovici să le dea extemporal. Mergînd în jos pe bulevard, cu paşi gimnastici, arunca ochii vicleni spre vitrinele cu furnituri de sport sau de biciclete şi-i întorcea cu dezgust de la cele cu cărţi. Se opri însă în dreptul unui afiş lung, care anunţa pentru duminica următoare, la Arene, un meci între Spakow şi Pavelescu. Ajungînd la « Cartea romînească », examină de aproape vitrina sportivă şi îndeosebi două mănuşi mari de box, ca nişte picioare de elefant, şi blestemă în gînd manualul de *Istoria romînilor* pentru uzul şcoalelor secundare, de prof. S. Capitanovici, ce se afla în vitrina cu material didactic. Pentru Bobby, evenimentele istorice pluteau într-o ceaţă deasă ca aceea care cade cîteodată iarna, umplînd cu bumbac

vînăt toate străzile. Confunda războiul de la 77 cu campania din Bulgaria, şi credea în doi Mihai, Mihai Bravul şi Mihai Viteazul. Era convins că Grigore Alecsandrescu a scris *Înşir-te mărgărite* şi că Eminescu a murit de curînd. De altfel, tot ce data dinainte de 1914, anul naşterii sale, pierdea orice precizie cronologică. Iuliu Cezar devenea contemporan cu Mircea cel Mare, şi Napoleon I, cu Vlad Ţepeş. Bobby nu era de loc sensibil la ruşinea surprinderii în ignoranţă, şi cînd un coleg îl făcea atent asupra erorii, el răspundea incredul şi indiferent, cu una din expresiile sale favorite: « Aiurea » sau « Zexe ».

În schimb, erudiţia lui Bobby în materie sportivă era considerabilă, şi, cititor asiduu al *Gazetei sporturilor* şi al *Vremii-sport*, ştia pe degete toate asociaţiile, toate meciurile, pe toţi campionii, *outsider*-ii şi *challenger*-ii. Numele lui Spakow, Axioti, Lucian Popescu, Mielu Doculescu, Fulea, Ciocan îi erau mai familiare ca ale domnilor naţionali, şi gloria ringului i se părea incomparabilă. Cînd a venit Gardebois a fost, se-nţelege, la gară. L-a condus de asemeni pe Lucian Popescu atunci cînd a plecat la Paris să se întîlnească cu Huat. Putea da oricînd informaţii asupra vieţii lui Genne Tunney şi Georges Carpentier. Acum însă idolatriza pe Max Schmelling, ale cărui fotografii le păstra cu sfinţenie. Deoarece însă Max era logodnicul Annyi Ondra, interesul pentru ring se combina la Bobby cu adoraţia faţă de vedetele ecranului, cărora le colecţiona fotografiile. Visul său era să sosească la Berlin *à la* Harry Piel, pe motocicletă, atunci cînd prezenţa sa ar fi părut mai puţin probabilă, să facă *knock-out* pe Schmelling, şi apoi, îmbrăţişat cu admiraţie de Lillian Harvey, Marlene Dietrich şi Anny Ondra,

idolele sale, să stea să se gîndească pe care s-o aleagă. În speranţa unei asemenea eventualităţi, Bobby contempla gloria altora. Se posta în zorii zilei în piaţa cimitirului « Bellu », la startul vreunei curse cicliste Bucureşti-Giurgiu-Bucureşti, şi nu lipsea de la nici un meci de fotbal pe arenele « Ciocanul » sau « Obor ». Întrucît priveşte stelele de cinematograf, neputîndu-le poseda în original, le cultiva sub forma cărţilor poştale ilustrate.

Ajuns în dreptul Cişmigiului, Bobby scoase din buzunar numărul de ordine, brodat cu fir de aur pe o bucată de postav albastru-deschis, şi şi-l prinse în două ace de gămălie pe mînecă. Apoi păşi îndrăzneţ pe uşa cea mare a Liceului Lazăr, după ce avu grija să-şi vîre pălăria în servietă şi s-o înlocuiască cu o şapcă reglementară. Era recreaţia cea mare de douăzeci de minute, căci curtea interioară a liceului era plină cu băieţi din cursul inferior, care se zbenguiau rumegînd resturile cîte unui corn. Bobby o luă pe unul din recile coridoare laterale, înconjurînd pătratul pe care-l face curtea internă, trecu prin faţa sălii de gimnastică şi intră în amfiteatru. Acolo îl înlăcrimă un miros pătrunzător de amoniac şi gaz aerian, ce venea dinspre tejgheaua de tablă ce ţinea loc de catedră. Colegii erau risipiţi care-ncotro. Unul şedea lungit pe bancă, ascuns cu totul privirilor din cauza pupitrelor îndoite în hemiciclu, altul fredona tumultuos călare pe bancă, doi boxau lîngă una din uşile care duceau la laborator, înconjuraţi de un grup de curioşi. Alţii, în fine, şedeau între catedra-tejghea şi cuptorul acoperit pe jumătate cu tabla neagră, interpelînd pe cei din susul amfiteatrului sau imitînd pe diferiţi profesori la catedră. Unul singur, tuns mărunt, în uniformă completă, citea şopocăind la istorie,

cu palmele aşezate deasupra cefei. Era de altfel poreclit Tocilescu.

Cînd Bobby apăru în capul treptelor care duc de la uşa din fund pînă jos, la catedră, un elev înalt, cu păr furtunos şi mică mustaţă americană îl strigă de jos, de lîngă pompa de făcut vid:

— Mă, te-a strigat Constantinescu (profesorul de fizico-chimice).

— Aiurea !

— Pe onoarea mea, întreabă şi pe Dumitrescu !

— Zexe !

Cu toate aceste interjecţiuni dispreţuitoare, Bobby nu-şi putu ascunde o vagă îngrijorare şi presimţirea unei catastrofe, ce avea să-i întunece gloria de viitor Schmelling. Se sui în banca cea mai de sus de lîngă peretele de scînduri al intrării pentru elevi, se întinse pe spate îndărătul pupitrului şi începu să răsfoiască manualul de istorie, oprindu-se la *Întemeierea principatelor Ţerii Romîneşti şi Moldovei*, lecţia din urmă. Nefiind de loc familiarizat cu elementele istoriei romîne înainte de evenimentul capital pentru el, al meciului Spakow-Gardebois, străbătea rîndurile cu nervozitate, neizbutind să lege într-un tot datele şi numele proprii.

În timp ce Bobby se chinuia astfel sub bancă cu Litovoi-voievod şi cu Tihomir, se auzi odată un tropot surd de trupe în retragere. Toţi şcolarii se repeziră la locurile lor, rămînînd în picioare.

— Staţi jos, răsună o voce ascuţită şi sonoră, şi un alt zgomot de trupe culcate la pămînt se risipi cîteva clipe printre bănci.

Pe uşa joasă a laboratorului intrase un omuleţ de vreo 50 de ani, cu capul ras tătăreşte (din care cauză era numit. . . Ostrogotu), cu ochii mici, spălăciţi, dar sfredelitori, în haine largi, uzate, ai căror

pantaloni, cocoşaţi la genunchi, acopereau carîmbii ghetelor cu nasturi. Depuse catalogul, prea mare pentru mîna lui, pe tejghea şi aşezîndu-şi ochelarii pe nas privi pe deasupra lor înspre bănci.

— Nemernicilor, ticăloşilor — strigă el cu o violenţă cu totul profesională, înroşindu-se pînă în zgîrciul nasului — de ce nu intraţi la vreme în clasă? hai? derbedeilor, haimanalelor!

— Am ieşit tîrziu din ora de chimie, spuse cu glas de bas profund unul de sus, ca să-l provoace.

Omul ras în cap sări ca un cîine rău, legat în lanţ şi asmuţit de copii.

— Taci, dom'. Cine te-a-ntrebat? Am să te dau afară! Obraznicule, nemernicule! Să vii cu corespondentul.

Apoi, potolindu-se ca prin farmec, se aşeză în marginea tejghelei, deschise catalogul, privindu-l foarte de aproape, şi strigă, înghiţind cu umor după fiece nume şi zîmbind ironic:

— Paraschivescu, Panaitescu, Pîrîianu, Patriciu, Penescu, Petraşincu, Petrescu Gh. I, Petrescu Gh. II, Pişculescu şi Pogonatu. Să poftească la lecţie.

Cei chemaţi coborîră alene, traşi de haine şi pişcaţi de cei din bancă, şi veniră să se înşiruie în faţa maestrului de muzică. Cei mai mulţi dădeau din umeri şi îndoiau buza către cei din bancă, în semn de « nu ştiu nimic ».

Ostrogotu îşi frecă repede-repede mîinile, vesel cu anticipaţie de prăpădul pe care avea să-l facă, şi zise clipind accelerat şi privind peste ochelari:

— Să vedem întîi la partea teoretică. Aşa! Paraschivescu! Ia să ne spui d-ta cum se numeşte gama majoră cu patru bemoli la cheie?

Paraschivescu gusta aerul cu buzele, făcînd ocheade disperate către clasă:

— Aha! se bucură diabolic maestrul, n-ai învăţat la teorie? Spune-mi care sînt bemolii...

Neizbutind să găsească nici un răspuns în mintea sa, Paraschivescu căzu într-un fel de prostraţie. Ostrogotu întrebă pe rînd din ochi pe ceilalţi, şi abia Pogonatu răspunse: « Si, mi, la, re », fiindcă, mai aproape de bănci, prinsese cu urechea şoapta unui coleg.

— Ei, cum se cheamă gama cu patru bemoli? Paraschivescu! D-ta, Panaitescu! D-ta, d-ta! Ticăloşilor! nemernicilor! nu-nvăţaţi nimic. Nota unu la partea teoretică! Şi, zicînd acestea, omul cu cap tătăresc însemnă notele în catalog. Să vedem acum la partea aplicată. Execută d-ta, Paraschivescu, piesa muzicală de la pag. 15.

Paraschivescu deschise cu dezgust cartea şi începu să cînte nesigur şi fals, bătînd măsura cu scandaloasă lipsă de sincronitate.

— La-si-do-la-mi. La-si-do-re-do-si.

— Nu este aşa! Bate măsura bine! La-sido-laa-miii.

Cîntînd demonstrativ « piesa muzicală », Ostrogotu apucase mîna dreaptă a lui Paraschivescu şi o purta larg spre apus şi răsărit, nadir şi zenit, pe măsura 4/4, numărînd « unu, doi, trei, patru, la-sido-la-mi la-sido-redo-si ».

— Cîntă, dom'!

— Nu pot, domnule profesor, să cînt, sînt răguşit.

Ostrogotu privi deasupra ochelarilor şi înghiţi satisfăcut, sorbindu-şi amîndouă buzele, ca moşii fără dinţi.

— Aha, sîntem răguşiţi! jucă el comic înaintea amfiteatrului, privindu-l peste ochelari, avem răguşeală la ochi!

Toată sala izbucni în rîs caricatural: Hă, hă, hă!

— Taci, dom', obraznicilor, nemernicilor! Citeşte, dom'!

Prin « citit » Ostrogotu înţelegea recitarea numelor notelor în măsură, fără intonare.

După ce lovi nesigur aerul de cîteva ori cu palma, Paraschivescu căzu din nou în prostraţie.

— Ticălosule, nota unu la partea aplicată!

După ce puse nota în catalog, Ostrogotu se sculă de la tejghea şi se aşeză în faţa unei mici orgi, căreia îi trase afară registrele, călcînd-o totodată viguros pe pedale.

— Veniţi încoace, nemernicilor!

Cei zece băieţi se aşezară în jurul şi la spatele Ostrogotului, care, înfundat cum era în capacul orgii, scotea numai din cînd în cînd bila capului afară. Petrescu Gh. I scuipă în două degete şi simulă, spre hazul clasei, actul de a lipi un timbru pe ţeasta lucie a Ostrogotului, care, nebănuind nimic, ţipă numai:

— Taci, dom'!

Înfigînd degetele în clapele orgii, Ostrogotu începu să execute vocal şi instrumental piesa, acompaniat de cei zece şcolari. La răstimpuri scotea capul afară, dîndu-l înfiorat de simţuri pe spate, şi, cu ochii închişi, urmărea în gol fumul aerian al sunetelor. Cu măruntaiele răscolite de degete, orga grohăia profund, gemea prelung şi ţipa cîteodată sfîşietor, căzînd iarăşi în mormăieli şi gemete. Cînd ultimul deget se ridică de pe clape, alinînd ca prin farmec durerile abdominale ale orgii, din fundul clasei se auzi un miorlăit de pisică uitată la uşă. Un clocot de rîs umplu toată clasa şi din toate colţurile plesniră clăpăituri de barză.

Ostrogotu sări roşu ca mărgelele curcanului fluierat şi, potrivindu-şi nervos ochelarii pe nas, ameninţă violent spre bănci:

— Taci, dom'! Nemernicilor, ticăloşilor, obraznicilor! Am să vă dau în conferinţă!

Apoi, reluîndu-şi culoarea normală, se aşeză în faţa catalogului şi, cu acelaşi sorbit de satisfacţie al buzelor, începu să strige:

— Policrat Bobby, Popescu Mircea, Popescu Emanoil, Porumbescu Henri. Să poftească la lecţie. (Şi către ceilalţi zece.) Mergeţi la loc, ticăloşilor!

Trei inşi se dădură bocănind pe treptele amfiteatrului şi se aşezară în faţa Ostrogotului cu expresii de oameni sculaţi din somn la miezul nopţii.

— Policrat! Unde e Policrat? strigă Ostrogotu.

Toate privirile se îndreptară spre fundul sălii, unde, în jurul unei porţiuni goale de bancă, toţi pufneau de rîs.

— Scoală, mă! se auzi un glas pe înfundate, n-auzi? te cheamă la lecţie.

Ostrogotu pironi diabolic ultima bancă şi apoi, ridicîndu-se, se îndreptă, ca o pisică, în vîrful picioarelor, spre banca cu pricina, în complicitatea mută a întregii clase. Ochii mici, gura, bărbia, chelia, totul îi rîdea de bucurie. Cînd ajunse sus, mogîldeaţa ţîşni urseşte pe sub pupitru şi o zbughi pe una din uşile laterale. Ostrogotu sări iute la cealaltă uşă care dădea în săliţa de intrare şi dispăru pe ea. Fu o clipă de urlete, de chiote grozave, miorlăituri, cucuriguri şi salturi atletice peste bănci, curmate brusc de intrarea pe cealaltă uşă a lui Bobby, care fugea în jos, urmărit cu aere comice de detectiv de către Ostrogotu.

— Nemernicule, derbedeule, ticălosule! ţipă acesta ultraviolet la faţă şi aruncă cu diapazonul înspre tejghea.

Un bîzîit sonor şi prelung de muscă prinsă în pînza unui păianjen ocupă o clipă tăcerea clasei. Îndată însă chiotele izbucniră şi mai tumultuoase. Oprit în dreptul cuptorului pentru experienţe, Bobby se revelă clasei într-o postură hilariantă. Gulerul hainei îi era ridicat, fălcile legate cu batista şi obrajii umflaţi într-un chip nenatural.

— Las', că te-nvăţ eu minte, derbedeule! ameninţa gîfîind Ostrogotu, reaşezîndu-se pe scaun, să-mi dormi în bancă! Treci la lecţie! Cîntă piesa corală, ticălosule!

Luînd loc lîngă ceilalţi, Policrat Bobby învîrti de cîteva ori mîna în aer, scoţînd din gît sunete ininteligibile.

— Sînt răguşit, mă doare măseaua, arătă el cu degetul mai mult decît vorbi.

Ostrogotu se apropie de Bobby şi-l examină de aproape, pe deasupra ochelarilor, comunicînd rezultatul întregii clase:

— Aha! eşti răguşit, ai făcut prea mult clapa-clapa (şi cu mîna imită ciocul berzei), să vedem de n-ai cumva răguşeală la ochi! (Toată clasa făcu din fălci clapa-clapa.)

Ostrogotu înfipse repede degetul în obrazul lui Bobby, din care ţişni afară un cocoloş de hîrtie. Bobby se dădu iute îndărăt, Ostrogotu puse mîna pe bagheta ce-o avea totdeauna cu sine şi o vibră către capul lui Bobby, acesta se feri mereu, pînă ce fugi pe una din uşile laboratorului, Ostrogotu se luă după el, îl scoase pe cealaltă uşă, îl urmări pe scara din stînga a amfiteatrului, îl izgoni pe uşa din stînga, îl reintroduse pe cea din dreapta şi-l

goni în jos pe scara din dreapta pînă în dreptul tejghelei, sub care Bobby se ascunse. În timpul acestei urmăriri senzaţionale, clasa striga « cucurigu », « miarlau », « clapa-clapa » şi unul se ridică chiar în mîini cu picioarele în sus.

În sfîrşit, ajungînd pe delicvent, îl scoase afară şi-l mustră cu umor în faţa clasei:

— Ia priviţi-l pe ticălosul! E răguşit dumnealui! Să faci clapa-clapa nu eşti răguşit.

Ostrogotu făcu din mîini ciocul berzei. Plecat cum era cu teamă simulată, Bobby mişcă fălcile şi clămpăni deodată lemnos şi cu o aparenţă de adevăr uimitoare. Toată clasa fu un moment numai clempănit, şi unii imitau sunetul cu creioanele lovite în pupitre. De data aceasta Ostrogotu se făcu vînăt.

— Ieşi afară, măgarule! zbieră el scos din fire către Bobby. Ieşi afară! Ieşi afară!

Şi, împingîndu-l de umeri, îl îmbrînci în sus pe scări cu mare repeziciune, pînă ce-l dădu pe uşă afară. Apoi se reîntoarse calmat spre orgă, mergînd în vîrful picioarelor şi cu spinarea încovoiată. Trimise la loc pe elevii strigaţi mai înainte şi, pipăind măruntaiele orgii în vederea unor acorduri, strigă strident către clasă:

— Atenţiune, dom'! Vocile întîi! Vom executa partea sopranului de la *Bubuie tunul!* Hai, dom'!

Înfigînd mîinile în claviatura instrumentului, Ostrogotu începu să cînte, acompaniat de toată clasa, umflînd obrajii, stropind aerul cu salivă, închizînd ochii cu voluptate şi întorcînd bila netedă a capului de la orgă spre clasă şi viceversa.

Bubuie tu-nul, tu-nu-ul trăsneeeşte
Şi ne cheaa-mă laa războiii,
Îîn piept azi inima mi se măreşte,
Căă-s nepot de mari eroooi.

Bobby aşteptă cîtva timp îndărătul uşii, ascultînd bubuiturile piesei corale, apoi ieşi pe coridor, trase cu urechea la uşa sălii de gimnastică, de unde se auzeau răzbufnituri colective şi ritmice şi comenzi: « un-doi, mîinile înainte, un-doi, fandaa-re »; privi pe gaura cheii într-o clasă de la parter şi apoi se plimbă prin curte, muşcînd dintr-un *sandwich* cumpărat de la bufet, pînă ce soneriile şi clopoţelul zbîrnîiră în toate colţurile şcoalei, urmate aproape imediat de chihote şi năvăliri de copii pe săli.

— Mă Bobby — îi zise Tocilescu cînd îl întîlni — să ştii că ţi-o coace Ostrogotu!

— Aiurea!

— Crezi că nu?

— Zexe!

Bobby şi cu toţi colegii din a şaptea B se urcară la etaj, sărind cîte două trepte de piatră deodată, şi intrară în larga sală de desen. Din cauza aglomeraţiei de clase, erau purtaţi peste tot şi plasaţi mai ales în amfiteatru şi în sala sus pomenită. Bănci mari de formă tabulară, vopsite în verde şi scrijelate de inscripţii, ocupau prima jumătate a sălii. Cealaltă jumătate era aproape goală, mobilată de jur împrejur de vreo bancă răzleţită, ţintind către centrul secţiunii, unde pe cuiere erau expuse modele de ipsos, nasuri, urechi, braţe muşchiuloase cu oasele de fier ieşite, precum şi vegetale stilizate. Un enorm tablou de pînză zugrăvit în ulei de profesorul Bran îşi arăta cusătura unei reparaţii ce dezvăluia că pînza fusese sfîşiată cu briceagul. Tabloul reprezenta pe Peneş Curcanul povestind acasă isprăvile din război şi era un adevărat muzeu etnografic. Cusături ţărăneşti, scoarţe, ştiuleţi de porumb atîrnau de grinzi, şi asistenţa sta vrăjită, de teamă parcă să nu-şi boţească veşmintele drapate cu îngrijire de

pictor. Totdeauna un grup de băieţi se strîngea înaintea tabloului, comentînd:

— Bine, mă — zise Popescu Emanoil, mai tare la desen — toată zestrea satului e întinsă pe grinda bordeiului?

Bobby contemplă cu o strîmbătură din nas enorma pînză, care-l lăsa rece din orice punct de vedere posibil, şi-şi dădu opinia estetică:

— Aiurea!

În fond era îngrijat de extemporalul de care era sigur şi care, de loc improvizat, lua la Silivestru Capitanovici proporţiile unei teze trimestriale. Bobby îşi alese un loc mai izolat între uşă şi fereastră, ca să poată mînui la nevoie cartea, şi atrase cu greutate în faţa lui şi pe Tocilescu, tobă de carte, ca de obicei.

Abia sunase de intrare, şi Silivestru Capitanovici îşi făcu apariţia pe uşă, mai încruntat ca oricînd. Ursuzul frate al mătuşilor din casa cu molii părea ieşit dintr-un tablou de Ribera. Redingota neagră de dinainte de război luase străluciri şi îndoituri geometrice de foi de zinc, şi pe acest fond funebru, de un realism halucinant, barba lui pătrată şi faţa dură şi sidefată ca o lumînare mare de nuntă ieşeau în relief cu atît mai pătrunzătoare cu cît erau mai patinate. Deşi n-avea imaginaţie poetică, de frică Bobby intui just ce lipsea cadrului pentru a completa impresia de teroare ce se lăsase peste clasă. Un postav negru brodat peste catedră şi patru sfeşnice mari cu lumînări aprinse în jurul lui Silivestru.

După ce puse absenţele, Capitanovici închise catalogul şi anunţă în cuvinte puţine şi aproape bolborosite extemporalul. Scrise el însuşi cu creta pe tablă tema: *Petru şi Asan*, apoi se aşeză pe

scaun şi rămase zugrăvit pe umbra metalică a redingotei sale, ca un sfînt sumbru muncit de îndoieli grele.

Bobby scrise în partea de sus a paginii *Extemporal*, îşi desenă numele şi data, apoi aşteptă. Aceste nume proprii nu-i deşteptau nimic în minte, dar absolut nimic. « Petru, Petru — gîndea el — Petru şi Pavel, nu se poate, ăştia sînt sfinţi... Asan, Asan... moara lui Asan, îşi dădu cu părerea. Ce-are de-a face moara lui Asan cu istoria romînilor? » Un gol i se pusese în creştetul capului şi se vedea şovăind în funiile unui ring.

— Mă Tocilescu — şopti el cu precauţie vecinului din faţă — spune-mi, mă, şi mie: pune caietu mai aşa, să văz şi eu!

Tocilescu făcu pe « scîrbosu » şi nu se clinti, de frică să nu fie văzut. De-abia mai tîrziu îi aruncă într-o doară vorbele: « Aromîni, fraţi aromîni », pe care Bobby şi le însemnă pe sugătoare. Privea la vecini, auzea scîrţîitul peniţelor şi o sudoare rece i se lăsă pe frunte.

— Ştii ceva? îl întrebă şoptit vecinul din spate.

— Aiurea!

În speranţa dezordinii cu predarea lucrărilor, Bobby se hotărî să atace introducerea.

« Istoria patriei este una din preocupările cele mai de seamă ale unei naţii. Prin cunoaşterea trecutului noi ne dăm seamă de vitejiile poporului romînesc şi ne pregătim pentru viitor. Noi trebuie din această pricină să ne cultivăm eroii neamului. Unii dintre cei mai importanţi viteji ai trecutului nostru sînt şi fraţii Petru şi Asan, acei fraţi aromîni care au înscris o pagină de glorie în cartea neamului. Cînd zicem Petru şi Asan zicem »...

« Ce zicem? » se munci Bobby, epuizat de atîta sforţare, şi cu mîna trase repede pe genunchi cartea de istorie.

În vremea aceasta, bătînd încet darabana pe scoarţa catalogului, Silivestru observa pe şcolari pe rînd şi medita. Se vedea pe sine elev de liceu la Sf. Sava cu treizeci şi cinci de ani în urmă, stînd la geam cu *De bello gallico* înainte şi ascultînd ciripitul vrăbiilor pe fereastra deschisă. Alături de el, un tînăr palid şi pistruiat sta absorbit în lectura unui manual francez de istorie, cu care înfunda adesea pe profesor. Titi Apostolescu, aşa de dotat la istorie, murise de mult de tifos, şi el, care atunci nu avea nici o tragere de inimă pentru această materie, urmase apoi istoria pe vremea cînd N. Iorga, tînăr cu barba tunsă mărunt pe sub bărbie, debuta la Universitate. Surorile lui erau atunci domnişoare tinere, sugrumate de corsaje prea strîmte, iar Iaca, deşi foarte bătrînă, alerga sprintenă, încoronată peste conciul bine împletit cu o bonetă. Şedeau în aceeaşi casă, cu aceleaşi mobile şi acelaşi refectoriu şi încă de pe atunci surorile îl înăbuşeau cu sfaturi şi epitropisiri. Într-o zi le-a vîrît însă în toate spaimele. Ca să experimenteze presiunea aburului, înfundase bine cu un dop un bidon de untdelemn umplut cu apă şi-l pusese pe maşina de gătit. Un tunet grozav se auzi după o jumătate de ceas, şi maşina de gătit se prăbuşi la pămînt cu toate oalele. Frica pe care a simţit-o atunci l-a ţinut mut o jumătate de zi. De atunci a rămas însă cu o slăbire a voinţei şi cu o neputinţă morală de a se depărta de familia sa. De cîte ori încercase să se smulgă, cădea învins de o rădăcină prea lungă, nebănuit de subterană. Judecata, simţirea, voinţa lui deveniseră ecouri ale sufletului colectiv. Cînd fiorii

dragostei încolţiră în sufletul său şters, el ceru avizul înaltului consiliu familial.

— Ei — zise acră de nemăritare una — tocmai pe asta ai găsit-o? Pe ofticoasa asta?

— Silivestru, tu nu eşti om să ţii casă — decretă alta — bagă bine de seamă cînd faci pasul ăsta.

Judecăţile altora deveneau toate ale lui, se băteau cap în cap şi-l lăsau apoi istovit şi nehotărît. Treizeci de ani Silivestru a judecat şi iubit femeile cu mintea şi cu sufletul uscat al surorilor, a compus scrisori şi a condus tratative încete ca acelea prin Liga Naţiunilor, cu femei din ce în ce mai în vîrstă, deci mai « aşezate ». Dar cînd supunea cazul înaltului for, se izbea de această sentinţă implacabilă, născută din egoismul familial ameninţat cu dezagregarea grupului:

— Silivestru, nu te-ai aşezat tu la casa ta pînă acuma, slabă nădejde de aci înainte!

Silivestru privi sumbru pe şcolari scriind şi se gîndi că ar fi putut avea copii de vîrsta lor. O ură cruntă împotriva soartei îi ceruia faţa, şi barba i se umfla fioroasă. Simţea nevoia imperioasă a procreării, a perpetuării familiei sale pe pragul extincţiunii, şi în acelaşi timp avea sentimentul umilit că nu e un om întreg. În mintea lui încolţi din nou ideea de a reîncepe tratative matrimoniale cu o văduvă relativ tînără şi paşnică, de la care primise cîteva misive.

La gîndul că ar fi putut muri aşa, virgin în toate funcţiunile sufletului viril, inferior multora poate din şcolarii lui, care cunoşteau dragostea, se cutremură. Văzu înaintea ochilor numai cripte de piatră ca acelea de la Biserica Domnească din Curtea-de-Argeş, şi în ele oase îngălbenite — oasele sale —

încurcate în firele destrămate ale stofelor, amestecate cu paftale şi nasturi de metal, stînd acolo, nerecunoscute de nimeni, necerute de nimeni, pierdute în întunericul nimicniciei. Îşi scutură capul ca să spulbere înfiorarea morţii. Privirea îi căzu asupra lui Bobby, care, cu un ochi sub bancă şi altul spre caiet, scria de zor.

— Policrat! zise profund şi grav Silivestru.

Bobby încremeni şi se auzi limpede plesnitura unei cărţi căzute pe duşumea sub banca lui. Silivestru porni rigid ca un prelat în procesiune mortuară şi, oprindu-se lîngă Bobby, ridică manualul de istorie de jos. Apoi, inspectînd cutia pupitrului, trase un caiet cartonat ce i se păru suspect şi-l răsfoi îngheţat. Sufletul lui Bobby se prefăcu în frigider cînd din caiet zbură pe podea un vraf de fotografii de actriţe de cinematograf. Silivestru le ridică impasibil de jos, făcu o cruce roşie pe foaia lui Bobby şi se reîntoarse la catedră fără să spună o vorbă.

Reaşezat pe scaun, deschise caietul şi răsfoi. Fotografii de femei din vis, cum nu gîndise niciodată Silivestru, îl priveau zîmbitoare. *Brigitta Helm*, *Lillian Harvey*, *Nathalie Kovanko*, sta scris dedesubt, dar aceste nume îi erau necunoscute, pentru că nu fusese niciodată la cinematograf. Masca sculptată în gheaţă şi încoifată în lame de aur a Brigittei Helm i se părea o apariţie din Nibelungi. Îmbrăcată ca subretă, Lillian Harvey se arăta nebunatică cu picioare lungi, subţiri ca de paj, iar Nathalie Kovanko avea gura udă de sărutări. Silivestru întoarse repede fotografiile, tulburat şi ruşinat totodată în inima lui inocentă, şi începu să frunzărească suspectul caiet, pe coperta căruia era scris *Oracol*. În pagina întîi citi:

« *Atenţiune!*

Persoanele care vor scrie în oracol sînt rugate a-l ţine în bunăstare.

D-rele vor scrie la numere cu soţ, iar d-nii la numere fără soţ.

Persoanele care au scris în oracol sînt rugate a scrie şi cîteva amintiri, cugetări.

Posesoarea,
Mimi Muşatescu, elevă clasa a VII-a.»

Întoarse pagina şi sub întrebarea « Cum vă numiţi? » desluşi cîteva nume ca Milly, Titi, Mimi, Marioara, Vera, aşezate sub diferite numere. Fiecare pagină avea în frunte cîte o întrebare: « Unde locuiţi? Ce etate aveţi? Dar ocupaţie? Ce ideal aveţi? Iubiţi? Definiţi iubirea. Idem sărutul. Ce este amorul? Cum vă plac fetele? Dar băieţii? Cum găsiţi fetele acum? Dar băieţii? Ce sînt oamenii? Ce preferaţi: teatrul sau cinematograful? Ce artişti simpatizaţi? Dar artiste? Ce filme va (sic) plăcut mai mult? Ce fel de lectură preferaţi? Ce autori sau scriitori vă plac? Prin ce vă remarcaţi? Ce aţi dori în prezent? » etc.

Întîi Silivestru avu o reacţie de ruşine, apoi, prins de curiozitatea pedagogică de a afla ce-i preocupă pe aceşti tineri de 16—18 ani, citi mai cu atenţie.

La « Ce ideal aveţi? » o fată răspundea: « Să mă fac artistă de cinematograf ». La « Iubiţi? » unul scria: « Iubesc pătimaş ca Romeo ». Iubirea era definită de cineva astfel: « Un pişcot mic, ronţăit în treacăt la bufetul voluptăţii », iar sărutul: « Voluptatea magnetică, corelativă în sufletele atractive ». La « Cum vă plac fetele? » altul răspundea: « Îmi plac ca fetele să fie... fete ». Toată lumea

prefera cinematograful şi simpatiza în chip arbitrar pe Willy Forst sau pe John Gilbert, pe Ramon Novarro şi pe Maurice Chevalier, iar dintre vedete pe Marlene Dietrich, Greta Garbo, Clara Bow şi Billie Dove.

Silivestru rămase şi scîrbit de platitudinea cugetărilor, dar şi mirat de o precocitate pe care el n-o cunoscuse. Această haimana simpatică, răspunzînd la numele de Policrat Bobby, care nu învăţa niciodată nimic, spre deosebire de galbenul, ambiţiosul Tocilescu, îi inspira admiraţie. Încă de pe acum cunoştea intimitatea fetelor şi era iniţiat în perversităţile vieţii, în vreme ce el învîrtea de zece ori condeiul şi fraza în ocolitele şi ceremonioasele tratative matrimoniale.

Privindu-l aproape cu duşmănie, ca pe un rival, mai citi o cugetare:

> Omul cînd se naşte zice: A,
> Iar cînd moare zice : mor,
> Aşa că toată viaţa se cumpune din: A-mor,

apoi închise definitiv caietul şi stătu îngîndurat pînă la sunare.

Bobby puse în joc toată puterea sa de seducţie spre a obţine înapoi « oracolul ».

— Domnule profesor — pledă el cu demnitate — este în joc o chestiune de onoare. Înţeleg că am făcut o imprudenţă aducîndu-l aici, dar vina este numai a mea, domnule profesor, şi e penibil pentru mine să pierd... să n-a...

Silivestru îi tăie vorba aspru:

— Pentru încercarea de fraudă vei fi grav pedepsit. Cît priveşte depozitul d-tale sentimental, el poate fi ridicat de posesoare oricînd de la mine personal...

— Ce ziceţi, mă? se consultă Bobby cu colegii săi după plecarea lui Silivestru, o să-mi pună nota unu la extemporal?

— Asta n-ar fi nimic — zise Tocilescu — dar poate să te dea în conferinţă.

— Aiurea!

— Zău! Aşa a păţit-o şi Paraschivescu!

Dar Bobby era un optimist. După cîteva clipe sumbre se însenină la faţă, îşi luă servieta şi şapca şi porni pe uşă regenerat de o « idee genială », aruncînd clasei cobitoare un formidabil « Zexe! ».

PLANETĂ DE TÎNĂR

« Ideea genială » a lui Bobby consta în a trimite acasă la Silivestru pe sora sa Vera, absolventă proaspătă a Liceului de fete Regina Maria şi pe curînd studentă în anul I la Litere, care trebuia să declare că « oracolul » fusese luat de la ea, fapt ce îi producea neplăceri cu foste colege de şcoală. Cu acest prilej avea să atingă şi chestiunea extemporalului, neglijenţa produsă de o deprimare sufletească în urma unui deces în familie etc. Bobby era hotărît să treacă în rîndul morţilor pe oricine din familie, şi în acest scop îşi propusese pentru scenele hotărîtoare o bandă de crep negru la mînecă. Ştia că Vera avea întotdeauna succes grozav pe lîngă bărbaţi prin aerul de nevinovăţie îndrăzneaţă, prin ochii strălucitori de uzi şi bretonul lat pe frunte, ce o făceau să semene cu Colleen Moore, şi asta îi dădea bune speranţe. Temperamentul politic se dovedea matur la Bobby încă de pe acum prin această convingere că cel mai bun avocat pe lîngă cei mari este femeia.

— Femeie, femeie — declamă Bobby cînd văzu pe Vera — am nevoie de seducţiile tale. Apoi, conştient de calitatea ieftină a retoricii, o anulă printr-un: Aiurea!

În acest timp Jim se plimba prin odaia tantei Magdalina răpus de grava problemă: Dora sau Lola? Reîntîlnirea cu cele două studente dezlănţuise în el un instinct de care nu-şi dăduse pînă atunci socoteală: era nubil. Iubea abstract pe oricine ar fi corespuns satisfăcător simţului său estetic, dar nu era fixat. Era ca fiul de împărat care chemase cele mai frumoase fete din împărăţie în scopul de a-şi alege o soţie. Îi trebuia o fată frumoasă, o tovarăşă tînără de escapade şi de gînduri serioase, în sfîrşit, voia să tragă planeta. Se mira chiar de falsa psihologie a dragostei din romane, care e determinată prin obiect. La el nu era aşa. Dacă tanti Magdalina ar fi venit cu zece fotografii şi i-ar fi zis în stil patriarhal: « Mamă dragă, a venit vremea să te aşezi şi tu la casa ta, cu lucruşoarele tale şi cu femeia ta », şi l-ar fi pus să aleagă, Jim ar fi ales. Ar fi procedat ca un regizor de filme sau ca un membru în juriul unui concurs de frumuseţe şi ar fi oprit-o pe aceea care i s-ar fi părut mai frumoasă şi mai dulce în privire. Jim visa să fie miliardar, spre a putea învinge orice piedică vastei sale dorinţe de selecţie. Atunci ar fi pornit pe străzi şi prin cartiere într-un « sport » masiv şi, cu mîna înmănuşată pe volan, ar fi urmărit încet marginea trotuarelor, privind în uşi, în vitrine şi la ferestre, şi cînd ar fi găsit fata zîmbitoare şi timidă în rochia săracă de *crêpe-de-Chine* ieftin şi cu ciorapi remaiaţi la genunchi, care să-i placă, ar fi stopat brusc maşina şi-ar fi întrebat-o, cu satisfacţia de a o speria: « Vrei să fii soţia mea? » Şi, zicînd aceasta, ar fi suit-o în maşină, sub ochii holbaţi ai celor de pe stradă, ar fi purtat-o pe la toate magazinele, îmbrăcînd-o ca pe o păpuşă de mare preţ şi, mirată de neaşteptata somptuozitate ar fi depus-o pe o canapea roşie

din sala de ceremonii a ofiţerului de stare civilă din Piaţa Sf. Gheorghe. Din păcate, realitatea era alta, şi Jim nu putea opri pe drum nici un chip frumos din atîtea cîte veneau şi se pierdeau în anonimat.

Deşi însă nu putea face o selecţie mai largă, Dora, Lola şi chiar Medy îi plăceau, şi gradul de intimitate ce exista între ele şi el era o poartă deschisă către dragoste. Nu se mai îndoi că iubea nelămurit pe una din ele, judecă fapte vechi în lumina cea nouă şi trase concluzia că se jucase cu vorbele, înşelîndu-se pe sine. Ideea de prietenie i se păru din ce în ce mai absurdă, dîndu-şi seama că n-ar fi primit cu bucurie ştirea că una din ele s-a măritat. Nefiind lămurit pentru nici una, Jim era provizoriu gelos de toate şi recunoscu că încercase sub masca prieteniei să savureze emoţia intimităţii cu fiecare.

Cu cît contempla în gînd siluetele graţioase ale celor două combatante cu floreta, cu atît urgenţa unei îmbrăţişări îl biciuia. Hotărît să taie nodul gordian, recurse la calea laşă a corespondenţei. Lola era fără îndoială foarte frumoasă, dar prea rece şi hieratică. Dora se potrivea mai bine temperamentului său. Gîndindu-se la ea, Jim se entuziasmă. Ce nebunii n-ar fi făcut această Doră Schulz cu pijama scurtă în casa lui? Ce scrimă, ce box, ce lupte atletice n-ar fi improvizat cu zveltul şi zvăpăiatul efeb? Cum ar fi lăsat-o la volanul noii maşini pe care ar fi cumpărat-o, pentru ca ea, cu basc în cap şi figură serioasă de sportsman, să-l poarte în viteză pe bulevarde, în vreme ce el ar fi scos melodii din clacson?

« Vreau pe Dora », se obstină Jim în gînd, şi în acelaşi timp concepu de probă pe hîrtie o carte de vizită ce ar fi sunat aşa: *Dora şi Jim Marinescu.*

Lucrul era foarte probabil, deoarece Dora arătase totdeauna afecţiune şi intimitate în scris şi în gest, şi apoi sărutarea din maşină era semnificativă. Deşi ciudate presimţiri îi abureau încă optimismul, Jim aşternu pe hîrtie următoarele rînduri, care, pline de înţeles pentru cine înţelegea, puteau rămîne convenţionale în stadiul relaţiilor lor prieteneşti.

« Scumpa mea Dora,

Convorbirea noastră de ieri m-a făcut să-mi dau seama că simt nevoia să-ţi spun lucruri şi să-ţi destăinuiesc sentimente pe care, cu toată prietenia noastră, n-am avut prilejul să ţi le împărtăşesc. Cine ştie dacă şi tu nu eşti în aceeaşi necesitate sufletească? Dă-mi dar prilejul să stăm amical de vorbă, fără martori şi proces-verbal.

O strîngere de mînă prietenească,
Jim »

Dădu scrisoarea babei Chiva s-o pună la cutie şi ieşi să-şi inspecteze Peugeotul.

În altă parte a casei, Silivestru era pradă unor gînduri înrudite cu cele ale lui Jim. Viaţa seacă şi fără sens în mijlocul atîtor femei bătrîne se transforma încetul cu încetul într-un urît hidos, ca un mare păianjen împulberat şi cu cruce pe spate. Oricare dintre şcolarii lui din curs superior gustase mai mult din otrăvurile dulci ale vieţii decît el, care ştia pe degete cîţi Henrici a avut Anglia şi în ce an s-a încheiat pacea de la Passarovits. Incapabil de altfel de mari perversităţi, Silivestru voia cel puţin să moară cu sentimentul de a fi fost om, de a fi putut să-şi facă o familie a lui în locul celei abuzive şi tiranice a surorilor. Încercările făcute în atîtea rînduri rămăseseră infructuoase. Silivestru îşi recruta « viitoarele » printre femei tomnatice de vîrsta lui,

fete bătrîne sau văduve, cu care făcea cunoştinţă prin casele prietenilor săi sau în reuniunile « Cercului profesorilor secundari ». Se înţelegeau din ochi şi-şi confirmau numai gîndurile prin aluzii delicate şi îndepărtate la tristeţea singurătăţii, la curajul de a susţine o familie şi a da buna pildă a îndeplinirii îndatoririlor civice. Apoi urmau lungi tratative prin corespondenţă, în care cuvintele « dragoste », « căsătorie » nu intrau niciodată, ocolite cu îndemînare, şi în care, cu infinite precauţii şi gingăşii, căutau să se pună în curent asupra averii personale, a greutăţilor familiale, a gusturilor şi infirmităţilor. Prelungeau această corespondenţă ani de zile, savurînd-o ca o logodnă paradisiacă. În acest stadiu, întrebate asupra sănătăţii lui Silivestru, surorile aveau obiceiul să răspundă: « E bine. E *în vorbă* cu cineva! » Tratativele mergeau în aluzii pînă la ultimele consecinţe, pînă la trusou şi amănuntele ceremoniei de nuntă, a persoanelor de invitat şi de evitat. Apoi încetau brusc, din silă de bîrfeala surorilor şi de frica lucrului pe cale de realizare.

Silivestru cunoştea de cîţiva ani o profesoară secundară de geografie (materie înrudită), cu care, pornind de la consideraţii pedagogice şi de la schimburi de cărţi, « trata » îndelung şi pe ocolite eventualitatea unei căsătorii. Colega avea 42 de ani, era timidă şi refractară modernismului, trăia retrasă de rude, care o bîrfeau, şi avea deosebită stimă pentru « onoratul coleg şi membru de seamă al corpului didactic », Silivestru Capitanovici, ale cărui manuale le consulta evlavios.

După o întrerupere de cîteva luni sceptice, Silivestru se hotărî să reia tratativele. Luă o foaie mare de hîrtie şi aşternu pe ea ortografic, caligrafic următoarele:

« Stimată amică,

Îndrăznesc să-ţi scriu iarăşi în chestiunea ştiută („chestiunea" era la el sinonim cu „dragoste") cu regretul de a nu mai avea de multă vreme ştiri de la d-ta.

Vremurile se fac din ce în ce mai aprige şi oamenii din generaţia noastră, nepregătiţi pentru noile condiţii de viaţă, pier dacă nu se strîng laolaltă şi nu s-au îngrijit din vreme să-şi facă o stare independentă. Aş putea spune că sînt în afară de grijuri, după ani de chibzuinţă, în ce priveşte partea materială, şi aş fi putut să-mi iau răspunderea altor fiinţe (Silivestru se simţi obligat să facă aluzie şi la „zestrea" sa), doar sufletul meu are nevoie de un tovarăş.

Cu bucurie aştept gîndurile d-tale, scumpă şi preţioasă amică.

Al d-tale preadevotat,
Silivestru C.

N. B. Nu-mi scrie, te rog, acasă.»

Silivestru deschise fereastra, strigă aspru pe baba Chiva şi-i dădu scrisoarea s-o pună la cutie. Remarcînd abundenţa corespondenţei, Chiva zise ironic şi apăsat:

— Azi m-am făcut poştar!

Jim îşi scoase maşina în mijlocul curţii şi, aprinzîndu-i motorul, îi asculta bătăile, plecat asupra cilindrilor, cînd poarta scîrţîi şi Vera Policrat păşi în curte, dezorientată de atîtea apartamente şi intrări. Prezenţa unei domnişoare în casa cu molii era un lucru atît de neobişnuit, încît la început Jim nu pricepu cine poate fi domnişoara cu rochie simplă, strînsă lipit pe trup, şi cu epoleţi în două petale, la umeri, care îi lăţeau spatele în chip aşa

de graţios. Cînd însă domnişoara înaintă hotărîtă spre el, înlemni şi simţi stingerea bruscă a motorului inimii. Era fata din tren.

« Vine să se plîngă », bănui în grabă el, nu atît de speriat de consecinţele prea puţin grave ale unei asemenea acţiuni, cît mirat de a fi fost descoperit în numele şi adresa sa. Ca să împiedice de la început o scenă neplăcută, ieşi curajos în întîmpinarea fetei. Aceasta se înroşi pînă sub breton şi rămase încurcată, cu poşeta subsuoară. În sfîrşit, recită cu glas sugrumat de emoţie:

— Caut pe domnul... pe domnul profesor Capitanovici... Aş dori să-i vorbesc.

Jim prinse curaj:

— E chiar unchiul meu. E acasă!

Vera se învioră şi ea:

— Da? Atunci poate că mi-aţi fi de ajutor la ceva!

— Cu plăcere, cu cea mai mare plăcere.

Vera îi expuse în cîteva cuvinte păţania lui Bobby şi-l rugă să vorbească singur, deoarece ei îi era frică. Jim pofti pe domnişoară să ia loc în maşină, ceea ce ea primi bucuros, iar el intră în casă la Silivestru.

— Ascultă — îi zise acesta după ce îi ascultă pledoaria — ai vreo legătură cu fata, ţi-e prietenă cumva?

— Aş — se dezvinovăţi Jim — nici n-o cunosc!

— Atunci nu fac nimic. Policrat ăsta e o haimana!

— Ba o cunosc — rectifică repede Jim — voiam să spun n-am cu ea altă legătură decît de prietenie, de... cum să zic...

— Am înţeles. Pofteşte-o înăuntru.

Cînd Vera intră în odaia de lucru a lui Silivestru, rămase speriată de figura aspră şi păroasă a profesorului, cît şi de mulţimea cărţilor şi revistelor ce

erau aruncate în dezordine pe lungi rafturi de lemn de tei înşirate de-a lungul pereţilor. Silivestru şedea într-un fotoliu mare de pluş roşu, înfăşurat într-un halat ros de postav cafeniu şi cu picioarele pe un taburel de asemenea de pluş. Ţinea în mîini *Istoria critică a romînilor* de Hasdeu şi o răsfoia încă atunci cînd cei doi tineri intrară.

— Domnişoară — zise el către fată — fratele d-tale e un tînăr norocos, născut sub o stea favorabilă. Numai aceştia au surori duioase ca d-ta care să-şi piardă vremea pentru ei şi favoarea astrală ca sora să fie prietena unui nepot al profesorului respectiv.

Şi, privindu-i pe amîndoi cu aer de complicitate, întinse Verei « oracolul » cu vorbele:

— Cred, domnişoară, că de-acum încolo ai depăşit vîrsta albumelor şi « oracolelor » şi ai intrat în epoca sentimentelor trăite.

Spunînd aceasta, îi privi iarăşi cu complicitate şi cu un zîmbet cu atît mai fioros cu cît se silea să fie amabil şi galant.

Vera mulţumi din ochi, ca un copil iertat după admonestare, şi ridică spre Jim ochi recunoscători, nu se ştie dacă pentru favoarea obţinută sau pentru că fusese presupusă prietenă a lui. Acesta, profitînd de situaţie, o prinse de braţ, o împinse încet pe uşă şi o conduse pînă la mica maşină, în care îi făcu semn să se urce. Apoi se sui şi el alături şi, aprinzînd motorul, porni pe poartă afară, spre panica tovarăşei.

— Unde să te duc? întrebă Jim, stăpîn de acum pe sine şi cu sentimentul unei autorităţi indiscutabile, dedusă din însăşi lipsa de reacţie a fetei. Unde stai?

— Nu e nevoie! Mă duc şi pe jos, protestă Vera. Stau pe str. Polonă.

Jim păru preocupat numai de pilotarea maşinii şi nu scoase cîtăva vreme nici o vorbă. Trecu prin Piaţa Sf. Gheorghe, pe la Universitate, o luă pe lîngă Lido şi intră în Dorobanţi. Vera şedea ghemuită, cu genunchii dezgoliţi aproape de bărbie din cauza îngustimii locului, şi arunca din cînd în cînd o privire furişă către Jim, scuturîndu-şi pletele lucii şi bretonul şi umflîndu-şi subţirile nări.

— Ia spune-mi — întrebă Jim cînd intrară pe Romană — ce-ai zis de mine atunci în tren?

Vera lăsă capul în jos, aproape ruşinată.

— Aţi fost foarte îndrăzneţ şi am plîns în urmă de necaz. Dar fiindcă aveaţi ceva distins în purtare, mi-am închipuit că nu sînteţi un . . . răufăcător de rînd şi v-am . . . iertat.

— Eu răufăcător?! se indignă Jim. Îmi pare rău! Ce-ai zice dacă te-aş săruta din nou?

— M-aş supăra! zise Vera cu totul moale. Ce drept ai dumneata să mă . . . săruţi pe mine?

— Dreptul pe care ţi-l dă emoţia de a strînge în braţe o fată drăguţă.

Vera scutură pletele, roşie la faţă, şi lăsă capul în jos. Jim vorbea aşa nu din tactică sau sensibilitate, ci cu indiferenţa pe care i-o dădea sentimentul că fata nu mai însemna nimic faţă de el, fiind cu totul învinsă din momentul îndrăznelii lui din tren. Dacă Vera s-ar fi arătat mîndră şi rece, ar fi fost bineînţeles intimidat, dar aşa îşi dădea seama de slăbiciunea ei, ba mai mult, de plăcerea de a se lăsa învinsă. Fata i se părea şi acum foarte frumoasă, mai frumoasă ca în tren, dar faţă de convingerea de dată recentă a irezistibilităţii sale, nu mai credea că este un prilej pentru victorii. Îi vorbea în neştire, spunîndu-i toate enormităţile şi impertinenţele posibile, din curiozitate şi voluptate psihologică, spre a

vedea cum reacționează, dar convins că o fată așa de naivă nu e în stare să se supere după ce a acceptat familiaritatea cu agresorul ei. Într-un cuvînt, Jim credea că face cu ea numai exerciții de dialog erotic îndrăzneț și, în măsura în care jocul reușea, interesul lui intrinsec pentru victimă scădea.

Vera asculta totul roșind, zîmbind, clipind din ochi, aci ștrengărește, aci intimidată, și mai ales aruncîndu-și mereu dintr-o mișcare a capului pletele de pe ochi și umflîndu-și nările.

Deodată, Vera zise: « aci », și Jim opri mașina în fața unei case fără etaj, dar înaltă din cauza unui demisol, cu aparență de decență și confort.

— Vreau să stau cu dumneata mai îndelung de vorbă. Vin să te iau diseară la șase în colțul străzii, să mergem la Șosea.

Jim spuse aceste vorbe fără sfială și aproape autoritar. Fiindcă fata se codea, întrebă:

— Ți-e frică să mergi cu mine? Nu-ți face plăcere?

— Nu mi-e frică... dar oare nu e rușine ca o « fată » să iasă singură cu un « băiat »?!

— Aș, rușine! Prejudecăți! Stăm de vorbă ca doi prieteni!

— Mi-e frică de mama, obiectă, convinsă, Vera.

— Îi spui că te întîlnești cu o prietenă.

— Îmi dai cuvîntul de onoare că nu e nici o rușine să merg singură cu dumneata?

— Jur!

— Să văd, adăugă Vera și sări jos din mașină.

Intrase pe poartă cînd Jim și-aduse aminte că nu știe cum o cheamă.

— Domnișoară Policrat — strigă el către fata întoarsă și gîndul îi fugi la planeta de tînăr trasă

de baba Chiva: « Și vei lua pe fata Lenuța și vei trăi 150 de ani » — nu te cheamă cumva... Lenuța?

Domnișoara rîse amuzată:

— Lenuța? Ce idee... Mă cheamă Vera, Vera Policrat.

«E un lucru de care îmi dau seama bine de-abia acum — medită Jim întorcînd mașina — am succes la fete. Explicația nu este decît una: îndrăzneala. Asta e oul lui Columb în materie de iubire.»

Încîntat de această descoperire, intră cu roțile într-o băltoacă, pe care o transportă integral pe rochia unei doamne bătrîne ce trecea pe trotuar.

— Imbecilule! strigă oțetită cucoana. Uită-te pe unde mergi!

Dar Jim nu vedea. Sufletul său era tulburat de discordii, și termenii problemei sporiseră cu unul: Dora, Lola sau Vera... Lola, Vera sau Dora.

Cu un sfert de ceas înainte de șase, Jim aștepta în mașină în colțul străzii Polone cu șoseaua Ștefan cel Mare. Privea mereu în susul străzii și tresărea la orice siluetă feminină ce se contura în depărtare printre coloanele copacilor. Interesul lui pentru Vera era destul de mediocru, și singurul lucru care îl preocupa pînă la anxietate era răspunsul Dorei Schulz. Cu toate acestea, nevenirea Verei l-ar fi jignit ca o dovadă de independență pe care n-o mai admitea, atît era de convins de naivitatea ei și puterea lui de seducție.

Deodată, în fundul trotuarului apăru o siluetă zveltă și puțin dansantă în mers, ce nu putea fi decît a unei tinere fete. Pe măsură ce se apropia, Jim căpăta confirmarea unui adevăr ce-i da o căldură interioară și o mulțumire de sine pe care nu se încerca să le explice. Era Vera. Își schimbase toaleta

şi părea alta, mai puţin băieţoasă, mai vaporoasă în rochia lungă de voal roz, strînsă pe sub sînii mici şi cu larga *pleureuse* de pai alb în jurul pletelor scurte. Zîmbi vădit încurcată cînd se află în faţa lui Jim şi spuse încet, cu îmbufnare, ştergîndu-şi buzele cu limba:

— Mi se pare c-am făcut rău venind! Mi-a spus cineva că nu e frumos!

Jim o trase amical de mînă şi o făcu să se aşeze lîngă el. Candoarea acestei fete începea să-i placă şi un început de simpatie frăţească încolţi în sufletul lui.

— Ai fraţi, nu-i aşa? constată el afectuos.

— Da!

— Atunci presupune că eu sînt fratele d-tale! Vrei?

— Vreau!

Porniră apoi înspre Piaţa Victoriei, lăsară Monumentul Corpului Didactic, în care trei indivizi duc în spate un om copt pe tavă, şi lunecară fără acustică pe banda lungă a Şoselei, netedă ca un linoleum şi deşartă. Copacii alergau de o parte şi de alta în faţa botului maşinii şi se prăbuşeau apoi îndărăt. Jim nu opri decît în faţa vilei lui Minovici, ai cărei clopoţei de sticlă izbiţi de vînt umpleau aerul rural de clinchete.

— Îţi place beţia vitezei? întrebă Jim.

— Îmi place. Dar vreau un automobil mare. Aşa mă dor genunchii!

Se dădură amîndoi jos rîzînd şi se plimbară pe marginea păduricii din faţa vilei. Ca să alunge tăcerea şi spre a face o mică anchetă asupra spiritului fetei, Jim întrebă de una, de alta şi apoi veni la literatură.

— Ce poet romîn îţi place mai mult? întrebă el.

Vera se roşi de tot şi spuse ca la examen:

— Eminescu, Vlahuţă . . . (Îşi închipuia desigur că ar fi fost ruşine să afirme că nu-i plac clasicii din manualul de şcoală.)

— Bine, ăştia sînt mai vechi, dar din cei actuali? Ce zici de Arghezi?

Vera îşi linse buzele cu limba, şi ochii îi sclipeau de fraudă.

— Arghezi? Îmi place foarte mult.

— Ce anume, în special?

— Nu ştiu — zise ea încurcată — nu mai mi-aduc aminte bine, şi la şcoală ne pedepsea cînd auzea că citim pe Arghezi. (Apoi repede.) Am citit *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu.

Jim înţelese că fata nu era familiarizată cu literele romîne moderne şi schimbă vorba. Omul cult din el, incapabil să se transpună în sufletul fraged al unei absolvente de liceu pe pragul universităţii, era stăpînit de oarecare dispreţ, mai accentuat la gîndul sprinteniei intelectuale a Dorei sau Lolei.

Se urcară din nou în maşină, să se odihnească. Ca să savureze intimitatea fetei, Jim recursese la o mulţime de mici trucuri. Găsind că părul îi cade prea pe ochi, îl dădu cu mîna peste urechi. Îi îndreptă gulerul. Îi aşeză rochia ghemuită peste genunchi cu aerul de a o apăra de ochii indiscreţi spre glezne. Îi spuse că are profil frumos şi-i întoarse faţa, prinzînd-o delicat de bărbie. Vera se lăsa contemplată fără vanitate şi fără revolte, clipind numai şi rîzînd copilăreşte. Ochii ei rotunzi şi mari pînă la uimire, umbriţi de breton, ameninţau ştrengăreşte, se umezeau de o bruscă timiditate, îşi schimbau necontenit apele, în vreme ce delicateţea de cîntar fin a emoţiilor oscila pe faţă în tremurări ale nărilor, îmbufnări ale buzelor şi lăsări ale capului pe piept. Nu avea de loc aerul de a fi înşelată de vorbe, şi asta se vedea din micile ironii ale ochilor, dar avea fără îndoială sentimentul unei siguranţe depline lîngă Jim, pe care i-l arăta trăgîndu-l distrată de un nasture al hainei.

Jim găsi că e momentul de a începe dulcele joc al intimităţii. Îl încercă fără nici o sfială, sigur de lipsa primejdiei şi a consecinţelor, deşi exerciţiul sentimentelor nu era fără voluptate.

— Spune-mi drept — îi zise Jim încet, dar judecătoreşte, luînd-o de mînă şi sărutîndu-i vîrful degetului mic — mă iubeşti?

Vera deschise ochi speriaţi — gen Collen Moore — şi-şi umflă nările războinică:

— Să te . . . (de ruşine, evită expresia « iubesc ») aşa de repede? De-abia ne cunoaştem! Ce pot să ştiu eu?

— Fireşte. Aşa e. Dar eu te întreb: M-ai iubi cu vremea, cînd m-ai cunoaşte mai bine?

Vera lăsă capul în jos şi, devenită deodată serioasă, zise cu glas tremurat:

— Ce întrebare? Dar altfel aş fi avut eu curajul să vin? . . .

Emoţionat, Jim îi petrecu mîna pe sub umeri şi o strînse spre el pînă ce îi simţi parfumul pletelor şi suflul nărilor pe obrazul său. Gestul din tren nu îndrăzni să-l mai repete.

Vera nu protestă, ci zise numai cu mai multă confidenţă:

— Fii cuminte. Ne vede lumea. Hai să plecăm.

« Instinct etern al apărării », gîndi Jim, şi fu de părere să nu meargă prea departe. Intuise sinceritatea inocentă a fetei şi-şi dădea seama că jocul lui tulburător era o perversitate cîtă vreme nu era spontan.

— Să fim prieteni pînă la noi dispoziţii, decretă el. Dar prietenie cu formule ceremonioase nu se poate. De ce să nu ne spunem pe nume? Ce zici, vrei?

Vera făcu din cap că vrea.

— Atunci, zi-mi *tu*.

— Tu.

— Jim.

— Jim.

— Bravo, Vera! *Tu* eşti o fată foarte cuminte.

— Dacă zici *tu*!

Amîndoi rîseră fericiţi de eliberare, şi Jim începu să simtă că nu se mai juca. De bucurie, urni brusc din loc, dînd maximul de viteză maşinii, care alerga pe sub copacii seculari ai Şoselei iute ca un şoricel.

Ajunsă acasă, Vera goni repede pe Bobby să-i aducă poeziile lui Arghezi, şi acesta, răspunzînd cu punctualitate serviciilor aduse de ea în conflictul cu Silivestru, îi strecură înainte de culcare prin întredeschizătura uşii mica ediţie a *Cuvintelor potrivite*.

Vera aprinse becul electric de pe măsuţa de noapte şi începu să se dezbrace, aruncîndu-şi lucrurile în toate colţurile odăii. Apoi se urcă în patul îngust de bronz tapisat cu opal roz şi stătu cîtăva vreme întinsă ca pe un fotoliu, fără să se învelească. Îşi strînse genunchii goi cu mîna lîngă bărbie şi se întoarse cu gîndul pe şosea, în odaia lui Silivestru, în tren. Un fior îi străbătea toate oasele şi pulsul îi bătea mai tare. Simţea o nelinişte în trup, o bucurie de a alerga, de a sta goală în vînt, de a încleşta mîinile în ceva. Îmbrăţişă perna, îşi încordă picioarele în baghetele patului, apoi, înfiorată de bustul moale al pieptului, pe care îl simţea pe obraz, puse buzele pe sinuozitatea umărului şi, fără să ştie de ce, îl sărută şi-l muşcă totodată.

O PARTIDĂ DE NATAŢIE

Acasă Jim găsi următoarea scrisoare de la Dora:

« Dragă Jim,

Şi eu am să-ţi spun atîtea lucruri, pe care numai ţie pot să ţi le încredinţez. Medy te invită prin mine pentru duminică la Constanţa. Vine şi Lola. La ora 8 precis să fii la Gara de Nord. Nu uita costumul de baie.

Prietena ta, *Dora* »

Cu toată sobrietatea stilului, Jim deduse din ea că Dora consimţea la interpretarea pe care el o dăduse în chip acoperit gestului ei. Era sigur că sprintena duelistă îl iubeşte. De aceea gîndurile lui alergară ca pilitura de fier către ea, părăsind pe Vera. Se gîndi cu bătaie de inimă la eventualitatea unei căsătorii cu Dora şi găsi că pentru o fată aşa de nebunatică şi sportivă ca ea trebuie un interior ultramodernist: o casă de cărămidă roşie, cubică şi sumbră, proiectată pe o peluză semănată cu gazon. Ferestrele mari şi scurte şi uşile largi cît peretele şi acoperite cu plăci de sticlă în chenare albe de metal ar fi dat casei un aer de sanatoriu. Pentru nebunia ei trebuiau mobile simple, grele, parchete şi linoleuri vaste,

spre a da spaţiu picioarelor ei goale la săritul din pat, în sfîrşit, o sală de gimnastică, pentru ca dimineaţa, în ritmul plăcii de patefon, să poată să se mişte ritmic şi să-şi vibreze picioarele în aer, sprijinită cu şalele în mîini. Jim vedea în mijlocul peluzei un pătrat de bazin verde, în care ar fi înotat amîndoi vara. Ar fi cerut Dora aceste lucruri, sau erau visurile lui de estetică interioară? Erau mai mult completarea imaginii fetei într-un cadru fictiv, dar adecvat. Dora, cu capul tuns, şezînd calmă în fotoliul lui Silivestru printre cărţi, sau alături de Iaca, i se părea o imposibilitate, o piatră preţioasă încadrată în plumb. Medita prin urmare o căsnicie cu totul americană, evitînd ceremoniile şi contactul cu putreziciunea: o plimbare la Oficiul de stare civilă, o gustare la bar, o şedinţă de înot la Lido sau la ştrand şi două ore la cinematograf. Apoi ar fi luat trenul la întîmplare şi s-ar fi oprit în cel dintîi oraş, să doarmă la un hotel în acelaşi pat.

Toată noaptea Jim visă pe cele trei fete. Dora, Lola şi Vera şedeau în peplumuri greceşti înaintea sa şi cu picioarele goale în sandale, iar el, nou Paris în costum de baie Iantzen, cu o minge de tenis în mînă, sta la îndoială pe cine să lovească.

A doua zi de dimineaţă, cu *trench-coat*-ul pe braţ şi cu basc bleumarin pe cap, îşi făcu apariţia în sala caselor de bilete a Gării de Nord, primit cu ovaţii de Lola, Dora şi Medy. Privi cu înţeles pe Dora şi-i arătă o atenţie deosebită, ostentativă, pe care ea părea a o accepta ca pe ceva firesc. Se urcară într-un vagon Pullman al rapidului Fulger, şi peste cîteva minute mahalalele bucureştene defilau înaintea marilor vitrine. Rîseră cu toţii de aerul internaţional al impiegatului vagonului, care, cu o înclinare de mare protocol, le ceru în franţuzeşte tichetele,

şi sorbiră apoi prin pai limonadă, servită cu mare aparat în lungi pahare grele, dar care nu era decît apă zaharată, acidulată excesiv cu sare de lămîie. Tulburat de apropierea confidenţei decisive, Jim nu mai vedea ca altădată pe unde trecea. Saharele de praf alb ale Bărăganului cu tristele lor turme de bordeie africane, lagunele verzi din apropierea Dunării, unde abundă raţele sălbatice şi alte păsări acvatice cu picior lung şi roşu, podul de la Cernavoda, minaretele Medgidiei, toate lunecară şterse la marginea din urmă a ochilor absenţi.

Abia cînd peste trei ore aspiră în plămîni aerul sărat al Constanţei, Jim îşi regăsi stăpînirea de sine. Medy îi lăsă să se plimbe puţin prin oraş şi se duse să le pregătească primirea acasă. Dădură o raită prin faţa lui Ovidiu, care îi privea pierdut în gînduri ca pe nişte delfini în valuri, se opriră în faţa sarcofagului grezios din faţa Palatului Comunal, se învîrtiră în jurul moscheii, şi apoi, luîndu-se după o trăsură al cărei clopot de tramvai îi distra grozav, ieşiră pe digul promenadă din faţa Cazinoului. Marea era liniştită şi albastră, şi numai sulurile lungi de pînze spumoase ce se desfăceau pe stîncile digului cu plesnituri surde acuzau oscilaţia apei.

Adierea amară şi salină a aerului gros şi apăsător nelinişti membrele lui Jim. Îşi simţea hainele murdare şi grele pe el, şi, de nu l-ar fi oprit convenienţele, şi-ar fi smuls cu chiot cîrpele de pe sine şi ar fi intrat în apă, agitîndu-şi picioarele sub valuri ca un centaur tînăr. Pe ţărmul acela presărat cu clădiri albe şi unele chiar cubice, se simţea aerul grec antic al Sciţiei minor. Din fiece val luminat de fulgi sidefii i se părea că un Ulise jegos de sare scoate braţele păroase într-un înot clocotitor, sau o turmă de centauri năvăleşte deodată peste spuma apei. Îi venea să se tăvălească gol pe nisipul aprins al plajei ce se zărea în apropiere, să destindă îngenunchind arcuri lungi în talgerul soarelui, să alerge cu tălpile goale din pulberea drumului pînă în sîmburele de sticlă al valului. Clădirile şi lumea îi apăreau anacronice. Trebuiau ziduri greceşti de piatră, coloane albe, oameni înfăşuraţi în pînze albe, o civilizaţie în sfîrşit de stîncă albă, pe margine de apă. Numai cînd un grup zgomotos de domnişoare în costume de baie şi încă ude de apă trecură pe lîngă el dinspre plajă recunoscu populaţia firească a străvechii Tomis.

Soarele şi aerul liber au efecte panteistice. Jim se gîndea fără oroare prefăcut în scrum în unul din marile sarcofage antice de piatră cu capac cu streşini, scufundat în cîmpul de nisipuri, printre buruienile fibroase mirosind a cimbru, în monotona zbîrnîire a greierilor. Încerca în fond voluptatea tuturor orăşenilor anemiaţi de haine de a se lăsa ars de soare, zgîriat de pietre şi udat de apă, spre a recăpăta astfel pe epidermă sentimentul dependenţei sale de lume.

Această beţie fu de scurtă durată, căci un nor stinse soarele plăpînd de toamnă. Marea se învineţi deodată, transformîndu-se într-un lac funebru cu valuri de ţiţei. Digul de piatră verde-închisă părea un monument funerar, şi Jim îşi aduse aminte de Ovidiu şi de Sciţia minor, de bastarni şi de sauromaţi năvălind peste Istrul îngheţat. Zăpezi dese transformau Pontul în Scandinavie, şi crusta de gheţuri pe sub care mugeau valurile mării sclipea în tristeţi de pol.

— Brrr, ce sinistră e Marea Neagră! se înfioră Dora. Hai să mergem la Medy.

După amiază cei patru tineri ieşiră în port, trecînd peste liniile ferate, şi se lăsară lîngă un mic bazin între două diguri, în ale cărui ape murdare de huilă se clătinau încet cîteva şalupe vechi. Săriră cu toţii în cea mai bună din ele, care aparţinea tatălui Medyei, primiţi cu salut la şapcă de un mecanic bătrîn, şi se aşezară de jur împrejurul băncilor căptuşite cu piele scorojită. Mecanicul trase peste botul şalupei o ancoră subţire legată cu funie nouă şi controlă sforile baldachinului de pînză albă al bărcii. Apoi dădu drumul motorului, stînd în picioare lîngă volan. Barca lunecă pe apa murdară şi plină de cangrene vinete de huilă, bubuind încet pe dedesubt, şi începu să ocolească lin baia portului pe sub pîntecele leproase ale vapoarelor de comerţ. Apoi, trecînd pe lîngă far, ieşi în larg. Bubele apei rămăseseră înapoi şi întinderea acvatică era albastră şi numai spre ţărmuri luminată de reflexe verzi. Vîntul scutura pînza baldachinului şi sălta şalupa în sus şi în jos cu o oscilaţie lentă de ascensor, supărătoare pentru viscere. Mişcarea bărcii nu era sensibilă decît prin ridicarea planului apei la orizont, care neliniştea pulsul şi amărea saliva. Toţi deveniseră de bronz, uscaţi de răsufletul salin al apei, şi îşi tîrau mîinile excitate în lichidul verzui, îmbătaţi de aroma lui de alge. Merseră astfel timp de mai bine de o oră, pînă ce Constanţa, cu silozurile sale enorme şi promontoriul alb al Cazinoului, rămase în urmă, ca un decor de teatru vopsit pe o singură pînză. Pe ţărmul din dreapta apăruseră pîlcuri de cuburi albe, şi mai în fund un far în chip de sondă. După un sfert de ceas mecanicul încetini motorul îndreptîndu-l spre ţărm şi trase ancora de pe proră. Înainte ca cei din barcă să fi prins de veste, suit pe botul şalupei, aruncase ancora, aşa încît barca, lipsită de libertate, se ridica în sus şi în jos cu o violenţă aşa de mare, încît fetele se făcură galbene la faţă din cauza răului visceral. Abia acum îşi dădură seama că în apropierea litoralului marea era agitată şi văzură faliile netede ale mareei desfăşurîndu-se urlător spre ţărm. Mecanicul explică lui Jim că din lipsa unui dig nu putea trage la mal, spre a nu primejdui elicea, şi că trebuiau să aştepte un caic spre a debarca. Această idee nu surîse de loc fetelor învineţite de iminenţa răului de mare, dar din mîndrie nu făcură nici o obiecţie. Jim şi mecanicul făcură semne spre ţărm, unde vedeau bărci, şi fluierară pînă cînd una începu să-şi mişte labele de muscă pe deasupra spumelor înfuriate. Cînd luntrea, îndoită ca un papuc turcesc, fu lîngă şalupă, Jim transportă cu oarecare greutate pe fetele care ţipau la fiece zvîcnire a valului şi apoi sări şi el în barcă. Aceasta, mai mult împinsă de sulul valurilor decît de vîsle, îşi înfipse prora în nisip, în vreme ce şalupa ancorată se clătina pe suprafaţa apei ca o coajă de nucă. Erau la Eforie. Urcîndu-se pe scările de descindere la plajă, pe lîngă pavilionul în beton, priviră construcţiile albe de pe litoral, cu terase în punţi de comandă, ce dădeau impresia de port cu vapoare, precum şi blocul de zidărie plană al hotelului staţiunii, cu ferestre mici, în serie, de cabină, îndărătul cărora ghiceai confortul modern, umbra şi ventilaţia, *chaise-longue*-ul şi măsuţa portativă cu lichioruri şi răcoritoare. Era cald şi mirosea a nisip ud şi a scoică, dar toamna dădea o rugină aerului şi o tremurare de pînză de păianjen cerului. Din cauza anotimpului înaintat şi a orei, plaja era goală, şi numai cîţiva copii complet nuzi îşi tîrau picioarele prin floarea de spumă a valului, ţipînd şi împroşcîndu-se cu apă.

Nerăbdători de voluptatea valului, Jim şi cele trei fete alergară spre cabină să se dezbrace şi reapărură peste cîteva minute într-o ordine ce arăta gradul de trepidaţie şi de pudoare. Jim şi Dora ieşiră cei dintîi. Fără indiciul hirsuteniei şi al muşchiulozităţii mai anguloase a lui Jim, i-ai fi crezut pe amîndoi băieţi. Tunsă rotund la ceafă, în costum viril, ce-i lăsa umerii descoperiţi, lăţindu-i în chip atletic, cu bazinul supt şi cu tălpile mici goale, cu toată acea prelungire a membrelor de copil repede crescut, acoperite însă în sidefuri şlefuite la încheieturi, Dora era un mic Adonis, căruia numai tăciunii uzi ai ochilor şi buzele cu epiderma prea subţire îi dădeau lascivităţi feminine. Ieşiră în sfîrşit şi Lola cu Medy, o Veneră şi o amazoană. Deşi zveltă şi ea, Lola era femeie, precum arătau proeminenţele sînilor în costumul prelung, adus peste coapse ca o rochie scurtă, palorile cărnurilor cutremurător de netede şi mai ales sinuozităţile dulci ale liniilor. Răsfirîndu-şi cu mîna părul lung, serafic, alb-auriu, Lola făcu pe nisip cîţiva paşi clătinaţi, privind ruşinos şi mîndru, şi apoi se culcă pe spate în nisipul fierbinte, în poziţie de vedetă, sprijinindu-şi capul în mîini şi agitîndu-şi în aer subţirile şi albele picioare. De departe părea o statuetă de porţelan de Saxa uitată în nisip. În schimb Medy, neagră ca un mulatru de şedinţele de soare de peste vară, era de o vigoare fizică de piatră statuară. Numai proporţia desăvîrşită dintre umerii, braţele şi gambele muşchiuloase, acoperite cu un imperceptibil puf de păr asemeni piersicilor, o făcea să nu pară grosolană şi pierdea în întreg masivitatea călcîielor de erou troian.

Intrară cu toţi în spuma apei, Jim şi Medy curajoşi, Dora despicînd valul cu muchiile trupului, Lola cu mici ţipete de fior din cauza răcelii apei. Sulurile subţiri în depărtare se desfăceau în dîmburi mari, mişcătoare, şi apoi se prăbuşeau în clăbuci pe albia joasă a plajei. Chiuind şi sărind lent pe elasticitatea lichidului, Jim, Dora şi Medy aşteptau izbitura valului şi se aruncau pieziş în spuma lui, lăsîndu-se azvîrliţi îndărăt. Jim înainta mereu, sărind pe vîrful piciorului dincolo de faliile valurilor, urmat din urmă de Dora, tot aşa de bună înotătoare ca şi el, şi amîndoi săreau în sus, ţipînd cînd peretele translucid se prăbuşea peste ei, rămînînd liniştiţi dincolo, sau intrau cu capul în sticla lui, ieşind după trecerea sulului cu capetele ude la suprafaţă. Cu toate îndemnurile şi conjurările că nu e primejdie, Lola nu vru să înainteze, simţind cu oroare cum unda puternică îi lovea şi zdruncina gleznele subţiri. Medy rămase cu ea.

Dincolo de zona reţelelor de spume, acolo unde apa atingea înălţimea unui om, suprafaţa era aproape liniştită şi coama valului imperceptibilă. Lichidul era translucid şi Jim îşi vedea trupul tremurător ca umbra unui pilor pe lagună, precum şi fundul de nisip fin, uşor vălurat.

— Jim! strigă Dora, să vedem cine merge mai iute pe sub apă.

Şi zicînd acestea tăie cu palma dreaptă suprafaţa apei şi făcu un plonjon cu capul la fund, lăsînd deasupra o bulboană concentrică. Gîlgîitura începu să circule arătînd direcţia înotătoarei, pînă ce mîna şi apoi capul brumat al fetei ieşiră la cîţiva metri depărtare. Dora îşi scutură părul muiat şi scuipă afară amărăciunea ce-i umplea gura.

— Unu, doi, trei! strigă la rîndul lui Jim, şi amîndoi sparseră cu capul cămaşa sticloasă a apei.

Închizîndu-şi respiraţia, intrară în elementul acvatic cu ochii deschişi şi în cea mai lentă alunecare.

Băteau scurt cu tălpile apa, în vreme ce cu mîinile răscoleau pe sub piept lichidul dens şi salin, care îi respingea. Ca peştii roşcaţi-aurii perforînd lin lichidul azuriu al unui glob de sticlă, trupurile se cufundau oblonge, se îndoiau fără durată şi ieşeau sub suprafaţă cu părul risipit în alge negre.

Jim auzea gîlgîitul amplificat al apei şi vedea limpede ca printr-o lentilă mare atît fundul apei, cît şi trupul său propriu, care bătea ritmic apa cu picioarele. În transluciditatea cristalului elastic zărea din cînd în cînd cîte un mic şi monstruos crab, ce fugea cu o îndemînare admirabilă şi comică totodată, lunecînd lateral şi intrînd în fundul nisipului fin atunci cînd voia să întindă mîna spre el. Un pui de calcan vînăt şi lat rădea ca o torpilă fundul, fugind fulgerător.

Îmbătaţi de vinul salin al mării, Jim şi Dora înaintară cîţiva paşi, unde apa era ceva mai adîncă, şi făcură un nou plonjon. De data aceasta se vedeau amîndoi prin apă dilataţi şi lucioşi. Dora arunca picioarele ca o batraciană şi aducea palmele sub pîntece, sonorizînd apa, şi în clipa cînd voia să se avînte spre fund era îndoită de elasticitatea lichidului şi scoasă prelung spre suprafaţă.

După ce se odihniră cîteva minute, Jim şi Dora înaintară din nou pînă unde apa atingea bărbia şi se lăsară cu mîna pe luciul apei. Lichidul gros şi sărat îi făcea să plutească fără sforţare. Cu mîinile îndoite în chip de echer, despicau amîndoi apa, trăgînd-o pînă la şolduri, în vreme ce picioarele însoţeau alternativ mîinile, izbind cu tălpile înclinate spre fund. Pentru ca să poată aluneca mai repede şi respira, se culcau adînc pe urechea stîngă, scoţînd gura şi ochii spre cer, iar Dora, căreia apa sărată nu-i plăcea, umfla în chip comic obrajii şi

arunca lichidul din gură. La răstimpuri, spre a se odihni, se întorceau pe spate, făcînd *planche* şi călcînd numai apa, regresiv, cu tălpile picioarelor.

Dora vru să se ia la întrecere cu Jim, şi atunci, lungindu-se amîndoi pe superficia apei cu capul în lichid, drepţi ca torpilele, bătură mărunt apa cu vîrfurile picioarelor, umplînd de spume valul, iar cu mîinile înfipte repede şi alternativ dinaintea capului, lunecară accelerat şi clocotitor, ca o barcă cu motor. În curînd însă Dorei îi intră apă pe nas şi fu nevoită să se întoarcă pe spate spre mal.

În acest timp Lola şi cu Medy se jucau sărind pe deasupra clocotului de spume, deşi Lola se ferea cu langori şi ceremonii coregrafice ca apa să nu-i ude părul lung şi creţ. Dora şi Jim săriră în pas alergător spre ele, şi, cînd fură aproape, se năpustiră în valuri şi le împroşcară cu stropi, lovind apa cu latul palmelor. Fu un chiot general şi toţi fugiră pe plajă, unde se aruncară în nisip. Jim făcu o tumbă peste cap, iar Dora, ridicînd un picior pînă la înălţimea mîinii, căzu brusc pe gambele descordate, ca o nereidă cu două cozi.

Jim era însă neliniştit. Aştepta momentul de a vorbi singur cu Dora, fiind sigur că fata avea să-i destăinuiască ceva de vreme ce-l chemase înadins. Merse de-a lungul plajei, lovind pietricelele şi scoicile cu vîrful piciorului şi prefăcîndu-se a căuta ceva.

— Dora — strigă el cînd zări un picior enorm de crab — vino să-ţi arăt ceva!

Dora lăsă pe celelalte fete şi alergă spre Jim. Se plecă jos, lăsînd să i se umfle în chip graţios pulpele în îngenunchere, şi privi curioasă.

— Ia te uită ce cochilii fantastice! observă ea.

Jim strigă mai de departe, unde plecase intenţionat:

— Vino să vezi altele şi mai frumoase!

Într-adevăr, într-un anume punct al litoralului, smulse probabil de pe stîncile interioare ale mării, mormane mari de scoici sclipitoare făceau din plajă o arenă de sidefuri. Dora vîrî veselă mîinile în ele. Unele erau mici, albe-violacee, altele bronzate sau trandafirii, şi unele chiar cu reflexe de aur şi erau aşa de numeroase, încît picioarele intrau în ele ca într-un nisip. Furaţi astfel de sclipirea scoicilor, cei doi înaintau atenţi, călcînd cu picioarele în limbile subţiri ale valului, pînă ce se depărtară mult de-a lungul ţărmului. Malurile erau abrupte şi galbene ca lutul, dar de aproape straturile rocilor se vedeau a fi alcătuite din mici scoici galbene. În alte împrejurări Jim ar fi meditat asupra imensei străvechimi a acestor relicve antediluviene peste care călca, dar acum erau amîndoi prea absorbiţi cu gîndul, neliniştiţi că trebuiau să-şi spună ceva. Din loc în loc, grămezi mari de buruieni acvatice negre murdăreau plaja şi o umpleau de un miros fetid de peşte putred şi lintiţă. Roiuri compacte de muşte lucitoare bîzîiau deasupra gunoaielor marine în care se zărea cîte un guvid sau crab veştezi, aşa încît Jim şi Dora o luară înapoi şi se aşezară pe un bolovan mare ce ieşea din apă.

— Dora — zise Jim către fata care se juca cu picioarele prin apă — ai spus că vrei să-mi destăinuieşti ceva! Inima îi zvîcnea pe loc de emoţie.

— Da — răspunse Dora — deşi îmi vine aşa de greu; mi-e oarecum ruşine să-ţi spun!

— Curaj! îndemnă Jim. Unui prieten ca mine poţi să-i spui!

— Fireşte! Simţeam chiar nevoia să mă destăinuiesc cuiva de aproape, şi tu eşti mai aproape de mine ca oricare.

— Ei bine? insistă nerăbdător Jim.

Dora tăcu multă vreme cu capul în jos.

— Vroiam să-ţi spun — îndrăzni ea tîrziu — că sînt foarte fericită... aşa de fericită, că nu ştiu pe ce lume mă aflu... Îmi vine să ţip de bucurie şi de nelinişte. Trebuia să mă descarc de bucuria asta cuiva şi de aceea te-am chemat pe tine, fiindcă de colege mi-e frică... Sînt logodită... în sfîrşit iubesc pe cineva şi sînt bolnavă de fericire.

Jim rămase înmărmurit în faţa acestei fete care se destăinuia lui cu naivitate, în clipa chiar în care voia să-i smulgă mărturisirea că-l iubeşte. Această lipsă de perspicacitate a lui îl buimăci cu totul. Dora păru a observa o paloare pe faţa lui, şi din instinct feminin adăugă:

— Ştiam că tu n-ai pentru mine decît sentimente de prietenie... de aceea ţi-am spus. Sînt sigură că vei fi prieten şi cu... el, căruia i-am vorbit despre tine. De altfel, seamănă cu tine, şi, afară de el, tu eşti acela la care ţiu mai mult.

Dora îi povesti apoi ca o nebună că... logodnicul se afla la studii în străinătate, că-l văzuse peste vară în vacanţă şi că-l aştepta să-şi termine în curînd studiile spre a se căsători. Îi făcu portretul fizic şi moral, divulgă unele amănunte idilice, şi privind galeş la Jim, cu capul ei tuns băieţeşte, zise rîzînd şi bătînd din palme:

— Seamănă grozav cu tine, cînd pironeşti privirea aşa mirat, ca acum!

Zicînd acestea, intră cu picioarele în apă şi ajungînd mai la adînc începu să înoate voiniceşte. Jim porni şi el după ea, spintecînd apa cu furie de

Neptun, dar făcea astfel ca să-şi spele în apele mării veninurile ce-i veneau din adîncul sufletului, de uimire, de deprimare şi mai ales de mîndria virilă jignită de a se fi lăsat pînă într-atîta înşelat de aparenţe, încît să se creadă iubit de Dora.

Dora, Lola, Medy şi Jim se adunară din nou laolaltă, întinzîndu-se pe nisip, dar stăteau toţi stingheriţi şi tăcuţi, ca şi cînd s-ar fi simţit vinovaţi cu ceva. Ca să-şi alunge ciuda, Jim privea mereu spre Lola şi i se păru chiar că fata era mai afectuoasă şi mai puţin hieratică de cum crezuse la început. O întrebă de mici nimicuri, dacă i-e frică de apă, ce sport îi place mai mult, pînă cînd Medy, sărind în picioare, zise:

— Haideţi, copii, să mergem, că e tîrziu şi mă ceartă tata!

Ajunseră cu barca întocmai ca la sosire, pe valul mai potolit, pînă la şalupa ce aştepta ancorată, şi în bubuitul surd al motorului şi ebuliţia apelor la cîrmă se îndreptară spre Constanţa, care se profila ca un decor de fier înroşit pe pînza violacee a amurgului. Un iaht alb trecea încet pe orizont şi cîrduri de pescăruşi tăiau cu aripile întinse suprafaţa apei verzi.

« De ce oare mă tulbură atît întîmplarea asta? medita Jim cîteva ore mai tîrziu, plimbîndu-se singur pe întuneric de-a lungul digului. Pe Dora, la drept vorbind, nici n-o iubesc! Pînă acum cîteva zile nici nu m-am gîndit la ea. A fost un joc încrezut şi o încercare vanitoasă a puterilor mele şi atîta tot. În trei zile nu se naşte o dragoste .»

Cu toate acestea, îi părea rău, fără să-şi dea seama de ce, că pierduse pe Dora, fie dintr-o obişnuinţă care te face să regreţi un lucru abia cînd nu-l mai ai, fie din ciuda de a fi fost astfel înşelat în prevederile lui. Multă vreme stătu pe o bancă, ascultînd mugetul mării şi hîrşiirea frunzelor uscate tîrîte de vînt, apoi, cutremurat de frig, hotărî că mentalitatea germanică a Dorei nu se potrivea cu sufletul său clar latin. Consolat cu această descoperire, se sili să-şi evoce în minte latinitatea sub chipul eterat al Lolei şi porni regenerat spre casă.

PITIA MODERNĂ ŞI CĂILE SOARTEI

— Ai să primeşti o veste pe drum de seară de la un crai de ghindă. Parcă-ţi cade în aşternut. Ţi-e inima îndoită de nişte vorbe de la o damă de verde. Ai să dai bani.

Zicînd acestea, tanti Magdalina pocnea cărţile cu unghiile şi le privea cu o lăsare de circumspecţie savantă a buzelor. Tanti Lisandrina asculta evlavioasă la celălalt capăt al mesei de nuc, credulă ca la un consult medical. De jur împrejurul mesei, aşezate pe fotolii de pluş roşu, tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Agepsina, tanti Fira şi tanti Caterina aşteptau grave uscarea drojdiei din ceştile de cafea răsturnate în farfurioare, în vederea consultaţiei viitorului de către tanti Magdalina. În «salonul» pe ai cărui pereţi atîrnau portrete în ulei ale familiei, executate la Viena după fotografii, mirosea a spirt denaturat, a cafea şi a gutui.

Fiind duminică, cele şapte femei se strînseră aci după masă, afară lăsîndu-se pe neaşteptate vînt tăios şi frig. O ploaie măruntă se pulverizase pe geamurile zgîlţîite de vînt, şi prin ceaţă trei ulmi nemăsuraţi şi aproape desfrunziţi se zăreau clătinîndu-se elastic pe loc.

— Bani? medită o clipă tanti Lisandrina. O să dau chiria de Sfîntul Dumitru, asta trebuie să fie.

— A naibii carte, frate — se entuziasmă Magdalina de propria-i artă — cum a ieşit ea tocmai la pont!

Apoi strînse cu amîndouă mîinile cărţile de pe masă şi începu să le amestece, descîntîndu-le în şoapta buzelor.

«Voi, 24 de cărţi ca 24 de fraţi, cum zugravul v-a zugrăvit, aşa să-mi spuneţi, cum vă descînt, aşa să-mi arătaţi, să-mi sorociţi de Ioan, de soarta lui, de casa lui, de viitorul lui...»

După aceasta întinse cărţile una după alta, plesnindu-le puţin la aşezare, şi cu glas confidenţial, ca pentru sine, dădu verdictul:

— Îi dă drumuri scurte cu îndoială şi vorbe rele de la o damă de tobă. O să aibă izbîndă în dragoste la o damă de cupă. Asta cine-o fi? Plînge cu lacrimi pentru el şi-i trimite o veste pe drum de seară. Are el ceva — comentă tare Magdalina oracolul — de-o vreme încoace vine mereu tîrziu acasă şi zăpăcit.

— Ei — zise tanti Ghenca cu umor — şi-o fi găsit vreo nebună de astea tunse, care sucesc capul tinerilor şi strică casa oamenilor.

— Tot ce se poate, reflectă Magdalina. Cum este el sălbatic şi fată mare, îl zăpăcesc femeile numaidecît. (Magdalina nu ar fi crezut în ruptul capului că Jim era mai iniţiat în domeniul erotic decît părea.)

Cînd întinse din nou mîna să strîngă cărţile de pe masă, făcu deodată o strîmbătură şi exclamă:

— Vai de mine, umărul!

— Reumatism, diagnosticară celelalte.

— S-a schimbat vremea, zise Magdalina cu suferinţe exagerate şi satisfacţie ştiinţifică. Cum o

da un nor sau o ploaie pe undeva, simt ace în os. Umărul meu e ca un barometru. (Strîmbîndu-se şi mişcînd precaut braţul.) Vai de mine!

În acest moment zări una din pisici, care, cuibărită pe un fotoliu, îşi lingea de zor blana cu limba roşie şi aspră.

— Ptruţ, nebuna dracului, nu te mai linge — o izgoni Magdalina — că destul a plouat!

Oricît acţiunea aceasta ar fi mirat pe cineva străin de casa cu molii, ea era o aplicaţie legitimă a unei constatări cu caracter ştiinţific. Tanti Magdalina observase un raport de cauză şi efect între pisică şi temperatură. Ori de cîte ori pisica se lingea, ploua sau cădea ceaţă, şi, fireşte, Magdalinei îi treceau ace-ace prin umăr. Pisica fiind un antecedent, era deci cauza variaţiilor climaterice, şi ca atare, eliminînd cauza (în speţă pisica), se înlătura şi efectul (adică reumatismul).

— Cum te ia? întrebă cu interes tanti Ghenca.

— Întîi îmi dă nişte fulgere reci prin încheieturi, pe urmă îmi trece un ac şi apoi altul şi mă ţine aşa în ace, pînă ce simt un cui fierbinte care îmi străpunge umărul şi nu mă lasă să-l mişc. (Încercînd să se mişte.) Vai de mine!

— Ai răcit! opină tanti Agepsina.

— (Plîngăreţ.) M-a tras umezeala din peretele de lîngă pat, că suge apa şi a crescut ciuperci pe el. (Închinîndu-se.) Doamne, Maica Domnului şi sfînta duminică de azi, ajută-mi, Doamne, să mă văd odată în casa mea, cu lucruşoarele mele...

— Ce te plîngi tu? se răsti tanti Caterina; parcă eu sînt mai zdravănă? Uite, eu genunchiul drept nu pot să-l mişc de loc, mai ales cînd plouă. Parcă mi-a intrat o aşchie în el. Am pus salicilat, camfor, muştar, şi nimic.

— Ai răcit! diagnostică iarăşi Agepsina.

— Mai e şi vîrsta! zise tanti Fira. De-acum încolo nu ne putem aştepta la altceva.

Tanti Ghenca deveni vînătă ca o meduză.

— Bătrînă eşti tu dacă vrei! Neamul nostru nu e coşcovit şi putred ca lumea de azi, şi la vîrsta noastră Iaca era cu părul negru şi tînără.

— Eu n-aş avea nimic — se destăinui tanti Fira — dacă n-ar fi înecăciunea asta. Cînd urc scările sau mă supăr, mi se pune un nod în gît şi mă înăbuş şi toate vinele îmi pocnesc.

— Din supărare vin toate — se căină Magdalina. Cînd mă necăjesc, toată noaptea îmi tremură inima şi se zguduie patul. Din supărare poate să-ţi vină — Doamne fereşte! — dambla!

— Fugiţi d-acolo! interveni Agepsina. A răcit; ai răcit la piept.

Tanti Lisandrina găsi cu cale să-şi spună şi ea suferinţele:

— Eu, cînd mă sperii de ceva, mă aprind la faţă şi am palpitaţii şi nu pot să mă liniştesc două ceasuri. Noaptea mă ia cu călduri şi cu frig şi mă doare capul. Am să m-arăt la doctor!

— Să te arăţi la doctor?! sări tanti Caterina. Să-l văd cerşind, şi nu mă duc la doctor! Doctorii îţi născocesc cîte n-ai şi te omoară cu zile. Părinţii noştri n-au mai fost la doctori şi au trăit pînă la 80 de ani. Cînd era Iaca tînără, un doctor a găsit-o ofticoasă. A rîs femeia şi-a zis: « O să te îngrop pe dumneata şi pe copiii copiilor dumitale, aşa ofticoasă cum mă vezi». Şi aşa a fost!

În tot acest timp tanti Mali, fata septuagenară a Iachii, stătu dreaptă şi uscată pe fotoliu, zîmbind ironic. Scurta pelerină cardinalescă îi mirosea a

colivă şi tămîie, căci fusese de dimineaţă, în calitate de consilieră, la un parastas.

— Eu — zise ea — mulţumesc lui Dumnezeu, pînă acuma sînt sănătoasă!

Confidenţele medicale urmară cîtăva vreme, tanti Agepsina explicînd totul prin « răceală », iar tanti Magdalina temîndu-se îndeosebi de « dambla », maladie largă, în care intrau leşinul, zăcerea la pat, paralizia şi imbecilitatea senilă.

După aceea toate înşirară ceştile de cafea în ordine în faţa tantei Magdalina, care, cu extaz de Pitie, începu consultările destinului negru de drojdie, întîi în ceaşca Lisandrinei, cea mai pasionată întrebătoare a misterelor, în cărţi, în plumb topit, în oglindă, în cenuşă, în palmă, în ghioc sau în cafea.

Magdalina ridică ceaşca în dreptul ochilor şi, după o îndelungă contemplaţie, zise edificată:

— Îţi dă foarte bine! Uite, ici e ca un cap de om cu mustăţi mari lîngă un brad şi o salcie şi deasupra o floare şi o stea. Ai să faci cunoştinţă cu un bărbat care se gîndeşte la tine cu dragoste şi cu temei şi plînge din cauza ta. Şi parcă la urmă o să izbîndiţi.

Lisandrina se făcu şi mai piersică decît era, lăsîndu-şi hoţeşte şi cu ironie interioară pleoapele în jos.

— De unde pînă unde bărbat?! Fleacuri!

— Nu mai spune aşa! Soarta! Soarta le face şi le desface. Cine ştie de unde sare iepurele! Tînără eşti, frumoasă eşti!

— Ce ţi-e scris... în frunte ţi-e pus! declară solemn tanti Ghenca. Noi, slavă Domnului, frumoase am fost, ceva avere am avut şi nu ne-am măritat, fiindcă nu ne-a sunat ceasul. Altele sînt slute şi neisprăvite şi se mărită cu bărbaţi buni. Soarta!

— Nu e numai soarta — îndrăzni încet şi mieros Lisandrina — mai sînt şi altele. Cînd stai aşa închisă ca la mînăstire, fugind de lumina zilei ca o cucuvea, cine vreţi să mai îndrăznească să te ceară? Se sperie şi lumea de atîtea călugăriţe.

— Ba e soarta, fato! se oţeti Ghenca. A venit cineva să te ceară şi te-am împiedicat noi? Dacă ţi-era silă de mînăstire, de ce nu te-ai dus în lume?

— Lăsaţi cearta acum! interveni tanti Magdalina conciliant. Vremea ta nu e pierdută. Uite, îţi dă aici un vapor sub nişte ramuri şi păsări pe deasupra. Ai să faci drumuri cu izbîndă şi cu fericire.

— Apropo! zise tanti Caterina, să nu uit! Să vedeţi ce vis curios am visat astă-noapte. Se făcea că şedeam lîngă o apă tulbure, şi Iaca, întinsă într-un coşciug, trecea pe rîu, făcîndu-mi semn cu mîna, şi parcă un cîine negru, cum era Milord, urla şi lătra de zor. Pe urmă parcă şedeam la măsuţă în grădină şi mîncam cireşi amare, mîngîind un cal cenuşiu. (Poate unde m-am gîndit că n-am făcut anul ăsta dulceaţă de cireşi amare!)

— Cîinele negru e necaz, dar coşciugul arată tămăduire, zise Agepsina. Vise de noapte, fleacuri, cine ştie cum te-ai culcat!

— Ba eu cred în vise! răspunse Magdalina. Cînd a murit Marinescu — Dumnezeu să-l ierte! — trei nopţi în şir am visat numai nuntă şi scări întinse la pămînt şi mi s-a izbîndit. Iaca e femeie bătrînă, te poţi aştepta oricînd...

Ghenca protestă energic şi cu umor:

— Mai lăsaţi şi voi gîndurile negre! Mai bine uită-te în ceaşca mea, să vezi dacă mă mărit.

Toate femeile traseră fotoliile şi mai aproape de masă şi ascultară rînd pe rînd oracolul, comentînd.

Pendulul bătu de cinci ori şi cîntă apoi o melodie cu orchestraţie difuză şi înăbuşită.

— Cum trece vremea! constată filozofic tanti Fira.

Se auzeau streşinile curgînd şi cîte un huruit de roţi pe caldarîmul colţuros. Ploaia cădea în fire vizibile, reci, într-o mare şi universală urzeală, lustruind acoperişurile de tablă ruginită ale bisericii din apropiere. Scăpată prin streşinile ciuruite, apa se prelingea pe pereţi, umplîndu-i de o muşiţă verzuie. Se simţea în aer frigul şi umiditatea toamnei, simbolizate într-un oltean zdrenţuros, care şedea zgribulit cu un sac în cap, lîngă una din coloanele peronului din faţa bisericii.

Jim se învîrtea în colivia odăii, nervos că nu putea ieşi. Cu Vera se învoise să vină la Şosea, pe înserat, numai dacă era vreme bună, iar la Lola nu îndrăznea să se ducă, pe ploaie, aşa, fără nici un pretext. Şi-o închipuia pe Vera plimbîndu-se, ca şi el, agitată în odaia ei, privind pe fereastră de nu cumva ploaia s-a oprit şi chinuindu-se să rezolve problema dacă, oprindu-se ploaia, trebuia sau nu să se ducă, deşi era ceaţă grea şi umezeală. Îi făcea plăcere s-o vadă pe Vera, şi întîlnirea îi devenise chiar o necesitate. O socotea însă o prietenă mică sau un fel de soră a cărei simpatie era indiscutabilă şi obligatorie, şi nu se tulbura prea mult de absenţa ei. Amorul propriu viril al lui Jim fusese jignit şi avea nevoie de o satisfacţie. Căută să se convingă că Dora îi era indiferentă, ba chiar antipatică, şi că nu-i plăcuse în ea decît estetismul pozelor fizice; şi că, în sfîrşit, faţă de completa lui neutralitate, gestul fetei însemna o victorie gratuită a lui, o

dovadă de marea lui putere de persuasiune. Dar tocmai din cauza aceasta era furios. Fusese în genere atît de alintat de fete cu intimitatea lor, încît credea că are asupra lor un drept senioral pe care îl putea transmite altora. Fără să le iubească, era gelos de ele cînd le vedea familiare şi cu alţii. Pentru ca întîmplarea cu Dora să fi fost în conformitate cu amorul lui propriu, ea trebuia să se petreacă aşa: Dora ar fi trebuit să-i dea a înţelege că-l iubeşte, dar că ar fi în stare să înveţe a iubi şi pe altcineva, dacă el, Jim, n-ar împărtăşi sentimentele ei. Atunci el, generos, ar fi mîngîiat-o şi, dovedindu-i că avea încă de luptat spre a-şi face cariera, i-ar fi îngăduit să iubească pe altcineva, dîndu-i sfaturile şi binecuvîntările sale. Jim izbuti să se consoleze puţin cu aceste naive invenţii ale imaginaţiei, dar nu atît încît să nu sufere la gîndul că şi Lola putea să-l respingă. Această presupunere îl îndîrji, şi cu toate că îşi dădea seama foarte bine că Lola nu se potrivea de loc temperamentului său, jură în inima lui s-o cucerească, pentru ca apoi să facă... pe indiferentul. Cu aceste idei satanice în minte şi cu o antipatie violentă împotriva învingătorului necunoscut al Dorei, pe care, pe această ploaie de urît dezolant, l-ar fi făcut cu un pumn *knock-out*, la pămînt, ieşi din odaie cu gîndul de a colinda toată casa pustie. Era o ocupaţie totdeauna distractivă pentru el, fiindcă descoperea mereu vechituri ascunse pînă atunci, litografii, fotografii şi romane vechi aruncate pe scrinuri sau în pervazul ferestrelor.

Trecu prin cîteva săli şi odăi semiobscure. În iatacul tantei Ghenca era o ordine de muzeu. Deasupra patului mare de nuc, cu suluri mari de catifea, privea dintr-o fotografie mărită o femeie cu bonet pe cap, încă tînără totuşi, prelungă şi dulce

la față. Era Iaca la 70 de ani. Totul era așezat după principiul simetriei. Unui tablou în dreapta îi corespundea unul în stînga; în cele patru puncte cardinale ale mesei erau patru fotolii; în fața sobei cleștele contrasta cu un cîrlig. De tavan nu atîrna o lampă, ci un candelabru cu lumînări vechi de spermanțet, de care vibrau sclipind ciucuri de cristal. Pe un scrin mic Jim văzu un vraf de cărți așezate cu multă chibzuială decorativă. Deschise una legată în piele și descoperi că era o traducere veche cu litere chirilice a *Reginei Margot* de Al. Dumas. Mai în jos era o colecție întreagă din revistele *Cimpoiul* și *Belgia Orientului*, cu foile puțin îngălbenite la margini, de care nu mai auzise. Găsi și un *Paul et Virginie*, precum și *La clef des songes par Mademoiselle Lenormand*. În odaia tantei Fira toate erau în neorînduială. Ușile de la șifonier deschise, jupoane de tafta neagră aruncate pe spetezele scaunelor, cutii de cercei în fața oglinzii, iar pe masa rotundă din mijloc, cîteva perechi de jocuri de cărți.

La tanti Agepsina încăperea era mai vastă și mai austeră. N-avea fotolii, nici candelabru. În schimb, pereții erau plini de icoane și candele aprinse ca într-un paraclis, iar pe o masă lungă și înaltă de stejar, întinse la un perete, erau aruncate în neorînduială o sumedenie de sfeșnice de argint și de alamă, de potire de cupru, bizare, și de chesele de cristal gros, pline cu dulceață. Jim luă o linguriță îngustă de argint cu mînerul răsucit și o vîrî într-un șerbet pietrificat și zaharisit, făcîndu-i trei găuri profunde. Printre sfeșnice se aflau fel de fel de cărți bisericești cu scoarțe de piele înnegrită și cu miros de tămîie și lumînare. Erau minee, molitvenice, agheasmatare, *Viața sfîntului Vasile*, *Visul Maicii Domnului*. Această din urmă cărticică avea paginile

slinoase de prea multă lectură, căci tanti Agepsina, fiind mistică, o citea în fiece dimineață și în fiece seară, sperînd, după sfatul fostului popă de la Udricani, să forțeze hotărîrile soartei. Jim observă că într-una din cărți două pagini erau mai negre ca celelalte, îndoite la colțuri și cu o jurubiță de mătase și o iconiță de hîrtie ca semn, ceea ce dovedea că paginile în chestiune erau des consultate. Descifrînd cu dificultate slova chirilică, deslușì următoarele:

« Pentru robii lui Dumnezeu (cutarii), care acum se logodesc unul cu altul, și pentru mîntuirea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se dea lor fii spre moștenire neamului și toate cererile cele către mîntuire, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să li se trimeată lor dragoste desăvîrșit pașnică și ajutor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se păzească și să se binecuvinteze ei într-un gînd și credință tare, Domnului să ne rugăm. »

Va să zică asta citea de ani de zile domnișoara de aproape 60 de ani Agepsina! Jim căută în zadar să și le închipuiască în postùri sentimentale. Fantasme grotești din Albrecht Dürer îi răneau imaginația. Încălțate în ciorapi lungi și dubli de lînă, aceste trupuri învinețite și pergamentoase, cu încheieturile oaselor bulbucate și cărnurile căzute, cu pîntecele umflat asemeni unei tumori, trebuiau să fie lipsite de orice fior tactil și îmbrăcate într-o epidermă indurată și rece ca o unghie. Singura voluptate posibilă era aceea de a expune o parte a trupului la temperatură înaltă, de a-l unge cu uleiuri camforate, cu salicilat sau cu Franzbranntwein, încălzindu-l o clipă și toropindu-l. Dacă se mai gîndeau încă la existența

căsătoriei, vedeau în ea un raport cu totul abstract, îndeplinirea unui comandament moral la care nu le învrednicise soarta. Toate aveau pentru bărbat o opinie foarte favorabilă şi vedeau în el un stăpîn al casei şi al lumii, faţă de care o femeie nu avea niciodată dreptate. Un bărbat frumos însemna pentru ele un ins « impozant », cu mustăţi mari şi eventual cu barbă, voinic şi mai ales matur, ceilalţi raşi fiind nişte « neisprăviţi ».

Jim vru să vadă şi pe Silivestru şi întîmplător să-i ceară vreo carte. Cînd, după cîteva bătăi în uşă, intră în odaia lui plină cu cărţi, găsi pe singuraticul unchi la masă, cu mîinile deasupra unor hîrtii luminate de circonferinţa abajurului unei lămpi. Silivestru părea speriat şi bolborosi cîteva cuvinte ininteligibile, încercînd să ascundă cu mîna hîrtia de dinainte-i. Era în obişnuitul halat, părul şi barba îi erau zburlite de trecerea degetelor prin ele şi ochii nu izbuteau să-şi găsească un punct fix. Mirat de această timiditate, Jim zise repede, neîndrăznind să se mai aşeze ca de obicei spre a sta de vorbă:

— Ştiu că ai pe Saint-Simon, dă-mi primele două volume să mă uit astă-seară prin ele.

Silivestru se sculă zăpăcit şi începu să cătrobăiască plecat în genunchi spre rafturile de jos, deşi Jim zărea volumele, care erau legate în piele, într-un raft mijlociu. Cum Silivestru era întors la el cu spatele, Jim aruncă o privire spre hîrtia de pe masă, ce nu putuse fi ascunsă, şi constată că cuprindea versuri, transcrise caligrafic în chip de epistolă:

« Stimată prietenă,

Inima mea e tristă ca salcia pe maluri,
Ce prinsă-n rădăcină se scutură pe loc,
Şi neagră, despletită, se oglindeşte-n valuri
Şi se-mpleteşte c-umbra de apă-n tainic joc.

Şi-n timp ce apa trece rotindu-se-n bulboane
Pe funduri mai înguste sau albie mai lată,
Stropită cu a brumei sau ploilor broboane,
Ea vara ca şi iarna stă sumbră, dezolată. »

« Va să zică făcea poezii de dragoste », gîndi Jim, şi, ruşinat de a-l fi surprins asupra faptului, scoase repede cele două volume din raft, zicînd:

— Lasă, că le-am găsit, în vreme ce Silivestru scotocea inutil în toate părţile.

De aci trecu în salon, unde auzise vorbă.

— Uite şi pe boier Furtună, zise tanti Ghenca. Plînge, domnule, dama de cupă pentru dumneata şi-ţi trimite veste pe drum de seară!

Jim făcu un semn cu mîna prin aer că nu-l interesează femeile, iar tanti Magdalina, printr-un semn asemănător către celelalte, confirmă « sălbăticia » lui. De fapt, el venise să vadă dacă tanti Mali era aci, spre a putea merge în odăile ei de la stradă, pe care nu le mai văzuse de mult şi în care se aflau multe curiozităţi. Ieşi deci din salon şi, trecînd printr-un geamlîc lung, intră în apartamentele « Moliei », zisă şi Colivăreasa. O duhoare de şoarec şi de gîndac strivit îi gîdilă nările şi-l făcu să strănute cînd intră în una din odăi, care era plină de o sumedenie de mobile şi obiecte: fotolii desfundate, taburele, scaune cu spetează mare ca de tron, scrinuri, cărţi şi cutii numeroase, iar pe pereţi fotografii mari înrămate şi o mulţime de pînze pictate, neîncadrate, şi unele neterminate chiar. Pe o măsuţă se afla un fonograf cu sul de ceară, iar în colţuri, pene de păun. Jim vru să stea pe un fotoliu mare, îmbrăcat în pînză pînă jos, dar se prăbuşi într-o rînă. Ridicînd înspăimîntat acoperămîntul spre a repara neajunsul, constată că fotoliul poseda numai trei picioare, al patrulea fiind înlocuit prin cîteva cărămizi

suprapuse. Privi sub pat şi văzu că era plin cu lemne de foc. Într-una din cutiile mari de pe masă găsi mii de bețe de chibrituri, unele de mult ieşite din uz. Într-alta se aflau cuie. Într-o ladă de lîngă sobă descoperi, în fine, o cantitate apreciabilă de mangal. Toate acestea îl făcură să rîdă, nu însă să se mire, deoarece cunoştea viţiile bătrînei.

Tanti Mali închiria pe vremuri aceste încăperi în care locuia ca odăi mobilate şi-şi supunea chiriaşii, de obicei studenți sau impiegați, la un control şi o vămuire riguroase. De cîte ori intra în cameră, sustrăgea un lemn din lada de lîngă sobă şi-l ascundea sub o canapea din sală. Nu se liniştea pînă ce nu scotea măcar două chibrituri din cutie. Tăia cu un briceag o parte din lumînare şi smulgea, dacă putea, o foaie de hîrtie. Încetul cu încetul, scotea din încăpere toată mobila, înlocuind-o cu mese şchioape, oglinzi sparte şi petice de covor, lucruri pe care le cerea de la alții sau le dibuia prin gunoaie. Avariția ei atingea forme fabuloase, şi lumea o numea Colivăreasa. Cărbunii din ladă fuseseră strînşi de pe drum, bucată cu bucată, în sute de rînduri. Tot aşa şi cuiele. Tanti Mali şi-ar fi construit o casă cu cărămizile pe care le-ar fi cerut ani de zile de pe la binale. Într-un raft al scrinului avea cîteva kilograme de crîmpeie de lumînări. Cu desăvîrşire nesimțitoare la frig, făcea focul numai cu jurnale, iar lemnele adunate din vămuiri datau din epoci îndepărtate. Asiduă martoră la botezuri, nunți, înmormîntări şi parastase, ea păstra drajeuri de la festivități imemoriale, precum şi un număr înfricoşător de farfurii şi pahare, adică « vase » de la diferitele pomeni la care asista. Politicoasă şi chiar distinsă, tanti Mali cerea, pe oriunde se afla, bomboane, prăjituri, nimicuri, ca să ducă la nişte « nepoți mici », şi în

felul acesta se explica prezența în dulapurile ei a fragmente de cozonac pietrificat, praline şi chiar jucării. Tablourile din perete le avea de la un chiriaş, elev la Bele-arte, căruia i le sustrăsese în parte şi în parte i le ceruse. Tanti Mali, atît de sobră în toate, devenea de o lăcomie nemaipomenită cînd mînca la alții, ca şi cînd ar fi voit să-şi facă o rezervă de alimente în viscere. Nu fusese bolnavă niciodată de nimic şi nu şedea mai de loc în pat, şi odată, scrîntindu-şi piciorul, a mers mereu din odaie în odaie ca o barză şontoroagă, de teama zăcerii. Decesele n-o întristau de loc, ba dimpotrivă, vorbea cu voluptate şi cu admirație de luxul şi ceremonialul mortuar, ca de ceva important numai din punct de vedere administrativ. Această răceală profesională o făcea se vede utilă, căci era foarte des chemată să prezideze cu bonetul şi pelerina ei scurtă cu miros de colivă evenimentele triste. Jim rămase înmărmurit cînd zări într-un colț al odăii, într-un morman mare de jurnale, cîteva reviste pe care le căutase în zadar. Tanti Mali colecta cele mai mici hîrtii şi jurnale spre a le vinde apoi cu kilogramul ca maculatură.

Se întunecase de-a binelea, cînd Jim tresări de o bătaie uşoară în geamul dinspre stradă. În acelaşi timp auzi paşi uşori afară şi învîrtirea clanței. Fugi repede în cealaltă odaie, cu gîndul de a ieşi pe o a doua uşă, ce dădea într-o săliță, dacă ar fi fost tanti Mali. Era însă Lisandrina, a cărei față rotundă şi lucioasă o recunoscu în întuneric. Aceasta deschise încet geamul şi începu să vorbească repede şi în şoaptă cu cineva de afară.

Jim nu putu desluşi bine convorbirea. Un glas profund dinafară argumenta în surdină:

— Trebuie să te hotărăşti odată... m-am gîndit la toate... am casa mea... pînă cînd ai să stai aici? (Mai în şoaptă.) Ce-ţi pasă de lume... vreau să te am cu mine...

Lisandrina răspundea cu glas sugrumat:

— Vorbeşte încet, să nu ne-audă... mi-e frică să fac pasul ăsta... să mă mai gîndesc... îmi scrii la persoana ştiută... Dacă te gîndeşti cinstit la cununie...

« Hei — gîndi Jim — casa asta e mai dramatică decît îmi închipuiam! » şi fugi repede pe uşă, ca să evite o întîlnire penibilă. Nici nu intrase bine în salonul acum iluminat, şi unde toate bătrînele, afară de Agepsina şi de Lisandrina, absente, jucau loto, astupînd numerele, din lipsă de fişe, cu boabe de porumb, cînd Agepsina intră senzaţională pe uşă şi zise ascuţit din prag:

— Fetelor, nu ştiţi una: a murit Iaca!

— Nu mă-nnebuni! spuse calm Ghenca, ridicînd capul din cartelă.

— Nu minte visul! declară aproape satisfăcută de coincidenţă Magdalina. Cînd visezi nuntă ori cal negru nu e de-a bună!

Jim se repezi pe uşă, străbătu în goană curtea şi intră în căsuţa din fund a bătrînei. În lumina tremurătoare a unei lumînări groase de ceară înfiptă într-un sfeşnic, Iaca şedea întinsă în sicriul ei, ca întotdeauna. Părea complet osificată, şi epiderma îi era lucioasă ca un sidef îngălbenit. Buzele subţiri îi căzuseră peste dinţi în aşa fel, încît ţeasta capului se contura în toate concavităţile. Moartă încet de treizeci de ani, această mumie în vîrstă de un secol intrase în sfîrşit în lumea nemişcată a rocilor, cu care semăna atît de mult. Lungindu-se şi coborîndu-se, flacăra lumînării ridica şi dobora umbrele de pe pereţi, descoperind prin colţuri pisicile înspăimîntate de lumină: şi cînd Jim vru să înainteze în mijlocul odăii, un cotoi negru începu să miorlăie gros pe fereastra în geamul căreia băteau, prelungindu-se în lacrimi, firele ploii reci de toamnă.

CE ARE VERA NOASTRĂ?

De cîtăva vreme Vera părea cu totul schimbată. Slăbise, şi pe faţa prelungă de paloarea crinilor, ochii mari, umezi intraseră în eclipse violacee. Impertinenţa graţioasă din privire îi dispăruse şi tremurătura nărilor şi a buzelor subţiri trăda o excitabilitate infinitezimală de lac tulburat concentric de rare picături de ploaie. Vera se prefăcuse în madonă lividă boticelliană şi cădea în contemplaţiuni somnolente şi febrile sub intoxicaţia a mii de tuberoze cu cărnuri de sidef. Mersul ei se clătina plutit pe deasupra solului, şi-i mai lipseau aripile şi aureola ca să poată fi angelizată pe un tron brodat în aur, cu un mare lujer de crin în mîna subţire şi prelungă.

La masă Vera venea totdeauna tîrziu şi cu aer de vinovăţie. Privea pe sub sprîncenele devenite lungi şi languroase şi n-auzea întrebările ce i se puneau, tresărind ca dintr-o toropeală malarică. Lua mîncarea în cantităţi pentru păpuşi, pe vîrful furculiţei sau al lingurii, şi din pîine ciupea două mici fărîmituri. Clinchetul tacîmurilor o durea în urechi şi în inimă cu sonorităţi amplificate pînă la o explozie imensă, şi chiar gîlgîitul apei din carafă în pahar o supăra

ca un torent cu spume. Micile răutăţi sau observaţiile îi aduceau sîngele în obraz, şi nu rareori se ridica repede de la masă şi mergea să plîngă singură în odaie.

Lui Bobby, care, conjurat să nu se atingă, îi scosese dintr-o carte un semn de mătase pe care era brodat cuvîntul « Jim », îi trase o palmă, după care izbucni pe dată în plîns.

Se închidea de obicei toată ziua în casă şi se încăpăţîna într-un gînd ca după un fluture. Se suia pe patul ei mic şi, îmbrăţişînd perna în mîini, căuta să evoce scena din tren. În tremurarea fantasmei apărea chipul tînăr al lui Jim, dar în momentul cînd gura lui se apropia de a ei, lumina zilei îi rănea ochii şi ea rămînea cu buzele înfierbîntate şi cu o cunună de metal greu, apăsător, pe tîmple. Cu cît strîngea pleoapele mai tare, cu atît nebulozele negre din ochi se învîrteau în forma florilor de veninuri şi catifele, de bronzuri şi metale incandescente şi refuzau să ivească în sîmburele lor de explozii luminoase figura zîmbitoare a tînărului. Acest steril efort de a visa îi vărsa în membre oboseli grele şi fierbinţeli, şi uneori somnul o surprindea astfel, încleştînd-o într-o catalepsie generală, din care visa că vrea să se smulgă şi nu putea. O deştepta o uşă trîntită sau hurducatul unui camion, şi atunci inima îi pocnea cu putere în piept şi-şi simţea timpanele ţiuind de agitaţia arterelor. Un gîndac ce s-ar fi tîrît printre hîrtii, un fluture gras de polenuri izbit în geam o înfiorau şi o făceau să sară la uşă.

În sala goală a sufletului ei orice vibraţie se propaga în fioruri dureroase. O garoafă ţinută lîngă nări îi dădea mici leşinuri voluptoase cu sentimentul de a se preface în fum şi de a se ridica asupra propriei imagini. Vera simţea des o slăbiciune în

tot trupul şi senzaţii oscilatorii de răcire a membrelor şi îmbujorare a obrajilor, precum şi o scădere a simţului de gravitaţie. Stînd cu ochii închişi, aştepta, astfel îmbătată de parfumuri, ca ceva să fîlfîie în aer şi asupra obrajilor săi să se aşeze o răsuflare străină şi caldă. Aerul îi mirosea a vin de cuminecătură, şi urechea vibra de orgi îndepărtate.

Se aşeza din cînd în cînd în faţa pianului, căruia îi plăcea să-i mişte clapele din gamele joase, larg vibratoare, sau pe cele de sus, bătute în ciocănele de sticlă. Nu o mulţumea nici o muzică prestabilită, nici o compoziţie, ci numai variaţiune monotonă dezvoltată în acorduri circulare dintr-o singură temă obsedantă. O repeta mereu pînă ce un val de fioruri se ridica din piept în lacrimile ochilor, dîndu-i voluptatea de a se evapora în sunete. Un nod îi apăsa respiraţia şi-i făcea rîsul şi plînsul convulsive, volubile. Sunetele prelungi ale coardelor o dureau şi o sfîşiau, făcînd-o să dorească leşinul ca o beţie.

— Ce are Vera noastră? întrebă într-o zi m-me Policrat pe fetele ei mai mari, stînd pe canapea cu o ţigară în gură şi cu părul în *papillote*. Mi se pare schimbată!

Acest interes neobişnuit pentru Vera provenea la m-me Policrat din rezervele unui sentimentalism neutilizat. De cîteva zile pisica ei favorită de Angora, anume Puffi, dispăruse din cuibul de delicii al canapelei. După strigăte de tragedie şi imprecaţiuni la adresa probabililor răpitori, m-me Policrat dădu la *Mica publicitate* următorul anunţ patetic:

«Dispărut joi dimineaţa pisică de Angora albă. Are un ochi albastru şi altul verde. Răspunde la numele „Puffi". Pisicii născuţi au rămas fără mamă. Ofer recompensă mare denunţătorului sau aducătorului. Str. Polonă, 13 bis, primul apartament.»

Prin expresia « denunţător » credea că va speria pe căpitanul de alături, pe care îl socotea autor moral. Prin aluzia la orfani spera să înduioşeze sufletul crunt al răpitorului. Lipsită de căldura de blană a pisicii, mîna d-nei Policrat căută pentru prima oară o satisfacţie în pletele Verei, pe care o atrase într-o după-masă pe canapea.

— Ce-i cu tine, fato? De ce-ai slăbit aşa?

Neputînd şti singură de ce slăbise, Vera rămase îmbufnată şi mută şi, după o şedere de cîteva clipe dictate de decenţă, fugi în odaia ei.

Cîtă vreme nu cunoscuse pe Jim, Vera trăise cu ruşinea propriului trup, fără să-l privească şi fără să-şi dea seama că-l are. Ea se dezbrăca pe întuneric şi se îmbrăca fără să se uite în oglindă, şi niciodată nu rămînea atît de goală încît să nu poată fi surprinsă de cineva. Cămaşa lungă de noapte o ferea de privelîştea coapselor şi de indiscreţiile oglinzilor, şi cînd se urca în patul ei, senzaţia de curat a pînzeturilor o făcea să creadă că omul e alcătuit din suflet şi rufărie. Îşi aducea aminte cu spaimă cum, atunci cînd era mai mică, un doctor cu mustăţi mari albe îi înfipsese degetele în micul ei pîntece şi-şi lipise urechea enormă şi păroasă sub sînii ei tremurători. Vera dormea în pat ca într-un morman de petale reci de trandafir, şi dimineaţa sărea iute jos, înainte de a fi biruită de căldura moleşitoare a plapumei.

Acum însă fioruri şi voluptăţi neînţelese o cutremurau şi-i dădeau sentimentul vinovăţiei. Şedea multă vreme înaintea oglinzii, lipită cu umărul gol şi cu obrazul de cristalul rece, tulburată de cealaltă soră, lipită de trupul său. Sînii mici o dureau, cu corespondenţe dulci de-a lungul coapselor. Cînd îşi trăgea ciorapii, prelungea cît mai mult alunecarea mîinii de-a lungul pulpelor şi-i plăcea să meargă

cu piciorul gol pe parchet. Se ducea cu febrilitate la baie, pentru voluptatea dezbrăcării şi a lipirii trupului de porţelanul rece, găsind în această inocentă libidine o taină înrudită cu mărul şarpelui din Eden. Seara se culca mai devreme şi adesea se urca în pat fără cămaşă, spre a se cuprinde singură în braţe şi a se culca cu bărbia pe propriul umăr gol. Dar în această autoîmbrăţişare suferea de o nelinişte de ceva neatins şi steril, de chinul lui Tantal, căruia îi fuge apa de la gură. Mîinile, gura o dureau de a nu putea îmbrăţişa şi săruta *altceva*, ce nu putea însă determina şi care o făcea să suspine adînc de dorinţă şi aşteptare fără răspuns. Se scula tîrziu, şezînd în căldura patului şi aşteptînd parcă o aripă străină de-a lungul trupului. Inocentă ca un copil mai înainte şi deci inconştient impudică, acum ţipă cu groază cînd Bobby năvăli în odaie fără să bată şi o găsi pe jumătate dezbrăcată în pat. Nu se linişti decît cînd îl văzu ieşit, şi în ziua aceea nu-i vorbi de loc. Îi era ruşine de tot ce o privea corporal: îşi ascundea rufele, batistele şi trăgea de două ori cheia cînd intra în odaie sau în sala de baie, punînd ca ultimă rezistenţă un scaun în dreptul uşii.

Vera suferea alternativ de două stări contradictorii: de o toropeală ce o făcea să caute patul sau canapeaua şi să stea aşa în semiinconştienţă, în vagi reverii; sau de o nelinişte de a umbla pînă la istovire. Atunci colinda locurile pe unde se plimbase cu Jim, tresărind la orice pălărie de fetru gri, şi spera în chip absurd să-l întîlnească fără să se fi învoit de mai înainte, după ce va fi numărat rar pînă la zece. În aceste împrejurări, întîlnirea cu vreo colegă îi era grozav de neplăcută, fiindcă i se părea că a surprins-o asupra faptului sau că-i strică probabilitatea unei întîlniri miraculoase. Ca niciodată, începu să meargă la biserică, să se înfioare de coruri şi să sărute cu tresăriri ale inimii fiinţa de aur şi lumină a icoanei sfintei Fecioare. Cînd ieşea din ceaţa de tămîie a bisericii, se simţea sprintenă şi era încredinţată că ceva neobişnuit, de mare şi divină spaimă, avea să se petreacă cu ea.

Vera suferea că n-o mîngîia nimeni, că nici o mînă nu-i netezea părul şi nu-i strîngea umerii. Se voia ridicată în braţe şi legănată, certată şi alintată, îmbrăcată şi dezbrăcată, în sfîrşit, sub stăpînirea unei puteri mari, posesive şi ocrotitoare, în sînul căreia să poată plînge. Şi faptul că, fiind tristă, nimeni n-o întreba ce are spre a putea să suspine şi să-şi atragă mîngîieri, o întrista şi mai tare şi o făcea încruntată şi solitară.

Somnul Verei, atît de asemănător cu al florilor altădată, era acum agitat şi intermitent. Visa că vrea să alerge şi plumburi grele îi apăsau picioarele; plîngea şi ofta în somn. Alteori, dimpotrivă, visa că zboară peste ape şi căzînd era pătrunsă de răceli. Se deştepta atunci şi se găsea dezvelită şi rece de o subţire sudoare. Călărea băieţeşte de-a lungul unei şosele interminabile, pe un imens cal normand, care întorcea din cînd în cînd capul, ce semăna cu al doctorului cu mustăţi albe, sau Puffi, pisica pierdută, confundîndu-se cu un copil gol cu aripi, şedea încolăcită şi caldă în unghiul dintre pulpe al bazinului.

Uneori însă rămînea trează timp îndelungat, privind din pat pe fereastră nufărul lunar, şi atunci se îmbăta de gîndul unor beţii sentimentale indicibile, ca plutiri în valuri, suspine pe pieptul cuiva şi îmbrăţişări înăbuşitoare. Se cuprindea singură în braţe şi aştepta pentru buze o sărutare anonimă din aer. După asemenea veghe se scula dimineaţa mai obosită şi cu cearcăne mari la ochi.

Vera se întîlnea acum aproape în fiecare zi cu Jim. Orice întîrziere o umplea de nelinişte şi de bănuieli mari şi nu mai avea stăpînirea de sine care o făcea îndrăzneaţă şi ironică. Privea la Jim pe sub gene lungi, zîmbind cu supunere, şi analiza în toate consecinţele orice cuvînt spus de el. Ceea ce o contraria şi-i îngheţa inima de tristeţe era rezerva ciudată a lui Jim. Acesta, îndrăgostit abstract şi nehotărît, obsedat încă de problema Dora-Lola, venea să se întîlnească cu ea din nevoia unui exerciţiu sufletesc, din vanitatea de a putea dispune oricînd ar fi voit de o fată. Deşi Vera îi plăcea, nu se înspăimînta la ideea de a nu o mai vedea, şi asta îl făcea indiferent, superficial.

Vera simţea că întîlnirile ei cu Jim trebuiau să aibă o raţiune, şi aştepta ca pe zi ce trecea să se întîmple acel eveniment de spaimă pe care îl visa şi-l credea normal în aceste împrejurări. Jim ar fi trebuit să-i spună o vorbă care s-o tulbure şi să decidă de soarta ei, să facă un gest care s-o supere şi s-o fericească totodată. În mintea ei cu totul inocentă nu se afla imaginea clară a ceea ce avea să facă Jim, dar bănuia că ceva înrudit cu gestul din tren trebuia să se repete. Jim însă nu făcea şi nu spunea nimic neobişnuit între doi cunoscuţi şi arăta o tendinţă nesuferită către discuţii de principii. În chipul acesta, faptul de a-i zice şi a i se zice *tu* nu mai avea nici o semnificaţie şi din sfială îl ocolea mereu. *Tu* îi zicea şi lui Bobby şi mergea cu el la braţ, dar de la Jim aştepta intimităţi inedite şi nemaiîngăduite ei pînă în acel ceas, ceva care să-i aline suspinul repetat ce-i tresălta adîncul pieptului şi-i dogorea obrajii. Pe Bobby îl socotea inferior sieşi şi-l bătea la nevoie, dar de Jim îi era teamă şi voluptate ca de un stăpîn şi-i plăcea să gîndească suferinţa pentru şi din cauza

lui. Rezerva lui Jim îi stîrnea deci mari mîhniri şi încercă într-o zi să se smulgă incertitudinii, provocînd în acelaşi timp şi sinceritatea acestuia. Cînd el îi *fixă* ora pentru a doua zi, ea zise cu glas murind:

— Nu pot mîine... N-am să mai pot veni de acum înainte. Mă ceartă de acasă... Şi ştiu şi eu că nu e frumos să merg aşa cu... tine.

— Fii serioasă, cine ţi-a mai vîrît în cap asemenea idei?

— Şi de ce să ne mai vedem? zise Vera în toată sinceritatea, mărind ochii uimiţi şi scuturîndu-şi nervos pletele, ce avem noi să ne vorbim şi ce nevoie ai... tu... să-ţi pierzi vremea cu mine?

Ochii i se udară de un email fin de lacrimi şi aştepta cu durere în gît ca Jim să-i spună: « Într-adevăr, la ce să ne mai întîlnim? »

Dar acesta o prinse strîns de braţ şi, cu aerul lui autoritar şi optimist, îi zise:

— Nu fi copil, Vera! Ne întîlnim fiindcă ne pare bine la amîndoi să stăm de vorbă, fiindcă e ceva care ne atrage unul către altul! Ţie nu-ţi face plăcere să te plimbi cu mine?

— Ba da, dar...

— Atunci, nici un dar. Să faci bine să vii mîine la orele şase foarte precis, căci altfel te trag de urechi.

Vera simţi un val binefăcător de fericire care îi eliberă respiraţia şi un proces de transfiguraţie ce schimbă toată faţa pămîntului. Abia atunci începu să vadă pe unde mergea. Începură amîndoi să tîrască picioarele în troienele de frunze uscate, care dădeau şoselei aspectul crepuscular al unui interior de catedrală gotică cu vitrouri galbene, şi să rîdă de toate nimicurile şi mai ales de o englezoaică înaltă ca un plop, în costum-*tailleur* de stofă ruginie foarte elegant şi cu pantofi aproape bărbăteşti, care păşea

severă şi roşie în obraji ca o piersică răscoaptă, între doi ogari mari subţiri, animale decorative fictive, ce păreau înrudite deopotrivă cu urşii albi şi cu căprioarele.

În seara aceea dormi liniştită şi visă că mîngîia şi săruta pe rînd o ceată de copii mici, bucălaţi şi rumeni, ce ieşeau neîncetat dintr-un lan mare de garoafe.

EROS ASIATIC

Cu cît ploile de toamnă se făceau mai dese şi mai monotone, cu atît hotărîrea lui Jim de a cuceri pe hieratica Lola devenea mai dîrză. Pentru el, toamna era un anotimp de luptă şi bucurie, şi căderea frunzelor pe asfaltul sclipitor de apă era semnul reînceperii vieţii active orăşeneşti: teatrul şi universitatea, *dancing*-ul şi cinematograful. Îi plăcea să iasă în oraş pe ploaie, cînd se întuneca, fiindcă lampioanele electrice şi reclamele luminoase răsfrînte în trotuare ca într-un asfalt de sticlă dădeau străzilor un aspect feeric de palat de artificii, iar tunetele guturale ale difuzoarelor de radio erau ca un ecou îndepărtat al marilor învălmăşeli cosmice. Pe ploaie Jim putea să urmărească pe marginea trotuarului, din micul său Peugeot, pe cîte o domnişoară fără umbrelă, călcînd cu pantofii mici şi cu ciorapii transparenţi într-un ochi de apă şi să izbutească adesea s-o convingă să se suie sus spre a o conduce acasă cu mari ocoluri pe străzi lăturalnice.

Se ducea acum în fiece după-amiază la Lola, care îl aştepta în chipul cel mai firesc, invitîndu-l întotdeauna şi pentru a doua zi. Pentru ce anume îl primea Lola şi dacă înţelegea sensul asiduităţii lui,

iată o problemă pe care n-o putuse încă rezolva. Jim începu să vadă în Lola un exemplar încă nedezvoltat de femeie fatală, care cheamă și respinge și alunecă pe sub cele mai fine undițe. Acest sentiment îi făcea asediul mai savuros.

Lola apărea în ușă cu schimbări decorative de fiece zi: aci într-un chimono lung de mătase neagră, brodată cu mari crizanteme albe, și cu părul blond, lung și ondulat dat peste urechi cu un pieptene mare japonez (în acest caz își lăcuia proaspăt unghiile și făcea în obrajii prea fragezi două rotocoale de carmin); aci în pijama albă de *crêpe-satin* cu pantaloni marinărești foarte evazați, care-i scoteau în evidență cu ingenuitate platoul bazinului, și cu bluză acoperită cu o mare pelerină de dantelă. Atunci își lăsa părul să curgă în rîuri aurii peste umeri și-și scotea în evidență numai candoarea feței prelungi, cu slabe conturări ale pleoapelor. Uneori se lăsa ca și întîmplător surprinsă în rochie de seară, decoltată pînă la începutul concavității dintre sîni și sprijinită pe bretele delicate de fluturași metalici. Rochiile simple îi repugnau. Căuta căderi solemne, străluciri de satin sau de *lamé*, voalul vaporos, iar în urechi își atîrna cercei lungi din cristale false, fără îndoială, dar decorative. Pe degete strînsese, probabil de la toți ai casei, atîtea inele, încît degetele ei păreau ale unor sfinte moaște în raclă de aur. Oricît intenția de a epata și a face pe « fatala » era evidentă, Lola era prea din cale afară frumoasă ca să nu placă lui Jim și să nu-l tulbure. Cînd el venea, Lola trecea în camera de la stradă, ce servea drept salon, și se cuibărea în mijlocul unei mari sofale, culcîndu-și capul într-un morman de perne-fantezie. Jim făcea același lucru și « ședința » începea. Ca să micșoreze distanța materială și morală,

Jim recurgea la trucurile sale infailibile, fără să obție propriu-zis vreun progres real de intimitate. El lua, de pildă, în mîna sa mîna prelungă și sidefie a Lolei și începea s-o observe. Îi remarca cu glas tare subțirimea și eleganța degetelor, consilia un lac pentru unghii mai transparent, dădea Lolei lecții de stil în întinderea mîinii, dar cînd încerca să sărute vîrfurile degetelor, Lola, devenită de zăpadă, își luneca ușor mîna, fără nici un reproș, dar cu un zîmbet inexpresiv asiatic, de o glacialitate polară. Jim era convins atunci că această fată nu putea avea nici un fel de afecțiune pentru el, simțea că apărarea de gesturi îndrăznețe a unei femei care iubește se face cu zîmbete de reproș cald și cu apeluri volubile la cumințenie. Cu toată această asprime, Lola asculta cu voluptate și cu zîmbet serafic comentariile lui Jim asupra piciorului ei, asupra platitudinii pîntecelui, asupra crudității sînilor și toate disertațiile estetice născocite de acesta spre a-i capta interesul. Jim îi lua uneori mîna și, privind în palmă, începea să-i citească viitorul. Era o « undiță » pe care o mînuia cu foarte multă dexteritate, bazat pe o intuiție sigură a temperamentului și aspirațiilor persoanei și prin care obținea întotdeauna mari succese.

— Lola — îi spunea el, prefăcîndu-se că studiază atent liniile palmei — linia inimii e palidă și subțire, ceea ce înseamnă că ești rece și capabilă de perversitate în a face pe alții să sufere. Ești înclinată către luxul de mare gală și ești născută spre a fi cel puțin soție de maharadjah. Tu nu iubești pe nimeni și suferi de lipsa ceremonialului, pe care instinctul tău îl vrea. Mă tem că vei avea o existență plină de dezamăgiri și fără afecțiuni.

Lola asculta oracolul așezîndu-și mai bine capul între perne și părînd foarte mulțumită de firea

excepțională ce i se recunoștea. De cîte ori de altminteri i se reproșa indiferența, ea confirma justețea observației cu mîndria stranie de a i se aduce un compliment. Nefiind sensibilă decît în direcția amorului propriu, Jim o întreținea mai numai cu privire la frumusețea ei, cu glas didactic și sigur:

— Lola, pe zi ce trece mă conving că ești cea mai frumoasă fată din cîte am cunoscut pînă acum. Pari o statuă antică de marmură colorată și cu părul aurit. Întoarce-ți puțin capul! Profilul ți-e săpat în gheață și ar trebui să-ți strîngi umerii și gîtul în tunici simple de catifea neagră ca să ai un cîmp de proiecție pentru căderea buclelor. Cum sînt ochii tăi? Nici albaștri, nici verzi, ci de o piatră limpede ca un vin, care lasă sufletul nedezlegat. Toată lumea își întoarce pe drum ochii spre tine, și cunosc atîția colegi de-ai tăi care s-au zăpăcit din cauza ta. Sînt un om stăpîn pe mine și destul de ironic ca să nu mă amețesc de o fetiță ca tine, pentru care am vechi sentimente prietenești, dar îți mărturisesc că ai ceva care mă tulbură și mă face să înțeleg îndrăzneala unora. Dacă nu ar fi temerea de a nu periclita o prietenie sigură pentru un sentiment incert, mi-aș pierde cumpătul și te-aș strînge în brațe.

Cu tot aerul de indiferență și teribilitate glumeață, Jim era în fond sincer și mințea numai presupunîndu-și scrupule prietenești și stăpîniri de sine pe care nu le avea. Făcuse în realitate o declarație completă cu ieșiri onorabile și nu găsea firești decît două răspunsuri, unul timid, stins, în modul Verei, și anume: « Ia-mă în brațe, dacă vrei! », sau « Exagerezi din prietenie, nu merit atîta interes din partea ta! » — amîndouă, în extremitatea lor, răspunsuri clare și liniștitoare. Lola însă, lăsîndu-și

hieratic pleoapele în jos și răsfirîndu-și buclele pe umeri, răspundea, ocolind esențialul:

— Ce sînt de vină de zăpăceala lor dacă nu-mi plac?...

Atunci începea o întreagă trecere în galerie a « tipilor » inoportuni, la evocarea cărora contribuiau amîndoi. Fiecare avea o poreclă inventată de obicei de Jim și adoptată de toți, bineînțeles fără știrea pacientului, și care trezea rîsete convulsive.

— Ei, ce mai face *Sonetu*? întreba Jim, ți-a mai dedicat vreo poezie?

Lola rîdea cu dispreț:

— Vai, toată seara s-a ținut după mine pînă acasă și mi-a recitat sonete pe dinafară, dedicate *Madonei de sidef și aur*.

— Nu prea e rea imaginea, mărturisi sincer Jim. Poate te iubește și-l faci să sufere. De ce nu-i rupi toate punțile de la început?

Lola făcea un gest de dezgust total:

— Dă-l... dracului!

Rîdeau amîndoi, iar Jim, îngenunchind comic în fața Lolei, cu o mînă la piept și una către stele, declama:

Te-ador ca un spumos și alb centaur
Ieșit din oceanicele limfe,
Rostogolit în fața unei nimfe:
Madonă mică de sidef și aur.

Recitînd versurile, Jim era furat de ele și se gîndea la autor. *Sonetu* era într-adevăr ridicol prin privirea plîngăreață a feței lui scobite în fălci, osoase și roșcate, și printr-un măr al lui Adam proeminent de prea multe emoții. Dar avea talent și putea face carieră.

— Lola — observă odată, devenit serios — ești nedreaptă cu *Sonetu*. *Sonetu* e un băiat subțire, cu

delicateţe şi talent, în sfîrşit, un băiat de viitor. E ridicol fiindcă nu-şi poate disimula sentimentele, dar e dintre puţinii, sufleteşte, la înălţimea frumuseţii tale. În definitiv, cum vrei tu să fie cineva ca să-ţi placă, fiindcă gîndesc că vrei să fii iubită şi nu intenţionezi să te faci ursulină?

Lola rîse amuzată de cuvîntul « ursulină », dar spuse cu indiferenţă:

— Nu ştiu cum trebuie să fie, dar ştiu că nu-mi place şi mă plictiseşte.

— Bine, dar atunci şi eu te plictisesc dacă eşti aşa de pretenţioasă!

Lola protestă cu oarecare prietenie afectuoasă:

— Ei, tu nu... cu tine este altceva!

— Nu... fiindcă nu-ţi fac sonete şi declaraţii de dragoste; dar dacă, bunăoară, ai afla că te iubesc, cum m-ai găsi?

— De vreme ce nu mă iubeşti, nu-mi pun problema asta.

— Ei bine—luă Jim taurul de coarne— te iubesc!

Aşteptă cu o uşoară emoţie arterială să vadă cum va scăpa Lola din nodul strîns al problemei puse de el, dar fata, scuturîndu-şi capul de păpuşă prelungă, alunecă totuşi în glumă:

— Spui asta... aşa, din interes psihologic... îmi iei un interogatoriu pentru un roman pe care vrei să-l scrii.

— De loc... mă crezi prea infernal... îţi exprim sentimente adevărate.

— Minţi... tu eşti prea ironic... prea intelectual ca să poţi iubi. Dacă ai iubi, poate nu mi-aş schimba opinia favorabilă, dar cum nu e cazul...

— Ştii că-mi placi?! se irită Jim. De unde ţi-a intrat în cap că eu nu pot iubi?... Ce sînt eu?... omul paleolitic cu păr pe inimă?

— Ştiu eu?... de altfel, chiar tu ai spus-o!

— Am spus-o în glumă... sau fiindcă îmi repugnă să dau ochii peste cap ca *Sonetu*...

— O ştiu şi alţii mai în măsură să o ştie, zise Lola strîmbînd puţin buza cu ambiţie.

— Lola! strigă Jim înciudat, te somez să-mi spui cine e individul care mi-a radiografiat sufletul; de unde nu, te trag de păr!

— Cine? Dora, de pildă!

— Dora? De unde poate şti Dora dacă eu sînt caloric sau glacial? Ce-am avut eu de-a face cu Dora mai mult decît cu tine?

— Tocmai de aceea îţi spun că eşti incapabil de sentiment... Toată lumea ştie că erai îndrăgostit de Dora, numai tu nu... Cîtăva vreme Dora era convinsă de asta.

— Ţi-a spus ţie Dora asemenea lucru?

— Da!

— Cînd?

— Mai demult.

Jim rămase consternat. Somată de el, Lola îi destăinui că Dora credea în această iubire cu doi ani în urmă înainte de a se despărţi şi că o indusese în eroare purtarea familiară şi asiduă a lui Jim.

— Dar bine — protestă acesta — era numai o familiaritate prietenească faţă de nişte surori mai mici, fără nimic ascuns, şi niciodată n-am avut impresia că a înţeles mai mult...

— Cînd cineva se poartă aşa cum te-ai purtat tu cu ea, lumea e îndreptăţită să creadă că sînt în joc sentimente mai serioase decît prietenia...

— Atunci şi tu trebuie să crezi cînd îţi spun că te iubesc.

— Nu te cred, fiindcă tu singur mărturiseşti că familiaritatea ta e numai... prietenească.

Jim aruncă o pernă înspre Lola. Aceasta se feri făcînd haz, dar apoi se sculă şi se duse la pianul cu coadă, în clapele căruia începu să picure cîteva acorduri incerte. Jim se ridică şi el şi luă o vioară de pe capacul pianului şi începu să o acordeze. Lola îşi puse mîinile la urechi în glumă, în semn că o aşteaptă un atentat la urechile ei, iar Jim, drept răspuns, vîrî capul în perne, ca să nu audă pianul. După aceea se împăcară şi executară amîndoi cu mari conflicte de sincronitate *Menuetul* lui Boccherini, pînă ce Lola, enervată de clasicitate, abandonă brusc duetul şi o dădu într-un tango. Cînta mecanic şi fără sensibilitate muzicală, ca un *tapeur*, şi se vedea din agitaţia ritmică a picioarelor că o tenta langoarea dansului. Jim o ridică de pe taburetul pianului şi, şuierînd melodia printre dinţi, o purtă în paşi lenţi şi reverenţioşi prin toată odaia, urmat docil, cu ochii aproape închişi de voluptatea ritmului, de către Lola. Jim se gîndea că o avea în braţele sale, pregătită dinainte pentru o eventuală agresiune sentimentală, şi că ar fi putut-o strînge, sprijinindu-se cu obrazul de sideful obrajilor săi reci. Cu toate acestea, aşa de îndrăzneţ de obicei, Jim nu îndrăzni, atît de abstractă şi de capabilă de dispreţ i se păru Lola.

— Pot să vin şi mîine? o întrebă el cînd fu să plece.

— Se înţelege că da! răspunse Lola cu o scurtă fixitate ironică în ochi.

Pe drum Jim întoarse vorbele fetei pe toate feţele, fără să poată trage vreo concluzie. Că Lola îl iubea era deocamdată exclus, dar nici certitudinea contrară n-o avea, de vreme ce ea îl chema mereu şi se abandona îndrăznelilor lui analitice. Descoperirea cu dragostea Dorei nu i se părea verosimilă,

Dora fiind o fată de mare sinceritate, capabilă de orice îndrăzneli afective. Totuşi, un element i se înfăţişă ca o adevărată revelaţie în această învinuire. Crezuse că purtîndu-se prieteneşte va intra cu mai multă uşurinţă în sufletul lor, în scopul de a-şi alege printre ele pe cea mai aproape de sufletul lui, şi în realitate şi le îndepărtase pe toate. « Are dreptate Lola — gîndi el — fetele nu vor frăţii şi prietenii, ci adoratori, şi cel mai plat donjuan are mai mulţi sorţi de izbîndă decît fadul prieten şi coleg. Jos ipocrizia colegială! »

— Lola — intră el de-a dreptul în chestiune a doua zi — nu mi-ai răspuns ieri la întrebare. Ceea ce ţi-am spus este perfect adevărat. M-am înşelat cînd am crezut că-ţi pot fi prieten. Te iubesc, fiindcă vreau să sfîşii chiar şi pe inofensivul *Sonetu*.

Lola păli puţin de solemnitatea momentului, înghiţi de două ori saliva şi cu un gest de mare temperament, al capului, zise:

— Dacă mi-ai fi spus asta acum doi ani, ar fi fost altfel. Acum însă mi-e mai greu să am încredere în atitudinea ta nouă. Trebuie să mă laşi să mă obişnuiesc.

— Ca să vrei să te obişnuieşti cu ceva, trebuie să ai o înclinare principială către acel ceva. Va să zică, nu priveşti cu spaimă ideea de a fi iubită de mine!

Lola se refugie în vagul ironic:

— Nu eşti aşa de fioros încît să mă înspăimînţi!

— Lola, nu fi nebună! apucă să spună Jim, cînd deodată se auzi soneria.

Lola se repezi la uşă şi dădu drumul în casă vocilor vesele ale Dorei şi Medyei. Dora intră poliţieneşte în odaie şi făcînd *bum* strigă:

— V-am prins! Erați în intimitate! Spune drept, Lola, nu ți-a făcut Jim nici o declarație de dragoste?

— Nu! răspunse Lola cu un zîmbet glacial.

— Atunci are să ți-o facă, nu e timpul pierdut.

Zicînd aceasta îl chemă pe Jim lîngă ea, trase şi pe Lola cot la cot cu Jim şi-i măsură cu privirea:

— Sînteți tocmai potriviți la înălțime. Apoi unul brun şi altul blond... asta contrastează bine. Lola! continuă ea comic de rugătoare, ia-l pe Jim, ca să facem două nunți deodată!

Lola rîse silit, iar Medy se adumbri puțin.

— Dora — strigă Jim, devenit deodată muşcător — ia treci aici la pian şi cîntă-ne ceva turcesc, în sfîrşit, oriental, caută printre note pe Rimski Korsakov... să vă arăt eu ce visează Lola.

Apoi făcu semn Lolei să se aşeze pe sofa cu picioarele strînse dedesubt turceşte şi-i întinse mîinile hieratic ca unui Brahma. După aceea îi făcu trei temenele, sărutînd pămîntul şi punînd mîna la frunte, la inimă şi la gură. Entuziasmate de această demonstrație orientală, Dora şi Medy căzură şi ele în genunchi şi se prosternară în fața Lolei, în lungi plecăciuni. Dora trecu din nou la pian şi atacă melodia arabă din *Şeherazada*. Atunci Jim, aşezîndu-se în fața Lolei cu mîinile ridicate în sus, începu să se onduleze în spirală trăgînd lent mîinile în jos, înspre pîntece, pe care îl învîrtea pe loc, ca o baiaderă. După cîteva ondulații locale, porni în paşi ritmați la dreapta şi la stînga, împleticindu-se decorativ, pînă ce, reluîndu-şi spirala hieratică, se răsuci în sus şi în jos, asemenea unui şarpe stupefiat de şuierul unui fluier, şi căzu jos într-o temenea totală, în vreme ce Dora bătea în pian un final monoton.

Dora, Medy şi chiar şi Lola bătură din palme şi felicitară pe dansatorul improvizat. Jim le făcu

semn să tacă şi, executînd din nou trei temenele Lolei, care rîdea acum cu un aer mai binevoitor, îi ținu următorul logos:

— Măria-ta Lola, stea a stelelor şi regină a reginelor!

Cu capul culcat în pulberea picioarelor tale de fildeş, te rog să arunci asupra mea o mică scînteie din marile ametiste ale ochilor tăi prețioşi!

Spune, regină, ce vrei să fac ca să mă învrednicesc de privirea ta divină?

Să-mi rad jumătate din cap în semn de umilință? (« Ioc! » răspunse Lola.)

Să-mi scot trei dinți şi să ți-i ofer pe o tavă de aur? (« Ioc !»)

Vrei să păzesc un an în lanț la uşa ta? (« Ioc! »)

Să tai nasul şi urechile lui *Sonetu*? (« Ioc! Ioc! »)

Sau vrei bogății? Îți dăruiesc un palat cu 365 de odăi cu pereții de oglindă, una pentru fiece zi a anului, ca să te poți vedea repetată în mii de coloane de regine. (Lola aprobă din cap.)

Îți dăruiesc o rochie miraculoasă, care la cuvintele « schimbă-te, toaletă! » se preface în orice costum vrei, de la tricoul de baie pînă la mantoul de astrahan. (« Amin! » zise Lola.)

— Asta mi-ar trebui şi mie! adăugă Dora.

— Îți dăruiesc o piatră prețioasă de ținut în gură, care îți suflă în ureche tot ce vrei, inclusiv cursul lui Mihalache.

— Dă-mi piatra, tinere — declară Lola — şi ridică-te!

Profitînd de buna dispoziție generală, Dora propuse un joc. Unul legat la ochi cu o batistă trebuia să ghicească cine bătea în clapele pianului. Dacă nimerea, avea dreptul să sărute pe cel descoperit. Jim pricepu numaidecît că absurdul şi copilă-

rescul joc era o invenție a Dorei spre a provoca oarecare apropieri de intimitate. Avusese prilejul să constate că printre fete asemenea petreceri erau foarte gustate, bineînțeles cînd erau de fată și băieți, și că fetele se abandonau la libidini publice destul de riscate, cu toată rezerva lor în particular.

Cea dintîi legată la ochi fu Dora. Ceilalți făcură semne lui Jim să se așeze el la pian. La micul acord al acestuia, Dora strigă: « Lola! », dar i se răspunse cu rîsete: « N-ai nimerit! » Jocul se reîncepu, simulîndu-se schimbarea pianistului, și după alte dibuiri Dora ghici pe Jim. Acesta se ridică în emoția vădită a celorlalți și se îndreptă către Dora, dar nu îndrăzni să-și ia răsplata. Atunci Dora, cu un gest franc, cuprinse gîtul lui Jim și-l sărută pe buze. Medy lăsă capul în jos, iar Lola privi cu un zîmbet ironic, ghețos. După aceea Dora ghici pe Lola și o sărută, iar Medy fu descoperită de Jim. Cînd acesta se apropie de fată, ea, așa de roșie de obicei, se pîrgui și mai tare și începu să rîdă nervos și sacadat. Jim o sărută cu gingășie pe obraz și putu să observe în ochii ei o lucire de simpatie și recunoștință. După încă două reprize, Jim fu din nou legat la ochi, și de data aceasta, intuind degetul rece apăsat pe clapă, zise hotărît: « Lola! » Ghicise. Stătu cu oarecare emoție la îndoială dacă trebuia sau nu să se apropie de ea, dar celelalte două fete, rîzînd și strigînd, îl capturară de brațe și-l împinseră către Lola, care aștepta cu răceală și cu un ușor dispreț în lividitatea buzelor. Cînd Jim, mai mult pentru salvarea aparențelor decît de bună voie, vru să simuleze gestul, Lola întoarse capul și se feri într-un chip de-a dreptul jignitor. Jim se făcu de purpură și ridică numai mîna fetei, spre a o săruta cu ceremonie excesivă.

— Nu mai mă joc — declară el adumbrit — de vreme ce nu se respectă regulamentul petrecerii.

Dora luă pe Lola la o parte și o întrebă destul de tare ca să se poată auzi:

— Spune drept, sînteți supărați?

Lola avu o strîmbătură minimă a gurii. Medy, la rîndul ei, se apropie de Jim și începu să zîmbească naiv la el, fără să știe ce să-i spună.

Urmară cîteva clipe jenante de convorbire indiferentă și fragmentară, pînă ce Medy se ridică și declară că pleacă. Jim făcu și el același lucru, și cei doi plecară, luîndu-și rămas bun de la Dora și Lola, aceasta din urmă excesiv de protocolară.

— Jim — îndrăzni Medy pe drum — de ce ești trist?

— Nu sînt trist! zîmbi silnic Jim.

— Ești îndrăgostit de Lola! spuse ca pentru sine și cu regret Medy.

Jim protestă:

— Nu sînt de loc îndrăgostit! Este o eroare. Mă supăr că vă purtați cu mister, așa ca și cînd aș fi.

Medy adăugă încet și blînd:

— Lola nu e pentru tine... ea are alte fumuri în cap... sînt altele care te stimează mai mult... în sfîrșit... nu-ți șade bine să fii trist... La revedere.

Și-i întinse mîna băiețește, rîzînd încurcat și lăsînd capul în jos.

Mergînd pe jos spre casă, Jim își răscolea ultimele impresii în prada celei mai acute nervozități. Purtarea Lolei era o batjocură cu atît mai mare cu cît nici nu-și luase în serios rolul de îndrăgostit. Veselă de a fi adorată, fata își exercita farmecele de viitoare femeie fatală, luîndu-l ca jucărie tocmai pe el, care se credea mare psiholog. Și se preta la asemenea comicării; se lăsa legat la ochi și ironizat

față de alții! Jim simți tot ridicolul lui, provenit numai din prea marea încredere în sine și dintr-o vanitate virilă naivă. N-avea nimic comun cu fetele acestea, și toate căile sufletului îl chemau către pasiune și intimitate. Își dădea foarte bine seamă că Lola nu era în linia aspirației lui și că dacă Lola ar fi răspuns *da*, l-ar fi pus într-o mare încurcătură. Vanitatea din el era însă prea mare. Declarase într-o doară, fără sinceritate, Lolei, c-o iubește, crezînd că fata se va tulbura, dar cînd constatase rezistența, se ambiționase. Nu-i putea ieși din cap cum o fată ca Lola putea să-l disprețuiască pe *el*, care se simțea inteligent și frumos. Se hotăra deodată să renunțe la prinsoare, dar cînd se gîndea la afront, ciuda îl cuprindea din nou. O logică perfidă veni să-i ruineze hotărîrile mîndre. Dacă Lola nu-l iubea, de ce-l chema? De ce-i spusese s-o lase să se obișnuiască? Asta se cheamă cochetărie și este tocmai un indiciu de dragoste. Deodată i se păru că o lumină îi însenineaază creierul. Lola îi făcuse aluzii la Dora și-i spusese că nu credea în sinceritatea lui, fiindcă ar fi indus-o în eroare și pe aceea. Nu cumva era geloasă pe Dora? Dar desigur. Afrontul din seara asta era cauzat de gelozie, deoarece Dora îl sărutase în chipul știut. Această argumentație îi dădu înapoi toată mîndria de sine și-l liniști. Devenit prudent, își zise însă că era de ajuns să se mulțumească de a tulbura în acest chip sufletul Lolei, fără să împingă mai departe un joc steril și primejdios pentru sine.

Din acea zi nu se mai duse la Lola. Se întîlnea acum în fiece zi cu Vera, cu care colinda cinematografele, Șoseaua sau aleele Cișmigiului, și era încîntat de docilitatea religioasă și infantilă a drăgălașei lui victime din tren.

La vreo zece zile de la întîmplarea cu sărutul negat, Jim primi un plic lung, parfumat, tapetat cu foiță aurie. Înăuntru găsi acest bilet:

« Lumea este îngrijorată de dispariția ta și se întreabă dacă n-ai intrat în ordinul franciscan. Te aștept luni după amiază la orele 6.

A ta regină, *Lola* »

Deși vindecat de veleitățile de Casanova, Jim simți o bucurie malițioasă.

« Va să zică, îi pare rău că nu mai vin! Expresia *A ta regină* e un fel glumeț și onorabil de a-mi redeschide ușa intimității. Nu mă duc! » se oțărî el victorios.

Dar ideea de a brava pe Lola, alimentată în fond și de o incontentabilitate a lui față de multiplicitatea aspectelor feminine care îl făcea să găsească firesc haremul, îl tentă.

În ziua aceea de noiembrie vremea era rece și uscată, și fulgi mărunți de zăpadă ca o brumă începuseră să cadă. Vera îl aștepta la 6 la Șosea. De o parte vedea pe blînda și ascultătoarea Vera învîrtindu-se pe sub teii desfrunziți, de alta pe bucălata Lola, întinsă hieratic pe sofa. Convins că Vera nu s-ar fi supărat și s-ar fi întors acasă, cum mai făcuse, Jim își luă paltonul și porni spre strada Toamnei.

Lola îi ieși jovială și aproape seducătoare înainte, lăsîndu-se strînsă îndelung de mînă, dar care nu fu mirarea lui Jim cînd în « salonul » Lolei găsi un tînăr ofițer cu mustață subțire pe sub nas.

Lola făcu prezentările:

— D. sublocotenent Popescu, d. Jim Marinescu, doctor în litere de la Paris.

Tînărul ofițer păru destul de emoționat de titlurile lui Jim și, reașezîndu-se cu o lovire a pintenilor

pe scaun, începu să vorbească foarte volubil şi în stilul « cavaler la peţit », aşa de plăcut celor mai multe femei.

— Îmi pare bine că vă cunosc, domnule Marinescu! Şi mie — cum spuneam duduiţei Lola — îmi place literatura, dar n-am vreme să citesc. Am cumpărat zilele astea *Cocaina* de ăsta, cum îi zice, Pitigrilli, dar pînă acum n-am tăiat-o. Cazarma, calul la manej... superiorul te cheamă, trebuie să te duci... *Dienst ist Dienst*... seara cad ca un buştean... de-abia mă scoală dimineaţa ordonanţa!

Jim se uită la Lola, să vadă de zîmbeşte, dar Lola era foarte serioasă şi interesată. Simţi cum îi năvăleşte sîngele în obraz. Pentru ce-l chemase Lola? Să ia parte la o sindrofie penibilă în care era ridicol? Să-i facă în ciudă, spre a-i stimula gelozia? Să-i dea a înţelege că-i este indiferent? Lola nu avea nici o expresie în ochii deveniţi deodată burghezi şi se adresa la fiecare cu atenţie, fără nuanţă, de fată de măritat. Simţindu-se ridicol, Jim se frămînta nervos şi indispus pe scaun.

Sublocotenentul zări patefonul şi întrebă pe Lola ce plăci noi mai avea. Aceasta aduse un vraf de discuri şi începură amîndoi să răscolească, citind cu aprobări şi fredonări titlurile. Lola învîrti manivela patefonului şi puse un tango. Sublocotenentul se simţi obligat să lovească pintenii înaintea ei şi s-o invite la dans. Începură să pirueteze în mijlocul odăii, ghemuind covoarele sub ochii sumbri ai lui Jim.

— D-voastră nu dansaţi? se adresă ofiţerul politicos către acesta.

— Nu! zise Jim cu hotărîre.

— Ba dansează — interveni Lola fără nici o ironie — dar mi se pare că e cam indispus azi.

Neputînd pricepe de loc adevăratul sens al lucrurilor şi iritat de a fi ridicol, Jim se sculă de mai multe ori să plece, dar Lola îl rugă cu multe şi galeşe insistenţe să mai stea. După două ore de frămîntare, se ridică cu energie şi se îmbrăcă.

— Îmi pare rău că plecaţi, regretă ofiţerul, bătînd pintenii.

Iar Lola adăugă cu un fel de intimitate rară la ea şi în contrast cu situaţia:

— Ce ai azi? Cînd mai vii?

Jim se uită încă o dată la fata zveltă şi elegantă, cu ochi de ametist şi plete blonde rafaelitice, care-i zîmbea asiatic, fără nici o expresie, plutind în rochia lungă de voal, şi strîngîndu-i repede mîna ieşi pe uşă.

Ca să-şi potolească nervii şi să-şi consolideze sufletul, porni cu Peugeotul spre Şosea. Era întuneric şi frig şi în pîlnia de raze a becurilor se vedea căderea albă a fulgilor de zăpadă. Cînd intră pe şosea, în capătul din dreapta al primului rond i se păru că zăreşte o siluetă cunoscută. Clătinarea lampionului electric descoperi un cap mic, cu basc, vîrît într-un guler mare de astrahan alb. « Vera, tresări Jim. Ce caută ea aci, la ora asta? » Se dădu jos din maşină şi se îndreptă spre ea.

— Vera, ce faci tu aici noaptea?

Scuturată de un scurt circuit de tremur, cu bascul şi umerii albi de zăpadă, fata izbucni într-un plîns amar, de copil oropsit.

— De ce plîngi? Ce aşteptai aici?

— Pe tine — suspină ea — n-ai spus tu că vii la 6?

Jim rămase consternat de uitarea lui, şi un fior cald, indicibil de simpatie îi dilată pieptul. O idee bruscă îi străfulgeră ca un far sufletul, inconştient

pînă atunci de dorințele lui. Luă pe fată de braț, o urcă în mașină și-i șterse ochii și nasul, precum și promoroaca ce i se așezase pe gene.

— Vera — întrebă el emoționat — tu mă iubești?

— Da! izbucni ea în plîns, sorbindu-și micul nas înghețat.

— Atunci vrei să te iau de nevastă?

Această întrebare banală i se păru solemnă și mișcătoare în cel mai înalt grad. Vera, vîrîndu-și bărbia în piept și suspinînd mereu, răspunse:

— Vreau!

— Cui trebuie să te cer? întrebă Jim.

— Mamei! îngînă mai potolită, dar incredulă Vera.

— Atunci să mergem.

— Unde?

— La mama!

— Acuma? zise speriată fata.

— Dar cînd, peste un secol?

Și-n vreme ce Vera prindea pe Jim de braț și-și mîngîia cu recunoștință fața de umărul lui, acesta, înfigînd mîinile în volan, strigă victorios: « Avanti! » și porni cu mașina pe șoseaua albă de zăpadă și de lumina mișcătoare a becurilor.

M-ME POLICRAT ET C-NIA

Poate că în ninsoarea siderală a haosului fiecare suflet își are planeta sa, închegată din limfa genunilor în noaptea dintîi a ivirii sale pe lume, și care își îndeplinește ursita ascunsă în criptograma fulgilor căzători și în țîrîitul mărunt al greierilor cerești. Și atunci zadarnic alergăm să ne înfăptuim viața, căci tot ce gîndim și tot ce trăim e un vis de departe, din ghețurile stelare. Atunci și Dora și Lola și celelalte fete care răniseră o clipă sufletul lui Jim nu erau decît greșeli, căci acolo, în necunoscut, aștepta Vera cea însemnată de raza planetei și care, poate, de-a lungul anilor, trecuse de atîtea ori sărind într-un picior pe dinaintea lui, în șorț de școală și cu ghiozdan subsuoară. O oră mai devreme sau mai tîrziu, și trenul în care dăduse întîia sărutare acestei noi ivite ar fi fost pierdut, și acordul ocult între toate punctele lumii s-ar fi spulberat.

Asemenea gînduri platonico-umaniste stăpîneau pe Jim în vreme ce conducea mașina pe străzile pustii și albe ca niște cărări de lună. Iar Vera nu se gîndea la nimic, uimită de miracolul lumii și de zvîcnirea dulce a inimii. I se părea că un eveniment nemaiauzit s-a petrecut în univers și ghicea o aler-

gare febrilă de trenuri şi limuzine fabuloase, meteorice, de mii de facle ude prin noapte, mişcate de mulţimi nevăzute, care toate şuierau, pocneau, şopteau: « Vera e mireasă, Vera e mireasă! »...

— Jim — întrebă ea încă o dată cu glas pierit, strîngînd pe tînăr de braţ — e chiar adevărat? Vrei... să mă iei?

— Se înţelege că da. Nu crezi?

Vera făcu numai un semn din cap şi mişcă buzele mute: « Ba da! »

Cînd ajunseră în faţa uşii de la intrare, fata îşi pierdu capul. Lăsă pe Jim în vestibul şi se năpusti înăuntru, smulgîndu-şi din mers bascul şi mantoul. În curînd i se auzi din nou tropotul, urmărit de ecoul unei voci feminine dinăuntru, care reproşa:

— Vera, eşti nebună!... Se poate să laşi pe domnul afară?!...

Condus de fată, Jim intră într-o mare anticameră-salon, luminată *a giorno* de un candelabru rămuros de sticlă. Un miros pătrunzător de parfum şi pudră îi gîdilă nările. Încăperea era decorată cu eleganţă demodată şi chiar cu oarecare frivolitate de salon de mode, cu mobile fragile din lemn şi pai poleit. Pe canapea şi fotolii şi pe o mare sofa, învelită cu o bucată de brocart, erau îngrămădite o mulţime de perne-fantezie şi de păpuşi de stofă de un gust îndoielnic, pisici, căţei cu funde la gît sau cîte un Pierrot prelung cu o Colombină. Pe pereţi, tablouri lungi reprezentau buchete de maci şi de trandafiri şi erau probabil operă de amatori. Pe un perete era întins chiar o imitaţie de goblen, crudă şi cu ţesătura prea colţuroasă.

O uşă-vitrină se deschise, şi pe ea apăru, zîmbind cu distincţie îndărătul unui *face-à-main* de sidef, o doamnă în vîrstă, dar îmbrăcată în chip ţipător.

Era tunsă şi frizată ca astrahanul, fardată gros şi umbrită cu mastic în jurul ochilor, iar gîtul, urechile şi mîinile îi erau împodobite cu multe şi complicate bijuterii. Trupul îi era strîns crunt în corset şi ridicat pe tocurile unor pantofi scandalos de înalţi, pentru ca să dea rochiei de satin căderi plastice. La prezentarea făcută de Vera, ea întinse mîna dreaptă cu unghiile lungi lăcuite, pe care Jim o sărută cu precauţie şi ceremonie.

— Doamna Policrat? se miră Jim, devenit prin instinct şiret şi galant, sînt uimit! Eu am crezut că sînteţi o soră mai mare a domnişoarei Vera!

M-me Policrat clipi voluptos şi zise încîntată:

— Sînteţi prea gentil, domnule Marinescu! Luaţi loc!

Jim se lăsă pe marginea unui fotoliu, iar m-me Policrat se tolăni pe sofa şi desfăcu o tabacheră de argint, pe care o întinse tînărului.

— Fumaţi, domnule Marinescu?

— Nu, mulţumesc.

— Oh, ce cuminte!

D-na Policrat înfipse o ţigară într-un portţigaret lung, albastru şi se apropie puţin de Jim, care aprinsese un chibrit. După cîteva clipe de tăcere şi rotocoale de fum, Jim, căutînd din ochi pe Vera, care dispăruse, intră în chestiune cu calmul marilor momente. De altfel, formalităţile pe care le făcea acum i se păreau neglijabile. Simţea că putea face orice cu Vera, că l-ar fi urmat oricum şi oriunde. Fata era însă minoră, şi aventura putea cauza neplăceri şi scandal.

— Doamnă — începu el — am cunoscut pe d-ra Vera într-o împrejurare pe care v-a povestit-o poate şi m-am încredinţat după o relativ scurtă prietenie că înţelegerea între noi este atît de perfectă,

încît căsătoria merită s-o păstreze mai departe. Poate că aş fi aşteptat să mai treacă oarecare vreme, spre a vă fi dinainte cunoscut, înainte de a mă prezenta în chipul acesta neprevăzut şi americănesc, dar am observat că d-ra Vera suferă şi ascunde adevărul. Cred prin urmare de datoria mea să vă rog să încuviinţaţi şi să înlesniţi hotărîrea noastră de a ne căsători cît mai curînd.

Jim debită totul cu o siguranţă care nu admite replică.

D-na Policrat dădu fumul pe nas ca să-şi disimuleze emoţia şi-şi scutură scrumul de pe genunchi.

— Domnule, sînt încîntată... îmi face plăcere să am un ginere ca d-voastră... Dar desigur...

— Cred — adăugă Jim demn — să vă pot dovedi onorabilitatea şi putinţa de a lua asupra mea grija unei familii.

— Oh, e inutil... mi s-a vorbit de d-ta... eşti, dacă nu mă înşel, nepotul profesorului Capitanovici... mi-a spus Bobby... eu sînt o femeie modernă şi iubesc curajul, căci este, evident, un curaj să vrei să te căsătoreşti aşa tînăr... În fine, asta vă priveşte!

— Nu pot decît să mă bucur — zise Jim, sărutîndu-i vîrful degetelor — de a avea *une belle-mère* aşa de tînără şi de originală.

— Oh — chihoti m-me Policrat — eşti un ştrengar! După ce mi-ai sedus fata vrei să mă cucereşti şi pe mine!

Jim rîse cu deferenţă, apoi adăugă:

— Aş dori să ne căsătorim cît mai curînd şi cît mai sportiv cu putinţă. Am oroare de ceremonii... aşa ca un eveniment zilnic neînsemnat... sper că nu ţineţi la asta...

— Oh! de loc... sînt perfect de părerea d-tale... te aprob... dar vezi... pot interveni unele piedici...

Jim se întunecă puţin.

— Oh, nu de ordin moral, fireşte, însă mă-nţelegi, nu am fost pregătită pentru un asemenea eveniment... mă iei pe neaşteptate... am unele îndatoriri faţă de voi (îmi permiţi, nu-i aşa, să te tutuiesc)... sînt unele greutăţi materiale care mă pun în încurcătură... Oh, banca asta Blank! Domnule, am avut opt sute de mii de lei în depozit... şi nu mai am nimic... în fine... tu înţelegi... trebuie să-mi dai timp să fac sforţări... să apelez la celelalte fete ale mele pentru a-ţi da pe Vera de-o manieră decentă...

M-me Policrat puse ţigara în gură şi păru cuprinsă de disperare. Jim, în schimb, se înroşi pînă în vîrful urechilor:

— Doamnă, ţiu să vă declar că n-am venit decît să vă cer învoirea de a ne căsători şi de a pleca apoi unde vom crede de cuviinţă. Nu numai că nu trebuie să vă îngrijoraţi, dar vă cer permisiunea de a mă ocupa eu în chip exclusiv de acest eveniment şi favoarea de a nu se mai vorbi de chestiuni materiale.

M-me Policrat se lumină la faţă şi deschise braţele cu entuziasm:

— Oh, ce gentil eşti!... Tinereţea e generoasă... Vino să te sărut! Şi înainte ca Jim să poată face vreo mişcare, se ridică şi îl sărută tare pe obraz, învăluindu-l în parfumuri. Apoi se duse la uşă şi strigă: Vera, Vera, vino încoace, Vera!

Vera, care poate şedea ascunsă în camera vecină, apăru roşie la faţă şi se aşeză lîngă canatul uşii, stînd într-un picior ca barza. Îşi schimbase rochia şi se pieptănase. Gulerul mare de dantelă şi casca netedă a părului îi făceau ochii mai uzi şi faţa mai copilărească şi mai ovală. Jim se simţi mişcat revă-

zînd-o după cele ce vorbise cu m-me Policrat şi înţelese că de acum înainte ceva solemn se petrecuse în existenţa lui.

— Hei, domnişoară — zise m-me Policrat — uite, domnul Marinescu, în loc să mă prefere pe mine, te cere pe d-ta în căsătorie! Ce ai de spus?

Deşi ştia că consimţămîntul ei era presupus de la sine, Vera se simţi gîtuită de solemnitate:

— Eu vreau...

— Ah, zăpăcită ce eşti! Cred şi eu că vrei! Şi eu aş vrea să mă mai mărit o dată dacă aş avea 18 ani ca tine! Copii, fiţi fericiţi!

Bătrîna galantă, cuprinsă de o subită sentimentalitate, puse mîinile pe pletele Verei şi începu s-o mîngîie:

— Eu o vedeam — informă ea pe Jim — tristă, obosită, cu cearcăne la ochi şi plînsă. Nu mai mînca, nu mai dormea! Închisă, supărăcioasă! De unde să bănuiesc eu că era îndrăgostită? *Petite folle!* şi, mă rog, unde vă întîlneaţi d-voastră?

— La Şosea! declară Vera, prinzînd curaj.

— Oh! tinereţea! Oh! tinereţea!

Vera şopti ceva în urechea mamă-sei, care aprobă tare:

— Dar desigur...

Şi cum Jim, crezînd că este inoportun, se ridică să plece, aceasta din urmă protestă:

— Dar rămîi la masă, pentru Dumnezeu! Trebuie să-mi dai o satisfacţie: am crezut că vii pentru mine, şi cînd colo îmi iei fata!

Vera făcu din deget lui Jim:

— Mă supăr, stai aci; ori te bate acasă?!...

— Dacă credeţi că nu produc supărare, rămîn.

Vera bătu din palme, iar m-me Policrat plecă să dea instrucţiuni.

— Jim — întrebă Vera cînd fură singuri — spune-mi drept, pentru ce m-ai cerut aşa, deodată, fără să-mi spui nimic înainte? Eu am crezut că tu nu mă iubeşti! Pentru că am plîns?

— Nu, Vera, pentru că te iubesc, dar pînă acum un ceas, cînd te-am găsit plîngînd, nu mi-am dat seama că trebuia să fac ceea ce am făcut acum! Dar ţie îţi pare bine că vei fi nevasta mea?

— Sigur!

— Cum sigur? Ai să mă iubeşti întotdeauna? Ai să fii cuminte?

— Pînă vom fi bătrîni de tot, Jim! zise Vera cu ochi luminoşi şi, trăgînd pe tînăr de un nasture al hainei, îşi puse capul rotund pe pieptul lui.

M-me Policrat veni şi anunţă:

— Să trecem în sufragerie! Trebuie să vie şi Camelia cu Emil. E una din fetele mele cu bărbatul ei.

Vera fugi înainte, iar mamă-sa luă pe Jim de braţ şi-l conduse în odaia învecinată. Pe masa mare din mijloc erau aşezate cu destul aparat şase tacîmuri. Vera puse o crizantemă în farfuria destinată lui Jim şi o pernă-fantezie pe scaunul de piele şi se învîrtea în toate părţile, ca să vadă ce ar putea să mai facă pentru a măguli pe Jim. Servitoarea cu şorţ alb şi cu bonet, văzînd pe tînăr, rîse de simpatie. Vera clipea din ochi, îşi mişca nările, scutura pletele şi se frămînta pe loc de fericire, sorbind pe Jim cu privirea.

Peste o clipă uşa se deschise şi apărură un bărbat şi o femeie în preajma vîrstei de treizeci de ani. Jim se ridică, şi m-me Policrat făcu prezentările:

— Emilian Protopopescu, ginerele meu, Camelia, fata mea mai mare, şi... d. Jim Marinescu, alt ginere al meu.

Cum ceilalţi zîmbeau nedumeriţi, explică cu umor:

— Domnul mi-a cerut pe Vera şi i-am dat-o!

— Oh — înaintară ceilalţi — felicitările noastre sincere; ce surpriză, noi nu ştiam nimic!

— Nici eu nu ştiam nimic pînă acum un ceas — zise m-me Policrat — am crezut că junele vine să mă ceară pe mine!

— Dar bine, tu, Vera, să nu-mi spui tu nimic! făcu Camelia cu reproş.

Vera strîmbă puţin din buze şi privi pe Jim pe sub gene, ca spre a-i arăta cît de puţin o interesau ceilalţi.

O dată aşezaţi la masă, Jim putu să observe pe noii-sosiţi. Ceea ce-l mira era că nici m-me Policrat, nici Camelia nu semănau cu Vera şi n-aveau blînda sinceritate a ochilor ei. Camelia era înaltă, prelungă, supărător de albă şi rotundă la faţă, fără să fie fardată, şi din cauza părului netăiat, aşezat într-o construcţie savantă deasupra capului, ca la japoneze, avea un aer de guvernantă. D. Emilian era mic, negru-galben, puţin adus din spate, cu nas lung şi obraji scobiţi şi cu doi fluturi negri de mustaţă sub nări. Un guler tare, grozav de înalt, în care cravata şedea spînzurată, îi făcea gîtul nemăsurat de lung.

— Bine faceţi că vă căsătoriţi de tineri — zise el — numai căsnicia îţi conservă forţele şi te face capabil de muncă! Eu, dacă nu mă însuram, eram de mult mort.

D. Emilian privi recunoscător către Camelia, iar aceasta îl mîngîie matern pe păr şi-l sărută pe frunte. Vera zîmbi cu înţeles către Jim.

Cînd servitoarea aduse la masă, Jim observă că d-lui Emilian i se serveau alte alimente. Pe o farfurie cu patru compartimente se aflau ceapă

crudă tăiată mărunt, morcovi felii, varză roşie tocată şi salată verde. Camelia turnă deasupra untdelemn dintr-un bidon mic şi transportă apoi în farfuria lui Emilian tocătura în porţiuni mici, supraveghindu-l continuu. Acesta mesteca bine buruienile, freca fălcile una deasupra alteia şi urmărea cu limba printre dinţi cel mai mic firişor, înghiţind rar şi ştiinţific.

— Mămică — zise apoi către Camelia — pune-mi puţin vin!

Aceasta îi turnă într-un pahar un deget de vin alb, din care gustă să vadă de nu era prea acru şi apoi i-l dădu cu recomandaţia:

— Bea puţin, puiule, să nu-ţi facă rău!

Cînd celorlalţi li se aduse friptura, d-lui Emilian i se puse înainte un pilaf de orez fiert în apă cu puţin zahăr şi prune.

— Mămică — se îngrijoră el — să nu fi pus lapte înăuntru!

— Nu, îngeraşule, îl asigură soţia-guvernantă.

Camelia începu să-i dea apoi cu linguriţa din pilaf, ca unui copil, deşi d. Emilian părea în deplinătatea forţelor sale fizice şi morale.

Bănuind mirarea lui Jim, lămuri:

— Cine munceşte mult cu creierul ca mine trebuie să nu se obosească inutil. Eu trăiesc şi mă nutresc în mod raţional, ştiinţific. Nu mănînc carne, lapte, grăsime şi în genere nimic fiert, ca să nu-mi obosesc stomacul. Mă nutresc cu vegetale crude, care cuprind vitamine, şi pentru a înlocui caloriile pe care le pierd din celelalte alimente, beau puţin vin. Astfel, organismul meu face un minimum de travaliu cu maximum de efect nutritiv, păstrîndu-se intact pentru munca intelectuală. Am ajuns la regimul ăsta după lungi studii şi corespondenţe

cu savanţii străini, dar astăzi sînt perfect sănătos. Mămică, mai pune-mi puţin vin!

Jim şi Vera se priviră lung unul pe altul, şi ochii lor rîdeau, căci spuneau: « Mulţi nebuni sînt pe lumea asta! Noi n-o să mîncăm vitamine! »

În momentul acela intră fluierînd pe uşă şi scoţîndu-şi repede paltonul Bobby, care, văzînd pe Jim, rămase deodată amuţit.

— Nu ţi-e ruşine, Bobby, să intri astfel pe uşă? reproşă m-me Policrat. Unde-ai fost pînă acum? (Apoi către Jim.) Îţi prezint pe protejatul şi viitorul tău cumnat, cu care ai fost aşa de bun.

Bobby, care cunoştea pe Jim fiindcă îi înmînase în diferite rînduri mesaje de la Vera, clipi cu şiretenie dintr-un ochi şi întinse cavalereşte mîna. Vera îi privi cu simpatie pe amîndoi şi, trăgînd de mînecă pe Bobby, îl puse să stea lîngă ea.

— Mă iertaţi că vă întreb — se adresă Jim către d. Emilian — ce studii faceţi?

Emilian Protopopescu păru încîntat de întrebare şi începu să explice cu toată convingerea, muşcînd dintr-un măr rumen, necurăţat:

— Domnule, cercetez de cîţiva ani o problemă foarte interesantă, şi anume, pervertirea şi distrugerea simţului moral în toate domeniile culturii, dar mai ales în literatură. Am strîns un material extrem de important şi variat şi aştept numai din Germania un număr de cărţi ca să pot privi chestiunea dintr-un punct de vedere european. Am lucrat ştiinţific, ţinînd seamă de părerile criticilor. Cînd însă trebuia să spun adevărul, am tăiat în carne vie. Eu cred că aduc o contribuţie frumoasă artei, care trebuie să fie curată şi să nu zdruncine temeliile sănătoase ale societăţii. Am cercetat o mulţime de tratate medicale, am consultat somităţile medicinei şi am ajuns la

convingerea că cele mai multe din manifestările acestea nesănătoase sînt de ordin patologic.

— Nu înţeleg bine... aş vrea o pildă, zise Jim.

— Pilde? Cîte vrei! replică d. Emilian muşcînd din măr. Ascultă:

Pe la trei,
Vin păduchii mititei;
Pe la cinci,
Ploşniţele cu opinci.
Şobolanul te miroase
Pe la şase.
Gîlcile dacă ţi-au copt,
Doctorul vine la opt.

D. Emilian se uită circular, spre a vedea efectul. M-me Policrat ridică ochii spre tustrei.

— *Fi donc*, ce oroare! Cine e ăsta, Emil?

— Unul Arghezi, trebuie să-l ştie dumnealui!

Camelia rîse cu hohote servile, apoi se uită cu admiraţie şi devotament la d. Emilian, şi mîngîindu-l iarăşi pe păr zise:

— Puiule, prea munceşti mult, să nu te surmenezi! (Către Jim.) Săracul, a avut o tenie lungă de 14 metri!

Jim, temîndu-se de violenţa discuţiei, se mulţumi să dea din cap cu interes şi să declare de politeţe:

— Studiul d-voastră trebuie să fie foarte interesant. Sînt nerăbdător să-l citesc. De ce nu-l publicaţi?

— A! zise Emilian, trebuie să-l pun la punct întîi şi să mai fac unele cercetări. Cînd mai vii am să-ţi citesc un capitol.

Jim era nerăbdător să stea de vorbă cu Vera, să privească puţin în ochii ei acum, cînd erau ca şi logodiţi, dar nu putea. Din cînd în cînd, Vera se uita galeş la el, scuturîndu-şi părul, ba o dată îi

atinse mîna pe sub masă. Cînd consumaţia fu pe sfîrşite, Vera îşi apropie gura de urechea lui Jim şi-i şopti:

— Vrei să mergem să-ţi arăt ceva? Apoi zise tare: Mamă, noi ne ducem dincolo!

— Duceţi-vă, scumpilor ... Ah ... vă invidiez!...

Vera luă de mînă pe Jim şi-l trase afară. Trecură din nou în hol, de acolo într-un coridor şi intrară apoi într-o altă odaie. Un clic-clac al butonului electric dezvălui din neguri o odăiţă mică, simplu mobilată, dar cu aer nevinovat de celulă monacală. Un pat îngust de bronz, cu perdele de opal, un şifonier şi o măsuţă de lac alb, două scaune şi o oglindă deasupra măsuţei — acesta era tot mobilierul, luminat de un bec simplu, acoperit cu un abajur de dantelă.

— Asta e odaia mea! declară Vera, şi, cu mîinile împreunate, se legănă pe loc în chip de alintare.

Jim, care nu intrase niciodată în odaia unei fete, se simţi invadat de un sentiment nou de intimitate şi de mister sentimental. Vera începu să facă ca un ghid ocolul odăii ei.

— Uite, aici am toate cărţile de care mi-ai vorbit tu... şi pe Arghezi... tu nu mă întrebai decît de astea... ca la examen... aci e o fotografie de cînd eram în şcoală... eram în cursul inferior atunci...

Jim privi şi văzu o fetiţă mică în şorţ cadrilat, cu părul lung pînă la umeri şi cu ciorapi scurţi... o miniatură mai visătoare şi ştearsă a Verei de acum... Într-o altă fotografie se vedeau un ofiţer osos şi mare ca un urs şi o femeie brună, frumoasă, foarte asemănătoare cu Vera, deşi obosită la faţă. «Cine-i?» întrebă el din ochi.

— Este o soră a mea măritată din Arad... de unde mă întorceam atunci cînd m-am întîlnit cu tine în tren.

Faptul de a cunoaşte alţi oameni de care avea să fie socotit legat în curînd plăcea lui Jim ca o călătorie fără destinaţie hotărîtă.

— Uite, vezi desenul ăsta? continuă Vera. Ce zici?

Jim văzu un animal nedesluşit, între pisică, purcel şi cîine, cu fundă la gît, dar, prudent, zise:

— E foarte frumos! Îmi place!

— Ăsta eu l-am făcut! declară mîndră Vera, scoţînd vîrful limbii afară şi legănîndu-se pe loc.

Apoi îi arătă fotografiile de vedete, albumurile de şcoală, inelele, dantelele pe care le lucra, se îmbrăcă cu uniforma de şcoală, care o făcea şi mai dulce, acum, că faţa îi era uşor fardată, şi apoi, dezamăgită, se aşeză pe marginea patului, mărturisind:

— Nu mai am ce să-ţi arăt!

Jim se aşeză şi el lîngă ea şi începură să se privească zîmbind unul pe altul. Nu ştiau ce să-şi spună, dar erau amîndoi ameţiţi de o beţie suavă de puritate şi confesiune.

— Vera — zise Jim, cuprinzînd pe fată pe după umeri şi lăsîndu-şi capul peste vîrtejul părului ei parfumat — de aci încolo vom fi totdeauna împreună, ca acum, şi nu vei mai plînge aşteptîndu-mă! Zicînd acestea, îi răsturnă părul peste cap şi o privi în ochi: Cum sînt ochii tăi, Vera? Verzi ca apa de lac, sau albaştri ca Adriatica? Cum ai putut tu să mă vrăjeşti, serafim de express-orient? Cine şi-ar fi închipuit, fată cu plete negre, atunci cînd şedeai cu nasul lipit de geamul vagonului, că vei apărea într-o zi pe poarta casei mele, ca Bunavestire, şi vei fi a mea?

Mîngîiată de Jim, Vera tăcea fermecată. Apoi, vrînd să vadă şi ea culoarea ochilor lui Jim, se apropie de obrazul lui, acoperindu-l cu suflarea ei caldă:

— Vai — strigă ea înveselită — ochii tăi nu sînt la fel! Unul bate în verde şi altul în cafeniu. Şi noi am avut o pisică cu doi ochi deosebiţi, care s-a pierdut.

— Ei bine, a fugit pisica şi am venit eu...

După cîteva clipe de tăcere, Vera vorbi din nou cu glas tremurat. Ochii i se făcuseră profunzi şi rotunzi.

— Jim, sînt aşa de fericită, că nu-mi vine să cred că e adevărat că tu eşti aci în odaia mea, unde am plîns de atîtea ori din pricina ta... Parcă sînt beată... Pune mîna să vezi!

Şi, luîndu-i mîna, i-o duse la inimă. Sub sînul ei mic şi crud un iepure cald se zvîcnea să sară. Apoi puse şi ea mîna pe inima lui Jim, să vadă dacă bate mai tare.

Astfel petrecură cîtăva vreme, privindu-se în tăcere sau spunîndu-şi nimicuri, îndreptîndu-şi unul altuia gulerul sau cravata, descoperindu-şi semne particulare şi contemplîndu-se, cuprinşi de o nelinişte nelămurită şi de-o chinuitoare emoţie. În cele din urmă, Jim crezu că e timpul să plece şi, recomandînd fetei să fie cuminte, îi făgădui că a doua zi chiar îi va aduce inelul de logodnă, şi în acest scop îi luă măsura degetului cu un fir de aţă roşie. Vera se învîrti de bucurie de trei ori pe loc şi cuprinse pe Jim în braţe. Acesta o îmbrăţişă şi lipi numai faţa de obrazul ei de pluş.

— Să nu bem tot vinul dragostei din prima zi, Vera! Să aşteptăm curaţi la gînduri ceasul cel mare!

Toată familia conduse pe Jim pînă la uşă, inclusiv d. Emilian, căruia Camelia îi ţinea mîna pe cap, să nu răcească. M-me Policrat îl îmbrăţişă o dată cu patos şi-l salută ca dintr-un port, cu mîna plină de inele, cînd motorul porni şi maşina ieşi pe poartă.

Ningea cu fulgi mari şi felinarele păreau îmbrăcate în vată. Jim îşi simţea sufletul învălmăşit de impresii multiple. Lola şi ofiţerul, şoseaua şi d-na Policrat, d. Emilian, clinchetul de pahare şi parfumul părului Verei se amestecau într-un vis de şampanie. Era aşa de ameţit şi plin de euforie, încît cu încetul pierdu sentimentul existenţei sale terestre şi, pilotîndu-şi mecanic maşina, visă că trece pe sub meri în floare, printre parcuri imense de crizanteme albe.

MARELE DIVAN

Peste noapte Jim avu visuri feerice. Vera, într-o rochie albă, vaporoasă, ce-i da înfăţişare de fluture, zbura pe deasupra unui nemărginit lac verde, înconjurat de munţi înalţi, înzăpeziţi. Fata se prefăcea în spumă şi se pierdea în apă, care, în gîndul visătorului, era Adriatica. Jim, în costum de baie, sări în apă şi începu să se dea afund în lichidul translucid, care îi risipea părul şi-l refracta prelungit. Departe, pe funduri, un candelabru enorm cu braţe multe, ca o sepie de lumini, tremura sclipitor şi creştea vertiginos, pe măsură ce Jim bătea apa cu picioarele. Cu cît se apropia de fund, cu atît apa se rarefia şi becurile candelabrului se îndepărtau. Dintr-un glob mare se desfăcu un şarpe lung din lame de argint şi bijuterii, care începu să se învîrtească în spirală şi să se ridice spre înotător. Jim recunoscu în capul reptilei pe m-me Policrat. Apoi toate luminile căzură în abis, rotindu-se în sisteme planetare şi cîntînd o muzică suavă de orgi şi clopoţei. Cînd se sculă, ceasul potrivit la orele opt era în plină activitate muzicală.

Jim se întinse în căldura patului şi se lăsă în voia gîndurilor. În sobă pocnea focul de curînd

aprins şi geamurile erau înflorite de zăpadă. Se simţea atît de bine, încît i se părea că îngerii zboară prin aer. Ideea că era logodit cu Vera îl năvăli, îmbătîndu-l cu vinuri necunoscute pînă atunci, mirîndu-l că într-o hotărîre aşa de neprevăzută se poate găsi atîta fericire. Dragostea pentru Vera se strînsese în el picătură cu picătură, şi acum era uimit să se vadă plin de un lac liniştit şi limpede. Rîse la gîndul că-şi închipuise posibilă o legătură cu Dora sau Lola, fete independente, căutătoare de stiluri personale, lipsite de ingenuitatea pe care temperamentul lui autoritar o cerea. Dar ceea ce îl făcu să se simtă nou era un sentiment de suavitate şi protecţie pudică, ce-i dădea scrupule de conştiinţă şi-l îndemna să sfărîme orice insinuaţie lascivă a imaginaţiei. Pe Dora şi pe Lola le dezgolise în gînd, dorise să le seducă în chip rece, ca să-şi satisfacă o vanitate virilă, şi se simţea tulburat lîngă ele de parfumul lor feminin şi de viziunea fugitivă a unui genunchi scăpat de sub rochie. Cînd în apa mării văzuse încordarea şi descordarea pulpelor albe ale Dorei, înotase cu o voluptate rece, căutînd să-şi sincronizeze mişcările cu ale ei şi simţindu-de departe vibraţia trupului. Dacă însă o mînă a închipuirii trăgea ciorapul de pe pulpa Verei, altă mînă se grăbea s-o acopere, şi Jim încerca o emoţie nouă, înrudită cu aceea a paternităţii. Uşoarele lascivităţi ale gîndului aveau ceva idilic şi auster. Se întreba bunăoară cum erau genunchii Verei, ce siluetă ar fi avut în costum de baie, se minuna că putea avea în curînd dreptul să cerceteze toate aceste lucruri, la care nu se gîndise şi care erau *ale sale*. Dar deducînd-o din capul ei prelung şi vioi şi subţirile glezne şi închipuindu-şi-o zveltă şi încordată, nu era neliniştit de dorinţe

tulburi, ci cuprins de o mare afecțiune la ideea că trupul acela fragil era de acum în grija și în stăpînirea lui. Ca o fată care a căpătat o păpușă și se gîndește cum s-o îmbrace, Jim luă fotografia Verei, o foaie de hîrtie și un creion și, cuprins de snobism, începu să facă schițe și proiecte de toalete. Îi desenă o pijama scurtă ca un tricou, în care ar fi pus-o de dimineață să facă exerciții de suplețe și coregrafie, în tactul bătut de el; un costum de călărie băiețesc, cu bluză albă, încheiată rusește (deși nu avea cal), căci băgase de seamă că asta cadra bine cu casca ei de păr; un costum *yachting* dintr-o fustă albă plisată și un veston cu galoane marinărești, sau un mare pulover de lînă albă peste pantaloni de schi, în vederea zbenguirii pe zăpadă. Jim îmbrăca și dezbrăca pe Vera în imaginație, o răsucea ca pe un manechin, o socotea un simplu obiect decorativ, fără să presupună o clipă măcar ideea vreunei rezistențe. Alcătui și un plan de activitate zilnică, al cărui scop era să facă din Vera o mică Diană modernă. La șapte s-ar fi sculat și, luîndu-și tînăra soție în brațe, ar fi trecut în sala de baie, unde ar fi stat cîteva clipe sub grindina de apă a dușului. În ritmul unei plăci de patefon, ar fi făcut împreună o serie de mișcări ritmice, după care, îmbrăcîndu-se, ar fi trecut în sufragerie. Acolo s-ar fi întreținut amîndoi, respectîndu-și reciproc personalitatea, și și-ar fi dat la sfîrșit sărutarea de despărțire pentru o jumătate de zi. Vera ar fi fost obligată să citească după un anume program hotărît de el, sau să se plimbe în aer liber și în bătaia vîntului, la volanul unui « sport », avînd alături, pe banchetă, un ogar, pentru ca fața să i se îmbujoreze în chip firesc și să ia roșeața pieliței de măr crețesc, să înoate, să tragă cu arcul și să facă acrobații plastice

pe un platou de gazon, în fața unui bazin nemișcat de mercur. După amiază, însă, îmbrăcată în costum simplu de impiegată, ar fi devenit secretara sa în fața unei mici mașini de scris, al cărei țăcănit ar fi fost din cînd în cînd întrerupt de o îmbrățișare prelungă. Seara trebuia să iasă, pentru ca prezența lor în culoarele teatrelor sau în lume să producă invidie: « Vai, ce tineri, și căsătoriți ! » « Vai, ce soție tînără ai ! » Imagina pentru Vera costume de seară albe și foarte decoltate, a căror feminitate ar fi trebuit să contrasteze cu masculinitatea capului, obținută prin tunderea băiețească a părului, așa încît rotunditatea feței și fruntea bombată să rămînă speriată și grațioasă, cu marii ochi cristalini umbriți de gene prelungi. Aceste visuri se complicau cu planuri de existență generală și de conduită afectivă, determinate toate de sentimentul că Vera era proprietatea lui, dar o proprietate gingașă, ce trebuie cultivată, ceva ca o pasăre a paradisului în colivie sau ca un peștișor exotic într-un glob verzui.

Îmbătat de aceste gînduri, Jim sări jos din pat și începu să se plimbe în jurul odăii, uitînd să se îmbrace. Pe măsură ce adîncea analiza evenimentului, beția noii stări creștea. Îi venea să rîdă de satisfacție și să se mire de emoțiile ce le încerca la gîndul unor probabilități pentru care fusese pînă atunci orb. Nu ideea de a avea pe Vera (la gîndul acesta se mustra de ticăloșie) îl încînta, ci aceea că fata avea să doarmă acolo zgribulită lîngă el, să poarte numele său, să pretindă a face parte din viața lui. Ciudat și tulburător ! Acum înțelese Jim elementul conjugal din dragostea lui și se socoti om, pricepînd într-o clipă ceea ce miliarde de oameni au încercat, iluminați tot într-o clipă. Se simți « soț », protector și părinte, și ispita sexuală îl năvăli ca un simț

religios de procreaţie. Lola şi Dora erau şarpele şi pasărea din pădure ce nu pot fi domesticite, pe cînd Vera, porumbiţa care se aşază cu picioarele roşii pe degete şi ciuguleşte din palmă.

În vreme ce se plimba astfel prin odaie, uşa se deschise încet şi în crăpătura ei se arătă capul de piele-roşie al babei Chiva, care n-avea obiceiul să bată înainte de a intra...

— Hei! şopti ea, intenţionînd să fie discretă şi pătrunzînd în odaie cu miros de zăpadă şi înfăşurată într-un strat gros de haine şi broboade — a venit cu o scrisoare, zice că de la domnişoara Vera.

— Unde este, cine a venit?

— A plecat... a fost o servitoare... ce te mai faci?... Parcă eu n-am întrebat-o? de la logodnica... de!... Baba Chiva rîse cu mister pînă în plăselele dinţilor şi scoase de sub şorţuri un plic lunguieţ şi roz, înlăcrimat puţin de fulgii de zăpadă. Nu le-am spus nimic... la cucoane! Apoi se scotoci din nou şi întinse un toc rezervor de culoarea guşterului, ud: Ia vezi, asta ce mai e? L-am găsit pe drum, în zăpadă.

Cînd baba Chiva ieşi cu iarna afară, Jim, puţin neliniştit de ce putea cuprinde scrisoarea, se apropie de sobă şi, lovit în piept de dogoarea jarului, stătu multă vreme meditînd asupra probabilului conţinut, înainte de a desface plicul. Se hotărî, în sfîrşit, şi citi, după ce, aruncîndu-şi ochii asupra sfîrşitului, se convinse că nu aducea nici o veste rea:

«Dragă Jim. N-am dormit toată noaptea cu gîndul la „evenimentul" nostru de aseară, dar acum am avut o insomnie feerică, aşa cum trebuie să fie cînd iei opiu. Am stat liniştită şi m-am sculat liniştită cum n-am mai fost decît în copilărie. Nu-mi vine nici acum să cred că ceea ce se petrece cu mine este adevărat. Pentru ce? mă întreb. Ce ai putut tu găsi la mine care să te hotărască să faci acest lucru? M-am privit în oglindă mereu, să văd dacă pot să-ţi plac ţie. Dragă Jim, oricum ar fi, sînt fericită, fiindcă te închipui prea bun ca să glumeşti cu mine, şi apoi eu voi fi cuminte, voi citi ce-mi vei spune tu, voi gîndi cum gîndeşti tu, voi fi, într-un cuvînt, ca o umbră a ta, care va merge cu tine şi se va opri cu tine. Toată noaptea am meditat cum trebuie să mă port ca să-ţi plac ţie şi am aşteptat cu nerăbdare, după cîntatul cocoşilor, să se lumineze de ziuă, ca să pot să cînt de bucurie, fără să fiu socotită nebună. Îţi scriu acum ca să nu mă faci să sufăr aşteptîndu-te prea mult. Vreau să-ţi spun o mulţime de lucruri, o mulţime de lucruri!

A ta, *Vera*»

«Bravo!» gîndi Jim măgulit în amorul propriu la lectura primei scrisori a Verei. Nu-i bănuise de loc adîncimea sufletului şi-şi închipuia că trebuie să scrie frivol şi convenţional ca în «oracolul» pe care i-l confiscase Silivestru Capitanovici. Cît devotament şi ce gingaşă şi naivă sentimentalitate! «Voi fi, într-un cuvînt, ca o umbră a ta, care va merge cu tine şi se va opri cu tine.» Bravo, Vera! Dulce şi necunoscută Vera! Ce fade i se părură scrisorile de altădată ale Dorei şi Lolei, pline de consideraţii generale pretenţioase sau fragmente de idei, aruncate pe toată hîrtia în caractere ţepoase, faţă de această mărturisire plină de sinceritate şi scrisă aproape caligrafic. Această nouă satisfacţie de ordin critic spori euforia lui Jim şi sentimentul abscons că o planetă comună îi scosese ca din întîmplare pe acelaşi drum.

Cînd Jim intră la prînz în sufragerie cu cele două inele ascunse în buzunarul vestei, găsi asistenţa agitată şi gălăgioasă ca o mare rea. Tanti Ghenca se făcuse pămîntie şi nasul dantesc îi cădea spre gură, tanti Caterina lătra, tanti Mali zîmbea enigmatic ca un faraon de bazalt, iar Magdalina se căina cu şoapta şi cu ochii. Silivestru, livid, îmbuca nervos şi în neştire, iar dom' Popescu şedea în capul mesei, cu seriozitate de arbitru. Numai Lisandrina tăcea, stacojie şi obstinată.

— Neamul nostru a avut ruşine — declară tanti Ghenca — stricaţi în familie la noi n-au fost!

Tanti Fira confirmă:

— Ei, unde mai sînt vremurile cînd fetele şedeau închise în casă şi nu ridicau ochii la bărbaţi pînă la nuntă!...

— D-aia nu v-aţi măritat şi v-aţi uscat fete bătrîne; fiindcă aţi fost rele şi sălbatice! izbucni Lisandra cu o violenţă pe care Jim nu i-o bănuise.

Agepsina se simţi insultată personal şi strigă furioasă şi ameninţător:

— Fată, ştii ce? Noi nu ne-am măritat fiindcă am fost bine crescute şi modeste şi n-am tras lumea de haină ca dezmăţatele de azi. Noi din vorba părinţilor n-am ieşit şi nici de rîsul lumii nu ne-am făcut. Ţie, dacă ţi s-a făcut de măritiş, du-te, fato, unde te-o lumina Dumnezeu, da' aci bărbaţi noaptea să nu ne-aduci, că nu e tractir!

— Agepsino — imploră Magdalina sperioasă — nu spune şi tu vorbe grele! (Explicativ.) Vezi, d-aia mi se bătea mie pleoapa stîngă şi-mi ieşea în cărţi vorbe rele şi necaz de la un crai de tobă! Cartea nu minte niciodată!

— Eu n-am adus nici un bărbat, dar nici fată bătrînă nu vreau să mor! Vreau să intru în rîndul lumii!

— N-ai decît! A venit şi te-a cerut şi nu te-am lăsat noi?

— Ar fi venit, dar s-a speriat lumea de atîtea pustnice!

— Ba nu ţi-a venit soarta, fato! Cînd îţi bate ceasul, omul tău îţi pică şi în foc! Nu ne-a fost scris la nici una să ne mărităm, şi asta-i!

— Ba soarta nu vine dacă nu-i deschizi uşa! Că au vrut să mă ia atîţia, şi la unul i-aţi rîs în faţă, la altul i-aţi întors spatele şi aţi umblat cu vorbe pînă m-aţi dezgustat. Soarta şi-o croieşte omul! Eu vreau să intru în rîndul lumii!

— Dacă vrei să intri în rîndul lumii — predică Ghenca — trebuia să spui dezmăţatului să vină aici ca oamenii, la lumina zilei, să declare aici că are gînduri serioase, nu să te ameţească pe la colţ de stradă şi să-ţi bată noaptea în geam, să se scoale toţi vecinii! Cine ştie ce stricat este, care a simţit că ai ceva bani!...

Toate femeile se uitară circular şi afirmativ una la alta, aşa cum se salută raţele, cu înţelesul: « Asta este! »

Lisandrina se aprinse şi zise cu lacrimi în ochi:

— Ba nu e dezmăţat, nici stricat; e om aşezat şi cu situaţie şi a venit şi el să întrebe ce fac, că i-a fost frică să dea ochi cu d-voastră. Şi-apoi n-are să dea socoteală nimănui, şi eu la fel! Nu-mi sînteţi nici tată, nici mamă şi nu sînt datoare să cer binecuvîntarea nimănui!

— Dacă n-ai părinţi, nu trebuie să-ţi faci de cap, să ne vîri în vorbele lumii! Uite-aici, mătuşi-ta, pe ea s-o întrebi, că ea ţine locul mamii!

Tanti Mali renunţă ironic la tutela ei, scuturîndu-şi pelerina cardinalescă:

— Nu mai e acum vremea cînd tinerii întrebau şi pe cei bătrîni, cu experienţă. Acum e lumea nouă!

Domnul Popescu îşi unifică barba cu mîna şi crezu că a venit momentul să-şi pună în valoare însuşirile lui de mediator:

— Frate, voi sînteţi prea pripite. În definitiv, fata are dreptate. E încă tînără şi frumoasă şi vrea şi ea să se mărite. Dacă nu v-aţi măritat voi, nu înseamnă că altul trebuie să vă imite!

Tanti Ghenca sări înţepată:

— N-are decît! Dar o fată cuminte nu primeşte noaptea pe toţi neisprăviţii de pe stradă...

— Dă-mi voie, frate, a venit omul în vizită, să se vadă, ce Dumnezeu, doar n-o să se cunoască de la distanţă! Parcă eu, cînd am luat-o pe dumneaei, nu veneam fără ştirea d-voastră!

Toată lumea, unită într-un glas, lătră asupra lui dom' Popescu:

— Taci din gură, domnule, nu te-amesteca în lucrurile femeilor! Pe dumneata te ştia lumea cine eşti, te dăduseşi în vorbă prin alţii, cum se obişnuieşte, dar ăsta ştie cineva cine-i? Nu vezi că e nebună?... Dacă o fi însurat! Dacă umblă s-o înşele şi o lasă fără cununie!

Dom' Popescu îşi strică din nou barba şi se adresă Lisandrinei:

— De! aici au şi dumnealor puţină dreptate... dumneata eşti mai tînără şi trebuie să le asculţi, că au mai multă experienţă... ele îţi vor binele, ca surori... O fată trebuie să apere onoarea familiei... temelia ţării... pe urmă ne distruge neamţu şi americanu!

Dom' Popescu, ca să iasă onorabil din afacere, se adresă brusc lui Jim:

— Ia ascultă, domnule, ce zici, o să ne ierte americanu datoriile?

Jim însă nu simţea nici o atracţie pentru problema datoriilor Europei faţă de America şi se gîndea numai că «individul» Lisandrinei trebuia să fi fost acela cu care în duminica ploioasă ea vorbise în şoaptă pe geam, din odaia tantei Mali.

În tot acest timp, Silivestru stătuse rigid şi stins în priviri, ca pierdut într-o zonă alpină. În faţa lui, ceaşca de cafea fumega ca un crater de bitumuri, de mucurile de ţigară aruncate în neştire înăuntru. Cînd tanti Ghenca se pregătea să se repeadă cu masca ei sarcastică şi ceroasă, Silivestru, fără să ridice capul, bolborosi aspru în barbă:

— Lăsaţi pe Lisandrina în pace şi nu-i mai purtaţi de grijă! V-aţi aşezat ca moliile pe sufletul ei şi nu o iertaţi pînă nu i-l faceţi pulbere. Du-te, Lisandrino, în lume, cu sau fără cununie, şi ieşi din putreziciunea asta! Şi eu am să fac la fel! Vă vestesc că mă însor cu o colegă profesoară şi că am vorbit cu proprietarul să cumpăr casa asta. Trebuie să intru şi eu, ca Lisandrina, în rîndul lumii!

Silivestru tăcu şi strivi un alt muc de ţigară în pasta neagră a ceştii. Fu o clipă de tăcere şi uimire... Tanti Mali se aşeză şi mai drept pe scaun şi rămase nemişcată, cu mîinile fibroase aşezate una peste alta.

— N-ai decît să te însori şi tu — rupse tăcerea Agepsina — noi nu te ţinem!

— Nu mă ţineţi? Mă aşteptam să vă bucuraţi, nu să-mi daţi voie!

Tanti Ghenca se învineţi:

— Lasă, domnule, că cunoaştem noi însurătoarea d-tale! De ani de zile te tot logodeşti, şi nu te mai însori niciodată! Nu eşti bun pentru asta, domnule, fuge femeia de cărţile d-tale!

Tanti Agepsina zise cu o jale rea:

— Sigur, acum, cînd îţi vine bine, te însori, după ce ne-ai ţinut pe noi în loc de nu ne-am măritat, pentru că a trebuit să avem grijă de bătrîni şi de d-ta!

— Lăsaţi-mă în pace! se irită Silivestru. Lăsaţi-mă în pace! Pînă cînd o să mă ţineţi legat aci cu lanţuri? Vreau să respir aer curat!

— Ştii ce, domnule? zise Ghenca cu confidenţă sarcastică, ţi-a făcut farmece! Lasă, că ştiu eu pe cine iei dumneata! Pe sfrijita aia fără cămaşă pe ea, care îţi aţine calea de ani de zile fiindcă ştie că ai avere! Profesoară! Mereu pe drumuri! Nu ştie ce e casă, nu ştie ce e masă! Du-te şi te însoară cu ea, ca să te căieşti pe urmă! Eu, una, nu mă bag, nu mă amestec! Fiecare îşi croieşte soarta cum îl taie capul!

Faţa lui Silivestru se făcu de zinc.

— Tăceţi din gură, scorpiilor! strigă el fioros, şi cu un pumn sfărîmă ceaşca de cafea şi farfuria de sub ea.

Apoi se ridică repede de la masă şi ieşi izbind uşa de perete aşa de tare, că geamurile şi farfuriile din dulap zbîrnîiră, şi lampa cu stalactite de cristal se clătină deasupra mesei, clipocind.

— Vai de mine! se văită galbenă Magdalina, punîndu-şi mîna la inimă. Frică mi-a fost de scandal şi de oameni pricinoşi! Din supărare — Doamne fereşte! — poate să-ţi vină o dambla...

Dom' Popescu îndrăzni:

— Frate, ce vă amestecaţi d-voastră în treburile omului cu asemenea vorbe jignitoare?!

— Tu să taci din gură! îl certă brutal Caterina. E fratele nostru şi ştim noi ce trebuie să-i spunem!

— Aici cam au dreptate — se adresă dom' Popescu lui Jim — ele au socotelile lor de familie, drepturile

lor de surori mai mari, în care noi nu trebuie să ne amestecăm!

Jim îşi pipăi inelele în buzunar şi, satisfăcut de a putea turna gaz peste foc, zise rîzînd:

— Ce curioasă coincidenţă! Trei evadări deodată! Căci am uitat să vă spun, şi eu mă însor!

Nimeni nu dădu importanţă declaraţiei şi Agepsina spuse:

— Acum te-ai găsit şi tu să glumeşti!

— Cum glumă?! rîse mefistofelic Jim. Credeţi că eu glumesc? şi scoase inelele din buzunar, le încercă în dinţi, le aruncă în aer şi le prinse zornăind în farfurie, apoi le puse pe amîndouă în degete. Uite aici: *Ion* şi *Vera*, 1 decembrie 1931. Spre deosebire de unchiul Silivestru şi tanti Lisandrina, eu vă comunic fapte împlinite!

— Felicitările mele! se înveseli sincer dom' Popescu. Bine faci, omul trebuie să-şi facă datoria în viaţă!

Tanti Magdalina însă începu să se căineze şi să se jeluiască:

— Mamă dragă, cînd ai făcut tu asta, fără să mă întrebi? Să fi ştiut şi eu pe cine iei şi cum! Lucrurile astea se fac cu socoteală şi fără pripă!

— Să ştii şi dumneata? Dar pentru ce? se miră cu toată sinceritatea Jim. Ce folos ar fi fost să ştii dinainte ceea ce în nici un caz nu poţi împiedica dacă vreau *eu*? Te informez numai, ca să fii în curent cu starea mea civilă, să nu cumva să uit!

— Mamă dragă — continuă văitatul de găină care a ouat de curînd, Magdalina — se poate să-mi faci mie aşa ceva? Eu sînt bătrînă şi cu experienţă şi ţi-aş fi deschis ochii! Te-ai întrebat tu dacă are fata zestre ca pentru învăţătura ta, dacă e partidă bună pentru tine? Şi cum te logodeşti aşa, fără s-o văd şi eu?

Jim se supără de-a binelea:

— D-ta crezi că eu am cumpărat-o din tîrg şi pentru alţii şi că m-am tocmit? Am întrebat-o numai pe ea şi apoi am comunicat hotărîrea părinţilor, cum fac şi aci, aşa, ca o curiozitate care poate să vă intereseze! Prin urmare, s-a terminat!

Cu aceste vorbe, Jim se ridică rîzînd de la masă, aprobat de baba Chiva, care se învîrtea pe lîngă bufet, şi ieşi liniştit din odaie.

Tanti Ghenca îl apostrofă de la distanţă, în vreme ce Magdalina îşi ştergea ochii în lacrimi.

— Hei, domnule, d-voastră aţi stricat lumea; nu mai e respect de părinţi, nici ruşine în ziua de azi!

Apoi tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Caterina şi tanti Agepsina învîrtiră drojdia cafelei pe fundul ceştilor, pe care le răsturnară pe farfurioare şi le împinseră în ordine în faţa tantei Magdalina. Aceasta, cu ochii roşii şi întunecată la faţă, luă prima ceaşcă şi, privind în fundul ei cu ramuri negre, începu să consulte drumurile întortocheate ale destinului.

NELINIŞTI PRENUPŢIALE

— Vera — strigă Jim după amiază, intrînd în odaia fetei — închide ochii şi întinde mîna stîngă!

Fata se apropie rîzînd şi strînse pleoapele tare de tot. Jim îi luă mîna mică, îi sărută pe rînd vîrfurile degetelor subţiri şi apoi îi petrecu verigheta rece pe inelar. Vera deschise ochii mari şi se uită speriată la mînă. Răsfiră degetele în aer, alergă la fereastră, se privi în oglindă şi, în sfîrşit, veni ameţită înspre Jim, lăsînd capul în jos.

Jim o puse să stea pe un scaun şi se aşeză şi el în faţa ei, cu genunchii lipiţi de genunchii ei. Apoi îi cuprinse amîndouă mîinile şi o privi în ochi. Pupilele Verei sclipeau ca boabele de struguri negri în rouă şi nările îi tremurau de emoţie. Sub casca de lac negru a părului, obrazul naiv, fin ardea îmbujorat.

— Vera — zise Jim cu voce schimbată — îţi dai tu seama ce clipă mare este asta pentru noi? De acum tu nu mai ai nici părinţi, nici fraţi şi copilăria ta s-a sfîrşit. De acum tu eşti numai a mea şi soarta mea este şi a ta. Vom dormi unul lîngă altul şi vom trece prin viaţă îmbrăţişaţi. Cînd tu vei fi bolnavă, eu te voi veghea toată noaptea şi tu vei face acelaşi lucru cu mine. Orice bucurie ne va bucura

pe amîndoi şi tristeţea unuia va fi şi a celuilalt. Eu nu am de acum încolo alt scop în viaţă decît să te ocrotesc pe tine, iar tu trebuie să mă ajuţi şi să-mi fii credincioasă, ca să pot izbuti în viaţă. Uită-te în ochii mei, Vera, şi spune-mi drept: îţi va fi dor de cineva, mai iubeşti pe cineva cîtuşi de puţin în afară de mine?

Vera se uită în ochii lui Jim cu o penetraţie indicibilă şi spuse:

— Nu mi-e dor de nimeni, nu-mi pasă de nimeni. Eu numai pe tine te iubesc!

Stătură aşa, în tăcere religioasă, şi prin genunchi îşi presimţeau în trup zvîcnirea întregului sînge. Simţeau ritmul liniştii, şi asta le dădea o beatitudine paradisiacă. Aerul cădea în jurul lor în straturi de mătase, şi lina ninsoare de afară li se părea o desfoiere universală de flori de meri şi caişi. Timpul clipocea lent, stătător, unduindu-se în rotocoale mari, ameţitoare. Jim şi Vera se aşezară pe micul pat, culcîndu-se unul în faţa altuia, şi Jim vru să tragă pe fată lîngă sine şi s-o sărute. Ea însă se feri rugătoare:

— Jim, n-ai spus tu să fim cuminţi pînă la nuntă? E ruşine să ne sărutăm acum!

Tînărul consimţi la ascetism în privinţa sărutărilor, dar adăugă:

— Sînt cuminte, îţi făgăduiesc, dar de acum încolo trebuie să ne obişnuim cu ideea de a fi împreună. Între noi amîndoi apropierea va fi aşa de mare de acum înainte, încît ruşinea va rămîne un cuvînt gol. Tu nu ştii că vom dormi împreună şi că nu vei mai avea nimic să-mi ascunzi? De ce te-ai înroşit aşa la faţă?

Într-adevăr, obrazul fetei ardea, şi în ochi îi sclipeau mici lacrimi.

— Eu nu ştiu ce se petrece cu mine, Jim — zise ea pierită — dar ştiu că te iubesc. Tu poţi să faci de acum încolo cu mine ce vrei!

Cu sîngele aprins şi voluptos de inocenţa fetei, Jim spuse mai încet, strîngîndu-i mîinile:

— Cînd vei fi a mea, ai să vrei să avem copii?

Vera nu ştia lămurit nici ce înseamnă a fi a cuiva, nici cum se fac copiii, dar fiori nemaicunoscuţi ei pînă atunci îi trecură prin trup. Aprobă numai din cap şi din închiderea pudică a pleoapelor.

— Vera — se rugă Jim — îţi promit că sînt cuminte, mă laşi să te strîng în braţe?

Buzele, pleoapele, nările, toată faţa îmbujorată a fetei tremurau de emoţie şi ruşine, dar glasul stins spuse cu hotărîre:

— Jim, tu poţi să faci cu mine ce vrei!

Jim o trase cu o mînă lîngă sine, iar cu cealaltă îi netezi părul. Degetele îi intrau în pletele moi ca în ciucurii unei mari crizanteme lăţoase. Părul Verei avea un parfum stins de cafea crudă sau de castane, care îmbăta. Îşi lipiră vîrfurile nasurilor unul de altul, într-o sărutare japoneză şi se priviră în ochi. În micile discuri cu chenar verzui ai ochilor fetei Jim se vedea liliputan. Apoi coborî mîna pe spate. Pipăi umerii mici şi omoplaţii, numără cu degetele coastele şi strînse tare mijlocul, străbătut de un fior nu atît voluptos, cît de proprietate. După aceea trecu repede mîna pe glezne şi o ridică uşor spre genunchi. Ţinu multă vreme în podul palmei rotula rece şi sidefoasă din cauza ciorapului de mătase şi a încordării instinctive a piciorului. Acum arterele îi zvîcneau de o dorinţă mai insidioasă, fiindcă i se părea grozavă ca o coloană de fum divin. Făcuse de atîtea ori lucrul acesta, în silă, cu femei ironice şi generoase, dar de data aceasta, în faţa nevinovatei,

tremurătoarei de ruşine şi iubire Vera, se simţi plin de religiozitate, ca în faţa unui mister. Ceea ce dorea în fundul conştiinţei era mai presus de ruşine şi plăcere, şi nu avea să se întîmple decît o singură dată în viaţă, ca naşterea şi moartea. Jim luneca mîna în sus, peste marginea ciorapului, şi netezi deodată epiderma caldă a pulpei caste, pentru întîia oară atinsă de o mînă străină. Vera dădu un mic ţipăt şi-şi ascunse obrazul înfierbîntat în pieptul lui Jim, cutremurată de un suspin uşor, asemănător plînsului. Erau amîndoi tulburaţi ca de un eveniment mare şi îmbătaţi că deschiseseră poarta înfricoşată a ruşinii, pentru a se apropia în toată goliciunea sufletească unul de altul. Cum Vera îşi ascundea cu îndărătnicie obrazul, Jim o îndepărtă cu energie şi căută să o privească în faţă:

— Vera — zise el mişcat — ţi-e ruşine de mine?

Fata nu ridică ochii, dar răspunse încet şi rugătoare:

— Jim, vreau să mă iei cît mai curînd, cît mai curînd!

Acum însă erau schimbaţi sufleteşte, căci o perdea grea ce-i despărţise se trăsese la o parte. Se simţeau de pe acum soţi şi se doreau — Jim, nerăbdător de a avea o fiinţă cu desăvîrşire inocentă, Vera, neştiutoare încă de adevăr, dar presimţind că trebuia să facă un mare sacrificiu, cu trupul ei tot, cu tot ce fusese pînă atunci neatins şi nerostit.

Vera îşi trase rochia strîns peste genunchi şi, devenită pe jumătate femeie, începu să zgîlţîie un nasture din haina logodnicului său.

— Jim — zise — spune-mi drept, să nu mă minţi, tu... ai mai sărutat fete... aşa cum ai făcut cu mine?

— Am mai sărutat, Vera, de ce să te mint... dar nu aşa ca pe tine... fără să le iubesc!

— Dar de ce? se miră fata, adumbrindu-se.

Jim nu vru să jignească inocenţa fetei cu consideraţii fiziologice:

— Nu pot să-ţi explic acum pentru ce... mai tîrziu... dar tu trebuie să mă crezi pe mine... numai pe tine te iubesc!

Şi, cuprinzîndu-i amîndouă mîinile şi sărutîndu-i-le, le puse în dreptul inimii lui.

— Jim — şopti fata după cîteva clipe de meditaţie — şi o să facem şi copii?

— Se înţelege, dacă vrei tu!

— Eu vreau!

Vera se înveseli şi rîse cu capul pe spate, copilăreşte.

— Vreau un băiat, să semene cu tine, să aibă ochii întunecaţi ca ai tăi!

— Şi eu vreau o fetiţă, nebună ca tine şi cu ochi oceanici!

— Atunci să facem şi băiat, şi fată! Să mă joc cu ei!

— Bine, consimţi Jim, dar tu ştii cum se fac copiii?

Vera pufni cu pudoare, arătînd că ştie, dar nu poate să spună şi şopti cald în urechea lui Jim:

— Ştiu... ne sărutăm mult!

Tînărul pufni la rîndu-i în rîs de naivitatea fetei şi o strînse cu patimă de mijloc. Apoi o luă în braţe ca pe un copil şi o purtă prin odaie, legănînd-o. Vera se lăsa dusă şi se ţinea cu amîndouă mîinile de gîtul tînărului, acoperindu-i un obraz cu pletele sale netede. Era uşoară şi delicată, şi suflul ei cald adia pe faţa lui Jim ca un vînt de iunie cu mireasmă de trandafiri. Se lăsară astfel pe un scaun şi rămaseră aşa multă vreme îmbrăţişaţi şi ascultîndu-şi reciproc bătăile arterelor.

Vera încruntă ochii şi întrebă:

— Jim, e adevărat că o să îmbătrînim şi eu o să mă fac urîtă şi zbîrcită? Cînd n-am să mai fiu tînără, tu n-ai să mă mai iubeşti!

— Ba da, Vera!

— Ba nu, ştiu eu! Nu vreau să trăiesc pînă cînd voi îmbătrîni!

Tînărul se înspăimîntă de spectrul senilităţii şi astupă gura Verei.

— Să nu mai spui asta! Noi nu vom îmbătrîni *niciodată*, ci vom rămîne tineri şi sprinteni ca şi acum. Numai cine nu poate să iubească îmbătrîneşte şi moare!

Vera păru convinsă şi începu din nou să mediteze cu sprîncenele încruntate.

— Jim — întrebă ea din nou ştrengăreşte — dar tu ai să-mi faci rochii multe, multe, nu e aşa? Vreau să fiu frumoasă!

— Am să-ţi fac, fireşte, dacă vei fi cuminte!

După o clipă de reflecţie, fata se răzgîndi:

— Nu mai vreau rochii, Jim! Să mă iubeşti tu, atîta vreau.

Priviră amîndoi pe fereastră, şi Vera îşi lipi nasul mic de geam. Afară ningea liniştit cu fulgi de păpădie şi naftalină, şi toată strada era învelită cu blăni de urs alb. O sanie cu zurgălăi clinchenitori lunecă repede, trasă de doi cai nervoşi, acoperiţi cu reţea. În urma ei, călare pe săniuţe mici remorcate una de alta, o droaie de copii chiuiau şi fluierau, îmbătaţi de iarnă. Faţa le era roşie ca merele domneşti şi pe sprîncene şi în nări gerul îi pudrase cu cristale. Vera chihoti de bucurie şi tropoti pe loc.

— Jim, nu e aşa că dacă mă mărit cu tine, am voie să mă mai joc cu zăpadă?

— Auzi vorbă! Îţi cumpăr şi o sanie sau un schi şi costum de alpinistă, cu pantaloni, să mergi şi la Polul Nord!

La ideea gheţurilor eterne, ochii Verei se împînziră iarăşi de gînduri noi:

— Jim, aş fi curioasă să ştiu cum e la Polul Nord! Trebuie să ningă mereu şi să sune numai zurgălăi de sănii.

— Închipuie-ţi un pustiu acoperit cu blană moale de hermină şi întrerupt din loc în loc de oglinzi masive de gheaţă, în jurul cărora se mişcă molatic turme de urşi albi. Din cînd în cînd, un ren cu coarne rămuroase apare la orizont, ca o tufă desfrunzită, şi cîte un stol de pinguini, cu fracuri negre, se îndreaptă către parchetele de cristal ale gheţurilor. Şi peste tot cad neîntrerupt fulgi de naftalină, ca acum!

— Vai, ce mult mi-ar plăcea un pinguin, Jim, să sară prin casă...

După un răstimp, Vera vorbi din nou, în vreme ce cu mîinile potrivea cravata lui Jim:

— De cînd te iubesc pe tine, Jim, a început să-mi fie frică de moarte! Nu e aşa că n-o să murim curînd? Vreau să te iubesc mult de tot, şi apoi nu-mi mai pasă! Fără tine acum mi-e urît şi mi-e frică. Aseară m-am uitat pe fereastră, spre cer, la stele şi m-au cuprins fel de fel de gînduri. Jim, ia spune-mi, sînt departe stelele? În şcoală n-am învăţat.

— Asta-i acum, sînt departe, se-nţelege!

— Bine, dar dincolo de ele ce este?

— Probabil o altă pulbere de lumi, pe care n-o zărim.

— Dar dincolo?

— Nimic.

— Cum nimic? Pînă unde ţine nimicul ăsta?

— Ia ascultă, Vera, de cînd ai devenit lunatică? Ce-ţi pasă ţie de stele?

— Nu-mi pasă de stele, dar mă cuprinde o tristeţe şi un urît cînd mă gîndesc ce mici sîntem. Aş

vrea să avem o putere mare, să trăim cîteva mii de ani!

Jim trecu de cîteva ori mîna peste pletele Verei și zise:

— Ce comedii îți trec ție, Vera, prin căpușorul ăsta? Să nu te mai gîndești la stele, nici la moarte, că nu e bine! Oamenii cuminți nu se gîndesc la nimic și trăiesc numai cu evenimentele mărunte ale orei. Dacă mușuroaiele de furnici ar vedea ochiul enorm al omului țintit ca un astru roșcat asupra țărînii, n-ar încremeni toate pe loc? Dacă am avea urechi și simțuri să auzim mecanica huruitoare a cerurilor, inimile noastre n-ar îngheța de spaimă? De ce să ne sucim noi mintea cu întrebări inutile cînd, stînd așa, cu obrajii lipiți și îmbrățișați, ne simțim atît de fericiți?

— Jim, tu ai dreptate, tu nu poți să ai decît dreptate! Sînt o proastă și trebuie să mă ierți!

Se întunecase și în odaie focul aprins în sobă arunca prin interstițiile capacului cîteva fîșii de lumină. Vera aprinse becul de pe noptieră și odaia se umplu de o lumină verzuie, blîndă ca un duș mărunt. Erau amîndoi așa de vrăjiți și pătrunși de miracolul vieții lor, încît dacă de sub plapuma roz ar fi ieșit un înger cu aripile înfășurate, sau Cupido ar fi intrat gol pe ușă, cu arcul în mînă, nu s-ar fi mirat. Examinară din nou inelele, scoțîndu-le și punîndu-le de cîteva ori pe degete.

— Vera — întrebă Jim — ia spune-mi tu mie, cum ai început tu să mă iubești?

Fata își lăsă pleoapele în jos și-și dădu cu mîna părul de peste ochi.

— Ceea ce mă întrebi tu e un lucru pe care mi-e greu să-l spun, fiindcă mie mi se pare că te-am cunoscut și te-am iubit întotdeauna.

— Dar ce-ai gîndit tu atunci, în tren, cînd te-am sărutat?

— Mi-a fost frică... dar apoi mi-a fost drag de tine... te văzusem cu coada ochiului și-mi plăcuseși... mi-era și rușine de întîmplare și-mi era și ciudă că nu vii să-mi vorbești.

— Ei, și apoi?

— Apoi te voiam mereu și mă rugam lui Dumnezeu să-mi ieși înainte... nu mai dormeam noaptea și mi-era dor de tine, și dacă ai fi venit atunci să mă furi, mergeam cu tine pînă la capătul lumii...

— Dar dacă nu te întîlneam?

— Știu eu ce se întîmpla dacă nu te mai găseam?... Poate mă aruncam undeva într-un rîu... poate cu vremea aș fi uitat... dar știu că mi-era silă de toată lumea și n-aș mai fi ridicat ochii asupra nici unui bărbat... Pentru că tu ești așa cum te-am visat eu și trebuia neapărat să vii ca să nu mor!

Zicînd acestea, Vera puse capul pe umărul lui Jim și oftă ușor, zîmbind înlăcrimat.

— Dar tu cum ai început să mă iubești? întrebă ea.

— Eu, Vera, veneam mereu la tine, fără să înțeleg de ce, în vreme ce alergam cu gîndul la alte fete, pe care în realitate nu le iubeam. Nu-mi închipuiam că într-o ființă așa de mică și sfioasă ca tine se poate ascunde atîta dragoste. Dar fără îndoială că în cele din urmă s-ar fi întîmplat ceea ce s-a întîmplat, pentru că simțeam în mine o nemulțumire și o căință ori de cîte ori te părăseam. Dar în sfîrșit, ce-ți pasă ție cum am ajuns eu să te iubesc dacă eu te iubesc cum te iubesc și simt că fără tine lumea e ca un univers cu soarele stins?

Cu aceste vorbe, cei doi se îmbrățișară din nou, se frînseră tare în brațe, se legănară pe loc, își lipiră

obrajii, îşi sorbiră răsuflarea şi se priviră lung în ochi, chinuiţi de a nu putea să se pătrundă mai tare, nesăturaţi unul de altul. Şi ar fi stat aşa ceasuri întregi şi zile întregi, şi stelele s-ar fi aprins şi s-ar fi stins deasupra lor dacă m-me Policrat n-ar fi ciocănit tare în uşă şi nu le-ar fi strigat:

— Copii, de ajuns cu dragostea... veniţi la masă!

În sufragerie, Jim şi Vera continuară corespondenţa mută. Uitau pe rînd să mănînce şi se pierdeau în contemplarea celuilalt, ori îşi strîngeau mîna pe sub masă. Vera zîmbea galeş lui Jim şi sărea la fiece gest al lui să-i dea un şervet, o furculiţă sau ceea ce credea că-i lipseşte.

— Oh, oh! exclama m-me Policrat, mai pudrată şi încondeiată ca oricînd, ce tandreţe! şi făcea din mîna plină de inele un gest comic de gelozie.

Deşi domnul Emilian Protopopescu şi Camelia li se păreau celor doi logodnici foarte ridicoli, îi priveau cu simpatie şi fiindcă ar fi iertat greşelile întregului univers, şi pentru că aprobau solidaritatea lor. De aceea le suportau sfaturile cu îngăduinţă.

— Să vă iubiţi — zicea moral d. Emilian — căci fără iubire nu se face nimic în viaţă! (Arătînd înspre Camelia.) Dacă nu era ea, care cu dragostea ei să înţeleagă cu ce om are de a face, de mult mă prăpădeam! Nu e aşa, mămică?

— Aşa e, puiule! Nu vorbi mult, să nu te oboseşti!

— Domnule, cînd eram flăcău ajunsesem numai 45 de kilograme! Nu puteam mînca nimic şi o durere surdă îmi înţepenea ceafa. Stomacul, inima, plămînul, nimic nu mai funcţiona bine. M-am căutat cu doctori mari, am făcut fel de fel de analize, a sîngelui, a sputei, a lichidului cefalorahidian, a

urinei, şi nimic. Am fost şi la Viena, într-un sanatoriu. Ei bine, n-ai să crezi! Ea mi-a sugerat ideea că am tenie, şi într-adevăr, după cîteva încercări infructuoase, căci capul rămînea mereu înăuntru, am dat afară o tenie de vreo 14 metri. De cînd m-am însurat am viaţă liniştită, mănînc raţional, mă culc devreme, nu sînt agitat de problema sexuală şi pot să lucrez cîteva ore pe zi. Am crescut cu 20 de kg. Căsătoria e mare lucru, nu e aşa, mămică?

D. Emilian vorbea despre căsătorie ca despre un sanatoriu şi se uita la Camelia ca la o doică. Jim şi Vera se strîngeau de mîini pe sub masă, hotărîţi să n-aibă tenie şi să trăiască fără raţiune.

În fiecare zi cei doi se închideau în odaie, şi acolo, mînă în mînă şi umăr la umăr, îşi şopteau fel de fel de nimicuri, răscolindu-şi toate colţurile sufletului, întrebîndu-se de toate şi gustînd dinainte cu închipuirea bucuriile căsniciei. Deveniseră mai puţin sfioşi unul de altul, şi Vera mai concesivă, deşi mereu pudică, şi într-o zi Jim sărută pe fată deasupra genunchiului, după ce trăsese ciorapul, în vreme ce ea îşi acoperise ochii cu mîna, să nu vadă. Sfiala fetei faţă de Jim dispărea zi cu zi, fără să-i răpească ingenuitatea, transformîndu-se într-o patimă fanatică capabilă de orice. Într-o zi ea puse capul pe pieptul lui Jim şi aproape plîngînd şopti:

— Vreau să fiu a ta, cu tot trupul!

Jim o mîngîie şi o sărută pe frunte, neştiind bine dacă fata îşi dădea seama de ceea ce dorea şi spunea. Ochii ei erau însă limpezi şi nevinovaţi şi fără umbră de tulburare ascunsă.

De la o vreme, odaia Verei era plină de lenjerie nouă şi cutii. Era zestrea ei, pe care o aşeza vrafuri, o cataloga şi o punea în rafturile şifonierului, stropind-o cu apă de colonie şi presărînd-o cu floare

de *patchouli*. Jim lua şi el parte la aceste inventarii, desfoind petalele spumoase ale cămăşilor, sau desfăcînd, spre ruşinea cu lacrimi a Verei, un combinezon îndantelat, fin ca pentru picioare de nimfă. Vera sărea asupra lui, i-l smulgea din mînă şi-l ascundea, implorînd:

— Nu te uita, Jim, mi-e ruşine!

— Ce ai tu să-mi ascunzi mie? o mustră într-o zi Jim foarte serios. Nu eşti tu de acum a mea? Nu sînt eu tovarăşul tău de viaţă şi de moarte? Mai mult decît aceste dantele voi vedea, Vera! În ziua cea mare te voi vedea goală!

Vera lăsă capul în jos şi zise îmbujorată:

— Atunci tu poţi să faci cu mine ce vrei, dar acuma mi-e ruşine!

Amîndoi îşi făceau pe hîrtie liste de avutul lor şi simţeau o bucurie nouă la vederea pachetelor lucioase de lenjerie bine călcată şi legată cu panglici, care era a lor. Scoteau de prin sertare tot felul de nimicuri, pe care hotărau să le reţină, spre a-şi spori inventarul. Se simţeau egoişti şi plănuiau fiecare să-şi însuşească ceva din casa celor bătrîni. Vera alerga tiptil prin casă şi venea cu cîte un obiect, zicînd:

— Asta o luăm noi. Mama nu are ce mai face cu el!

Ar fi devastat toată casa dacă n-ar fi manifestat dispreţ pentru gustul bătrînilor. Voiau lucruri noi, mai frumoase, şi-şi mobilau cu închipuirea odăile. Căci nu numai dorinţa de contopire, ci şi aceea de a reprezenta un cămin îi făcea nerăbdători. Şi într-o zi, Jim surprinse pe Vera exercitînd de zor pe o hîrtie, ţinînd vîrful limbii afară, semnătura ei viitoare de femeie: *Vera Marinescu, doamna Vera Marinescu.*

— Am să fiu doamnă, am să fiu doamnă! strigă ea veselă, piruetînd prin casă.

— Da, Vera! confirmă Jim. Doamna şi femeia mea!

Aşa îşi petreceau zilele neliniştite de aşteptare, pînă ce ceasul cel mare bătu, şi ziua nunţii se deschise înaintea lor, ca un şir dublu de genii întraripate.

O GALĂ DE BOX

Bobby se năpusti pe uşă, roşu de emoţie la faţă şi cu mustaţă americană, şi strigă din prag:

— Şefule, diseară e box la Circ! Stătu astfel o clipă, cu pălăria de fetru (cu care alterna în cursul zilei şapca reglementară) înclinată spre ceafă, aştep-tînd efectul senzaţionalei ştiri. Văzuse pe gardurile de lîngă Lido un afiş mare, lung, pe care scria cu litere de foc *Moţi Spandau — H. Breitkopf*, şi ca la comunicatul mobilizării generale a armatei alergase în pas gimnastic acasă, spre *a tapa* pe Jim sau pe Vera.

Aceştia îl primiră puţin tulburaţi în intimităţile de logodnici, dar transmiţînd şi asupra lui zîmbetul fericirii lor. Bobby le era la amîndoi simpatic, pentru că era oarecum agentul, destinat de soartă, al reîn-tîlnirii. Vera, care iubea acum pe toată lumea şi vedea numai paradisuri cu flori şi îngeri păzitori peste tot, îşi amintea cu duioşie cum Bobby sărea în foc pentru ea cînd era vorba de vreo misiune secretă, ca, de pildă, de a pîndi scrisorile ce-i veneau de la Jim şi a i le da fără ştirea celorlalţi. Jim îl simpatiza fiindcă era fratele Verei, cu care semăna de altfel, şi fiindcă orice tînăr independent

care îşi bătea joc de curiozităţile celor bătrîni îi plăcea. Intuind acest efluviu de simpatie, Bobby îl comercializase, percepîndu-l în bani. La început el numea pe viitorul lui cumnat *domnul Jim*, dar apoi, dîndu-şi seama de însemnătatea gradului său de rudenie prezumtiv, începu să-i zică de-a drep-tul: *şefule*, evitînd totdeauna şi *domnule*, şi *tu*.

— Bobby, nu ţi-e ruşine!? îl mustrase Vera.

Dar Jim nu era supărat de această inocentă impertinenţă, fiindcă Bobby nu era prea de tot tînăr faţă de el şi în curînd avea să fie student, şi apoi spunea asta cu aşa mari agitaţii confidenţiale ale sprîncenelor, încît stîrnea rîsul. De cîte ori dar Bobby îl lua tainic la o parte şi-i spunea cli-pind comic: « Şefule, e un film straşnic cu Anny Ondra la Capitol! », Jim înţelegea aluzia şi, părîn-du-i rău că nu poate să meargă, îi dădea bani.

Auzind de box, Vera, care nu fusese niciodată la un meci şi era curioasă de orice aspect al vieţii după ora 9 seara, cînd i se impunea să fie acasă, zise alintată şi galeş rugătoare:

— Jim, haide să mergem şi noi o dată la Circ. Vreau să văd şi eu cum se bat!

— Să mergem! aprobă Jim, satisfăcut şi el de a dispune o seară de logodnica lui, în chip de repe-tiţie generală a apropiatei căsnicii.

Bobby, în culmea jubilaţiei, ghemui în buzunar banii întinşi de Jim şi alergă, lăsînd toate uşile de perete, să cumpere dinainte bilete.

La orele 8 jumătate seara Jim veni să-şi ia logod-nica şi pe Bobby. Acesta din urmă se zvîrcolea ca un tigru tînăr în cuşcă, pe sală, în faţa uşii Verei, care nu mai ieşea, în vreme ce aceea, în faţa oglinzii, scotea şi îmbrăca rochii peste rochii, nemulţumită de cusururi pe care le observa acum pentru întîia

oară. Voia să fie elegantă, să placă lui Jim şi să epateze lumea şi avea impresia că totul e strîmb şi ridicol pe ea. I se păru că vede pete pe obraz şi, acoperindu-le cu pudră, fu supărată de lividitatea văroasă a pulberii de orez, care nu adera. Nasul ei mic i se arăta strîmb şi bulbucat şi-l turti nervos cu mîna, lăcrimînd de necaz. O înspăimîntă, cînd sta să iasă, boţirea rochiei la spate, şi tocmai atunci observă că pălăria nu se asorta cu costumul. Toate aceste mici catastrofe produceau cu atît mai multă alarmă cu cît inexorabila limbă a ceasului nu-i dădea răgaz să repare neajunsurile.

Cînd Jim, îngrijorat de ora tîrzie, bătu în uşă, strigînd: « Hai mai repede, Vera ! », fata ieşi îmbufnată şi cerîndu-şi iertare din ochii mari şi uzi : « N-am nici o rochie cumsecade ! »

— Nu fi copilă — o consolă protector Jim — îţi şade foarte bine ! Nu văd ce-ar fi rău !

Într-adevăr, Vera era ca o păpuşă mare îmbrăcată sub indicaţiile vîrstei. Micul basc înclinat cu ciucure, lăsînd toată casca părului liberă, şi gulerul mare, alb, cu funde înguste de velur, îi făceau un cap de porţelan, cu ochi din inimi de pansele şi cu buze emailate. Jacheta de catifea albastră cu nasturi aurii îi îngusta bustul şi-i dădea aerul unui ofiţer de operetă. Jim o prinse de braţul subţire, ridicînd-o uşor în sus, şi porni cu ea în pas gimnastic, urmat de Bobby. Se suiră în tramvai, fiindcă n-aveau unde şi cu cine lăsa Peugeotul în faţa Circului. Vagonul era ticsit de lume, şi Vera trebui să stea în picioare, sprijinită pe sub talie de mîna lui Jim. Domni bătrîni şi tineri şedeau înfipţi cu indiferenţă pe bănci, iar cei tineri priveau în gol sau pe fereastră, prefăcîndu-se că nu văd pe femeile de lîngă ei, care se clătinau spînzurate de curelele tavanului. Jim, galant din

fire şi înclinat către misticism sentimental, fierbea în el de indignare, mai ales cînd văzu cum un individ neras şi cu privirea cinică îşi făcu drum violent cu coatele şi se aşeză repede pe un loc, eliberat chiar atunci lîngă el. Pentru Jim Vera era un arhanghel de candori şi lumini şi se mira, jignit totodată, că lumea din tramvai nu se trăgea înspăimîntată de fulgere la o parte, în gest de umilinţă şi adoraţie. Ca o mîngîiere pentru insulta turmei, o prinse încet de umăr pe Vera şi o întrebă de nu era obosită. Fata, obişnuită să nu i se dea prea mare atenţie, răspunse alintat că nu, zîmbind cu fericire lui Jim din cauza unei constatări pe care o făcuse în sinea ei. Observase ostentativ pe toţi bărbaţii din tramvai, pe cei de pe drum, de pe platformele de aşteptare şi ajunsese la încheierea că nimeni nu era aşa de frumos şi inteligent la privire ca logodnicul ei. Gloria, averea, poziţia socială a oricui nu erau în stare să umbrească oricît de puţin sentimentul ei profund că n-ar fi putut iubi pe altcineva afară de Jim, şi dacă cineva i-ar fi vorbit rău de el, ar fi ascultat indignată de intensitatea invidiei omeneşti. Fericită de soarta ei, se uita din cînd în cînd adînc în ochii lui Jim şi-l prindea de mînă, lăsîndu-şi la rîndu-i degetele strînse în mîna puternică a acestuia.

Bobby mişca hoţeşte capul în toate părţile, preocupat de ceva, şi tresărea la fiecare gest de mişcare al pasagerilor. Cînd o doamnă înaltă dădu să se ridice, Bobby se repezi ca un ogar şi se aşeză pe bancă, întorcîndu-se apoi spre Jim şi Vera, cu semne comice din coada ochilor: « Şefule, am găsit loc pentru Vera ! »

Şi se ridică să dea locul surorii lui, mulţumit în sine de a putea răspunde şi el într-un fel atenţiilor ce i se arătau.

Pe splaiurile Dîmboviţei, pe dreapta apei, coloane întregi de oameni se îndreptau pe sub copaci spre Circ. Erau în majoritate tineri cu uitături vulgare şi bestiale, părînd, din cauza bascurilor şi *trench-coat*-urilor murdare ce purtau, o ceată de băieţi de prăvălie. Mulţi dintre ei, în haine *charleston* de postav gri-pulbere şi cu mustaţă subţire cu mult pe deasupra buzelor, trebuiau să fie elevi de liceu, judecînd după expresiile *şefule*, *fraiere*, *zexe* şi *aiurea*, precum şi după aluziile la campionatele şcolare. Erau în grupuri şi oameni mai în vîrstă, cu fizionomii masive de instalatori, măcelari sau agenţi secreţi, care discutau cu aprindere, pariind moralmente pentru un as sau pentru altul. Erau chiar şi fete cu o înfăţişare ciudat de ambiguă. Ochiul impertinent, buzele groase erau de vînzătoare, bascul, părul tuns erau de sportive, dar în genere nu le puteai gîndi decît printre fotbaliştii unei societăţi de tejghetari, ca moderniste ale mahalalei sau ca încurajatoare la startul unei curse de biciclişti.

Gestul, conversaţia tuturor erau aşa de pătimaşe şi ireductibile, încît Jim se gîndi numaidecît la plebea romană rău mirositoare din circuri, urmărind cu aviditate luptele de gladiatori. Această impresie căpătă forma unei uimitoare iluzii cînd, coborînd treptele hemiciclului care înconjura arena închisă, se află în faţa muşuroiului circular de capete. Deşi era frig din cauza iernii, circul mirosea a grajd, a sudoare acră şi a piele cadaverică, şi un murmur surd de mii de glasuri vibra pe deasupra largii pîlnii a amfiteatrului. Jim, Vera şi Bobby se aşezară pe cea mai de jos treaptă a circului, încercînd să ocupe cît mai rămăsese neacoperit de picioarele desfăcute şi inerte ale celor de deasupra.

În mijlocul amfiteatrului se afla o estradă pătrată de scînduri, înconjurată de un zăplaz făcut din trei frînghii, iar deasupra, prinse de două cabluri încrucişate, patru becuri electrice se clătinau la cea mai mică mişcare a podiumului, mişcînd umbrele frînghiilor. În jurul ringului se vedeau scaune şi public mai « select ». Erau domni care, fiindcă sînt raşi şi îmbrăcaţi bine, par intelectuali, precum şi cîteva femei în rochii de *crêpe-satin* solemn.

În aşteptarea spectacolului, lumea mînca portocale şi bea limonadă pe care vînzătorii o aruncau de jos cu dexteritate în sticlele groase ce le primeau de asemeni peste capetele spectatorilor. Jim fierbea în el de ciudă, dar ideea unui protest i se păru primejdioasă în prezenţa Verei, deoarece privirile vecinilor erau crunte şi sarcastice. Blestemă numai în sinea lui pe Bobby că nu luase bilete înăuntrul amfiteatrului.

Peste cîteva minute ringul se umplu de indivizi cu pieptul abia acoperit de tricouri rare şi cu prosoape în jurul grumazilor late de bivoli. Erau *soigneurii*. Curînd după ei săriră peste frînghii doi băieţi tineri în halate lungi de baie şi cu ghete moi de forma copitei în picioare, care se aşezară pe cîte un scaun în două unghiuri opuse ale ringului, înconjuraţi pe dată de *soigneuri*. Combatanţii se dezbrăcară de halate şi, rezemaţi cu mîinile de balustrada de frînghie, ascultau acum sfaturile *soigneurilor*, întinzînd în acelaşi timp picioarele spre a fi cît mai odihniţi. Din privirile sfioase pe care le aruncau pe furiş publicului se vedea însă că aveau trac.

Un spicher înalt cu pulover alb şi freza foarte linsă se apropie de marginea ringului şi începu să strige răguşit printr-o pîlnie de tinichea datele luptei. Spectacolul se începea prin trei meciuri de

amatori. După ce repetă pe toate laturile numele şi greutatea combatanţilor, spicherul se trase la o parte, iar cei doi luptători, cărora li se legaseră mănuşile între timp, se apropiară în mijlocul ringului urmaţi de droaia de *soigneuri* şi-şi făcură salutul protocolar, strîngîndu-şi mîinile. Arbitrul, punînd mîna pe umerii amîndorura, le vorbi ceva confidenţial, dîndu-le instrucţiuni; apoi se retrase, lăsînd pe boxeri faţă în faţă, cu mîinile ridicate defensiv.

Cei doi săriră ca nişte cocoşi, bătînd iute duşumeaua cu picioarele şi înfierbîntîndu-se mai repede decît cerea nevoia spectacolului. Unul din ei se repezi cu pumnii mari de piele spre fălcile adversarului, celălalt îl cuprinse cu mîinile pe după mijloc. Urmă o încăierare în toată regula, cu mîini nimerite şi încleştate în cap, cu învălmăşeală corp la corp şi o chelfăneală aritmică de ştrengari care se bat pentru un măr. Lumea urla: « Arde-l, Gorune! Nu te da, Ciocane! » în vreme ce arbitrul sări să-i descurce. După cîteva îndesări pe loc, gongul sună, şi combatanţii căzură fiecare în colţul său pe scaun, înconjuraţi de *soigneuri*. Unul, muind un burete într-un lighean, udă pe luptător pe piept, alţii le vînturau cu tehnică savantă prosoapele pe dinaintea obrajilor. În sfîrşit, gongul bătu din nou şi cocoşii ţopăiră iarăşi pe duşumele în urletele amfiteatrului. O bătaie în toată regula se iscă între ei, faţa le era roşie de congestie, şi unul din ei, exaltat, trase în neştire pumni în capul celuilalt, în vreme ce acela îl lovi dosnic în şale. Gongul întrerupse lupta şi arbitrul îi concedie pentru inferioritate. Combatanţii se salutară din nou şi coborîră gîfîind peste frînghii, oarecum ruşinaţi.

— Ei, ce zici? întrebă Jim pe Vera.

— Dar asta e bătaie pur şi simplu! răspunse aceasta deziluzionată.

Bobby însă fu de părere că arbitrul fusese nedrept şi că combatanţii erau elemente de viitor, capabile de un « bogat palmares ».

Celelalte două meciuri următoare de amatori fură mai animate. Trupuri mai consolidate, epiderme mai viril lucioase, o ritmică mai armonioasă şi mai agilă dădeau senzaţia unei lupte concertate, geometrice ca un dans.

Adevăratul spectacol începea de-abia de acum încolo prin patru întîlniri internaţionale.

După o lungă pauză, în care Jim şi Vera suferiră moralmente de pe urma aruncării pe deasupra lor a sticlelor de limonadă, ringul se umplu de indivizi şi doi boxeri în halat săriră peste frînghii. Unul era blond, roşcat, cam moliu, altul oacheş, suplu şi sprinten. Spicherul prezentă prin pîlnia de tinichea pe Fritz Pfeffer şi pe Mielu Doculescu cu respectivele greutăţi. Apoi se strînseră cu toţii în grup, *soigneurii* cu prosoapele la gît, şi la explozia albă a magneziei făcură un instantaneu fotografic. După multe ceremonii, pregătiri şi frecări ale tălpilor pe talc, adversarii se aflară faţă în faţă şi gongul bătu.

La început combatanţii se mulţumiră să danseze unul în faţa altuia, trotînd mărunt şi apărîndu-şi faţa cu pumnii. Blondul însă manifesta o tendinţă vădită de a evita lupta corp la corp şi refuza mereu, spre exasperarea publicului, de a ieşi din dansul defensiv. Mielu, cu mîna stîngă întinsă deasupra capului, încercă să fandeze către adversar, apropiindu-se şi retrăgîndu-se cu mişcări iuţi şi încercînd să plaseze o lovitură. Izbutise să schiţeze un crochet spre obrazul drept, cînd blondul Fritz îl îmbrăţişă, împiedicîndu-l să-şi dezvolte mulineurile. Despăr-

ţiţi de arbitru, cei doi alergară din nou unul după altul; dar blondul se eschiva într-una, fugind în frînghii. Lumea începu să fluiere impacientată şi să rîdă, şi primul *round* se termină în nemulţumirea generală.

Comedia bătutei pe loc continuă şi în celelalte *round*-uri, spre indignarea spectatorilor. Cînd românul aplică un *uppercut* în bărbia germanului, îmbujorîndu-i faţa, publicul urlă de satisfacţie şi se auziră strigăte:

— Dă-i nainte, dă-i la mir!

Cu toată supleţea calmă, prudentă cu moderaţie şi cu iniţiativă în mişcări, Mielu îşi consuma energiile în vînt, căci Fritz bătea veşnic în retragere, îmbrăţişa pe adversar sau fugea spre frînghii.

În cele din urmă, tactica germanului începu să fie evidentă tuturor şi să arunce ridicolul şi asupra celuilalt combatant. Dur şi rezistent în defensivă, germanul îşi obosea adversarul, constrîngîndu-l să se agite steril pe dinaintea sa. Într-adevăr, lupta dură inconcludentă pînă la sfîrşit, şi Mielu Doculescu se retrase învingător numai la puncte, în vreme ce germanul, roşu la faţă şi asudat, se lăsa înconjurat cu solidaritate patriotică de prietenii şi *soigneurii* săi.

Al doilea meci internaţional fu precedat de aceleaşi lungi ceremonii şi fotografieri la lumina magneziei. Spicherul urlă în pîlnie numele combatanţilor, Georg Fising şi Lucian Popescu, şi după ceremoniala strîngere de mînă se aşezară faţă în faţă, cu pumnii întinşi, un « şmecher » oacheş de Dealul Spirei, cu o zîmbire şireată în coada ochilor, ceva între spaima clasei şi cavalerul de industrie, şi un tînăr neamţ decolorat la faţă, cu nasul întors în sus, cu ceva domol şi naiv de Gretchen cu cozi împletite.

Întîiul *round* revelă un calm desăvîrşit, ironic, care exaltă arena, din partea românului, şi o industrie de mişcări, repede, complicată de prea multă metodă din partea germanului căruia îi lipsea elanul vital în faţa liniştii brune a adversarului. Fluiere prelungi şi strigăte dezaprobară lîncezeala luptei şi *round*-ul se termină în huiduieli.

Un individ gras, cu vag aer de băcan, declară competent:

— Asta e porcărie, nu box!

În al doilea *round* însă Lucian începu să atace, schiţînd accelerat cu toată alonja braţelor lovituri către maxilarele lui Georg, care dansa mărunt şi ştiinţific, eschivîndu-se mereu. Plictisit de ridicolul tacticii în care era atras, se năpusti deodată asupra adversarului şi cu un pumn în nas îi umplu obrazul de sînge. Un urlet prelung, delirant, de satisfacţie, se ridică din pîlnia amfiteatrului, şi Lucian, încurajat de strigătele de îndemn ce veneau din public, începu să toarne asupra capului celuilalt o grindină de pumni ce scăpa oricărei denominaţiuni tehnice. Ameţit, Georg încercă să-i oprească elanul, cuprinzîndu-l de şale şi împiedicîndu-i rotaţia mîinilor, dar sîngele imprimat pe mănuşi îl mînji peste tot cu purpură. Cînd Lucian vru să-l descleşteze de pe sine, germanul se clătină pe picioare şi se prăbuşi însîngerat pe podea. Arbitrul numără pînă la zece, dar cel doborît făcu un semn de dezgust şi de refuz.

Publicul ovaţionă frenetic pe oacheşul învingător, care făcu complimente, clipind şiret din ochi, cu sensul de: « Cu mine se pune neamţu? »

— Bravo, ţigane! strigă cineva de sus în hazul obştesc.

— Vai — zise Vera miloasă, strîngînd mîna lui Jim — nu-mi place, prea e crud!

Un murmur de curiozitate zbură printre bănci. Pe ring săriseră doi noi combatanți, G. Zuliotis și un mulatru cu părul ca piperul, Jack Beverley. Se făcu obligatoria fotografie și în sfîrșit gongul bătu. De data aceasta Jim avu un sentiment nelămurit estetic și impresia de luptă de gladiatori unși cu ulei. Zvelt, statuar, cu pîntecele supt și umerii lați, Zuliotis nu apărea ca o forță brutală și masivă din cauza distincției și sclipirii studioase din privire. În fața negrului dinainte trupul său părea principial osîndit. Subțire, drept și fibros, ca un palmier cu pielea unsuroasă și netedă de abanos, Jack zîmbea arătîndu-și dantura albă de felidă. Zuliotis începu să schițeze în aer mulineuri și defensive prudente și părea înverzit de lumina becurilor electrice și puțin pregătit să primească lovituri grave. Forma sa de luptă era științifică sau « cerebrală », adică se întrevedea în ea intenția de a suplini prin inteligență ceea ce-i lipsea în vigoare. Lupta însă cu o forță ferină de natura cangurilor boxeri, care, sprijinindu-se pe coadă, lovesc în om cu patru picioare deodată. Cu o liniște de războinic african, obișnuit să țină lungul arc în mînă, să treacă înot Nilul printre crocodili și să vîneze lei, săltînd lin pe tălpi, Beverley urmărea agitația cu sudori a adversarului, zîmbind inocent și mirat ca de o muscă mare ce bîzîia în jurul pumnului său. O întindere admirabilă a mîinii, o desăvîrșită liniște defensivă, lipsa totală a oricărei umbre de oboseală dădeau ființei sale eleganța exotică a unui dansator în fața unui hamal zdrobit de saci.

Celelalte *round*-uri se desfășurară în tăcerea tuturor, fără nici o lovitură neprevăzută. Flexibilitatea negrului rămînea virgină, deși defensivă, în vreme ce adversarul se trudea cu fel de fel de ingeniozități stilistice, ce-l umpleau de sudori, să atingă pielea unsuroasă a negrului, care se eschiva miraculos, ca o mare lăcustă. Jim se gîndi la dulăul cu ochi onești care tremură și schelălăiește de ciudă jos în curte că nu poate pune laba sa viguroasă pe pisicuța catifelată care pășește scuturînd labele cu distincție și dispreț pe coama gardului. După o îndelungă și sterilă luptă, gongul bătu, și mulatrul fu proclamat învingător la puncte și ovaționat de public, pe care el îl salută ridicînd mîna în sus, ca un războinic scutul.

În tot timpul acesta Bobby dispăruse nu se știe unde, spre a se întîlni probabil cu prietenii săi. Acum apăru și el roșu la față, cam răgușit și cu cravata în neorînduială și, așezîndu-se lîngă Jim, zise fanatic:

— Șefule, să-l vezi pe Spandau! Vine acum!

Pe ring se urcă și se așeză pe scaunul din colț, înconjurat de *soigneuri*, un atlet îndesat fără caricatură, cu cap taurin și nas subțire turtit, inteligent și ager în priviri, dar cu o ironie semită, părînd a fi făcut să apuce cu o mînă pe adversar, să-l învîrtească cu ușurință prin aer și să-l zdrobească surd pe dușumea. În celălalt unghi se sui înconjurat nu numai de *soigneuri*, dar și de foștii combatanți germani învinși, un teuton înalt, rumen și blond, cu cărnuri pline, moi. Rumoarea din public arăta că acest meci era *clou*-ul serii.

Spandau atacă de la început repede și cu putere, hotărît să termine cît mai curînd, dar germanul, cu aceeași gravitate profesională a tuturor, bătu în retragere, ascunzîndu-se după pumni și apărîndu-se meticulos și savant. O încercare de lovitură în maxilar dădu greș, adversarul eschivîndu-se, dar în același timp mîna stîngă îl plesni în stomac.

Incinta urlă şi fluieră încurajînd. Cineva ţipă în spatele lui Jim:

— Jos cu el, lovitură joasă, huoo!

Individul masiv cu înfăţişare de băcan sări ars:

— Ce lovitură joasă, domnule, unde vezi dumneata lovitura joasă?!

Celălalt îi contestă calitatea de a se amesteca; acesta declară că individul nu ştia cu cine vorbeşte, deoarece fusese « profesionist » şi avea idee ce e o lovitură joasă, şi discuţia ar fi degenerat într-un pugilat lateral dacă ofensiva grindinoasă a lui Spandau asupra lui Breitkopf n-ar fi ridicat urlete.

În al doilea *round* Spandau continuă să atace furibund, plesnind din cînd în cînd obrazul rumen al germanului, dar acesta, îndîrjit în mimica lui defensivă, primea loviturile ca o minge flexibilă fără să se resimtă şi tentînd zadarnic să răzbată printre braţele muşchiuloase ale adversarului. Spectacolul ţinea toate piepturile în tensiune şi fluierele se amestecau cu strigătele de îndemn.

De la începutul acestui meci Bobby intrase în delir. Cu părul vîlvoi şi cu glas răguşit, ţipa frenetic, neostenit:

—Bravo, Moţi, dă-i, Moţi, aşa, Moţi, dă-i, Moţi, dă-i, Moţi! şi tot astfel la infinit, ca şi cînd o dată cu stingerea glasului său boxerul avea să cadă dezumflat jos pe podea.

Jim se uită la el şi observă că nu şedea pe bancă, ci, agitîndu-se puţin aplecat deasupra treptei, învîrtea mîinile în aer, schiţînd mişcările şi lovind ipotetic în trupul lui Breitkopf. Cînd cu un pumn viguros Spandau zvîrli pe german în frînghii, Bobby urlă dezlănţuit:

— Moţi, dă-i, Moţi, arde-l, Moţi, dă-i, Moţi!

— Bobby, taci din gură! îi şopti Vera trăgîndu-l de mînecă.

Dar Bobby se smulse posedat şi începu să strige cu mai multă vigoare.

Nimeni nu părea de altfel scandalizat de aceste ieşiri, şi de sus de tot se auziră aplauze şi strigăte în cadenţă:

— Bra-vo, Mo-ţi, bra-vo, Mo-ţi, bra-vo, Mo-ţi!

Celelalte *round*-uri răscoliră sala fără să soluţioneze lupta. Iritat de rezistenţa neaşteptată ce i se opunea şi care îl făcea să gîfîie de o uşoară agitaţie a inimii, Spandau se năpusti furios asupra germanului, aplicîndu-i cu repeziciune toate loviturile profesionale, crochete de dreapta şi de stînga, directe, *swing*-uri şi *uppercut*-uri, urmărindu-l pînă în frînghii şi făcîndu-l să-şi acopere faţa cu mănuşile sau să se apuce cu mîinile de adversar, dar cu toate acestea, gîfîind, înroşindu-se, agitîndu-se, plesnit, ghiontit, lipit, trîntit, nu voia să cadă jos *knock-outat*. Spectacol exasperant de rezistenţă şi de ridicol dramatic! În cele din urmă, ultimul gong bătu, punînd capăt unei lupte inegale şi monotone între un atlet a cărui eleganţă consta în faptul de a culca la pămînt dintr-o lovitură şi un individ care refuza totuşi să se întindă pe scîndurile ringului.

Bobby ieşi din circ istovit ca după o şedinţă de extaz religios. Vera îi îndreptă părul şi cravata, în vreme ce el îşi strîngea pumnii de ciudă inconsolabilă că nu sfărîmase, prin mîna lui Spandau, fălcile roşii ale neamţului.

Pe Vera spectacolul în sine o lăsă indiferentă şi chiar îi era odios. Dar era satisfăcută că asistase la ceva neobişnuit la o oră neîngăduită. Erau orele două, moment al nopţii cînd dormea de mult în patul ei. Faptul de a veni pe străzile deşerte aşa de

tîrziu, la braț cu un om pînă mai ieri necunoscut, îi dădea o mîndrie echivalentă cu aceea a primei țigări pentru un băiat. Era fericită, şi-şi exprimă acest sentiment strîngîndu-se tare de brațul lui Jim.

Ajunşi în centru, Jim fu de părere să se abată la un bar, ceea ce Vera primi cu entuziasm. Nu fusese niciodată, fireşte, într-un asemenea local şi la asemenea oră. Scaunele înalte de metal, aspectul de laborator al tejghelei, ceremoniozitatea barmanilor în uniformă albă o amuzară, ca de altfel şi femeile cu decolteuri şi farduri strigătoare ce se uitau mirate la această apariție lilială. Vera întrebă naiv ce erau « doamnele » fardate, însă Jim, autoritar, devenit de pe acum soț, îi ordonă să întoarcă privirea. Influențată de experiența cinematografică, Vera fu dispusă către desfrîuri mari ca acela de a bea *cocktail*, totuşi Jim refuză să-i facă capriciul şi consimți să-i dea numai un pahar de vermut, băutură pe care fata n-o mai consumase. În vreme ce Bobby, punînd picior peste picior şi cu pălăria de fetru într-o ureche, degusta grav şi blazat un pahar de malaga, Vera sorbea prin pai, strîmbînd nasul mic, vermutul amar, declarînd că e « rău ». După cîtăva vreme însă, excitată şi de veghea excepțională, începu să clipească din ochi şi să simtă o amețeală dulce şi o bucurie ce o făcea să rîdă de orice nimic. Devenit moralist, Jim hotărî retragerea, spre ciuda fetei, care voia să asculte jazul, şi porni spre strada Polonă. Vera, uimită de aspectul nocturn al oraşului, scotea exclamații la tot pasul şi punea pe Jim să-i promită c-o va duce la «Cabaret», ceea ce acesta promise, hotărît cu egoism să nu facă asta niciodată. Ajunseră în apropierea casei, şi Bobby, inteligent, intuind situația, porni înainte şi dispăru înăuntru. Jim şi Vera stătură cîteva clipe în fața uşii, privindu-se în tăcere şi zîmbind, iar Vera trăgînd într-una de un nasture al hainei pe Jim. Aşteptau ceva şi nu îndrăzneau să-şi mărturisească ce. În cele din urmă, Vera, aprinsă de cel dintîi alcool, îşi apropie gura caldă de urechea lui Jim şi-i şopti tremurînd de emoție:

— Acum îți dau voie să faci... ce-ai făcut... în tren!

Înfiorați ca de un act solemn, de mari destine, Jim se apropie sfios de Vera şi cuprinzînd-o pe sub umăr îi sărută gura cu parfum de virginitate şi vermut. Apoi o mîngîie pe păr şi cu un « fii cuminte » o urmări cu privirea pînă ce uşa se închise îndărătul ei şi lumina electrică aprinse geamul unei odăi de la stradă.

VINO DIN LIVAN, MIREASĂ!

Abia începuseră să cînte cocoşii, treziţi de zorile albite de zăpadă, şi ferestrele casei cu molii sclipiră una după alta de lămpile şi luminările aprinse înăuntru. Pisicile miorlăiau pe săli, presimţind mişcările din odăi, şi se frecau de canaturile uşilor. Era ziua nunţii şi toţi săriră din pat de grija acestui eveniment. În curte se auzeau rîcîituri surde şi bufnituri de lopată alternate de icnete de tuse. Jim şterse somnoros cristalele de gheaţă de pe geam şi privi în semiîntunericul sidefiu de afară. Baba Chiva, înfăşurată într-un număr incalculabil de broboade, şi dom' Popescu, cu mănuşi mari, fără degete, în mîini, săpau mormanele de zăpadă adunate peste noapte şi-şi tăiau în ele un drum alb, glorios ca o Via Appia. În odaia tantei Ghenca, toate luminările candelabrului erau aprinse, şi apele ciucurilor de cristal, trecînd prin sarea de gheaţă a geamurilor, se prefăceau într-o ploaie fină de scîntei albe. Prin fundul curţii trecură două mogîldeţe cu o ladă mare în mîini, pe care cu şoptiri şi semne o vîrîră în refectoriu. Jim aprinse un chibrit şi se uită la ceas. Era ora cinci. Neînţelegînd bine ce se petrece în casă şi pătruns de frig, se înveli în plapumă

şi căută să prindă din nou firul visului ce-l purtase prin munţi de zăpadă, după Vera, care îl striga, îmbrăcată în blăni albe de hermină, de pe piscuri îndepărtate.

Cea dintîi care se trezise era tanti Agepsina. Dîndu-se jos din pat, aprinse două lumînări şi îndreptă iasca numeroaselor candele din odaia ei paraclis. Apoi începu să se închine pe rînd la fiecare icoană, făcînd cîte o metanie cu mîna atinsă de duşumea. Deschise o *Viaţă a sfîntului Vasile cel nou*, cu slovă chirilică, veche şi slinoasă, şi citi la întîmplare din trecerile Theodorei prin cele douăzeci de vămi ale văzduhului, mai mult şoptind, căci ştia pe dinafară orice rînd. Cînd ajunse la rîndurile: « Deci fiind eu aşa, fără de nici o nădejde, iată, văzui doi îngeri luminaţi la chip, carii veniră la mine în chipul a tineri foarte frumoşi, ale cărora frumuseaţe nu iaste cu putinţă a o spune: feţele lor era prea luminate, ochii lor cu multă mîngîiare privia, părul capului lor alb ca zăpada, hainele lor ca fulgerul, brîele lor de aur şi era încinşi preste ţîţe în cruciş », se uită cu mare eres la icoane şi spre uşă, ca şi cînd în prag ar fi putut să apară o dată cu zorile, dinspre mormanele de zăpezi ale curţii, cei doi îngeri luminoşi, şi se închină larg, cu punctuaţii la fiece umăr şi cu o mică reverenţă. După îndeplinirea acestor ceremonii mistice, îşi mai trase pe picior o pereche de ciorapi de lînă aspră, sparse o nucă pe duşumea şi o mîncă şi luă cu o linguriţă dintr-o chisea un bulgăre de dulceaţă zaharisită. În sfîrşit, privind pe geam, redactă mental buletinul meteorologic şi compară în amintire ziua prezentă cu cele corespunzătoare din ultimii treizeci de ani. Tanti Agepsina, care nu citea decît cărţi sfinte şi consulta natura nemijlocit, sculîn-

du-se cu noaptea în cap, avea o memorie calendaristică neobişnuită şi ştia pe dinafară data sărbătorilor, precum şi a naşterilor şi morţilor din familie, cunoştea toate constelaţiile de pe cer cu mecanica lor, semnele zodiacale şi cele douăsprezece case solare, conjuncţia, cvadratura şi opoziţia planetelor, începutul şi sfîrşitul decadelor astrologice. Ţinea minte cînd căzuse în fiece an prima zăpadă, cînd dăduseră mugurii şi în ce zodie se născuse fiecare.

Tanti Agepsina deschise un dulap lat, scund, înţesat cu icoane de lemn aşezate una peste alta. Luă două icoane mari, stinse, şi un triptic, reprezentînd pe Ioan Botezătorul, le şterse de praf şi le înfăşură într-o bucată de atlas roşu. Tot din dulap scoase o candelă de argint puţin aburită şi o frecă bine cu cretă pisată. Acestea erau darurile de nuntă destinate pentru Jim şi Vera. Apoi începu să scotocească într-o ladă lungă de sub pat, în căutarea rochiei de gală.

Sub candelabrul cu opt lumînări şi în faţa unei oglinzi livide, în ramă argintată, tanti Ghenca se pieptăna rar şi tacticos, scoţînd de pe pieptene fiece fir de păr rupt şi depunîndu-l într-o cutie. Din cînd în cînd, ridicîndu-se în picioare, trecea fundul unei farfurioare pe deasupra unei lumînări, pînă ce acesta se înnegrea de fum. Cu o periuţă lua apoi funinginea şi o depunea pe părul abia cărunt pe ici, pe colo. Rochia şi mantelul îi erau cu grijă aşezate pe marginea unui fotoliu, de cu seară, şi se gîndea acum numai la dar. După ce termină toaleta şi privi cu grijă pe geam, goni pisicile din odaie, ca martori inoportuni, şi trase de după sobă un fotoliu cam desfundat, din tăriţa căruia, vîrînd mîna pe dedesubt, scoase un ciorap de lînă umflat. Răsturnă conţinutul ciorapului pe masă şi-l orîndui

după categorii. Erau acolo inele cu broderie complicată, cercei masivi şi lănţuroşi, precum şi mari agrafe, în ierbăria metalică a cărora înfloreau flori sclipitoare: roşii grenade, albăstrii safire, sau galbene ca zeama de portocale topaze. Tanti Ghenca alese cîteva obiecte şi, strîngînd ciorapul la loc, îl ascunse din nou în inima fotoliului.

Tanti Mali, sculată ca de obicei de la patru dimineaţa, se întorsese tocmai atunci din exploraţie, cu miros de zăpezi în pelerină. Ascunse după sobă un vraf de surcele îngheţate, pe care le culesese din curte, cîteva jurnale vechi, iar din buzunar scoase un pumn de chibrituri furate din bucătărie. Se învîrti multă vreme pe lîngă lăzile şi cutiile din sală, pînă ce, hotărîndu-se, scoase dintr-o cutie plină cu petice, dantele şi penajuri un şal turcesc enorm, cu desene în cozi de păun. Ţesătura era pe alocuri măcinată de molii şi stinsă de umezeală, dar efectul coloristic, de departe, era cu atît mai somptuos. Tanti Mali o întinse, o strînse, iar o desfăcu, combătută de două porniri adverse, apoi, conciliind extremele, luă un foarfece ruginit şi tăie în două şalul, punînd jumătate la loc şi înfăşurînd cealaltă jumătate într-un fragment de jurnal.

Într-o sală, tanti Magdalina se silea să descuie, la lumina unei lumînări, o ladă lungă, verde. Neizbutind, scoase balamalele putrede cu cleştele. Cînd dădu capacul la o parte, o privelişte de mormînt preistoric i se înfăţişă înaintea ochilor. Îngropate într-o mucilagine verzuie de cocleli şi rugini şi acoperite cu o ţărînă fină de gîndaci, molii, omizi mărunte, negre şi păroase ca scama de catifea, toate uscate, precum şi cu pudra măruntă a lemnului rumegat de cari, se aflau acolo, unele peste altele, tablale de aramă, cupe, sfeşnice, linguri de argint,

feligene mici turceşti, farfurii de Birmingham, datate 1828, şi fel de fel de ibrice, piuliţe, talere de alamă şi de aramă. Topite, încleiate, plutind într-o mătase a broaştei, păreau ieşite din mîlul unei bălţi secate, şi nu te-ar fi mirat să găseşti printre ele cîteva lipitori, un melc negru şi un mormoloc. Tanti Magdalina le scoase rînd pe rînd afară, văietîndu-se şi vorbind singură, blestemîndu-şi, fireşte, ziua şi ceasul cînd intrase în casa aceea; le întinse pe duşumeaua tocită, căutînd perechile. Cîteva vase erau sfărîmate, unele tacîmuri îndoite, dar putu să aleagă şase feligene subţiri, cu mici desene rubinii, două sfeşnice de argint cu flori de stejar, şase pahare de cristal grele ca bulgării de gheaţă şi un vraf de talere de aramă smălţuită de diferite dimensiuni, cu inscripţii otomane. Ca « mamă », gîndea ea, trebuia să dovedească vechimea şi nobleţea neamului ei, dăruind cît mai multe scule. Pe cînd ieşea în curte cu ele în braţe, ca să treacă în refectoriu, dom' Popescu îi ieşi înainte cu un iatagan turcesc întors ca un bumerang şi cu un pistol lung şi ruginit într-o altă mînă.

— Vai de mine! strigă ea speriată, lăsînd să-i cadă un sfeşnic în zăpadă. Ce glume te-ai apucat să faci şi d-ta! Din spaimă poate să-ţi vină ş-o dambla!

Din zorii zilei şi pînă după amiază, femeile se îmbrăcară. Ieşeau atît de rar din casă, încît toaleta de stradă devenise un eveniment. (Ultima dată cînd călcaseră pragul porţii fusese cu patru ani în urmă, la înmormîntarea unei rude colaterale.) În ziua aceea masa fu abolită, şi toată lumea stătu închisă în casă, cotrobăind, încercînd şi bombănind. Neieşind în lume, nu prea uzau lucrurile şi nici n-aveau sentimentul evoluţiei modei. Îşi făceau

bunăoară o rochie în 1900, pe care n-aveau prilejul s-o poarte decît în 1914, şi-şi cumpărau ciorapi de broderie în 1913, spre a-i purta în 1925. Cînd, la orele patru, se adunară toate în salon, gata de plecare, dom' Popescu, deşi obişnuit, izbucni în rîs. Păreau ieşite dintr-un muzeu de mode retrospectiv. Tanti Mali avea pe cap, în jurul nodului de păr bine consolidat, o bonetă de jeuri negre strălucitoare ca coxul ud. O mantelă lungă, formată din două clopote suprapuse, o acoperea de sus pînă jos ca un sarcofag de mumie egipteană. Ghenca avea căciuliţă şi manşon de lutru şi gîtul îi era sugrumat într-o zgardă lată de mici mărgele. Tanti Caterina purta ciorapi de broderie neagră, puşi pentru a doua oară în viaţă, iar celelalte purtau un fel de surtuce de astrahan cu mînecile bufante şi tichii mici din aceeaşi blană, de sub care părul cădea în streşini mari, groase. Rochiile le erau la toate lungi pînă în duşumea şi rotate, şi din obişnuinţă le ridicau într-o parte cu o mînă, lăsînd să se vadă nişte ghete prelungi, ridicole, cu nasturi mulţi, carîmbi mari, noi şi străvechi totodată. Salonul se umplu de un miros pătrunzător de naftalină şi molii, şi dom' Popescu începu să strănute ostentativ. Silivestru apăru şi el mai deşirat şi încovoiat în lunga redingotă lucioasă ca tuciul lustruit şi cu semijoben pe cap. Mînecile nu-i acopereau îndeajuns lungile şi tarile manşete şi, intimidat, în hainele de mult nepurtate, semăna cu Monsieur de Paris, melancolicul călău.

— Haideţi, frate, odată, că se face tîrziu! strigă dom' Popescu.

După îndemnuri repetate, asistenţa se urni, aşezîndu-se de la început într-un pluton ordonat. Dom' Popescu deschise convoiul, călcînd bine dispus, cu melonul pe-o ureche, cu iataganul înfipt

într-un buzunar şi cu pistoalele la sîn. După el, tanti Mali, la distanţă de un metru, ca în marile parade, îşi clătina bonetul şi ducea lin cele două clopote. După altă distanţă de un metru urmau două cîte două, monahal, Caterina cu Ghenca, Agepsina cu Magdalina şi Lisandrina cu Fira. Convoiul era, în sfîrşit, închis de sumbrul Silivestru. Trecură astfel încet prin faţa bisericii, privite de pe geam de mahalagiii curioşi, o luară pe lîngă Lucaci şi continuară neosteniţi drumul pe jos pînă în strada Polonă, căci pensionarele din casa cu molii ieşeau rar în lume, dar erau în stare să facă de trei ori ocolul oraşului pe jos, ca o demonstraţie de ostilitate împotriva lumii noi « coşcovite », care nu se mai dă jos din tramvai şi automobil.

Convoiul intră cu demnitate şi ostilitate în casa din strada Polonă, privit de m-me Policrat, prin *lorgnon*. Vera însă, intimidată de atîtea femei bătrîne şi încă respectuoasă faţă de cei mai în vîrstă, sărută mîna la toate, fapt ce stîrni admiraţie. Cele şapte femei o sărutară pe rînd pe amîndoi obrajii, o mîngîiară, o învîrtiră şi o contemplară şi, strînse în cerc, îşi dădură în sfîrşit verdictul:

— E un copil!

Jim era însă furios. Un moment se gîndi de-a binelea să le dea pe uşă afară, în pluton, aşa cum veniseră. Ideea de a se da în spectacol îl îmbolnăvea, şi numai cu multă greutate Vera îl convinsese să facă cununia religioasă, măcar în casă, fără alţi martori decît cei care nu puteau fi evitaţi, aşa, pentru ca să fie liniştită şi să nu li se întîmple ceva rău.

Casa era toată luminată *a giorno* şi uşile date de perete. Spaţiile fuseseră lărgite prin retragerea mobilelor spre colţuri, iar în salon fotoliile imitaţie Aubusson fuseseră orînduite lîngă perete, ca într-o sală de consiliu. Toată lumea se aşeză jos de jur împrejur şi aşteptă în tăcere, cu pachetele în mînă, ca unul să deschidă vorba. În cele din urmă, tanti Ghenca se ridică în picioare şi zise solemn:

— Să fie într-un ceas bun!

Apoi, scoţînd dintr-un săculeţ de mătase şi broderie neagră un pumn de agrafe, cercei şi inele, cele mai multe de argint, în lucrătură veche, dar cu foarte mari pietre galbene, roşii şi sinilii, le puse pe masa Louis XV din mijloc. Toţi se ridicară pe rînd şi depuseră ofranda lor, aşa încît masa se prefăcu în tarabă de anticărie plină cu icoane, talgere de aramă, sfeşnice de argint, feligene, linguriţe, pahare de cristal, şi, fireşte, cu şalul înjumătăţit al tantei Mali. Dom' Popescu, desfăcînd misteriosul corp contondent, depuse iataganul, precum şi pistoalele. Silivestru fu cel din urmă care se ridică. Sfios, rătăcit, puse pe un colţ al mesei o cărticică cu scoarţe scorojite şi se retrase pe scaunul său.

M-me Policrat examina cu *lorgnon*-ul piesele şi exclama entuziasmată la fiece lucru:

— Oh, oh, dar e minunat! Ce de lucruri vechi!

În vreme ce tanti Magdalina, ieşind din odaie, începuse inspecţia casei, strîmbînd din nas din cînd în cînd, din obligaţia pe care şi-o credea, « ca mamă », să « deschidă ochii » lui Jim, tanti Ghenca făcu, cu ironie, la cererea d-nei Policrat, istoricul obiectelor.

— Asta — declară ea punînd mîna pe o pereche de cercei — este de la sora bunichii noastre, Iaca. Aşa se purta pe vremea aia. Lucruri solide, nu ca acum. Sfeşnicele astea sînt de la nunta mamii bunichii. În talerele astea mîncau străbunicii noştri. Neamul nostru — observă cu mîndrie Ghenca — a fost de oameni avuţi. Unul era Silivestru, zarafu

din Udricani! A venit lumea asta nouă, care umblă tot după ce e străin, şi bătrînii au scăpătat. Hei, hei, la nunta Iachii a venit şi vodă! Uite, vezi şalul ăsta? Ăsta l-a adus bunicul din Persia!

Ghenca desfăcu demonstrativ şalul, dar rămase mirată de scurtimea lui.

— Da' bine, ţaţă Mali — observă ea — ăsta parcă era mai mare!

Tanti Mali lăsă capul pudic şi zise mieros:

— A căzut tăciuni pe el şi s-a ars, Ghenco!

Jim, trecînd prin salon, aruncă un ochi în aparenţă dezinteresat, dar care stabilise intuitiv rostul fiecărei piese în viitorul lui interior, şi se opri deodată la cărticica lui Silivestru. Faţa acestuia se făcu de tablă şi barba i se sălbătici. Jim întoarse coperta de pergament şi văzu că era un tratat de *Geografie universală* al iezuitului Buffier, tipărit la Veneţia în 1752. La tabla de materii găsi şi *Valachia*. Ieşi din salon şi se îndreptă spre odaia Verei, spre a răsfoi în linişte, cînd deodată din filele cărţii se desprinse o hîrtiuţă albastră. O ridică de jos şi constată uimit că era o bancnotă de o mie de lei nouă, împăturită. Vru să se înapoieze în salon ca să dea hîrtia rătăcită lui Silivestru, dar alte două hîrtii la fel căzură jos. Frunzări filele şi observă că fiecărei pagini îi corespundea cîte o bancnotă şi că volumul avea 444 de pagini. Stătu un moment la îndoială dacă trebuia să întrebe pe Silivestru de rostul banilor, sau nu era mai bine să înţeleagă ceea ce era mai firesc: că banii îi fuseseră dăruiţi lui, evitînd darea în vileag a gestului faţă de mătuşi, cînd la uşă se auziră tropote şi tuse, şi în hol năpădi un popă masiv, cu barbă mare afumată şi închiciurată şi ochii groşi şireţi, care zise tare şi jovial:

— Bună seara, taică!

Jim strecură cartea în buzunar şi fugi vesel, nu atît de popă, cît de bani, să caute pe Vera.

După o jumătate de ceas ceremonia de care avusese atîta silă Jim începu. În picioare, de jur împrejurul salonului, şedeau cei nouă pensionari ai casei cu molii, m-me Policrat, foarte fardată şi seniorială, domnul Emilian Protopopescu cu «mămica», Bobby, în smoching împrumutat şi, în apropierea mesei, gata pentru funcţiunea de naşi, un ofiţer înalt ca un ulan, dar cu faţa copilăroasă şi zîmbitoare, care intrase de curînd bătînd din pinteni şi salutînd milităreşte asistenţa, şi o femeie tînără, elegantă, dar blîndă în ochi şi în încovoierea nudă a şirii spinării. Erau cumnatul şi sora Verei.

Jim veni şi el încruntat şi aşteptă, la un semn al popii cu barba afumată, lîngă masă. Dacă n-ar fi iubit-o pe Vera, ar fi făcut extravaganţe, ar fi sărit bunăoară pe geam sau s-ar fi agăţat de candelabru, lăsîndu-i pe toţi cu gura căscată. Atîţia martori la solemnitatea vieţii lui i se păreau odioşi. Supărarea îi trecu însă pe dată ce Vera, intimidată, păşi pragul, în rochie de mireasă, condusă de două tinere fete, pline de importanţa misiunii lor. Un fior de gravitate îi trecu prin inimă şi aşteptă, cu spiritul critic mai potolit, ca evenimentul să se petreacă.

Îmbrăcată în alb şi cu cununa grea de beteală în jurul luciosului breton, Vera era angelică. Ochii îi sclipeau ca panselele ude, şi colţul gurii îi tremura într-un zîmbet continuu de sfială, uimire şi fericire. Veni cu atîta smerenie înspre Jim, încît acesta se gîndi s-o ia în braţe şi s-o învîrtească prin casă, sub ochii holbaţi ai popii şi ai dascălului galben ca de icter. Barba afumată a popii şi pîntecele lui masiv i se părură lui Jim demoniace. În jurul Verei ar fi

voit o gardă strălucitoare de douăsprezece genii și deasupra o ploaie de artificii planetare, căzînd lent, languros, ca ninsoarea de afară, nu însă aci, în mijlocul atîtor fețe zbîrcite, ci undeva pe plaja mării, sau într-un pat de mic hotel de provincie, ca o binecuvîntare înainte de întîia atingere corporală.

Părintele începu să cădelnițeze în jurul mesei pe care erau cununiile, în vreme ce galbenul dascăl îngîna pe nas, cu ochii pe tavan:

« Slavă ție, Dumnezeul nostru, slavă ție. »

Slujba porni încolăcită și cu fum de tămîie, părintele mîrîind profund, dascălul învîrtind melodia nazală în chip de melc. Din cînd în cînd, una din bătrîne se închina rar și cucernic, rămînînd apoi pironită spre miri. Vera ședea smerită și urmărea cu ochi ascultători punctele ceremoniei și Jim îi simțea alături răsuflarea aburoasă și caldă. Părintele tuși tare și recită apoi cu glas mîrîitor:

« Stăpîne, Dumnezeule, cel preacurat și ziditorule a toată făptura, care pentru iubirea ta de oameni ai prefăcut coasta strămoșului Adam întru femeie și i-ai binecuvîntat și ai zis „creșteți și vă înmulțiți și stăpîniți pămîntul", și pre amîndoi i-ai arătat un trup prin însoțire, că pentru aceasta va lăsa omul pre tatăl său și pre muma sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amîndoi un trup și pre cari i-au însoțit Dumnezeu, omul să nu-i despartă. Cela ce ai binecuvîntat pre robul tău Avraam și ai deschis pîntecele Sarrei și l-ai făcut tată a multor neamuri; carele ai dăruit pre Isaac Rebechei și ai binecuvîntat nașterea ei și ai însoțit pre Iacob cu Rahila și dintrînsul ai arătat doisprezece patriarhi; cela ce ai însoțit lui Iosif pre Asineta și le-ai dăruit roada nașterii de prunci pre Efrem și pre Manasi... trimite darul

tău cel ceresc preste robii tăi Ioan și Vera și dă roabei tale acesteia întru toate să se plece bărbatului său și robului tău acestuia să fie cap femeii și să viețuiască după voia ta. »

Jim făcu ușor cu cotul Verei, iar dom' Popescu le clipi la amîndoi șiret din ochi. Vera asculta tulburată și rușinată însoțirile lui Isaac cu Rebeca și ale lui Moisi cu Semfora, însă era fericită și avea sentimentul că o misiune mare, înfricoșată i se încredința. Ridică pe furiș ochii la Jim și zîmbi.

« Adu-ți aminte — continuă cîntător părintele — Doamne-Dumnezeul nostru, de robul tău Ioan și de roaba ta Vera și-i binecuvîntează pre dînșii; dă-le roadă pîntecelui, prunci buni, o tocmire în gînd sufletelor și trupurilor, înalță-i ca chedrii Livanului, ca o vie odrăslită, dă-le sămînță de spic, ca toată îndestularea avînd, să sporească spre tot lucrul bun și bine plăcut ție și să vadă pre fiii fiilor lor ca niște mlădițe tinere de măslin împrejurul mesei lor și bine plăcînd înaintea ta să strălucească ca luminătorii pre cer, întru tine, Domnul nostru. »

Tanti Magdalina se închină cu mare evlavie, bolborosind ceva în sine, iar Vera, emoționată, jură în gîndul ei, fără să știe de ce, că va face copii.

Apoi părintele, făcînd cu cununia cruce asupra lui Jim, zise de trei ori:

« Cunună-se robul lui Dumnezeu Ioan cu roaba lui Dumnezeu Vera, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. »

Toată asistența se închină, afară de Bobby.

Părintele repetă ceremonialul cu Vera:

« Cunună-se roaba lui Dumnezeu Vera cu robul lui Dumnezeu Ioan, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. »

« Amin », încheie pe nas dascălul.

Jim era emoţionat de gîndul că Vera era acum pe deplin a lui, dar ar fi vrut să se termine totul mai iute şi să fugă de acolo, conduşi de garda celor douăsprezece genii nupţiale, pe care le credea, printre luminări, în juru-i.

Părintele îi sfătui cu solemnitate, după *Epistola către efeseni a sf. ap. Pavel*:

« Bărbaţilor, iubiţi-vă femeile voastre, precum şi Hristos a iubit biserica, şi pre sine s-a dat pentru dînsa, ca să o sfinţească... Aşa sînt datori bărbaţii să-şi iubească femeile lor, ca şi trupurile lor, cel ce-şi iubeşte pre femeia sa pre sine se iubeşte. »

Jim şi Vera gustară de trei ori dintr-un pahar de vin şi apoi, ţinîndu-se de mîini, se învîrtiră în jurul mesei, împreună cu nunii, care-i purtau, şi cu părintele, care cînta clamoros: « Isaia dănţuieşte ».

Trecînd prin faţa oglinzii, Jim se văzu pe sine împărat bizantin şi pe Vera, împărăteasă cu mari cununi de aur greu pe cap. După ocol, părintele sili pe Jim să se aplece în faţa evangheliei şi ţinîndu-i, cu ofiţerul, cununa deasupra capului, zise:

« Mărit să fii, mire, ca Avraam şi binecuvîntat să fii ca Isaac şi să te înmulţeşti ca Iacov, umblînd în pace şi lucrînd întru dreptate poruncile lui Dumnezeu. »

La fel făcu şi cu Vera, căreia îi ură:

« Şi tu, mireasă, mărită să fii ca Sarra şi să te veseleşti ca Reveca şi să te înmulţeşti ca Rahila, veselindu-te cu bărbatul tău şi păzind hotarele legii, că aşa bine a voit Dumnezeu. »

Sfîrşind ceremonia, părintele îşi netezi barba afumată, se ciupi de nasul tumefiat şi se adresă familiar către cei doi tineri:

— La mulţi ani! Să trăiţi!

Cele douăsprezece genii ale lui Jim îşi luară zborul. Toţi făcură roată în jurul mirilor şi femeile

sărutară iarăşi zgomotos pe Vera. Dom' Popescu înaintă spre ei şi începu să-i moralizeze:

— Aţi auzit ce-a zis sfinţia-sa... Femeia să se plece bărbatului şi acesta să fie cap femeii... Nu-i aşa, părinte?

— Aşa-i, aşa-i! aprobă acesta.

— Să te înmulţeşti ca Rahila... ai auzit?! vorbi dom' Popescu Verei, care, roşie ca purpura, asculta totuşi supusă de prea multă fericire. Să faci copii, să sporeşti neamul, ăsta e rostul femeii, nu să mori călugăriţă bătrînă, ca dumnealor!

— Da' dumneata de ce n-ai făcut copii? zise ironică tanti Ghenca.

Dom' Popescu se uită fix la bărbaţi, spre a-i chema ca martori ai soartei sale:

— Fiindcă n-am avut nevastă care să mă înţeleagă!

Tanti Caterina, atinsă, interveni cu violenţă:

— Lasă, domnule, mirii în pace şi nu te amesteca în treburi femeieşti!

Profitînd de discuţie, Jim şi Vera se strecurară afară din salon şi se închiseră în odaia lor. Jim dădu geamurile de perete, lăsînd să intre în odaie aerul rece de zăpadă. Totul părea de zahăr afară, şi stelele sclipeau mărunte ca un muşuroi de furnici luminoase. Jim trase pe Vera lîngă el şi zise încet şi blînd:

— Ce gîndeşti tu acum, Vera?

Vera ezită o clipă.

— Nu gîndesc nimic, Jim! răspunse ea în şoaptă. Vreau... Vreau să fiu nevasta ta!

Se îmbrăţişară prelung şi în tăcere, în fîlfîirea perdelelor, şi stătură aşa pînă ce frigul îi pătrunse. Apoi Jim închise geamurile, se uită la ceas şi, hotărît deodată, zise:

— Vera, repede, îmbracă-te ca pentru drum!

Strînşi în sufragerie în jurul unei mese lungi, nuntaşii beau şi discutau despre instituţia căsătoriei:

— Pe vremea noastră — declară tanti Ghenca — lumea nu era ca azi. Casa era casă, femeia îşi vedea de treburile ei şi nu umbla pe drumuri vopsită ca acum. Iaca, bunica noastră, s-a măritat la şaisprezece ani şi nu şi-a văzut bărbatul decît înaintea nunţii. Părinţii făceau, părinţii desfăceau.

Se iscă o controversă aprinsă între bătrîne şi ofiţer, căruia m-me Policrat îi zicea, cu nume zăngănitor ca o sabie, Zizi, acesta susţinînd liberul arbitru al tinerilor, celelalte datoria supunerii.

— Eu — zise ofiţerul aprins la faţă — n-am întrebat pe nimeni cînd am luat-o pe Chichi.

Zicînd acestea, luă pe nevastă-sa de talie şi cu o mînă îi zburli părul. Am întîlnit-o într-o zi la cinematograf şi am intrat de-a dreptul în vorbă. Nu-i aşa, Chichi? M-am ţinut de ea pînă acasă, am pîndit-o trei zile în şir, iar a patra zi am intrat de-a dreptul aci în casă şi am cerut-o. Dacă nu mi-o da, o furam!

Ofiţerul se repezi la Chichi şi o sărută, sub ochii protectori ai d-nei Policrat.

— Zizi — zise aceasta cu dojană galeşă — stai frumos, nu ţi-e ruşine?

Toate mătuşile se încruntară, afară de Lisandrina.

Dom' Popescu făcu teoria autorităţii:

— Temeiul căsniciei este ordinea, ierarhia... Cocoşul să cînte şi găina s-asculte. Unde nu e respect de bărbat vine anarhia şi distruge tot. Fiecare bărbat trebuie să fie Kemal-paşa la el în casă.

Zizi fu de acord în principiu, dar emise părerea că metoda de dominaţie trebuie să fie blîndeţea şi iluzia libertăţii. Toate acestea le spuse ţinînd cu mîna lui uriaşă pe Chichi de talie.

— Eu am avut încredere în ea şi am lăsat-o să facă ce vrea şi să meargă oriunde. De cîte ori avea o dorinţă, i-o satisfăceam. Judecata ei singură îi spune ce e cu putinţă şi ce nu. Aşa încît ştiind amîndoi că putem face orice, nu mişcăm un deget unul fără ştirea altuia.

— Judecata femeii e slabă! zise dom' Popescu. Nevasta d-tale se vede că e femeie de înţeles, dar cu a mea am avut de furcă. Dumneaei de colo nu pricepe diviziunea muncii: bărbatul cu iniţiativa şi femeia cu gingăşia. Eu alerg în dreapta şi-n stînga, trag cu urechea să aflu ce e prin lume, şi dumneaei, în loc să mă primească cu vorbe bune şi mîngîieri, mă ia cu gura de la poartă! Evident că atunci trebuie să recurg la autoritate. Ai văzut — zise dom' Popescu către Caterina — cum se iubesc dumnealor? Aşa aş vrea să te văd şi pe dumneata, cocoană...

Dom' Popescu încercă să îmbrăţişeze pe tanti Caterina, dar aceasta îl lovi cu mare dispreţ peste mînă:

— Ptiu, nu ţi-e ruşine!

— Domnule — declară tanti Ghenca în numele familiei şi cu înţeles — în neamul nostru oamenii au obraz. Fac ce fac în casă la ei şi nu se dau în spectacol!

— Cum — sări îndîrjit dom' Popescu — aici nu sînt în familie? Nu poate omul să se atingă de d-voastră? şi, făcînd cu ochiul către ofiţer, se întoarse spre Magdalina, pe care se prefăcu că o îmbrăţişează.

Aceasta trase repede scaunul îndărăt, ţipînd:

— Fugi de-aici!

— Un Kemal-paşa ne trebuie nouă, domnule! încheie profetic dom' Popescu, să îndrepte ţara asta!

Văzînd pe domnul Emilian mîncînd numai mere crude şi bînd vin, dom' Popescu se entuziasmă:

— Ei, aţi văzut? Cînd vă spuneam eu!? Dumnealui e om înţelept şi ştie ce face. Vitamine, asta ne trebuie, nu hoit!

Totuşi dom' Popescu refuză să mănînce mere, în schimb se compensă copios cu vin.

Femeile şi Silivestru, care stătuseră mereu tăcuţi, se ridicară, şi tanti Lisandrina se scuză chiar că o doare capul şi plecă mai înainte. Cei trei bărbaţi rămaseră la masă, bînd şi discutînd.

— Domnule — zise dom' Popescu prinzînd limbă şi mutînd paharul pe masă la diferite distanţe — omul trebuie să se însoare de tînăr, să-şi întemeieze familia, dar să nu cadă sclavul ei. În casa mea — înţelegeţi d-voastră? — eu cînt, şi-mi place că d-voastră sînteţi de aceeaşi părere cu mine! Apoi le turnă la amîndoi în pahar: Bărbatul trebuie să bea puţin vin — cum bine spune dumnealui! — să prindă putere şi voie bună, fiindcă el e cîrmaciul în viaţă!

Ca să poată cîrmi cît mai bine în viaţă, cei trei băură cît mai mult vin. După două ceasuri şedeau foarte apropiaţi unul de altul şi se ascultau cu un interes extrem, deşi ceea ce-şi spuneau era frînt şi disparat. Zizi, în culmea exaltării, făcea mărturisiri complete:

— Eu sînt un om cinstit... şi ca om cinstit te-am ghicit numaidecît ce fel de bărbat eşti... sinceritatea... asta-i slăbiciunea mea... eu ce-am pe suflet spui... eu pe Chichi am luat-o fiindcă e curată la suflet, cum e şi Vera lui Jim... ea-mi spune tot ce gîndeşte şi eu îi cer iertare în genunchi cînd fac vreo escapadă... eu sînt un sentimental... carieră... fleacuri... dacă nu e dragoste, lumea nu face două parale... Chichi a mea doarme toată noaptea cu capul pe pieptul meu... are un picior ca de căprioară... da-mi place că ştie să sărute! (Confidenţial.) Domnule, soacră-mea a fost femeie şi jumătate, a făcut fete cu temperament... cînd te strînge în braţe îţi taie răsuflarea!

Zizi îşi continuă înflăcărat confidenţele, ascultat şi aprobat de ceilalţi doi, apoi începu să cînte cu mult sentiment. Peste un ceas îşi dezgropa copilăria, povestea suferinţele lui ca să-şi facă carieră, dragostea şi sacrificiile surorilor pentru el şi plîngea cu hohote. Peste altă jumătate de ceas, electrizaţi, jucau cîteşitrei o sîrbă fantezistă în jurul mesei.

Cînd, spre zori, convoiul diminuat cu un membru se întoarse în Udricani, găsi odaia Lisandrinei luminată.

— Să ştii că a uitat lampa aprinsă! zise Agepsina şi o luă înainte să bată în geam.

Uşa odăii era însă deschisă şi casa în neorînduială. Dulapurile, deschise, fuseseră scotocite în grabă. Agepsina vru să strige «hoţii», dar pe masă găsi un bilet înfipt în sfeşnic: «Rămîneţi cu bine, surorilor, vreau să intru în rîndul lumii»... Ca la ştirea unei catastrofe nemaipomenite, trupul Agepsinei fu cuprins de tremurături şi, ieşind în curte, strigă:

— Fetelor, a fugit Lisandrina, fetelor!

Jim şi Vera dispăruseră de mult de acasă. Cu cîte o mică valiză în mînă, se plimbară la braţ unde-i ducea pasul. Stătură pe-o bancă la Şosea şi se sărutară, merseră pe Calea Victoriei îmbrăţişîndu-se în orice colţ umbros, apoi se duseră la gară şi luară bilete pentru cel dintîi tren care pleca şi care se întîmpla să aibă direcţia Braşov. Vera era veselă

că pentru întîia oară nu dormea în patul său, fapt ce-i dădea sentimentul libertății.

— Jim — întrebă ea — nu e așa că eu sînt acuma doamnă?

— Da și nu, Vera — răspunse Jim — nu ești doamnă cu adevărat decît în clipa în care vei dormi cu mine.

Vera se îmbufnă:

— Atunci vreau să mă culc!

Se urcară în vagonul cu desăvîrșire gol și se cuibăriră într-un compartiment, trăgînd perdelele și stingînd lumina. După cîteva minute de așteptare, fără vreo prealabilă agitație, trenul se urni și începu să macine aerul pe dedesubt, și cum întunericul construi toată noaptea un lung și neîntrerupt tunel, Jim comise asupra Verei al doilea și cel mai suav atentat.

OGLINDA CONSTELATĂ

Trei zile după nuntă, Silivestru stătu închis în casă. A patra zi, pe înserate, ieși cu ochii tulburi și barba răzlețită, și cu fața pe jumătate ascunsă în gulerul paltonului, porni pe străzi. Era ger și ceață înțepătoare și zăpada scîrțîia sub picioare. Merse în neștire și fără popas și nu se întoarse decît tîrziu, obosit și plin de zăpadă murdară pînă sus. A doua zi făcu același lucru, luînd-o pe aleile pustii ale șoselei Kiseleff și se întoarse ca niciodată aproape de miezul nopții. Din ce în ce Silivestru se făcea mai distrat și mai risipit la vorbă, iar la școală întîrzia sau nu venea de loc. După două săptămîni de întîrzieri sau prezențe sumbre și mute, Silivestru își luă concediu și trimise un suplinitor, spre bucuria sălbatică a elevilor.

La început, cele cinci bătrîne rămase se mirară de purtarea lui Silivestru și emiseră fel de fel de bănuieli. Dar, indiferente de prezent și trăind numai din trecutul îndepărtat și dintr-un viitor niciodată realizabil, se obișnuiră și cu asta, cum se obișnuiseră și cu lipsa Lisandrinei. Tanti Ghenca explică cu umor cauza rătăcirilor:

— I-a făcut nebuna fermece, fetelor!

În realitate «nebuna» nu-i făcuse nici un fermec, dar Silivestru intrase în vraja unor instincte tulburi, combinate cu rațiuni din ce în ce mai cabalistice. Ca întotdeauna, criticile și răutățile surorilor îl tulburaseră, și simțise că hotărîrea lui de a se căsători cu colega profesoară nu putea fi dusă la îndeplinire. Trăit atîta vreme lîngă părinți și apoi lîngă surori, îi era frică să se depărteze de teritoriul natal, cum i-e teamă șoarecelui să înainteze prea mult dincolo de orificiul dintre zid și dușumea. Dacă toată familia l-ar fi aprobat și susținut și l-ar fi chemat să-și întemeieze căminul pe același loc, ar fi avut curaj. De aceea cumpărase casele. Dar așa, cu primejdia ostilității propriei familii, se temea ca nu cumva, îmbiat să iasă pe ușa mare a obișnuințelor lui, aceasta să se închidă ermetic, și el să rămînă *afară* și în mîinile unei ființe necunoscute.

Hărțuit de strigătele instinctelor lui virile, care îl împingeau să se căsătorească, și de frica de necunoscut, Silivestru, după o luptă de forțe contrare, căzu într-un urît negru și o silă grea de viață și de sine. Lumea i se părea fără sens și trecea pe lîngă garduri și case ca pe lîngă cavouri pustii de cimitire. Nu mai citea, nu mai plănuia nimic, îi era urît singur, dar nu putea înfrunta nici ochii oamenilor. Un cerc greu de dureri îi apăsa fruntea, și prin tendoane și oase îi treceau oboseli de plumb. Fuma țigară după țigară și nu dormea și, neputînd sta locului, bătea drumurile și Șoseaua.

Trecînd astfel printre scheletele groșilor copaci seculari și văzînd în fiece seară fierul înroșit al soarelui stingîndu-se în apele înghețate ale aerului, Silivestru se pătrunse de adevărul unei determinațiuni superioare a faptelor omenești și de care, sub numele de *soartă*, surorile lui erau de mult convinse.

Ca istoric și om de cultură ce era, el crezu a descoperi că superstițiile bătrînelor aveau în fond un substrat de experiență milenară și că în forme naive ele exprimau un adevăr etern! Cine îl împiedicase pe el în atîtea rînduri să se însoare? N-ar fi trebuit decît să spună *vreau*, și acum ar fi avut de mult casă și copii! Cine ar fi crezut că Lisandrina își va găsi la vîrsta aceea un bărbat care s-o vrea, cînd zeci de așteptări și încercări în tinerețe dăduseră greș? O ivire întîmplătoare la geam și o trecere întîmplătoare pe stradă, și voința soartei se făcuse! Meditînd la nunta lui Jim, Silivestru se simți filozof. A trebuit ca Jim și Vera să călătorească în același tren, ca Bobby să fie elevul lui și să copieze în anume zi, pentru ca totul să se orînduiască după un gînd prestabilit! Da! Fără îndoială că soarta e totul, dar ea poate fi întîrziată și poate chiar fi împiedicată, dacă nu mergi, conștient, pe căile ei. Soarta e latentă și facultativă, și dacă fără colaborarea ei nu se poate nimic în viață, e cu putință totuși să nu te folosești de semnele ei. Treci de atîtea ori prin fața colecturii de loterie și nu te hotărăști să intri să-ți reînnoiești numărul. Iar cînd mîine afli că numărul abandonat de tine era cîștigător și te-ar fi îmbogățit, de vină nu e norocul sau soarta, ci tu, fiindcă n-ai îndeplinit condiția probabilității. Ca să știi dacă ai noroc la vînat sau la pescuit, trebuie să tragi alice multe și să arunci năvodul de multe ori. Numai atunci poți să-ți dai seama dacă norocul te-a favorizat să întuneci cerul de păsări moarte și să tragi misterele bălților la mal. Așadar, soarta trebuia consultată, și Silivestru se hotărî să iasă în calea ei.

Cîtăva vreme crezu că ea stă în locurile dosnice și sălbatice, acolo unde o căutau în genere tinerii. De aceea se postă la Șosea, aci lîngă bustul enorm al

lui Barbu Delavrancea, aci lîngă scorbura unui trunchi gros de copac. Şedea nemişcat şi pîndea orice umbră care trecea, presimţind paşii. Becurile electrice, clătinîndu-se în mijlocul aleii, scurtau şi lungeau pe zăpadă umbrele pomilor şi umpleau noaptea de monstruozităţi antediluviene. Din cînd în cînd trecea vreun pieton: un ţigan cu picioarele înfăşurate în cîrpe, un biciclist, o femeie bătrînă cu broboadă, nu rareori o pereche de îndrăgostiţi. Cînd se întîmpla să treacă o femeie mai bine îmbrăcată sau vreo fată tînără, Silivestru tresărea şi privea cu insistenţă ca un hipnotizator, spre a întreba soarta. Fata se uita speriată la acea faţă zincoasă cu barba împrăştiată şi iuţea paşii, lăsînd pe Silivestru întristat.

Sub globul mişcător ce plutea ca o lună mică deasupra şoselei înzăpezite, printre crăcile crispate de ger, ceaţa se învîrtea în nouri repezi, albi, ieşiţi parcă dintr-un crater de cenuşă plumburie. Se vedea cum fumul se strecoară printre pomi şi se tîrăşte pe jos şi cum, spart de umbra unui necunoscut pierdut în ninsori, se reconstruia îndărătu-i, în alte suluri dinamice. Silivestru şedea nemişcat şi îngheţat în acest univers de fumuri, şi un sentiment de zădărnicie şi de sfîrşit de lume îl năpădea. I se părea, aşa de puţin legat de viaţă cum era, că se deşteptase numai pentru puţin dintr-un somn fără durată şi că această nebuloză învîrtitoare o mai văzuse de mult în vis, poate înainte de a se naşte. Aşa trebuia să fie lumea acolo, în spaţiile interplanetare: suluri mari de fum alb într-un ger alb selenar, învîrtindu-se şi rupîndu-se în fîşii, şi care, văzute apoi de departe de conştiinţa deşteptată şi localizată, păreau fum cu scîntei ieşit din fundurile fără fund ale lumii. N-avea decît să închidă ochii, şi totul s-ar fi

prefăcut în ceaţă umedă şi universală, fără margine şi fără durată.

Într-o seară, pe cînd aştepta soarta lîngă un pom, trecu pe lîngă el o femeie bine îmbrăcată, deşi cam ţipător şi foarte fardată. Văzîndu-l insistent în priviri, femeia îi zîmbi imperceptibil, îl măsură cu ochii şi o luă de-a lungul şirului de pomi, încetinindu-şi paşii. Lui Silivestru i se aprinseră obrajii de tulburare, şi picioarele începură să tremure sub el. Nu avusese niciodată legături cu vreo femeie şi nu putea bănui nici o intenţie venală în aceasta de acum. Stătu locului, cu inima pocnitoare, neştiind ce să facă spre a se folosi de soartă, dar cînd necunoscuta, spre a-i da curaj, se întoarse, fu cuprins de frică şi fugi.

În curînd Silivestru se convinse că metoda lui de a consulta destinul era greşită şi putea da naştere la gesturi nechibzuite. Ca să poată să recunoască soarta, îi trebuia o imagine ştiută, un semn, un nume sau cel puţin un moment unic, dinainte hotărît, pentru ca în el să nu poată să se rătăcească elemente accidentale. În loc să se posteze la Şosea, găsi că e mai nimerit să adopte un vechi obicei al surorilor sale, acela de a ieşi la miezul nopţii în răscrucea străzilor, în noaptea Anului nou. El însă ieşi în fiece noapte timp de o săptămînă. De trei ori îl întîmpină sergentul de stradă, o dată un chefliu beat, de două ori pustietatea rece, sonorizată de zgomotul îndepărtat al tramvaielor, şi o singură dată o pisică ce trecea alene drumul de pe un trotuar pe altul.

Miezul nopţii dovedindu-se mut, Silivestru recurse la alte mijloace de divinaţiune. Într-o zi dispărură din casă toate pisicile. Femeile căutară peste tot, prin pod şi prin pivniţă, prin grădină şi

prin vecini, dar totul fu în zadar. A doua zi dimineaţa, baba Chiva, trecînd prin faţa odăii lui Silivestru, auzi miorlăituri disperate şi văzu în geam două dintre pisicile negre frecîndu-se de geam, în semn de apel. Deschizînd uşa, toate pisicile, în număr de opt, agitate şi cu cozile rigide, zbucniră afară. Femeile se strînseră în odaia lui Silivestru, care era plecat, crucindu-se şi mirîndu-se.

— Să ştiţi c-a intrat în anul morţii! zise profetic tanti Ghenca.

Erau însă departe de a pricepe cauza prezenţei pisicilor în odaie. Silivestru, pornind de la ideea asemănării dintre felide şi femeie, găsise cu cale să consulte viitorul prin ele. Dîndu-le un nume la fiecare, le încuie în odaie, ca să vadă care din ele se va lăsa convinsă de căldura patului şi se va încolăci între perne. Numele acesteia avea să fie fatidic şi să-i servească pentru identificarea soartei.

Experienţa cu pisicile eşuînd, Silivestru născoci un alt oracol. Închizîndu-se în casă, puse un morman de cărţi lîngă fotoliu şi aşezîndu-se începu să deschidă fiecare carte la întîmplare. Acolo unde i se părea că propoziţia are un caracter profetic, punea ca semn o şuviţă de hîrtie. Oracolele aflate erau cam de acest fel:

«*Ménélas retrouve en Egypte son épouse, parfaitement chaste et fidèle*.»

★

« *Le mariage fut célébré le 16 décembre 1491.* »

★

« În zilele acelea am văzut jidovi, cari ş-au luat femei azotinence, amanitence şi moavitence. »

★

«Dar tu venişi, Mario, unişi jocul cu firea:
Şi-o ţară renăscut-ai în pieptul meu: iubirea!. . .»

★

« *Evadne figliuola di Marte, e di Thebe, mogliera d'Asopo, fu consorte di Capaneo Capitano.* »

Silivestru, om cu simţul realităţilor, nu credea cu tot dinadinsul că din rîndul însemnat avea să iasă o schimbare întocmai a vieţii sale, dar timbrul de fatalitate istorică a acestor citate îi făcea bine. Avea sentimentul hotărît că şi soarta sa avea să se îndeplinească pe neaşteptate, cînd limba va atinge pe cadranul existenţei numărul său, şi asta îi dădea o speranţă şi o încredere în viitor.

Cînd într-o zi baba Chiva putu în sfîrşit să pătrundă în odaie, spre a face curăţenie, găsi duşumeaua plină de mormane de cărţi şi rafturile mîncate de goluri.

Nemulţumit de rezultatele neînsemnate ale improvizaţiilor sale ocultiste, Silivestru îşi procură cărţi de magie, spiritism şi necromancie, ca *Istoria ştiinţelor oculte* de contele de Résie, şi o mulţime de alte opere de Papus, Léon Denis, Eliphas Lévi, Jollivet-Castelot, Gabriel Delanne, De Rochas, Myers, Annie Besant, Barlet, Chouasnard, Pierre Piobb, Iohanny Bricaut, Ely Star, Desbarolles, Durville, Rem, Gaslin, Jagot, precum şi *Manualul bibliografic al ştiinţelor psihice şi oculte* de Albert Caillet, cărţi pe care izbuti să le dibuiască intrînd în corespondenţă cu un anticar din Paris. Tot prin acesta îşi comandă la un Siméon Biennier, « *bijoutier lapidaire* » din Clermont-Ferrand, rue des Gras 18, un inel de argint cu gema Atzel, «*pierre vivante*

taillée et sertie d'après les lois astrologiques... gravée specialement selon la nativité de chaque personne».

Urmînd instrucţiunile cărţilor, Silivestru făcu tot felul de formule, ca să producă şi să stimuleze dragostea în jurul său.

Îşi procură verbină şi parfumul respectiv *(verveine)*, stropindu-şi patul, cărţile şi părul, deoarece această plantă numită în magie *pistorion* e una din cele şapte buruieni planetare şi depinde de Venus.

Fură din scrinurile bătrînelor inele, cercei, agrafe cu pietre preţioase, şi aşezîndu-le seara pe o tablă de aramă, în cerc, în jurul unei lumînări de ceară scurtă, aprinsă, observă întîia piatră prin care treceau sclipiri. Lumina ar fi trebuit să treacă printr-o grenadă, ca să prevestească o căsătorie, dar flacăra, lungindu-se şi pîlpîind la răsuflarea lui, aprinse de scîntei şi smaragdele, şi agata roşie, şi safirul, şi topazul. Atunci Silivestru se mulţumi să ţină într-un buzunar al vestei o turcoază şi un rubin, semne de izbîndă şi dragoste aprinsă, şi strecură la loc în scrinuri bijuteriile tocmai cînd tanti Ghenca se mira unde pusese o agrafă cu onix. Totodată îşi cumpără şi purtă pe degete trei verighete.

Cînd vremea fu mai bună, ieşi pe cîmp la Băneasa, să caute rădăcină de mătrăgună, care inspiră dragoste, dar din cauza zăpezii, pămîntul fiind glodos şi buruienile uscate, nu putu distinge dintre multele ierburi aduse în batistă care era adevărata mătrăgună. În schimb, veni plin de noroaie de sus pînă jos, şi baba Chiva se cruci cînd în buzunarul paltonului său găsi un pumn de ţărînă şi bărbi puturoase de bulbi şi rădăcini.

Căută în pivniţă, pe sub hîrdaiele de leandri în fundul curţii, pe lîngă gardurile putrede, o broască-rîioasă. Din păcate, gerul gonise aceste vietăţi leproase. Atunci începu să bată marginile lacului Herăstrău, lung şi vînăt ca o lagună, şi pe margini cu păpuriş des, în inima căruia măcăia din cînd în cînd cîte-o raţă sălbatică. Lăsîndu-se pe malurile de humă cleioase, pătate ici cu o bubă verde de iarbă, colo cu o limbă de zăpadă, ţintea marginile apei cangrenate de lintiţă, cu miros pătrunzător de peşte putred. După cîteva zile de exploraţie, descoperi un broscoi mare, supt printr-o gaură roşie de un şarpe de apă, şi care, uscat de soare şi de vînt, i se păru satisfăcător de rîios. Învelindu-l într-o bucată de jurnal, îl aduse acasă şi îl coapse în sobă pînă la carbonizare. Apoi, luînd pe furiş din bucătărie o piuliţă largă ca un clopot, îl pisă pe înfundate, pînă ce îl prefăcu în pulbere. Negăsind în cărţi suficiente instrucţiuni de felul cum trebuia întrebuinţat praful spre a produce efectele erotice, îl strînse într-o tabacheră pînă la noi instrucţiuni.

În sfîrşit, profesă *catoptromancia*, adică divinaţiunea prin oglinzi. În noaptea de Anul nou făcu şi el ceea ce Ghenca, Fira, Agepsina şi Lisandrina făcuseră de ani de zile. Stinse lampa şi închise capacul sobei, şi în faţa oglinzii vinete puse de-o parte şi de alta cîte un sfeşnic cu lumînări aprinse. Apoi se aşeză şi el pe un scaun dinaintea cristalului şi privi nemişcat în el. În tremurarea şi lungirea flăcărilor, chipul său osos şi hirsut răsărea din întunecimi ca faţa unui înecat pe apă. Părul şi barba îi erau fioroase, ochii adînciţi în fundul unor irişi violeţi şi epiderma umflată şi cadaverică, asemeni unei bucăţi de pergament dospite în apă. Privindu-se fix, Silivestru aproape nu se mai vedea. În luciul oglinzii se ridicau la început aburi deşi, plumburii, învîrtindu-se vertiginos, şi străbătuţi de fulgere iuţi de lumină. Îndărătul norilor se mişcau incendii

mari, ca nişte păduri de flăcări. Limbile se albăstreau, apoi se înverzeau, şi mişcarea lor se prefăcea într-o agitaţie de val marin, presărat cu meduze. Apa se rărea încetul cu încetul, devenea translucidă, şi meduzele rămîneau bătute într-un cer de safir. Din ochii lui Silivestru se desfăceau flori mari negre, care creşteau şi înfăşurau toată goliciunea odăii, amestecîndu-se cu ceaţa care curgea din barbă şi din păr. Apoi, deodată, mişcarea se opri, şi Silivestru se văzu întins cu ochii închişi şi cu mîinile pe piept, mort, între patru lumînări. Un fior îi zbîrli toţi perii şi, îngheţat, se năpusti pe uşă afară...

Sărbătorile Crăciunului fură sumbre. Jim şi Vera lipseau, Lisandrina fugise, iar dom' Popescu, sub pretext de aprovizionare, lipsea zile întregi şi venea plin de concepţii politice, de precepte morale şi de aperitive.

— Frate — zicea el, oprindu-se în pragul sufrageriei cu melonul pe-o ureche — vreau să vă văz şi pe d-voastră mai sociabile, mai primitoare! Nu vă vine nici naiba în casă, nu invitaţi şi voi pe nimeni de sărbători! N-am şi eu cu cine ciocni un pahar de vin!

— Vin? ţipa Caterina. Pe unde-ai fost, ce-ai băut? Nu vezi că miroşi ca un dop de damigeană?

— Nu te priveşte pe d-ta ce fac eu pe unde mă duc! zicea emancipat dom' Popescu. Eu vreau să ştiu cum păstraţi d-voastră datinele strămoşeşti. Cu cine fac eu Revelionul? Aţi chemat copiii cu Moş Ajunul să vă cînte? Aţi cumpărat ce trebuie?

— Nu mai sînt, domnule, vremurile de altădată, cînd cu un franc făceai petrecere! declara Agepsina. S-au dus! Acum sînt vremuri grele!

Primit cu ostilitate, dom' Popescu pleca de acasă şi, sociabil din fire, trecea pe la mesele tuturor

cunoscuţilor. Casa cu molii rămînea tăcută, şi Crăciunul trecu fără nici un semn care să-l distingă de zilele obişnuite, afară de acela că, fiind sărbătoare, femeile se sculau tîrziu şi numaidecît după masă se înfundau în odăile lor. Plictiseala, şarpe obişnuit al indivizilor, le era necunoscută, sau mai bine zis provenea la ele din cauze opuse celor clasice. Prezenţa persoanelor străine, vizitele decenale la alţii, lectura, spectacolele (la care, de altfel, nu asistase din epoci pierdute din memorie), jocurile, le *plictiseau*. Le plăcea « să şează ca oamenii », să dormiteze, să doarmă după masă, să vegheze tăcute pe întuneric, să nu se gîndească la nimic, să fie — după cum spunea tanti Ghenca — tihnite. Nu făcuseră niciodată nimic, nu visaseră decît să trăiască vegetînd, şi cum această viaţă nu era esenţial deosebită de moarte, decesul nu le înspăimînta de loc, şi de altfel îl credeau imposibil. Liniştite ca heleşteiele, ele nu puteau bănui în alţii frămîntările şi problemele, aşa încît marea tulburare a sufletului lui Silivestru trecu neobservată.

« Datinele strămoşeşti» fură totuşi respectate. În vreme ce Silivestru cocea broasca-rîioasă şi colecta mătrăgună, femeile topeau cositor în ibric şi-l turnau în apă, citeau în cafea, dădeau în cărţi şi ieşeau la răspîntie la miezul nopţii dinspre Anul nou.

Tocmai se întorceau răcoroase de ger în «refectoriu», unde Silivestru, speriat de mortul din oglindă, se refugiase, şi dom' Popescu apăru şi el roşu şi bine dispus.

— Silivestru — zise el — ia hai, frate, să consultăm norocul! Aduceţi lotonul!

Fiind singurul joc, cu caracter oarecum mistic, profesat de casa cu molii, femeile se înşirară în

jurul mesei, şi Silivestru nu putu, şi de data asta nici nu vru să se sustragă.

Fiecare îşi alese cîte două cartele, însemnate pe dos cu creionul, şi folosite cu fidelitate de zeci de ani, şi tanti Agepsina puse într-o farfurioară un pumn de mărgele mari negre, în chip de fişe.

Dom' Popescu ţinu să aibă el punga cu numerele, deoarece avea îndoieli în onestitatea celorlalţi, şi mestecînd bine, începu să scoată cu prudenţă număr după număr şi să strige. La început, jocul merse spre satisfacţia tuturor, dar mai apoi dom' Popescu, înainte de orice aşteptare, acoperea cartela şi striga *lot*. Controlul nu scotea la iveală nici o fraudă, şi dom' Popescu rîdea mulţumit în barba lui roşcovană.

După cîteva şedinţe, însă, tanti Caterina, trăgînd cu ochiul, observă cum dom' Popescu, vîrînd mîna în sac, oprea în pumnul închis toate numerele ce-i trebuiau şi apoi, prefăcîndu-se că mestecă, scotea din pumn, la momentul oportun, numerele sale.

— Hoţule! se răsti indignată Caterina, şi-i smulse sacul din mînă, noi vrem să aflăm norocul fiecăruia, şi tu...

— Ce noroc? se apără dom' Popescu. Norocul e cum şi-l face omul! Dacă eu sînt mai isteţ şi îndemînatic, am şi noroc! Iniţiativa, ăsta-i secretul vieţii! Nu-i aşa? întrebă el cu ochii pe Silivestru.

Acesta rămase mut şi cu faţa obosită. Dom' Popescu îl luă sub oblăduirea sa:

— Domnule, omul e dator să intre în rîndul lumii! Nu te lua după dumnealor! Uite, te văd galben şi tras la faţă! Îţi trebuie aer, viaţă! Ţi-a luat Jim înainte şi bine a făcut... Hai şi dumneata prin lume, să vezi ce şi cum... Ştiu eu nişte persoane cumsecade, care ţi-ar conveni.

Apoi deveni confidenţial şi depravat:

— Domnule, a ieşit o modă acum prin Germania... nudism... aşa-i spune... umblă lumea goală ca Adam şi Eva... zice că-i mai igienic... mi-a dat şi mie un cunoscut nişte reviste... ai dracului... om eşti... te ia cu fiori. (Şi cu acestea îi strecură în buzunar două numere din *Pelagius.*) Ce ştiu dumnealor?... viaţă... aer... igienă... fără prejudecăţi... ăsta e rostul lumii... Altfel, la ce mai trăieşti?

Întors în odaia lui, Silivestru desfăcu şi răsfoi revistele lui dom' Popescu şi, neprihănit la suflet, rămase tulburat şi ruşinat. Cu un genunchi la pămînt, într-un teren cu ierburi ţepoase, o femeie albastră, cu desăvîrşire nudă, întindea spre cer un arc mare de alun. O barbă fină asiriană îi tivea pîntecele neted, şi sînii îi erau punctaţi cu două boabe de agrişi. În faţa ei un bărbat nud privea liniştit, rezemat într-o trestie lungă, şi trupul îi părea făcut din sfori lungi împletite. Silivestru se gîndi o clipă să arunce revistele pe foc, dar o putere mai mare decît el îl opri. Pe altă pagină, un trup feminin lucios şi întunecos ca de bronz şedea întors cu spatele, cu gestul de a vîrî un picior în spuma mării. O altă femeie despletită scotea într-o aspiraţie largă pieptul gol în afară şi, ridicînd un picior în sus, îşi expunea carnea umflată şi netedă a pulpei.

Lui Silivestru i se împînziră ochii şi tîmplele începură să-i pocnească. Ascetic o viaţă întreagă şi virgin, simţi acum, cu nervii slăbiţi şi îmbătrîniţi, o furnicătură prelungă în şira spinării şi nevoia de a rupe ceva cu braţele. Se învîrti ca un leu înfometat prin odaie şi, fără să ştie bine cu ce scop, se năpusti pe uşă afară.

Merse pe străzile pustii, luminate, şi ieşi în bulevard. Multe localuri erau încă populate şi un

şir lung de automobile staţiona lîngă trotuar, în vederea bandelor matinale. La un colţ de stradă, o fată tînără, simplu şi drăguţ îmbrăcată, ieşi deodată înaintea lui Silivestru şi-l întrebă:

— Ce faci, micule?

Barba lui Silivestru se zbîrli toată înfiorată, în vreme ce picioarele înlemniră pe loc. Fata, al cărui nas era învineţit de frig, îl prinse de braţ şi-l tîrî după sine:

— Haide la mine, să ne dezgheţăm!

Silivestru se lăsă purtat cu un zîmbet grozav de timiditate şi ruşine. Merseră cîţiva paşi pe o stradă dosnică, intrară într-o curte pustie. Suiră scările şi se aflară pe un coridor curat, luminat de un bec înnegrit. Fata întoarse o cheie în broasca unei uşi albe şi împinse pe Silivestru în odaia caldă ca un cuptor. La întoarcerea butonului, Silivestru se văzu într-o odaie curată, prea parfumată, cu un pat de bronz jos şi flexibil şi multe fotografii pe pereţi. Pe o măsuţă se afla un patefon de călătorie. Fata întoarse mecanismul şi dădu drumul unui tango eclectic, în ritmul căruia se apropie de Silivestru, care rămăsese pironit şi livid în mijlocul odăii. Îi scoase paltonul şi-l împinse uşor pe marginea patului. Apoi, aşezîndu-se pe genunchii lui, îşi trase rochia şi-şi desfăcu o maşină a jartierei, care o supăra, şi apoi cuprinse pe Silivestru pe după gît şi începu să-i netezească rîzînd barba. Acesta o privi somnoros de aiurire, ca bufniţa pusă deodată în faţa unui bec electric. Fata uşoară care şedea pe genunchii săi avea ochi albaştri şi păr mărunt, foarte blond, şi rîdea cu gropiţe în obraz, cu totul nevinovat. Un miros de carne tînără şi parfumată se exala din trupul său. Părea o fată « onestă » şi nu putea avea mai mult de douăzeci de ani. Cum

niciodată o femeie nu se atinsese de trupul lui şi niciodată o mîngîiere feminină nu-i trecuse prin păr, Silivestru simţi un cutremur combinat de emoţii virile şi duioşii paterne. Întinse mîna spre capul fetei şi i-o trecu uşor pe obraz. Fata rîse copilăreşte şi, cu o mişcare ştrengărească, ţinîndu-se cu amîndouă mîinile de umerii lui şi lăsîndu-se pe spate, îl întrebă:

— Îţi plac?

Era prea mult pentru Silivestru. Îşi lăsă capul în palme şi stătu aşa, ca să i se oprească puţin huruitul din creier.

Fata sări sprintenă de pe genunchiul său şi se apropie de soba caldă de teracotă. Acolo, în picioare, îşi scoase rochia, pantofii, cămaşa, aruncînd toate pe jos, apoi ridicînd pe rînd picioarele, îşi trase ciorapii lucioşi, şi cînd rămase, rîzînd, ca nudistele din *Pelagius*, întoarse butonul electric.

ÎN PATUL MEU NOAPTEA AM CĂUTAT PRE CEL CE IUBEŞTE SUFLETUL MEU

Geamurile se albiră din ce în ce, o lumină apoasă făcu să lucească în odaia de hotel colţurile mobilelor şi din piaţă se auzi primul şuier al unui tramvai cu aburi. Jim, care nu putuse aţipi din cauza emoţiilor şi gîndurilor ce-l năvăleau, făcu o mişcare precaută să se aşeze mai confortabil în pat, fără să deştepte pe Vera, care dormea cu obrazul lîngă pieptul lui. O privi lung şi ocrotitor, trăgîndu-i uşor cu mîna plapuma peste umărul dezgolit. Vera avea uşoare cearcăne albăstrii în jurul ochilor, şi părul negru, scurt se risipise pe perna albă, dar obrajii, puţin supţi de vis şi de voluptate, erau proaspeţi. Respiraţia îi era aşa de liniştită, încît părea că glumeşte numai, stînd cu ochii închişi. Doar degetele mîinii stîngi tremurau puţin, voind să se închidă sub mişcarea din vis, asemeni ghearelor mici ale pisoilor care visează că prind şoareci. Somnul acesta îngeresc plăcu lui Jim. Dacă Eros sau un înger feminin dintre aceia care cîntă din viole în frescele lui Melozzo da Forli s-ar fi strecurat peste noapte, sub plapumă, alături de Jim, n-ar fi dormit mai uşor şi mai fără chinuri ca Vera. Trandafirul din poveste aruncat în aşternutul ei ar fi rămas proaspăt

pînă în zori. Jim, mare născocitor de « teorii », avea şi aci teoria lui, şi anume: « Spune-mi cum dormi, ca să-ţi spun cine eşti ». Observase somnul la inşi de temperamente şi vîrste deosebite. Oamenii egoişti, comuni dorm pe abdomen, cu pumnii strînşi sau înfipţi posesiv în pernă. Zguduiţi, dezveliţi sau strînşi într-un spaţiu îngust, ei mîrîie din vis, trag perna sub ei, se răsucesc ca o clătită în plapumă, dezvelind pe vecinul eventual şi se lăţesc grohăitor în căldura aşternutului. Fiinţele vulgare capătă înfăţişări bestiale. Capul le cade moale pe spate, o sudoare subţire le învineţeşte faţa, şi gura le rămîne căscată, cu inegalităţi de maxilare, ca la şobolanii morţi. Obezii, bătrînii au un somn vecin cu agonia. Membranele nasului fierb necontenit şi gazele care tumefiază obrajii răzbat din cînd în cînd prin colţul gurii, într-o plesnitură scurtă de băşică deasupra unui catran în clocote. Femeile sînt mai hidoase. Părul jilav de sudoare li se lipeşte de frunte, faţa, devenită cadaverică, îşi revelă ca sub lupă şanţurile epidermei, şi un picior gol alunecat afară din pat îşi răsfiră degetele pătrate, bătătorite.

Vera era însă pură ca îngerul fraged, născut dintr-o substanţă paradisiacă, înrudită cu carnea crinilor, răcoroasă, parfumată şi fără greutate. Jim suflă încet părul care cădea în ochii tinerei lui soţii şi o contemplă mirat. Ce căuta această fiinţă mică — gîndea el — acolo, lîngă el? Ce încredere miraculoasă o făcea să doarmă — răpită din patul ei copilăresc — cu capul lîngă pieptul lui, cu genunchii strînşi lîngă şoldul lui, fericită şi cu simplitate, ca şi cînd l-ar fi cunoscut de mult? Gîndul că această fiinţă mică avea să vină întotdeauna lîngă el, să-l urmărească ziua şi noaptea ca o umbră docilă îl făcea să vibreze de muzica solemnă a zeci de viori

deşteptate o dată cu zorile. Era fericit de a sta astfel întins ca paznic al somnului Verei, după cum era fericit gîndindu-se chiar şi la moarte. Sub ulmi care se plecau lent şi se lungeau, pe margini de lacuri placide, umflîndu-se şi retrăgîndu-se, mercuriale, într-o orchestră a tuturor cîmpurilor, se vedea purtat în zbor pe spate, cu Vera alături, care îi zîmbea. Sufletul îi vibra de sentimentalitate, asemeni unui pianoforte răsculat deodată în toate măruntaiele de coarde şi prefăcut în cascadă înaltă de sunete minore.

În timp ce medita astfel, privind vîrfurile copacilor înzăpeziţi şi firele telefonice din faţa ferestrei, Vera întredeschisese ochii şi-l observa pe furiş. Dormise visîndu-l şi acum îl avea aievea lîngă ea. Ce frumos e — se gîndea ea sincer — ce puternic, ce liniştit e şi ce privire ageră are! Oare toţi bărbaţii vor fi avînd piciorul aşa de muşchiulos şi de subţire ca acela pe care-l simţea lîngă ea? La ce se gîndeşte el, cînd priveşte aşa de încruntat? Şi de ce oare îi creşte părul pe obraz aşa de repede, de vreme ce aseară nu-l avea? Vera ar fi întins chiar mîna să pipăie trupul lui Jim, aşa, din curiozitate, dar îi fu ruşine. Făcu un scurt examen al întîmplărilor din ultima seară şi se simţi o altă Vera, desprinsă şi înstrăinată de Vera de pînă ieri. O nelinişte grozavă, o aprindere a sîngelui amestecată cu teamă o cuprinsese în ultimele zile şi dorise ca Jim să fie mai repede al ei, fără să aibă nici cea mai mică bănuială de ce avea să se întîmple. Tot drumul, în tren, s-a lăsat sărutată, dar inima îi era înfrigurată, fără să ştie de ce. A doua zi, la Braşov, au hoinărit toată ziua, ca şi mai înainte, s-au dus la cinematograf, ţinîndu-se pe întuneric de mîini şi chiar sărutîndu-se. Era mulţumită, deşi se întreba dacă asta este toată

căsnicia. Fiorul continuu din inimă îi spunea că nu. Seara s-a strecurat cu sfială de delicvent în odaia încălzită a hotelului, ruşinată de prezenţa unei cameriste bătrîne ca de un martor al unei escapade. Îi era ruşine să se dezbrace în faţa lui Jim şi totuşi simţea că trebuia neapărat să fie lîngă el în toată goliciunea, precum spusese părintele cu barba afumată la cununie: « Va lăsa omul pre tatăl şi pre muma sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup ». Se aşezase pe marginea patului rîzînd. Jim se apropiase atunci de ea, şi, scoţîndu-i pălăria şi pantofii, îi spusese aproape în şoaptă: « Dezbracă-te, Vera! » Apoi stinsese lumina. Se dezbrăcase mai mult sub plapumă, ascunzîndu-şi lucrurile sub pernă. Apoi aşteptase pînă ce Jim veni lîngă ea şi, cu o îndrăzneală blîndă şi afectuoasă, pusese stăpînire aşa de dureros, de neprevăzut şi de voluptos pe trupul ei. Din clipa aceea ruşinea trupească îi pieri şi îşi dădu seama pentru prima oară, devenită femeie, ce înseamnă a fi a cuiva şi ce voise de la Jim.

— Vera! zise deodată acesta, tu nu dormi? La ce te uiţi aşa?

— Mă uit la obrazul tău! De ce-ţi creşte aşa părul?

— Fiindcă sînt bărbat!

Vera începu atunci să examineze cu atenţie ştiinţifică pe Jim. Îi trecu o dată mîna pe faţă, ca să măsoare duritatea perilor, pipăi cu degetele bicepşii braţelor, se miră că degetele lui erau aşa de fibroase şi de păroase, mai ales se entuziasmă de marele volum al pieptului lui Jim, pe care acesta intenţionat îl umfla. Terminînd examenul, zise încet şi simplu, în chip de constatare firească:

— Tu eşti frumos!

Jim aruncă brusc plapuma la o parte şi lăsă pe Vera aproape goală, ca un triton rămas inert pe nisip după retragerea apelor:

— Mă priveşti de un ceas ca pe un urs de grădină zoologică! Ia să te vedem şi pe tine!

Vera îşi întoarse faţa în pernă şi strînse instinctiv un picior peste celălalt. Un trup subţire, dar muşchiulos şi alunecos, stătea pe jumătate îngropat în lenjeria patului.

— Vera! se miră foarte serios Jim, dar tu eşti mică de tot!

Şi într-adevăr se gîndea mişcat la cruditatea Verei, cu oasele aşa de subţiri şi genunchii rotunzi de păpuşă. N-avea nici o libidine, nu i se părea de loc că se află în faţa unui spectacol lasciv, nu privea cu ochii concupiscenţi ai bărbatului. Jucăria fină dinaintea lui îi plăcea şi-i dădea o satisfacţie lăuntrică de proprietar care îşi priveşte parcul cu statui. Îi era *milă* de ea, deşi nu ar fi putut lămuri bine rostul acelui sentiment absurd. O simţea fragilă şi fără alt mijloc de apărare în viaţă decît devotamentul şi o vedea aşa de încrezătoare în el, aşa de ireductibil fericită de a fi a lui, încît ideea numai de a putea gîndi lîngă ea despărţirea i se părea o ameninţare de ochi roşu de balaur asupra unei mici păsări a paradisului.

— Jim, dă-mi drumul — se rugă Vera — mi-e frig!

Jim însă o trase lîngă sine şi o acoperi cu mîinile. Cu urechea pe pieptul ei, făcu auscultaţia inimii, care pocnea lin ca un motor surd. Epiderma îi era moale, iar la umeri sidefoasă, şi Jim îi puse cu gura numeroase sigilii de proprietate, cu toată împotrivirea Verei, care îl prinsese de păr. O netezi cu obrazul pe pieptul îngust şi pe platoul metalic al

pîntecelui cald, ornamentat în centru de melcul ombilical şi pe margini cu astrahanul negru al pubertăţii. Pe umerii goi, capul rotund al Verei, cu ochii mari, uimiţi şi umbriţi de marele breton, părea zugrăvit pe porţelan.

Jim schiţă o mică sărutare în colţul gurii, gustînd parcă dintr-un lichior. Vera gustă şi ea din colţul gurii lui Jim. Acesta gustă şi din celălalt colţ, imitat de Vera. Apoi începură să-şi pecetluiască unul altuia cu gura buzele, obrajii, gîtul, umerii, repede, frenetic, cu ochii închişi. Pe măsură ce se gustau cu buzele, setea gurii creştea. Jim cunoscuse, fireşte, voluptatea sărutării, dar sărutarea de pînă atunci fusese o ventuză sexuală, o iritaţie, o descărcare a nervilor, amestecată foarte adesea cu repulsie. Mirosul cărnurilor cuiva, oricît de volatil, umiditatea buzelor, căldura trupului, exalaţia plămînilor îi repugna. Se ferea să bea din paharul altuia sau să se apropie de raza răsuflării cuiva, oricît de aproape i-ar fi fost. Asistase la autopsii, văzuse viscere desfăcute şi trase afară cu aburi calzi, ca lungi cabluri albe împletite, şi orice om îi deştepta de aproape oroarea animalităţii. Sila era cu atît mai accentuată cu cît omul de aproape era mai obez. Într-o femeie masivă, cu « forme » plastice, aşa cum plac în genere vulgului, ghicea putrezirile fetide din alambicul răsucit al intestinelor şi emanaţiile urice ale epidermei. În fond, această repulsie îi venea lui Jim din faptul că nu iubea, dintr-un dezacord sufletesc ce se trăda printr-o duşmănie fiziologică.

Pentru întîia oară se apropia de un trup cu bucuria fizică cu care intri într-un pîrîu limpede, al cărui prundiş sclipitor îl vezi. Sîngele Verei bătea în acelaşi tact cu al său, viscerele sale se presimţeau gingaşe, asemeni cărnurilor vegetalelor, şi gura îi

era parfumată ca potirul unei flori. Sărutarea era zemoasă şi astringentă, ca un pulp de caisă. Sărutînd-o în serii de cîte o sută, Jim se îmbăta din ce în ce mai mult de limfa inodoră care uda buzele, dinţii tari şi albi şi petecul roşu şi aspru al limbii. La început inexpertă, Vera se lăsa numai sigilată pe gură, închizînd înfiorată ochii. Încetul cu încetul, instinctul feminin se trezi, şi cu apăsări din ce în ce mai energice şi cu strîngeri slabe ale mîinilor petrecute după gîtul lui Jim, stabili respiraţii între sărutări, aşteptări, prelungiri şi apăsări care le făceau mai voluptoase. În cele din urmă, prinzînd curaj, Vera refuză să mai primească sărutările, vrînd să le dea ea singură, în care scop apucă pe Jim de păr şi de gît.

Se sărutară astfel fără întrerupere şi fără oboseală, cu scurte derivaţii pe umeri şi pe piept, frenetici, nemulţumiţi şi insaţiabili. Cînd unul din ei voia să se ridice, celălalt îl ţinea strîns în braţe, şi împreunarea buzelor era luată de la capăt, cu căderi pe o parte şi pe alta şi prăbuşiri în moliciunea patului.

O dată cu beţia sărutărilor, Jim şi Vera se văzură cuprinşi de o insatisfacţie de ordin muşchiular. Atletismul uşor al îmbrăţişărilor, care îi apropia şi-i îndepărta în grupuri statuare, în mijlocul odăii, unde săriseră aproape goi, speriaţi de ora tîrzie, în loc să-i liniştească, le dădea o enervare care nu era de natură sexuală, fiindcă nici gîndul, nici trupul nu le era iritat. Această enervare era — cum înţelese îndată Jim — o nevoie de unitate. Îşi trebuiau unul altuia, trupurile lor se aşteptaseră multă vreme, voiau să respire alături, să schimbe saliva vinoasă a gurilor, să se apropie pînă la sentimentul contopirii unul într-altul. Se strînseră în braţe, lipindu-şi piepturile, se apropiară şi desfăcură cu violenţă

de nenumărate ori. Jim observă că strînsoarea cea mai voluptoasă este peste mijlocul subţire şi pe sub braţe, în vreme ce Vera prefera să se atîrne cu mîinile de grumazul lui Jim şi să se lase îndoită şi înăbuşită în braţe.

Jim îşi dădea foarte bine seama că descoperise America. Milioane de inşi — gîndea el — îşi îmbrăţişau la acea oră femeile, şi lucrul era dintre cele mai banale. De cîte ori, de altfel, nu se deşteptase el în patul unei femei străine şi nu se abandonase la amplexiuni asemănătoare? Cu toate acestea, se petrecea cu el acum un eveniment inedit, ce n-avea să se mai repete şi care era întîia căutare conjugală. Încerca un orgoliu ascuns că deşteptase la voluptăţile dragostei o fiinţă sigilată, neatinsă, care învăţa pentru întîia dată sărutarea şi îmbrăţişarea şi care mărturisise, privindu-l drept în ochi, că nu mai fusese niciodată sărutată pe gură de cineva şi nu avusese niciodată prilejul să afle de la colege în ce constă cu adevărat dragostea din noaptea nunţii. Din cauza inocenţei ei, Vera nu era acum cochetă, ca toate femeile experimentate, nu căuta să fugă şi să excite, prin zîmbete provocatoare, ci cu graţioasă impudoare de amantă recentă, se lăsa îmbrăţişată şi uza fără măsură de fiorii posesiunii. Îl iubea pe Jim şi era aşa de pătrunsă de ideea că trebuie să i se supună, încît fericirea de a fi violentată căpăta la ea un sens sacru. Cu gura în urechea lui Jim, ea îl întrebă în şoaptă, ascunzîndu-se apoi într-un umăr al lui:

— Acum sînt femeie, nu e aşa?

Şi Jim era străbătut de acest fior grav, care-i spunea că ceea ce face e cu mult mai mult decît un act de mulţumire fiziologică. Percepea deosebirea dintre impuritatea actului săvîrşit în afară şi puritatea

îmbrăţişării conjugale. Strînşi în braţe, atît Jim, cît şi Vera, aşa de indiferenţi faţă de problema procreaţiei, acum, cînd erau îmbătaţi numai de ei înşişi, se simţeau năvăliţi de o nevoie străveche, care îi îndemna să-şi şoptească unul altuia rugători: « Vreau un copil, Jim! », « Fă-mi un copil, Vera! »

Cîteva bătăi violente în uşă îi făcu să tresară. Vera se ascunse din nou în plapumă, iar Jim întredeschise uşa. Era camerista, care întreba dacă sînt acolo, intrigată că nu ieşiseră din casă pînă la amiază.

Se repeziră să se îmbrace cu lucrurile aruncate peste tot prin odaie. Jim privi pe Vera şi o ajută la îmbrăcat, încîntat la fiecare amănunt nou fizic pe care i-l descoperea. Lenjeria Verei era subţire şi de dimensiuni foarte mici, încît cămaşa ca o spumă străvezie abia îi acoperea bazinul. Astfel ascunsă în fumul mătăsii subţiri, care îi lăsa umerii goi strînşi cu două panglici şi picioarele lungi şi drepte neacoperite, Vera plăcu din nou lui Jim şi fu răsturnată pe braţe, îmbrăţişată şi sufocată în sărutări. După aceea căutară amîndoi pe sub pat ciorapii Verei. Cînd îi aflară, Jim găsi plăcere să-i tragă el însuşi pe piciorul ei, care era neted şi puţin brun şi făcea cîte o gropiţă suavă ca de gura-leului la fiece jaret. Ajungînd deasupra genunchilor cu tivul ciorapilor, lui Jim îi plăcu puful mărunt al pulpelor şi naiva şi prelunga lor lipire şi, cuprinzîndu-le cu mîinile, le mîngîie cu obrazul, ceea ce îndemnă pe Vera să se aplece asupra lui şi să-l sărute în urechea opusă. Trupul tînăr al Verei mirosea aşa de frumos a floare de cîmp, fără parfum, a sălbăticiune! Se petrecea cu Jim un proces comun tuturor bărbaţilor, deşi neanalizat. Vera era a lui, ca un fel de completare a propriului trup, şi voia dacă nu s-o îmbrace singur, cel puţin să asiste la îmbrăcarea ei, s-o contemple şi

să-i găsească veştmintele cele mai potrivite pentru membrele ei. De aci încolo nu mai socoti indiscreţie faptul de a umbla cu mîinile pe trupul Verei, de a-i ridica ciorapii, de a-i potrivi rochiile. Gesturile care pentru alţii, privind de departe, ar fi putut fi interpretate ca lascivitate, concupiscenţă, afemeiere pentru el erau mult mai simple şi nevinovate. Trupul Verei era totuna cu trupul lui, şi ei amîndoi aveau numai o pudoare colectivă faţă de alţii. Vera îi era aşa de necesară fiziologiceşte, încît, în lipsă-i, cămăşile, rochiile ei îi ţineau loc cu mirosul lor, sau perna pe care ea dormise îl mîngîia ca un adevărat obraz. Vera era foarte pătrunsă de dependenţa ei, şi în beţia senzaţiilor noi ale vieţii conjugale, se dezbrăca şi se oferea privirilor fără sfială, zicînd lui Jim:

— Acum, cînd sîntem căsătoriţi, tu singur ai spus că nu e ruşine!

De alţii, însă, Vera se ruşina tot aşa de tare ca şi înainte şi era pudică în gesturi şi în vorbe.

Cînd Jim şi Vera, după altă serie de sărutări, porniră în sfîrşit pe uşă, camerista bătrînă le zîmbi cu protecţie şi le zise în faţă:

— Vai, ce tineri sînteţi!

Toată lumea de altfel îi proteja şi-i urmărea cu zîmbetele. Fie că strîngerile furtive de mîini şi sărutările chiar pe drum, în acel oraş îngăduitor de provincie, îi trăda ca îndrăgostiţi; fie că lumea intuia după vîrstă adevărul, peste tot erau întîmpinaţi cu atenţii deosebite. La restaurant fură obiectul interesului general şi observară că patroana îi fixa rîzînd cu simpatie şi întrebîndu-i parcă din ochi cine erau. În cele din urmă, nu mai putu rezista curiozităţii şi, apropiindu-se de masa lor, îi întrebă:

— Să mă iertaţi că vă întreb, sînteţi fraţi sau căsătoriţi?

Aflînd adevărul, bătu din palme cu surpriză:

— Căsătoriţi! Vai, ce tineri! O doamnă aşa de tînără şi frumoasă!

Vera se convinse în curînd că interesul pentru starea ei mergea pînă la insinuaţii care dovedeau că lumea ştia cum îşi petrece ea nopţile. Acest lucru o ruşină puţin, era totuşi fericită că e femeie şi deci suporta indiscreţia fără încruntări. Jim află în oraş prieteni de şcoală, căsătoriţi şi ei, şi-şi dădură întîlnire seara într-o mare cafenea. Acolo, cele două femei tinere luară la o parte pe Vera şi începură să o supună la felurite întrebări:

— Vai, ce tînără eşti! Cum te-a găsit?

— Spune-ne, e sentimental, îmbrăţişează mult?

Vera, intimidată, răspunse ceea ce ştia sigur:

— El mă iubeşte!

— Ce vorbiţi d-voastră acolo? întrebă Jim, intrigat de a vedea pe Vera smulsă de lîngă el.

— Ce-ţi pasă d-tale?! răspundeau îndrăzneţ femeile. Avem vorbele noastre... bărbaţii n-au ce căta!

Vera constată că aceste tinere femei erau mult mai lipsite de pudoare decît ar fi putut ea să fie vreodată. Ele îi povestiră cum le iubesc bărbaţii lor, în ce chip le sărută şi le îmbrăţişează, cum le posedă şi ce le şoptesc, ce simt ele în timpul acesta.

— Ah — şopti una — Paul (pronunţă Pol) e aşa de delicat! Mă dezbracă singur şi mă sărută de-a lungul pulpelor pînă mă înnebuneşte! E ca un copil... mă dor şi acum sînii! (Vera află înmărmurită că Pol, întors în vîrsta sugacilor, făcea lucruri îngăduite pruncilor.) Eu trebuie în tot timpul să-l gîdil în ureche cu vîrful limbii.

Vera, atinsă în inocenţa ei sufletească şi puţin palidă, făcu gestul de a se elibera din cercul femeilor şi a se aşeza sub protecţia lui Jim; din nefericire, acesta era absorbit cu ceilalţi într-o discuţie mult mai inofensivă: despre « poezia pură ». Ea făcu intuitiv constatarea că bărbaţii erau mai nevinovaţi în gînduri şi se simţi din ce în ce mai stingherită.

— Dumneata ţipi? o întrebă cealaltă tînără femeie, foarte serios.

Vera privi la amîndouă rătăcită.

— Cum să ţip?

— Nu ţipi, nu spui nimic, atunci cînd... înţelegi?

— De ce să ţip? mai spuse Vera în neştire, şi o sudoare i se puse pe frunte.

— Ah — zise tînăra doamnă — Ticu al meu e brutal, mă aruncă şi mă prinde pe neaşteptate... Atunci mă zvîrcolesc, muşc, ţip şi spun vorbe în neştire... Nici n-aş putea dormi cu un bărbat care să nu ştie să mă brutalizeze.

Femeile o mai întrebară dacă Jim era hirsut, dacă iniţiativa lui erotică era de lungă durată, dacă era gelos şi alte de aceste, chestiuni la care Vera, fiind vorba de Jim, răspunse mîndră:

— El e frumos!

Noile prietene se simţiră obligate să educe pe Vera din punct de vedere sexual. Ele condamnară pasivitatea ei şi recomandară rezistenţa, întoarcerea gurii la sărut, strîngerea coapselor în îmbrăţişarea conjugală, iritarea bărbatului prin acoperirea trupului şi descoperirea lui parţială şi metodică. Mai recomandară apoi reînnoirea şi rafinarea stilului erotic: amînarea savantă a actelor, ceremoniile tactile şi alte mijloace « tehnice » speciale, de care Vera

roşi pînă la urechi, fără să le înţeleagă. Ea s-ar fi smuls de mult din bîrfeala acestor femei neruşinate pentru ea dacă o vorbă spusă de ele nu i-ar fi dat de gîndit.

— El te iubeşte acum fiindcă eşti tînără şi ai fost virgină şi neştiutoare... Aşa-s toţi bărbaţii... vor naivitate... dar pe urmă are să se plictisească şi are să umble după femei mai rafinate!

Deşi i se păruseră odioase, lecţiile celor două femei cinice nu fură fără efect inconştient pentru Vera. Chiar în noaptea aceea Jim constată cu surprindere, dar şi cu o plăcută iritaţie, că tînăra lui soţie uza nişte cochetării subtile de care n-o crezuse în stare. Aşa, de pildă, în loc de a se dezbrăca de-a dreptul şi în dezordine, cum avea obiceiul, cu gîndul de a se ascunde mai repede în pat, zăbovi cîtăva vreme în faţa oglinzii, observîndu-se şi aşezîndu-şi părul. Apoi deodată, ca şi cînd o jartieră i s-ar fi slăbit, ridică rochia pînă deasupra pulpei drepte, descoperindu-şi un picior de paj, de jos pînă sus. Deşi Jim îi cunoştea tot trupul cu familiaritate, viziunea acelei coloane lucioase şi a porţiunii de carne albă dintre tivul ciorapului şi marginea roză a *culottei* îi dădu o senzaţie inedită. Un picior unic, numai pe jumătate gol, proiectat pe stofa rochiei şi lăsînd într-o perfecţiune teoretică bănuiala restului, era mult mai voluptos decît nuditatea completă. Întinse mîna spre el, Vera însă dădu numaidecît drumul rochiei, rîzînd, şi cu mîinile pe un umăr îşi desfăcu bluza. Cînd ea rămase numai în cămaşă şi ciorapi, ca într-un costum de mare gală, Jim simţi cu mult mai multă atracţie pentru umerii, gîtul şi obrajii calzi, mărginiţi între bretonul drept şi broderia cămăşii. Jim o trase cu violenţă de mijloc şi vru s-o sărute, ea îşi feri gura, întorcînd obrazul,

aşa încît capul lui Jim alunecă între umăr şi gît, în umbra parfumată a părului. Vera, gîdilată, îşi dădu în panică bustul pe spate, şi Jim, pentru a o putea avea aproape, o luă în braţe, strecurîndu-i repede mîna pe sub pulpele picioarelor. În braţe, Vera, strîngîndu-şi picioarele încordat şi ţinîndu-se de gîtul lui Jim, se păstra vicleană la o depărtare iritantă, care îl împiedica pe acesta să-i aibă gura sub toată apăsarea. Jim o aruncă atunci pe pat şi luptă cu îndărătnicia atletică a mîinilor şi a picioarelor care se încordau, se împleticeau, acoperind suprafeţele sărutabile. Această rezistenţă zvîrcolitoare şi ironică îndîrji într-atît pe Jim, încît fu nevoit să-i întoarcă faţa cu o înfigere a mîinii în plete şi să-i descleşteze picioarele, vîrînd cu brutalitate palma viguroasă între cele două pulpe. Atunci Vera se făcu lividă, închise ochii, îşi descordă tot trupul ridicînd un genunchi şi murmură pentru prima oară două vorbe îngrozitoare, femeieşti, de o încîntătoare expresie a compenetraţiunii:

— Tu... te vreau...

Cînd, mai tîrziu, Jim vru să se desfacă din îmbrăţişare, Vera îl opri strîns cu o mînă. Avea ochii mereu închişi. Şopti o vorbă de o incorectitudine gramaticală de neevitat, avînd în vedere exactitatea sentimentului:

— Vreau un copil *din* tine!

— Pentru ce — întrebă Jim — doreşti mereu copii cînd te îmbrăţişez?

— Nu ştiu, aşa-mi vine... Atunci ai să fii mai legat de mine şi ai să mă iubeşti mai mult!

— Ce gînd! Te iubesc oricum.

Vera se gîndi puţin şi apoi zise cu simplitate:

— Jim, dar atunci pentru ce ne iubim? Aşa a lăsat firea... Fără asta, e ruşine ceea ce facem...

« Într-adevăr — gîndi în sinea lui Jim — cîtă dreptate are instinctul Verei! Toată neliniştea noastră nu are decît un scop: procreaţia, şi fericirea sexuală nu e deplină decît în atingerea finalităţii sexuale. Pentru mine, actul devenise fornicaţie, libidine disociată de scopul ei. De aceea eram aşa de tulburat şi doream o femeie pură, a mea. Instinctul mă făcea să caut un pîntece curat, în care să depun sucurile mele creatoare. Aceasta este în fond dragostea şi într-asta stă toată puritatea ei! »

Jim dădu la o parte cămaşa de pe pîntecele supt şi neted al Verei şi-şi aşeză urechea caldă pe el.

« Tot misterul vieţii — gîndi el mai departe — aci este, în acest pîntece. Acolo, sub astrahanul negru al părului puberal, în viscere, este un mic potir fierbinte, numit barbar *uter*, şi care este leagănul omenirii, tot aşa după cum nucleul solar este leagănul lumilor siderale. Acolo am stat eu însumi încolăcit, cînd lumea se făcea pentru mine, şi de acolo se vor desface în miriade de foi generaţiile viitoare. Eu cred cu vanitate puerilă că-mi satisfac nevoile fiziologice şi că-mi dovedesc puterea mea de insinuaţie asupra femeii. În realitate, misterul vieţii mă împinge atît pe mine, cît şi pe această tînără şi drăgălaşă neruşinată să rodim uterul avid de sămînţă. Dacă n-am fi decît noi doi pe acest pămînt, roadele lui ar fi totuşi miraculoase. Din noi ar ieşi zece trupuri, din cele zece, o sută, din cele o sută, o mie şi aşa mai departe, şi peste cîteva mii de ani pămîntul ar fi din nou un furnicar de oameni, ieşiţi toţi din noi doi. Fiecare bărbat este, prin urmare, un Adam, şi fiecare femeie o Evă, şi cea mai mare durere este de a fornica în sterilitate, ceea ce se numeşte prostituţie, şi cea mai mare voluptate de a gîndi la *facere* în clipa împreunării. »

— Ai dreptate, Vera mea! zise Jim, sărutîndu-i ombilicul şi mîngîindu-i vintrele. Vreau şi eu ca în micul tău uter să se mişte un copil!

— Vino! şopti Vera, întinzînd cu îndrăzneaţă nevinovăţie mîna spre el.

Şi, ca un animal de cîmp răsculat de foşnetul excitant al ierburilor, Jim cuprinse din nou pe Vera şi făcu ceea ce de incalculabile milenii bărbat şi femeie fac spre a se înmulţi.

ÎNGERUL DIN CASA CU MOLII

Silivestru se întoarse din prima lui aventură erotică obosit şi deprimat. Un urît ciudat, un sentiment de a fi străin de viaţă îi întunecau sufletul. Organismul lui îmbătrînit fără exerciţiul viril se dovedise inert şi incapabil de voluptate. Privise încruntat cum acea fată de o răbdare modestă de infirmieră, numai cu o uşoară ironie în ochi, încerca să trezească în el nişte simţuri stinse şi ruginite. Moliile îi mîncaseră şi lui pe nesimţite virilitatea, şi bărbatul din el fu cuprins de ruşine. La început îl scîrbi ideea de a se fi « murdărit », pierzînd puritatea de care credea că are absolută nevoie spre a întemeia o familie. Mai apoi însă îl copleşi cu totul gîndul sterilităţii lui. Va să zică, el dorea să se căsătorească, să aibă copii şi nu bănuise că nu este un om întreg, ca ceilalţi. Ca istoric, stabili pe dată unele raporturi ereditare. Majoritatea surorilor lui erau nemăritate. O parte dintre mătuşi, la fel. Şi-n fiecare generaţie cîţiva membri rămîneau celibatari, ca nişte mere închircite înainte de a se rupe din pom. Prin urmare, era şi el steril, fără seve creatoare, nerodnic. Atunci el purta în el moartea unei rase, putreziciunea, şi ucidea, o dată

cu el, crăcile mari şi posibile ale generaţiilor viitoare. Zadarnic consulta aşadar « soarta ». El era o cracă uscată dintr-un copac bătrîn, în care înverzea acum numai lăstarul lui Jim.

Obsesia sterilităţii deschise deodată în conştiinţa lui Silivestru o problemă pe care n-o înfruntase niciodată în faţă: *moartea*. La început îl nelinişti, şi încetul cu încetul îl teroriză sub forma extincţiei. Nu putea pricepe cum el, care trăia şi gîndea, avea să devină *nimic*. Acest nimic îl îngrozi întîi fiziceşte. Să nu mai simtă, să nu mai respire, să n-audă, să nu vadă, iată lucruri ininteligibile. Oricît somnul şi leşinul i-ar fi demonstrat posibilitatea inexistenţei, trupul, încă zdravăn, se cutremura la gîndul golului etern. Începu să se exerciteze pentru repaosul veşnic, încercînd să se anuleze parţial sau să regăsească în conştiinţa lui un moment de nulitate. Se întindea pe pat cu mîinile pe piept şi-şi încetinea voit pulsaţiile sîngelui, respirînd din ce în ce mai lent. O răceală îi cuprindea vîrfurile membrelor, tîmplele îi zvîcneau şi plămînul comprimat îl înăbuşea atît de tare, încît, nemaiputînd rezista, respira o dată larg, umflînd tot coşul pieptului. În loc însă ca această experienţă să-l facă să iubească viaţa, îl umplea şi mai mult de teroare. Se gîndea că timpul alerga vertiginos şi că în curînd nu va mai putea, *voind*, să reumfle plămînul. Atunci se va petrece acea surpare groaznică în gol, acel înec în nimic pe care nu-l va putea amîna şi care îl va împiedica să ştie măcar că a murit. A muri! Dar acest cuvînt era înspăimîntător! Niciodată nu meditase bine la soarta umană şi nu înţelesese în moartea altuia destinul irevocabil ce-l pîndea. Moartea fusese pentru el o vorbă goală, amintirea unui om sau a unei ceremonii, şi avusese, ca şi copiii în genere,

ca şi surorile lui, sentimentul că e un fenomen fabulos, cu totul îndepărtat. Avea totuşi cincizeci de ani, şi de la această vîrstă oamenii încep să moară. Silivestru deschidea cu febrilitate *Universul* la anunţurile mortuare, ca să se convingă că oamenii mor la o sută, două sute şi mai multe de ani. Dar decedaţii aveau 18, 30, 41, 52 de ani, rar mai mult, ceea ce însemna că el ajunsese de mult în raza morţii.

Silivestru se strădui să găsească în conştiinţă momentul cel mai blînd pentru înţelegerea morţii. Încă din copilărie avusese oroarea extincţiei, şi la gîndul de a-şi pierde toate simţurile pentru cîteva ore se îndărătnicea să nu doarmă, de teama unui somn fără vise. Acest somn aşa de firesc în timpul funcţiunii lui îl înspăimînta a doua zi la analiză. Silivestru avea oroare de gol, de inexistent, şi somnul îi plăcea numai cînd îl fura. În forma stupefiantă a somnului vru să găsească o analogie împăciuitoare a morţii. Într-adevăr, după o zi întreagă de alergături în copilărie, de trudă la maturitate, i se întîmpla nu rareori « să pice de somn », să simtă neputinţa de a mai suporta imaginea lumii, nevoia de a intra în neant. Acest somn era plăcere, şi dacă nefiinţa morţii era de natura aceasta, atunci ea era suportabilă. Alteori, în copilărie mai ales, după un somn greu, se simţea cuprins de trîndăvie şi de voluptatea de a se întoarce din nou în întuneric, fără nevoia fiziologică a odihnei. Atunci închidea ochii cu putere, se încolăcea, asfixiindu-se, sub plapumă, şi luînd instinctiv forma atît de recentă a fetusului din uter, trăia din căldură şi nimic, pînă ce mamă-sa îi smulgea plapuma de pe el şi-l transforma subit în fiinţă evoluată. Pe atunci Silivestru înţelegea foarte bine existenţa rîmelor, a cîrtiţelor, a peştilor,

a animalelor tăcute şi aproape inconştiente de sine, şi noaptea visa chiar că este una din aceste fiinţe. Încercă şi acum să-şi reducă conştiinţa pînă la recea stupiditate a unei rîme, dar conştiinţa era acum un fenomen dureros de acut şi ireductibil, şi cu cît o analiza mai mult, cu atît ea se umfla cu flăcări mai mari, făcîndu-i cu neputinţă acceptarea neantului. Cînd un pahar de vin îi încălzea inima şi creierul şi-i dădea acea voluptate panteistică ce face ideea morţii dulce, avea un început de înţelegere pentru fenomenul decesului. Extincţia i se părea grozavă numai fiindcă era bruscă. Dacă însă fiecare element al conştiinţei s-ar fi stins pe rînd, ca lumînările unui mare sfeşnic, atunci intrarea în nimic s-ar fi petrecut cu aceeaşi bucurie vitală cu care pruncul se desface din viscerele materne. Silivestru începu să moară ipotetic în acest chip: întîi renunţă la orice gînd despre lumea înconjurătoare, şi, întins pe pat, în obscuritatea vesperală a odăii, *trăi* numai fiziologiceşte, respirînd şi fixînd pe sub pleoape un nucleu negru de neant. Dacă ar fi stat aşa multă vreme — fără să ştie că moare — orice legături cu lumea înconjurătoare s-ar fi rupt şi ar fi rămas ca într-o barcă părăsită pe un imens ocean de nimic. Atunci somnul l-ar fi cuprins, transformîndu-l într-un vis confuz, asemeni gîndului divin ce plutise peste ape înainte de facerea lumii. Visul s-ar fi subţiat şi el ca un fum şi dispariţia s-ar fi făcut pe nesimţite şi pentru totdeauna. Cînd însă gîndul lui Silivestru ajungea la acest punct suprem, conştiinţa zbucnea brusc înspăimîntată. Pentru ca acest proces de degradare a vieţii să se întîmple fără revolte, ar fi trebuit ca conştiinţa să se prefacă de la sine cu vremea şi să piardă tăria analitică. Aşa se întîmplă cu bătrînii care refac invers drumul spre nivelul copilăriei, pierzînd

inteligenţa, afecţiunile, dorinţele şi rămînînd într-o imbecilitate vecină cu somnul. Dacă oamenii ar fi trecut rînd pe rînd în stadiul animalelor de pe întreaga scară zoologică, scoborîndu-se pînă la amibe şi apoi către plante, moartea aceasta prin metamorfoză n-ar fi avut nimic grozav. Dar căderea bruscă din sîmburele de foc al conştiinţei în nimicul fizic al pămîntului îl cutremura. Nici măcar speranţa morţii naturale, prin îmbătrînire, aşa de posibilă în familia lui, unde Iaca murise centenară, nu-l mîngîia, fiindcă acum conştiinţa îi era aşa de dureros ascuţită, încît îl treceau sudorile la gîndul că tot ce iubise în viaţă avea să-l lase indiferent. Chiar regresiunea cu imaginaţia spre copilărie îl îndurera. Acum n-ar mai fi vrut — fiind ce era — să redevină copil. I se părea absurd să se revadă prunc printre cărţile strînse în rafturi şi să nu înţeleagă ce cuprind, tot aşa cum i s-ar fi părut curios să devină vrabie şi să nu mai ştie bunăoară că există disciplinele istoriei şi geografiei. Conştiinţa e un fenomen ireductibil, şi cu cît Silivestru o scruta, cu atît ea durea.

Neputînd să gîndească extincţia şi nimicul, Silivestru introducea în meditaţia lui despre moarte elemente fizice externe ce nu-i aparţineau propriu-zis şi care presupuneau dăinuirea sub formă latentă a mai tuturor simţurilor. Aşa, de pildă, îl făcea să sufere nemişcarea morţii, deşi, nemaiavînd conştiinţa mişcării, n-ar mai fi avut-o nici pe aceea relativă a rigidităţii. Moartea pe ninsoare sau pe ploaie îl cutremura. Simţea dinainte degerăturile membrelor, pietrificarea şi învineţirea lor la ger, căderea în pămîntul îngheţat şi împulberat cu zăpadă. Ploaia şi umiditatea autumnală îi descompunea trupul, dinainte, în imaginaţie. Noroiul se întindea

pe el, îl pătrundea în gură şi în ochi, îl veştejea ca pe o frunză, apoi îl umfla, îl putrezea şi-l umplea de viermi. De-ar fi căzut de viu într-un canal, într-o hazna de murdării, soarta nu i s-ar fi părut mai grozavă decît această dospire subterană, pe care o vedea cu ochii de dincoace. Incineraţia străveche i se înfăţişa mai blîndă decît inhumaţia, dar şi acolo oroarea de coacere îl tortura. Se apropia de gura ardentă a sobei spre a înfrunta marile temperaturi, dar se trăgea repede înapoi, doritor de răceală şi integritate.

Examinînd mereu şi cu febrilitate problema morţii, Silivestru izbuti să disocieze oroarea absurdă a simţurilor carnale de simţul de dincolo, care fără îndoială era indiferent faţă de agenţii fizici. Acum extincţia i se părea un moment secundar şi-l chinuia numai forma existenţei sau inexistenţei după deces. El nu credea în suflet, în viaţa viitoare şi în rai nu fiindcă ar fi ajuns la această convingere pe cale dialectică, ci fiindcă *instinctul* îi spunea că moartea înseamnă anularea oricărei conştiinţe de sine. Această presimţire găsea sprijin chiar în meditaţie. « Este cu neputinţă ca *sufletul* să existe, îşi zicea el. Eu vreau ca spiritul meu să dăinuie mai departe, cu tot ce alcătuieşte esenţa lui: cu dragostea şi cu ura, cu foamea şi cu setea, cu căldura şi cu frigul. Dar fără trup aceste funcţiuni n-au nici o probabilitate de a fi şi fiindcă nu mai este aparatul care să le producă, şi fiindcă nu mai au un scop. Atunci ar însemna că ţipătul pe care îl scoatem în momentul naşterii durează, independent, în eternitate. Fără organele corporale, sufletul nu este nimic. Dar presupunînd totuşi că funcţiunea creierului nostru durează şi după uscarea ţestei, ar trebui ca şi păsările, şi peştii, şi cîinii, şi toate animalele cu o conştiinţă

să aibă o viață viitoare, ceea ce nimeni nu crede. Dacă, prin urmare, pisica aceasta neagră care se freacă de umărul meu, murind, intră în nimic, nimicul este cu putință, şi atît e de ajuns ca instinctul nostru să presimtă absurditatea sufletului nefuncțional. »

Silivestru mai avea însă o speranță, fundată pe nişte speculații filozofice originale. El îşi zicea că în univers există o conştiință permanentă, una şi multiplă în acelaşi timp, adică abstractă în totalitatea ei, şi individuală în diferite aspecte. Cînd un om moare, piere o conştiință individuală, dar în univers rămîne tot atîta conştiință, după cum pierind un val, în albia lacului rămîne tot atîta apă. Noi vedem numai cadavrul, dar nimeni nu ştie că a murit, pierind numai unele determinațiuni istorice şi rămînînd acelaşi suflet, acelaşi sentiment de a exista în ceilalți rămaşi. Cu alte cuvinte, lumea va avea totdeauna atîta suflet cît să ia conştiință de sine şi moartea nu e decît un fenomen, adică o aparență. În momentul chiar în care un om îşi dă duhul, un copil se naşte, şi cele două acte pot fi aşa de bine îmbinate între ele încît între o existență şi alta să nu fie nici o clipă de moarte.

Silivestru căzu însă repede la întristare, recunoscînd că omenirea e un fenomen recent şi că a fost o eră pur geologico-minerală, în care conştiința n-a existat. El speră atunci într-un suflu universal din care omul iese şi în care cade, fără întreruperi de întuneric pur. Bunăoară, îşi închipuia că în momentul morții, redevenit corp fizic, ar fi intrat în sensibilitatea lumilor siderale şi ar fi simțit zgomotul şi mişcarea stelelor, sau că, putrezit în pămînt, ar fi redevenit ierburile şi scaieții crescuți din el şi s-ar fi înfiorat în obscuritate de picurii ploii.

Dar chiar această ipoteză a continuității între toate simțurile lumii nu-l satisfăcea. N-ar fi vrut ca murind, de pildă, să rămînă pe lume sub chipul tantei Ghenca, sau pierind sub chipul omenirii să rămînă în stadiul animalelor inferioare. Silivestru voia să fie el, şi dacă l-ar fi întrebat cineva ce ar fi vrut să fie, de n-ar fi fost el, ar fi răspuns că nu dorea altceva decît să fie ceea ce este. Aşa fiind, orice fel de abstracțiuni filozofice îl lăsau rece, şi presimțind că nici o religie, nici o filozofie nu puteau să-i promită că va rămîne neschimbat, aşa cum este, Silivestru fu cuprins de mîhnire şi de silă de viață, şi atîta dorință de a trăi îl făcu să dorească moartea.

Fiind mai mult istoric decît filozof, Silivestru nu căuta să-şi satisfacă rațiunea şi nu umbla după convingeri. În el sufereau simțurile, inima, sufletul tot de oroarea morții, şi nu făcea altceva decît să dibuie o stare de conştiință prielnică pentru moarte.

Cînd se împăca cu ideea neantului privit ca un somn lung, se răscula de incomensurabilitatea lui. După moartea lui avea să treacă o sută de ani, o mie, un milion, pămîntul avea să se zbîrcească şi să înghețe, stelele aveau să cadă în haos, ca scînteile unei torțe pe sfîrşit, şi apoi totul s-ar fi stins fără sunet, ca într-o vată, şi apoi tot aşa la infinit; iar el, Silivestru, n-ar mai fi ieşit niciodată din gol. Fără îndoială că intelectualul din el îşi dădea seama de absurditatea şi sterilitatea unor asemeni preocupări, dar omul era obsedat de nimic şi îngrozit de durata lui.

Nu de moarte mă cutremur, ci de veşnicia ei.

Acest vers al lui Vlahuță impresionă acum pe Silivestru ca o sentință de foc, deşi înainte i se păruse

o vorbă goală, poetică. El încercă să ucidă spaima eternităţii, analizînd veşnicia prenatală, de care nimeni nu se îngrozea. Dar între aceste două infinituri era o mare deosebire. Căci una este să te scoli dintr-un somn lung şi odihnitor, şi alta să cazi într-un leşin greu. Prăpastia nu te înspăimîntă văzută de jos, din poale, ci de pe vîrf, şi Silivestru înţelegea naşterea din genuni, dar nu suferea gîndul veşnicei nefiinţe.

La început lentă, meditativă, obsesia morţii deveni atît de violentă la Silivestru, încît, ca să nu fie prins de moarte, se gîndi să o preîntîmpine. Şi astfel ideea sinuciderii prinse rădăcini din ce în ce mai puternice în el, pînă ce se prefăcu în hotărîre nestrămutată. Din acel moment orice groază de infinit îi dispăru şi, redevenit calm, sociabil şi chiar viclean, Silivestru nu mai cugetă decît la *tehnica* morţii.

Deşi distrat ca şi mai înainte, Silivestru nu mai era sau nu mai părea celorlalţi aşa de ursuz. Zîmbetul ironic din colţul gurii şi o lucire neobişnuită, febrilă a ochilor îl făceau, în ciuda taciturnităţii, mai familiar. În realitate, el încetase de a mai iubi şi de a mai urî şi căuta un mijloc de extincţiune.

Ieşi afară din oraş pe lîngă lacuri, privi îndelung oglinda veştedă, coclită a apei infectate de lintiţă şi păroase de stuf, cu toate astea ideea de a se arunca în ea nu-i zîmbi, din motive estetice. Se vedea umflat şi putred pe suprafaţa apei, cu pielea crăpată ca coaja de pîine udă, cu ochii plesniţi ca prunele prea coapte, mînjit de mătasea-broaştei şi puţind a peşte alterat.

Să se arunce înaintea unei locomotive imense cu douăsprezece roate tăioase? Imaginea cărnii

zdrobite amestecate cu bucăţi de stofă era hidoasă şi acoperea identitatea la care ţinea atîta chiar şi în moarte.

Să-şi taie vinele în baie, ca anticii, nu era cu putinţă în casa cu molii, neexistînd baie şi unde expunerea trupului său gol la atîtea femei îi repugna. Otrava i se păru tot aşa de nepotrivită fie pentru elementul dureros şi trivial, fie pentru că putea să nu-şi facă efectul, discreditîndu-l.

Într-o zi Silivestru izbuti să fure dintr-o ladă de campanie a lui dom' Popescu un revolver mare şi cîteva gloanţe. Cum nu mînuise niciodată o astfel de armă, îşi dădu numaidecît socoteală că pentru a nu da greş, provocînd scene penibile, trebuia să facă exerciţii. După oarecare chibzuire încărcă cu prudenţă revolverul, deschise portiţa sobei şi trase un foc în vatră. O zguduitură surdă şi un pocnet opac se auzi în toată casa, şi cristalele lămpii din odaia în care erau adunate toate femeile începură să clipocească. Tanti Magdalina îngălbeni:

— Vai de mine, cutremur!

— Cutremur! şopti încremenită şi tanti Fira.

— Ia fugiţi d-acolo şi voi, a trecut vreun camion! zise cu calm aparent Ghenca.

— Ce camion şi tu, tu nu vezi că a tunat ceva?! zise Caterina. Trebuie să fie explozie la Arsenal.

— Haideţi, frate, afară, Doamne fereşte, casa asta veche cade pe noi! strigă alarmată tanti Magdalina, şi se năpusti pe uşă afară, urmată de celelalte surori.

Agepsina bătu în geamul lui Silivestru.

— Silivestru, tu n-ai auzit nimic? Parcă a pocnit ceva!

Acesta apăru palid şi zăpăcit la geam, dînd din umeri:

— N-am auzit nimic!

— Îh! făcu Ghenca pe furiş cu mîna spre el. Parcă ăsta trăieşte pe lumea noastră! Haideţi în casă, fetelor, că nu e nimic!

Reintrară una după alta în odaie, înviorate de frig, şi Caterina zise:

— Da' ştii că s-a lăsat ger!

— Cînd îţi spuneam eu! decise cu superioritate tanti Magdalina. Mie-mi spune umărul. Cum s-o schimba vremea, îmi dă ace prin os.

Un ger alb, sclipitor acoperea ca sticla toate suprafeţele, şi cerul era uscat şi incolor, asemeni unei cupole de tablă.

Silivestru aruncă revolverul sub un raft de cărţi, aprinse lampa şi se întinse pe pat, cu mîinile sub cap.

În vreme ce şedea astfel, cu ochii pironiţi spre fereastră, înspre întunericul incert de afară, i se păru că vede un licăr auriu, care se apropia din ce în ce de geam, mărindu-se vertiginos. O adiere rece îi trecu peste frunte. Cînd Silivestru se urcă în capul oaselor, vedenia se lipise de fereastră şi privea înăuntru. Era un tînăr cu mari bucle blonde, căzînd pe umeri, îmbrăcat într-un talar alb de velur sclipitor. Ochii făceau ape ca briliantele, iar la umeri, două aripi mari şedeau întredeschise ca la un imens cocostîrc. Tînărul făcu semn de chemare cu mîna, şi Silivestru, vrăjit, se lăsă pe marginea patului. Atunci vedenia se dădu înapoi, lumina se rări, şi cînd Silivestru merse la geam i se păru că vede pe marele întraripat alunecînd pe zăpadă

printre pomii desfrunziţi din fundul curţii şi urcîndu-se apoi ca un abur subţire în lună.

Două zile după aceasta nu se mai întîmplă nimic deosebit, şi Silivestru crezu că a avut o halucinaţie. A treia zi însă, intrînd seara după masă în odaia luminată numai de pîlpîitul focului din sobă, văzu un lucru de spaimă. Îngerul cu bucle blonde şedea întins pe spate în patul său, cu mîinile încrucişate pe piept şi cu ochii închişi, şi în jurul lui aerul tremura ca flacăra unor lumînări. Silivestru dădu un ţipăt instinctiv de groază şi ieşi repede în curte, galben, tocmai cînd ceilalţi ieşeau doi cîte doi din refectoriu.

— E pe pat... E pe pat... avu el timp să bolborosească, şi se prăbuşi ameţit în zăpadă.

Cînd îşi veni în fire se afla pe un scaun din refectoriu. Ghenca, Agepsina, Caterina, Fira, Magdalina şi baba Chiva erau strînse în cerc în jurul lui, şi Magdalina îi freca tîmplele cu oţet aromatic. Nimănui nu-i trecuse prin cap să cheme vreun medic şi nimeni nu credea în gravitatea faptului.

— Nu e nimic! decretă medical tanti Magdalina. Cine ştie cum ţi-a venit ameţeală! Te-a bătut soba la cap!

— Ai răcit! zise serios Agepsina.

— Fugiţi şi voi de-acolo cu răceala! se răsti Ghenca. Ăsta e un năduf care vine din urît. Mai du-te şi tu şi te plimbă ca oamenii. Prea stai închis în casă ca un pustnic...

Silivestru, cu barba udă de oţet şi cu ochii rătăciţi, bolborosi slab:

— Mai este... pe pat?

Femeile se uitară una la alta nedumerite:

— Ce să fie pe pat?

Apoi, deodată, Caterina, luminată la faţă de o mare descoperire, izbucni străpunsă de adevăr:

— Pisica a fost, frate! A învăţat să-şi facă culcuş în pat! Şi pe mine m-a speriat!

Silivestru se ridică de pe scaun şi ieşi clătinîndu-se pe uşă afară.

De aci încolo îngerul îl vizită şi-l chemă în fiecare zi. În zorii zilei, cînd privea pe fereastră, îl vedea stînd pe un morman de zăpadă în lividitatea dimineţii, cu faţa în mîini. Cînd trecea pe străzile tăcute şi pustii îl zărea în fundul drumului trecînd transparent şi cu aripile deschise. De cele mai multe ori îngerul îl aştepta în fundul curţii pustii din jurul casei Iachii, cu buclele aurii sub talerul lunii. Încetul cu încetul, îngerul se multiplică, desfăcîndu-se în două umbre albe, apoi în patru, în opt, în douăsprezece, prefăcîndu-se în legiune, care apărea pe înserat şi şedea pînă în zori, topindu-se cu întîiul zgomot şi cu întîia licărire.

Din cauza paznicilor de lumină, Silivestru nu numai că nu mai dormea noaptea, lucru ce i se întîmpla de mult, dar nu mai îndrăznea să se urce în pat. Şedea zgribulit pe un scaun lîngă masă, cu lampa aprinsă, şi privea un punct apropiat, de teama flăcărilor eterice pe care le presimţea lîngă ferestre. El înţelese curînd că îngerul îl cheamă la el şi că existenţa lui pe pămînt era încheiată. În timp ce sta astfel, desprins cu totul de lume, ca un om în mijlocul cuferelor, într-o casă pe care stă s-o părăsească pentru totdeauna, mîinile îi căzură pe cordonul gros al halatului său roşu. Atunci, liniştit de gîndul care luase fiinţă în el, îşi aprinse o ţigară, luă tocul şi scrise caligrafic mai multe hîrtii, pe care le împături bine într-un plic, scriind deasupra numele

şi adresa lui Jim, mai rupse unele foi, pe care le aruncă în sobă, şi apoi, cînd zăpada începu să strălucească afară de zorile încă pîlpîitoare, făcînd un semn amical de aşteptare îngerului din curte, se urcă pe un scaun, legă cordonul roşu de cîrligul din tavan, îl petrecu în nod solid în jurul gîtului şi, scuipînd mucul de ţigară, dădu cu piciorul brînci scaunului, rămînînd în gol.

A doua zi dimineaţa baba Chiva, vrînd să intre în odaie, bătu în uşă, dar nu-i răspunse nimeni. Crezînd că Silivestru doarme, trecu peste un ceas, dar şi de astă dată bătu în zadar.

— Ce-a păţit că doarme atîta? bombăni ea către tanti Magdalina.

Aceasta, mare amatoare de a pîndi la uşi şi la ferestre, deschise binişor uşa şi, negăsind pe nimeni pe pat, o dădu de perete.

— Vai de mineee! răcni ea cînd văzu greutatea roşie ce atîrna de tavan.

Ieşind, mai mult jălalnică decît îndurerată, în curte, începu să strige din răsputeri:

— Fetelor, ieşiţi, fetelor, că s-a spînzurat Silivestru! Vai de mine, s-a spînzurat Silivestru! Vai de mine, vai de mine!

Toate femeile ieşiră din odăile lor şi năvăliră spre odaia sinucisului.

— Cuţitul, repede cuţitul! strigă Agepsina autoritar.

Baba Chiva veni zăpăcită şi înlăcrimată cu cinci cuţite deodată.

— Să cheme un doctor! se hazardă Fira cînd trupul fu dat jos.

— Ce doctor! se răsti Ghenca înspăimîntată de această perspectivă. Aduceţi oţetul aromatic, să-l frecăm la gît.

Toate ieşiră ca nişte zăpăcite pe uşă, neştiind bine ce să facă şi lăsînd cadavrul întins pe duşumea.

Numai tanti Mali, care stătuse aspră şi solemnă în pelerina ei de cardinal, rămase pe loc. Privi cu precauţie în dreapta şi-n stînga, se aplecă spre Silivestru, luă cu o mînă cordonul (pe care-l credea aducător de noroc) şi-l ascunse repede în sîn. Apoi se strecură pe uşă în vîrful picioarelor, şi înainte ca celelalte femei să prindă de veste, fugi hoţeşte în odăile ei.

MOARTEA LUI SILIVESTRU

Silivestru şedea întins în racla sa, căptuşită cu hîrtie brodată, între patru lumînări mari. Flăcările se lungeau, subţiindu-se, şi se lăţeau, făcînd aerul să tremure uşor, cum tremură primăvara deasupra cîmpurilor. Mirosul de ceară şi de frunze de brad făcea respiraţia funebră. Silivestru, îmbrăcat în redingota sa de zile mari, era foarte grav şi ţinea mîinile la piept, aşa cum obişnuia la solemnităţile şcolare.

Aşezate în cerc pe scaune, tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Magdalina, tanti Agepsina, tanti Fira şi tanti Caterina, în rochii negre cu multe cerculeţe, datînd de la străvechi decesuri, contemplau mortul cu seriozitate. Nici una nu plîngea. Conform tradiţiei familiale, ele voiau să trăiască toate momentele « evenimentului », care în forme sumbre era pentru ele totuşi o schimbare, şi mai ales doreau să-şi întipărească bine în minte şi pentru ultima dată chipul lui Silivestru. În acest scop, priveau cu atenţie şi cu metodă mortul. Îl priveau drept ca pe un tablou, apoi lăsau capul pe un umăr, îl scuturau a jale şi-l pironeau din nou asupra sicriului.

La început palid şi inert, dar totuşi carnal, Silivestru se prefăcu încetul cu încetul în os. Globurile ochilor se cufundară în gropile orbitelor şi buzele se lipiră de dinţi, scoţînd în evidenţă conturul dur al maxilarelor. Osul deveni unsuros şi străveziu, şi pe alocuri prinse plăci de sidef, iar perii bărbii părură înfipţi într-o epidermă de ceară. Din acest moment Silivestru nu mai semănă cu el însuşi de pînă ieri, şi complet sidefizat, se confundă cu florile şi lemnul din jurul capului său.

Pe măsură ce femeile îl priveau sub pîlpîirea luminărilor din sfeşnice, rămîneau nedumerite de înstrăinarea mortului, care fugea de lîngă ele pe încetul, furîndu-şi asemănarea şi lăsînd în locu-i o mască străină. O fotografie de pe un scrin a lui Silivestru se uita vie la originalul ciudat dintre sfeşnice şi părea că zîmbeşte de grosolana imitaţie.

După ce contemplară în tăcere pe decedat cîtăva vreme, femeile dădură drumul meditaţiilor care le oprimau:

— Muri şi Silivestru, săracu! oftă Magdalina clătinînd din cap.

— Ca mîine murim şi noi! spuse ca pentru sine Agepsina.

— Să ne ferească Dumnezeu şi Maica Domnului! protestă închinîndu-se cu evlavie Ghenca, indignată, ca şi cum moartea ar fi fost un eveniment accidental, de care ar fi putut scăpa.

Tanti Mali, cu desăvîrşire ostilă oricărei speculaţii filozofice, se ridică şi rupse cu două degete uscate mucul scrumit al unei luminări.

— Ce-ai avut tu, Silivestru, ce-ai avut tu, să faci tu asta? se jelui Magdalina, clătinînd din cap cu ochii la răposat. Nu trebuia, fetelor, să-i facem inimă rea cînd a vrut să se însoare! Nu trebuia!

Ghenca şi Caterina săriră, atinse, aproape amîndouă deodată:

— Ia taci şi tu din gură, că te-aude lumea şi ies vorbe! Ce? l-am impiedicat eu să se însoare? N-avea decît să-şi facă de cap, Doamne iartă-mă! Astea-s păcatele! Cine ştie ce-a făcut el în tinereţea lui, Dumnezeu să-l ierte, şi l-a pedepsit Dumnezeu tocmai acum!

— Ba eu cred că a avut vreo racilă ascunsă, care l-a ros pînă cînd n-a mai putut răbda!

Agepsina puse cu cea mai mare seriozitate unicul ei diagnostic:

— O fi răcit!

Magdalina se înlăcrimă brusc, fără tranziţie, şi începu să se jeluiască:

— De ce n-ai spus tu, Silivestru, ce te roade, de ce n-ai spus? Poate că azi era altfel şi nu te duceai în pămînt, tocmai acum, în floarea vîrstei! Frumos erai, stare aveai... E mai bine aşa, să putrezească oscioarele tale?

La această întrebare mustrătoare, Silivestru nu răspunse, fireşte, nimic. Luminat la faţă şi transfigurat, dormea zîmbind între fuioarele mişcătoare ale celor patru luminări, pierdut într-o ceremonie de arhangheli.

— Fetelor! zise Caterina, dînd expresie prin asociaţie unei preocupări ce-i sta de mult în încreţitura frunţii, eu ştiu că el a avut bani. Unde-or fi, că eu nu i-am găsit! Am întors toate cărţile, şi nimic!

— Să vă spun eu ce este! se oţeţi Ghenca. L-a tocat nebuna! I-a sucit capul şi i-a mîncat banii, pînă ce şi-a făcut omul seamă. Asta este, na!

— Tot ce se poate! confirmă Agepsina. Aşa sînt astea. N-a păţit la fel bietul Costică, Dumnezeu să-l ierte?

Tanti Fira avu o tresărire zîmbitoare, ca atunci cînd vine în convorbire un punct interesant, pe care de mult voiai să-l atingi:

— Ce-a mai fost şi cu Costică, săracul! Adevărat!

— De care Costică vorbeşti şi tu? întrebă Caterina. Nu-mi mai aduc bine aminte!

Atunci toate femeile traseră scaunul cu interes.

— Tu nu ştii de Costică al Leonorii, care avea hotel în Gabroveni?

— Ştiu!

— Ei! Costică şi Leonora se luaseră din dragoste. El era bărbat în putere, parcă-l văd, înalt, voinic şi cu mustaţa neagră răsucită. Ea n-avea decît optsprezece ani. Ce nuntă! Ce cupeuri! Cum era pe atunci!

— Am şi acum cornetul cu bomboane, spuse cu satisfacţie tanti Mali.

— Au trăit aşa doi-trei ani liniştiţi. Ea a făcut doi copii. Unul a murit de mic, dar fata trăieşte, o ştiţi voi. Leonora avea o verişoară mai mică decît ea cu vreo doi ani, orfană. Asta a venit la ei şi a început să se roage: Că n-am pe nimeni şi mi-e frică ca fată singură, că să mă luaţi pe lîngă dumneavoastră, c-am să vă fiu ca o slugă în casă, şi tot aşa, pînă a înduplecat pe Leonora! Ce să vezi? I-a sucit capul lui Costică, pînă l-a înnebunit! Şi-a gonit omul nevasta şi copiii şi şi-a tocat toată averea cu desfrînata şi pe urmă a fugit şi ea şi l-a lăsat fără un ban. Atunci s-a împuşcat şi el. Şi-acum mi-aduc aminte, că eram copil, cînd a venit Leonora la mama ţipînd: « Madam Capitanovici, mi-a omorît stricata bărbatuuu, mi-a omorît bărbatuuu! »

Povestirea Agepsinei făcu asupra asistenţei o impresie profundă, manifestată printr-o lungă tăcere meditativă. Aşa vor fi rămas curtenii unui castel medieval cînd poetul rătăcitor povestea dragostele nefericite ale perechilor legendare Tristan şi Isolda, Lancelot du Lac şi Regina Ginevra, şi pentru cele şase femei, Costică şi Leonora nu erau mai prejos de Romeo şi Julieta sau Paolo Malatesta şi Francesca da Rimini. Cu o singură deosebire! Aceste femei nu credeau în diavol şi soartă, ci pentru ele cauza tuturor relelor era femeia. Bărbatul, chiar depravat, era o victimă, şi vinovat de pierzarea lui trebuia să fie o « nebună » oarecare.

Anecdota Agepsinei produse atîta interes, încît fiecare pe rînd începu să povestească un exemplu ilustrativ, reeditînd în mod spontan principiul circular al *Decameronului*.

— Ascultă — întrebă Magdalina înseninată — voi ştiţi de Greceanu?

— Parcă mi-aduc aminte...

— Greceanu ăsta a fost un muieratic pînă la bătrîneţe. A avut trei neveste şi pe toate le-a îngropat. Umbla toată ziua după fete, şi în casă avea numai tablouri cu fie la el acolo! Îl ştiau toate desfrînatele, şi la el în casă era nuntă toată noaptea. La bătrîneţe de tot — o fi avut şaptezeci de ani — s-a legat de el una, Lenuţa, de vreo optsprezece ani, şi nu l-a lăsat pînă ce n-a luat-o de nevastă!

— Bine — glăsui bunul-simţ în tanti Fira — dar el, dacă se simţea cu piciorul în groapă, de ce umbla după prostii?

— Da' stricata — sări înţepat Ghenca — de ce umbla după un bătrîn, să-l ameţească şi să-l moştenească? Eu pe ea aş fi omorît-o!

— Să vedeţi! A cheltuit el o grămadă de parale pentru nuntă, a dat masă mare la salon, a adus lăutari. Cînd să intre în odaia miresei şi să facă isprava, l-a lovit Dumnezeu pe ghiuj, chiar în braţele ei, aşa gol cum era. Rîs ce-a fost atunci

n-am mai pomenit! Îl ducea lumea la groapă şi rîdea. Ea însă a rămas cu averea şi trăieşte şi acum.

Rîseră toţi din inimă de această întîmplare ciudată, şi Caterina chiar zise:

— Doamne iartă-mă, mortul în casă, şi am rîs cu lacrimi!

Tanti Fira privi cu melancolie la fotografie.

— Ei, asta-i viaţa; rîzi, plîngi, te zbaţi, şi pentru ce? Ca mîine vine rîndul la toţi!

După o pauză de linişte absolută, în care se auzi clar cum ardeau luminările sfîrîind, Fira, făcînd o asociaţie între ciclul anecdotic şi o fotografie a lui Silivestru tînăr şi imberb, care era pe scrin, zise:

— Fetelor! Voi vă mai aduceţi aminte de Marioara, pe care era s-o ia Silivestru cînd ieşise din şcoală?

— Ce-a mai fost şi atunci! continuă nostalgic Magdalina. De-abia ieşise din şcoală, n-avea decît nouăsprezece ani, şi nu, să se însoare! Asta avea el, să se însoare de tînăr! Ce nebunii n-a făcut! Stătea toată noaptea în faţa casei fetei, a căzut în genunchi la părinţii ei să i-o dea, a ameninţat pe tata că se împuşcă! « Silivestru — zicea biata mama — tu de asta eşti bun acum? Aşteaptă să te faci bărbat în putere, să ai şi tu rostul tău, nu aşa! Ce să faci tu cu o fată crudă de şaisprezece ani? » Un an a fost aşa zăpăcit şi pe urmă i-a trecut!

— Aşa sînt bărbaţii, observă Ghenca. Umblă după fete crude! Ce ştiu astea de casă şi de greutăţile vieţii? Unui bărbat îi trebuie femeie voinică, serioasă, să ştie să crească copii. Eu, dacă aveam băiat, îl însuram cu o femeie mai în vîrstă decît el!

Tanti Fira privi cu melancolie la fotografie.

— Cum se schimbă omul! Ce vioi era Silivestru cînd era mai tînăr! Cînta toată ziua şi ne povestea

tot ce făcea. Acum, în urmă, se făcuse tăcut şi posac.

— Fiindcă i-a făcut fermece « nebuna »! zise Ghenca. Să dea Dumnezeu să nu moară pînă n-oi dezlega-o eu!

În timpul acesta dom' Popescu intră pe uşă. Era sumbru şi grav, dar din oscilaţia paşilor se vedea că şi acum era « afumat ». Îşi scoase pălăria şi se închină cu evlavie excesivă, rămînînd cu mîhnire mare în faţa sicriului.

— Unde-ai fost pînă acum, domnule? se răsti încet la el Caterina. Ne laşi aci şase femei singure?

— Aşa-mi trebuie! declară dom' Popescu potolit şi solemn. Toată viaţa m-am lăsat dus de nas de d-voastră! Eu am crezut că d-voastră, ca surori, ştiţi ce se întîmplă în casă şi vă daţi seamă de boala unui frate. Dacă aş fi ştiut eu aşa ceva, l-aş fi luat, l-aş fi descusut, şi nu l-aş fi lăsat pînă ce nu-l puneam pe calea bună. Aşa se distrug elementele de elită! D-aia ne iau înainte americanii şi piere ţara de criză...

Dom' Popescu ar mai fi spus multe, dar toate femeile făcură un gest de dispreţ, şi Caterina ordonă cu mare asprime:

— Ieşi afară de aici şi să vii cînd te-oi trezi!

Dom' Popescu se mai închină încă o dată cu evlavie şi cu plecăciune şi apoi ieşi afară cucernic, ca dintr-o biserică.

Cîtă vreme mortul fu în casă, femeile vorbiră şi chiar rîseră cu familiaritate. Li se părea că veghează la căpătîiul unui om care doarme şi care va rămîne în această stare multă vreme. Îi potriveau cu multă atenţie florile, îl priveau ca pe o mobilă şi-i înviorau din cînd în cînd flăcările luminărilor. Cînd însă veniră cioclii să-l ridice şi să-l scoată afară, se pro-

duse repede o nelinişte grozavă, ca de ceva smuls pe neaşteptate. Ochii tuturor începură să picure şi buzele să tremure. Apoi urlară toate ca nişte vite surprinse de flăcări în grajd şi se precipitară două cîte două jălalnice şi chiuitoare pe treptele casei. Afară se auzea clopotul bisericii, şi copii şi femei se îngrămădeau la poartă cu lacomă curiozitate.

Silivestru fu dus astfel împărăteşte pe drumuri cu zăpezi murdare şi, salutat de toată lumea, opri pentru întîia oară circulaţia tramvaielor. Apoi, către seară, fu purtat lin pe umeri, sub lungi alei de pomi, depus în groapa udă şi bombardat cu bulgări în sunetele clopotelor şi răcnetele rudelor.

FACEREA LUMII

Bobby îşi trase repede pălăria de fetru mai pe faţă şi-şi rectifică nodul cravatei, căci văzuse înaintea lui o elevă de liceu, mergînd alene cu servieta în mîna dreaptă. Fata, deşi îmbrăcată în şorţ cadrilat de uniformă, prezenta graţii de amănunt ce dovedeau cochetăria. Avea ciorapi negri foarte subţiri, în pantofi cu tocuri joase, dar supli, ca de bal, şi cascheta îi era întoarsă ştrengăreşte în stil *chasseur*, lăsînd să i se vadă pletele blonde foarte bine frizate. Cînd mergea îşi clătina lent şoldurile, încă înguste, şi scotea înainte sînii tari, proeminenţi sub şorţ.

« E bine ! » gîndi Bobby străfulgerat, şi-şi iuţi paşii.

De cînd înfloriseră liliecii şi aerul sufla călduţ, mişcînd acele verzi ale ierburilor proaspete, Bobby era tulburat de o nelinişte generală, de un fior ce-i trecea prin şira spinării, învîrtindu-se în jurul coapselor şi ramificîndu-se spre genunchi. Nu-şi găsea loc şi lipsea mereu de la şcoală, hoinărind prin Cişmigiu, Parcul Carol şi la Şosea. În fond, destul de iniţiat în tainele sexuale, ştia ce voia. Avea nevoie de o « damă », de o « tipesă », însă

nu din acelea pe care le-ar fi găsit aşa de uşor, ci de o ființă deosebită, care să-i satisfacă amorul propriu juvenil. Într-un cuvînt, Bobby voia « să dea o lovitură ».

Domnişoara păşea mereu înainte, fără vreun scop anumit, şi Bobby deliberă repede, cu arterele în flăcări, cum să înceapă. În sfîrşit, îşi înghiți nodul emoțional şi, aşezîndu-se aproape în rînd cu fata, zise:

— Sînteți bine, duduie!

Fata nu întoarse capul, nu se grăbi, nici nu răspunse, dar fața toată îi tremura într-un zîmbet rău disimulat, de vanitate măgulită. Bobby prinse inimă:

— Dacă nu mă-nşel, v-am mai cunoscut!

Domnişoara pufni de rîs fără să întoarcă ochii şi iuți puțin paşii. Bobby iuți şi el mersul şi se aşeză în rînd cu ea. Apoi, scoțînd pălăria şi descoperindu-şi frizura lucioasă de pomezi, spuse ceremonios:

— Îmi dați voie să mă recomand, duduie, sînt sigur că ne cunoaştem!

Fata încercă să facă un gest de sfidare şi întoarse capul într-un mod original, plecîndu-l pe o parte, dar văzîndu-l pe Bobby, care clipea din ochi *à la* Maurice Chevalier, se roşi toată şi încercă în zadar să simuleze indiferența şi seriozitatea. Bobby se ținu scai după ea, îi puse o floare de liliac pe braț, pe care ea o lăsă să cadă jos, şi n-o slăbi din complimente.

— Semănați foarte mult cu Greta Garbo! declară el în sfîrşit.

Domnişoara păru sensibilă la această identificare şi făcu paşi mai rezonabili, clătinînd servieta în dreapta şi-n stînga, prin fața genunchilor.

— Duduie, vă place cinematograful?

Fata strîmbă puțin din gură şi... o victorie!... răspunse:

— Îmi place, ce-ți pasă dumitale?

Atît îi trebui lui Bobby! Cu o volubilitate uimitoare, începu să pună întrebări şi să vorbească singur despre vedetele de cinematograf, despre Anny Ondra şi Lilian Harvey se înțelege, apoi de boxeri, de Max Schmelling îndeosebi, făcu neîntrebat profesiuni de credință, mărturisi că visa un automobil mare şi un bazin de înot propriu. Încetul cu încetul, fata fu cucerită la intimitate, şi Bobby mărturisind că era şi el licean, începură să-şi povestească unul altuia întîmplări din şcoală, temeri, simpatii şi antipatii. După o jumătate de ceas şedeau amîndoi pe o piatră din Cişmigiu şi domnişoara arăta lui Bobby fotografii de prietene. Acesta scrise în albumul ei cu oracol o dedicație. Ceva mai tîrziu îşi declarau natura sufletului. Domnişoara zicea că e « sinceră » şi că a suferit din cauza aceasta, iar Bobby o asigură că este pentru dragostea idealistă, chiar cu sacrificiul morții, precum a spus « Eminescu » (?!). În sfîrşit, îşi deteră unul altuia numele şi-şi promiseră să se revadă. La despărțire, Bobby luă mîna fetei şi vru s-o sărute, aceasta trase de ea, de teamă să nu fie văzută. Bobby trase şi el mai tare şi în sfîrşit izbuti să i-o sărute, ceea ce intimidă de moarte pe domnişoară.

Cînd rămase singur, Bobby o luă în sus pe bulevard. Inima îi era parfumată de un mare lan de trandafiri. « Dăduse lovitura », avea adică cu ce se lăuda la colegi, dar mai era o tresărire necunoscută pînă atunci, care îl îndemna dimpotrivă să tacă, să-şi ascundă pentru sine victoria şi să nu vatăme « reputația » domnişoarei. Gingăşii inedite înfloriră în

sufletul lui, şi el, care pînă acum înţelegea prin femeie « o damă », adică un mijloc de bravadă genitală, îşi goni imaginea sexului şi visă pentru prima oară să îmbrăţişeze ca la cinematograf şi mai ales să sărute. Cu această sărutare în suflet porni sprinten spre casa lui Jim, aşa de încrezător în graţiile sale virile, încît, trecînd pe lîngă trei tinere doamne, le făcu cu ochiul şi-şi netezi locul virtualei mustăţi. Doamnele rîseră şi se uitară cu mult umor după el.

Ajuns în Udricani, Bobby intră pe poarta nouă de fier şi sună în faţa unei uşi scunde moderniste de stejar. După cîteva clipe, uşa se deschise, şi Vera apăru în cadrul ei zîmbind.

Casa şi interiorul lui Jim erau acum tot ce poate fi mai paradoxal pe locul acela. În plicul lui Silivestru se găsi o dispoziţie testamentară care lăsa toate casele din acea curte întinsă lui Jim şi Vera, cu condiţia de a găzdui, la dorinţă, şi pe mătuşi într-unul din apartamente. Silivestru mai ruga pe Jim să radă pînă la pămînt, în măsura putinţelor, toate acele locuinţe şi să « cureţe locul de molii », ridicînd deasupra case noi, pentru oameni noi. Această moştenire produse spume la gurile bătrînelor. Ele se adunară în casele din fund, scoaseră toate lăzile cu lucruri vechi şi ascunse de prin odăi şi le depozitară în casa Iachii, ca într-un cavou. Apoi rupseră orice legături cu Jim şi Vera şi nu le mai vorbiră. De altfel, nici nu aveau prilejul, fiindcă în afară de dom' Popescu şi baba Chiva nimeni nu mai ieşea din curte.

La început din entuziasm, apoi de voluptatea facerii în necaz, Jim şi Vera făcură nişte inovaţii scandaloase. Transformară apartamentele putrede şi afumate din faţă, dar trainice totuşi, în cuburi

moderniste, cu ferestre late ca la cabinele de vapor şi cu terase mărginite cu bare de metal. Făcură un gard de fier acoperit cu tablă, ca să închidă vederea străzii, şi-n chiar mijlocul curţii, tapetate cu gazon englezesc, săpară un bazin destul de încăpător. Acolo, în văzul « babelor » şi în costume de baie, se bălăceau toată ziua, alternînd înotul cu şederea pe *chaise-long*-uri de pînză, spre indignarea tantei Ghenca, din fund, care făcea observaţii tari, să se auză :

— Femei tinere şi neruşinate ! Astea strică bărbaţii !

Deseori venea chiar Bobby, şi toţi trei făceau « plajă », şi uneori chiar coregrafie atletică.

Jim îşi mobilase odăile într-un mod excesiv de igienic, punînd sticlă şi zinc pe mucegaiul rasei Capitanovici, oglinzi fixate în perete, lămpi ascunse în interstiţiile duşumelei, mese de cristal gros, fotolii plate din metal şi piele roşie. Toate mobilele cariate şi desfundate ale lui Silivestru fură rupte şi aruncate intenţionat în fundul curţii, spre furia mătuşilor, care se văitau prin odăile lor de acest sacrilegiu. Peste noapte însă toate cioburile şi fragmentele de scaune şi lucruri dispărură. Tanti Mali, zisă şi « Colivăreasa », le furase. Dar ceea ce forma mîndria casei Jim era vesela. Îşi cumpăraseră puţine, dar complete truse de porţelan şi cristal, pentru toate momentele unei consumaţii de aparat, în forme curajoase, neprevăzute pînă la derutarea ochiului. Deşi veşnic în «lună de miere» şi nevoind să primească pe nimeni, Jim şi Vera se jucau de-a viaţa, oferindu-şi unul altuia recepţii, la care uneori era admis şi Bobby. În urma unei asemeni invitaţii venise acum junele cuceritor.

Jim pofti pe Bobby ca pe un bărbat matur şi-i oferi o ţigară, pe care i-o şi aprinse. Acesta trase

din ea cu aer critic şi se întinse în fotoliu ca un mare financiar. De altfel, Jim însuşi era îmbrăcat în smoching, ţinînd să respecte în chip abstract, pe locul moliilor, ceremonialul oamenilor vii. Vera reapăru în rochie de seară decoltată pînă la capătul de jos al şirii spinării, cu atît mai graţioasă cu cît capul îi era veşnic copilăresc, numai cu o lucire de femeie în pupile.

— Domnii mei — anunţă ea, înclinîndu-se ceremonios — ceaiul este servit!

Trecură în sufrageria cu pereţii netezi, vopsiţi cu roşu pompeian, şi în care, în jurul unei lungi mese de cristal, fixată pe bare de metal poros vopsit în albastru de bronz, se aflau o mulţime de scaune simple din drugi de acelaşi metal şi de piele. Pe masa neacoperită, translucidă, un ceainic şi cîteva ceşti, întinse ca nişte cochilii, fumegau de un ceai pur, vinos, neadulterat cu felii de lămîie. Sorbiră ceaiul în picioare, întrecîndu-se în politeţi comice, apoi Jim, înclinîndu-se în faţa Verei, o complimentă pentru graţia desăvîrşită cu care făcuse onorurile casei şi-i întinse braţul. Bobby potrivi aparatul de radio Atwater Kent — evitînd postul Bucureşti, ca fiind, după părerea lui, execrabil — pînă ce talgere şi plîngeri de saxofon răsunară în odaia alăturată, lipsită de orice covoare şi mobile complicate şi ornamentată de jur împrejurul pereţilor cu cele mai confortabile, mai joase şi mai bizare fotolii. Jim prinse atunci de talie pe Vera şi începu s-o poarte lin prin odaie, strîngîndu-i imperceptibil şalele şi sărutîndu-i uşor lobul urechii stîngi.

Jim, Vera şi Bobby petrecură astfel pînă seara tîrziu, alternînd glumele cu dansul şi audiţiile cu consumaţia. Bobby se produse solo, executînd cu

multă frenezie rumba şi schiţînd platonic cîteva lovituri de box. Erau toţi tineri şi erau fericiţi să se simtă trăind. Cînd Vera încercă din nou cu Jim cîţiva paşi de dans, simţi deodată o ameţeală şi o senzaţie de dezgust visceral şi fu pe punctul de a se prăbuşi. Înspăimîntat, Jim o luă în braţe şi o întinse pe pat şi, neobişnuit cu boala, trimise după doctor pe Bobby, care alergă ca din puşcă. Un tremur interior zgudui pe Jim, slăbit de atîta fericire, încît, deşi Vera nu se mai simţea rău, aştepta cu nerăbdare doctorul.

În curînd Bobby sosi cu un bătrîn zîmbitor complet depilat pe faţă şi pe cap, care întrebă foarte familiar:

— Unde-i bolnava, tinere?

Dus în faţa Verei, care îngălbenise din nou, de astă dată de frica doctorului, bătrînul se aşeză pe un scaun în faţa patului şi zise rîzînd:

— Cum, dumneata eşti bolnava? Fugi de-acolo!

Apoi făcu semn lui Bobby, care se îndesa curios, să iasă afară. Ascultă puţin inima Verei, pipăi pîntecele în toate părţile şi mai ales în dreptul ovarelor, o puse să scoată limba, se uită în ochii ei, apoi spuse ca pentru sine:

— Mda!

Jim şi Vera aşteptau tremurînd o sentinţă neaşteptată şi absurdă.

— Cîţi ani aveţi? întrebă doctorul.

— Eu 25 şi ea 18 ani.

— Felicitările mele! zise doctorul. Şi de cînd sînteţi căsătoriţi?

— De vreo cîteva luni!

— Uite ce e, amicilor, aţi lucrat bine, nu v-aţi încurcat! Tînăra dumitale doamnă e însărcinată! Să vă fie de bine şi să consultaţi un mamoş!

Zicînd acestea, bătrînul doctor le strînse mîna la amîndoi, îi ciupi de obraz şi fugi pe uşă, smulgînd din mîna lui Jim şi strecurînd în buzunar bancnota pe care acesta i-o întindea.

— Jim — strigă Vera cînd tînărul soţ se întoarse de la uşă — sînt aşa de fericită! Tu nu?

— Se înţelege, Vera!

— Nu e aşa că acum o să avem un scop în viaţă?

— Se înţelege, Vera!

Şi Jim o sărută lung pe gură, în vîrful nasului, în orbitele ochilor, tulburat profund de dragoste, dar altfel, indicibil altfel.

— Acum tu trebuie să te odihneşti! zise el. Îi scoase pantofii din picioare, îi trase ciorapii, îi desfăcu şi dezbrăcă rochia, şi dînd la o parte plapuma, o depuse în inima patului. În mişcarea picioarelor ungi şi zvelte, cămaşa căzu la o parte, şi pîntecele rămase dezgolit ca un mare taler de sidef. Gîndindu-se că acolo, dedesubt, se concepea acea fiinţă mică, ce avea să strige în curînd tulburătoarele vorbe *tată* şi *mamă*, Jim îngenunche la marginea patului şi, prinzînd pe Vera de mijloc, o sărută în mijlocul pîntecelui.

— Vezi tu — zise el, mîngîind-o pe păr şi sărutînd-o — aci, în viscerele tale, este principiul universal al facerii! Cîtă vreme tu vei rodi, universul există. Dintr-un astfel de uter au ieşit la facere aştrii şi stelele, pămîntul şi natura. Dacă viscerele tale s-ar usca şi împreunarea noastră ar fi seacă, atunci o dată cu moartea noastră s-ar produce moartea virtuală a generaţiilor. Pămîntul s-ar răci şi zbîrci, stelele ar cădea la loc spre nucleele lor, ca fulgii de cenuşă în vatră, scînteile lumii eterice s-ar strînge într-o singură flacără tremurată şi chircită, care la rîndul ei, învinsă de gheţurile golurilor eterne, s-ar încleia într-o zgură de neguri, restabilind întunericul fără margini şi fără sfîrşit.

Vera îl privi cu cea mai profundă recunoştinţă şi, întinzînd mîna spre mîna lui, şopti:

— Jim, te iubesc ca pe nimeni pe lume!... Te iubesc fiindcă tu eşti tatăl copilului nostru!

CUPRINS

Redactor responsabil: Andrei Rusu
Tehnoredactor: Ionel Gheorghiu

Dat la cules 31.10.1964. Bun de tipar 04.02.1965. Apărut 1965. Tiraj 15.180 ex. 1/1 legate. Hîrtie specială mată vărgată de 90 g/m². Format 800×920/32. Coli ed. 12,55. Coli tipar 9,75. Planșe tipo 1. A. nr. 9442/1964. C.Z. pentru bibliotecile mari 8R. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—0.

Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică",
Calea Șerban Vodă 133, București — R.S.R.,
Comanda nr. 1320